ନବମ ମୁଦ୍ରଣ

ମୂଲ୍ୟ [illegible]

ଅବୋଲକର କାହାଣୀ

ତୃତୀୟ ଭାଗର

ସୂଚିପତ୍ର

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧ । ଦ୍ୱାଦଶ ଖମ୍ବ କଥା	୧
୨ । ପାରିଜାତ ଫୁଲ୍ କଥା	୩୩
୩ । ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା କଥା	୬୩
୪ । କାଠଘୋଡ଼ା କଥା	୭୯
୫ । ରତ୍ନହାର କଥା	୧୧୩
୬ । ମୁକ୍ତପିଲା କଥା	୧୨୫

720

ନଂ........
7 JUL 1952

ଅବୋଲକରା କାହାଣୀ

ତୃତୀୟ ଭାଗ

ଅମରୀ କବରୀ ପୁଷ୍ପ ଭ୍ରମରୀ ମୁଖରୀକୃତଂ ।
ଦୂରୀକରୋତୁ ଦୁରିତଂ ଦୁର୍ଗାଚରଣପଙ୍କଜଂ ॥

ଦ୍ୱାଦଶ ଖମ୍ବ କଥା

ଶ୍ରୋତାମାନେ ! ଅସ୍ମତ୍କୃତ ଅବୋଲକରା କାହାଣୀର ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗରେ ଯାହା କଥାସବୁ କଥିତ ହୋଇଅଛି, ବୋଧହୁଏ ତାହା ଶୁଣିଥିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତୃତୀୟ ଭାଗର କଥା ଶୁଣ ।

ସାମନ୍ତ ଓ ଅବୋଲକରା କାଶୀ କ୍ଷେତ୍ରଠାରେ ମହାଶ୍ମଶାନ କଥା କୁହାଶୁଣା ଶେଷକରି ବଦରିକା ଆଶ୍ରମକୁ ଯିବାପାଇଁ ସେଠାରୁ ବାହାରିଲେ । ସେ କାଳରେ ରାସ୍ତା ସୁବିଧା ନ ଥାଏ, କି ଗାଡ଼ି ମଟର ପ୍ରଭୃତି ଯାନ ନ ଥାଏ, ତେଣୁ ଯିବା ଆସିବାକୁ ଲୋକେ ବଡ଼ ହଇରାଣ ହୁଅନ୍ତି । ଗୋଡ଼ରେ ଚାଲି ଚାଲି ଯିବାକୁ ବହୁତ ଦିନ ଲାଗେ । ଏ ଦୁହେଁ ତ ପିଲା କୁଟୁମ୍ବ ଆଶା ଛାଡ଼ି ତୀର୍ଥ ବୁଲିବାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି, କଷ୍ଟ ହେଲେ କଣ କରିବେ ? ସ୍ଥାନକୁ ସ୍ଥାନ ରହି ବାହାରିଲେ । ଅନେକ ବଣ ପର୍ବତ, ନଈ ନାଳ, ଗାଁ ଗଣ୍ଡା, ଦେଶ ବିଦେଶ ଦେଖି ଦେଖି ଯାଉଁ ଯାଉଁ ବସନ୍ତମଲ୍ଲୟ ନାମକ ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦିନ

ଦୁଇ ପ୍ରହର ହେଲାଣି—ଆଉ ଚାଲି ନ ପାରି ରଜାଘର ଗଡ଼ ନିକଟ ଟିଏ ଅମ୍ବ ତୋଟାରେ । ଗଛତଳେ ବସି ସାମନ୍ତ କହିଲେ, "ଆରେ ଅବୋଲକରା ! ଆଜ ଏଠାରେ ରହିବା । ମୁଁ ଏହି ପୋଖରୀରେ ସ୍ନାନକରି ମୋର ସନ୍ଧ୍ୟା ତର୍ପଣ ଆଦି ନିତ୍ୟକର୍ମ କରୁଅଛି । ତୁ ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା ନେଇ ଯା, ଏହି ଯେଉଁ ବଜାର ଆଗରେ ଦିଶୁଅଛି, ତହିଁରୁ ସଉଦା ପତ୍ର କିଣି ଚଞ୍ଚଳ ଫେରି ଆସିବୁ । ତୁ ଆସିଲେ ଚୁଲ୍ଲୀ ତଉକା କରି ରନ୍ଧାବଢ଼ା କରିବା ।" ଏହା କହି ସାମନ୍ତ ସ୍ନାନ କରିବାକୁ ଗଲେ । ଅବୋଲକରା ଲୁଗାପଟା ଭାରଟି ସେଠାରେ ଥୋଇଦେଇ ଟଙ୍କାଟିଏ ନେଇ ବଜାରକୁ ଗଲା । ବଜାରରୁ ଘିଅ, ଚାଉଳ, ପରିବାପତ୍ର ଓଗେର କିଣି ଫେରି ଆସିଲା ବେଳକୁ ଦେଖିଲା ଯେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ବାରଗୋଟି ପଥର ଖମ୍ବ ଅଛି । ସେ ଖମ୍ବଗୁଡ଼ିକ ସବୁ ଶଙ୍ଖ ମଲମଲ ପଥରରେ ଗଢ଼ା ହୋଇ ତହିଁରେ ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି, ଚାରି, ପାଞ୍ଚ, ଛଅ, ସାତ, ଆଠ, ନଅ, ଦଶ, ଏଗାର ଓ ବାର ଏହିପରି କ୍ରମାନ୍ୱୟରେ ବାରଟି ଖମ୍ବରେ ବାରଟି ଅଙ୍କ ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଇ ଲେଖା ହୋଇଅଛି । ଚାରିପାଖରେ ଲୁହା ଜାଲିର ବାଡ଼ ଦିଆ ହୋଇ ଖୁବ୍ ଜାଗ୍ରତରେ ରଖା ଯାଇଅଛି । ତାହା ଦେଖି ଅବୋଲକରା ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଏ ଖମ୍ବଗୁଡ଼ିକ କିଏ କରିଥିଲା, କାହିଁକି ଏତେ ଯତ୍ନରେ ରଖା ଯାଇଅଛି ବୋଲି ଯାହାକୁ ଦେଖିଲା, ତାକୁ ପଚାରିଲା । ସେମାନେ କହିଲେ, "କିଏ ଏ ଖମ୍ବ କରିଅଛି ଆମ୍ଭେ ତାହା କହି ପାରିବୁ ନାହିଁ—ଏ ମଧ୍ୟ ଆଜି କାଲିକାର କଥା ନୁହେଁ, ଏହିପରି ଅନନ୍ତ କାଳରୁ ଥିବାର ଲୋକେ ଦେଖି ଆସୁଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଆମ୍ଭ ଦେଶ ରଜାଘର ଖଞ୍ଜା ପଡ଼ି ଦେଇ ଏଠାରେ ଲୋକ ଜଗାଇ ଥିବାର ଦେଖୁଛୁଁ ।" ଏହା ଶୁଣି ଅବୋଲକରା ମୁଣ୍ଡଟି ଶୁଖେଇ ଦେଇ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ

ବାହୁଡ଼ିଲା । ଏଣେ ସାମନ୍ତ ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରକାଶ ଦେଶିକର ସମ୍ବାଦ ଶୁଣିଲେ ଶାନ୍ତିବେ ବୋଲି ତୁନି ବସିଛନ୍ତି । ସେତିକି ବେଳକୁ ଦେଖିଲେ ଯେ, ଅବୋଲକରା ମନକୁ ମାରିଦେଇ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅସୁଛି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମନେ ମନେ ବିଚାରିଲେ, ଆଜି କେଉଁଠି କଣ ଦେଖିଲାଣି, ନୋହିଲେ କାହିଁକି ବିରସ ମନରେ ଆସୁଥାନ୍ତା । ସେ ଏମନ୍ତ ବିଚାରିଲା ବେଳକୁ ଅବୋଲକରା ଆସି ବୋଇଲା, "ଗୋସାଇଁ ଆଜି ଗୋଟିଏ କଥା ଦେଖିଲି, ଯେ ତାହାର ମୂଳ କାରଣ କେହି କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତୁମ୍ଭେ ଯେବେ କହିବ ତ କହ, ନୋହିଲେ ତୁମ୍ଭ ଲୁଗାପଟା ନିଅ, ମୋ ବାଟେ ମୁଁ ଏଠାରୁ ଫେରିଗଲି ।" ଏହା କହି ପଳାଇ ଯିବ ବୋଲି ଉଦ୍ୟତ ହେଲା । ସାମନ୍ତ ବୋଇଲେ, "ଅରେ ମୂର୍ଖ ବାଳକ, କଣ ନ ଦେଖୁଣୁ ଜଙ୍ଗଲୀ ହେଲା ପରି କାହିଁକି ପଳାଇ ଯିବାକୁ ବାହାରୁଛୁ । କଣ ଦେଖିଲୁ କହ ତ ?" ଅବୋଲକରା ବୋଇଲା, "ଏହି ଉତ୍ତ-ପ୍ରାନ୍ତରେ ବାରଟି ସ୍ତମ୍ଭରେ କ୍ରମେ ଏକ ଦୁଇରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ବାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଙ୍କ ଲେଖା ହୋଇଅଛି, ତାର ପାଖରେ ଲୁହାର ବାଡ଼ ହୋଇଅଛି । ଏ ଦେଶର ରଜାଙ୍କର ନାଉକରମାନେ ରାତିଦିନ ପହରା ଦେଇ ତାଙ୍କୁ ଜଗି ଅଛନ୍ତି । ସେ ପଥର ସ୍ତମ୍ଭଗୁଡ଼ିକ କିଏ କରିଥିଲା ? କାହିଁକି ରଜାଙ୍କର ଏତେ ଯତ୍ନରେ ଜଗାଇ ଅଛନ୍ତି ? ତାହାର କାରଣ ମୋତେ କହିଦିଅ ।" ସାମନ୍ତ ବୋଇଲେ, "ଏ ତ ବହୁକାଳର କଥା, କହିବି କହୁ ଡେରିଏ ଲାଗିବ । ତୁ ଏମନ୍ତ ଉତ୍ତଳା ହେଲେ ହେବ କି ? ଥୟ ହୋଇ ବସ, ଶୋଇ ଶୋଇ କହୁଥିବା, କଥା କହୁଥିବା ।" ଏହା କହି ସାମନ୍ତ ଶୋଇ ଶୋଇ ଲଗାଇ ବୋଇଲେ, "ପଙ୍କା କମ୍ବଳ, ଯୋଡ଼ି ଛୁଟା, ବସ ଅବୋଲକରା ଶୁଣ କଥା ।"

ଅନେକ କାଳ ପୂର୍ବେ ଏ ଦେଶରେ ସୁବାହୁ ବୋଲି ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଘୋଡ଼ା, ହାତୀ, ସିପେଇ, ସୈନ୍ୟ, ଲସ୍କର ସା’ନ୍ତ ଭାଇପୁଅ ଅନେକ ଥିଲେ । ଯେତେ ଧନ ସମ୍ପଦ ଥିଲା, ତାର ସୀମା ନାହିଁ । ସେ ମହାସୁଖରେ ରାଜୁତି କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ତିନିଗୋଟି ରାଣୀ ଥିଲେ । ମାତ୍ର ସେ ରାଣୀମାନଙ୍କର କାହାର ଗୋଟିଏର ହେଲେ ପୁଅ ଝିଅ କିଛି ହେଲେ ନାହିଁ । ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ଅନେକ ଦିନ ଗଡ଼ିଗଲା । ତେଣୁ ରଜା ବଡ଼ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ଅନେକ ଧର୍ମ କରାଇଲେ, କେତେ ଦାନ ଦେଲେ, କେତେ ପୁଣ୍ୟ କଲେ, ଦେବାଦେବୀମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ପୂଜାକଲେ, କେତେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ବାହା କରାଇଦେଲେ, ହରିବଂଶ ଶୁଣିଲେ; ତଥାପି କିଛି ହେଲା ନାହିଁ । ତିନି ରାଣୀଯାକ ଗୋଠ ସୁନ୍ଦର ବଉଳା ଗାଈ ପରି ବାଞ୍ଝୀ ହୋଇ ରହିଲେ । ଏ ଘଟଣା ଦେଖି ରାଜା ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲେ ଯେ ବଡ଼ପୁରୁଷମାନେ କହିଛନ୍ତି, "ଯାହାର ପୁଅ ନାହିଁ ତାର ଘର ଶୁନ୍ୟ, ଯାହାର ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ନାହିଁ ତାର ଦିଗମାନେ ଶୁନ୍ୟ, ଯେ ବିଦ୍ୟାପଢ଼ି ନାହିଁ ତାର ହୃଦୟଟା ଶୁନ୍ୟ ଏବଂ ଯେ ଦରିଦ୍ର ହୁଏ ତାର ସବୁ ଶୁନ୍ୟ ।" ମୁଁ ରାଜା ହେଲେ କଣ ହେବ, ଏତେ ସମ୍ପଦ ଥିଲେ କଣ ହେବ, ପୁଅ ଝିଅ ନ ଥିବାରୁ ମୋତେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଉଆସଟା ତୁଚ୍ଛା ଥିଲା ପରି ଲାଗୁଅଛି । ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରି ବ୍ରାହ୍ମଣ, ବଇଷ୍ଣବ, ଗୁରୁ, ପୁରୋହିତ, ପୁରାଣ-ପଣ୍ଡା, ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ଓଗେର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡକାଇ ସଭା କରି ବସି ମୋର କିପରି ପୁତ୍ର ଜାତ ହେବ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ । ସେ ସମସ୍ତେ କହିଲେ, "କର୍ମ ଆଦର ସହି ଦୁଃଖ, କେବେହେଁ ନୋହିବ ବିମୁଖ ।" କେତେ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ ତ ହେଲାଣି, ତହିଁରେ କିଛି ହେଲେ ଫଳ ହେଲା ନାହିଁ; ଆମ୍ଭେମାନେ ଆଉ ଏଥିରେ କଣ କହିବୁଁ ? ଏହିପରି କଥାବାର୍ତ୍ତା ପଡ଼ିଲାବେଳେ ଲକଠକ

ବାହାପିଆ ଆସି ସେହି ସଭାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା । ଲୋକେ କହନ୍ତି, "ଲକଠକ ବାହାପିଆକୁ ପୁରାଣପଣ୍ଡା ସବୁ ନୁହନ୍ତି । ସେ ଅଘଟଣା କଥାକୁ ଏପରି ଘଟାଇ କହିଦେବ ସେ ସବୁରି ମୁହଁ ବାନ୍ଧ ହୋଇଯିବ ।" ତାକୁ ଦେଖି ରାଜା ବୋଇଲେ, "ଆଜ୍ଞା ବାହାପିଆ ଭଲବେଳେ ଆସିଛୁ । ଭଲା କହି ତ, କଣ କଲେ ଆମ୍ଭର ପୁତ୍ର ଜାତହେବ ?" ଏହା ଶୁଣି ବାହାପିଆ ଠହି ଠହି ହସି ବୋଇଲା, "ମହାରାଜ ! ଏହି ସାମାନ୍ୟ କଥାକୁ କାହିଁକି ଏଡ଼େ ଚିନ୍ତା ।" ରଜା ବୋଇଲେ, ତେବେ କଣ କରିବା କହ ତ । ବାହାପିଆ ବୋଇଲା, ତୁମ୍ଭର ଏହି ଯେଉଁ ତିନୋଟି ରାଣୀ ଅଛନ୍ତି, ଏଗୁଡ଼ିକ ତୁମ୍ଭ ଭଳି ନୁହନ୍ତି । ଏମାନେ ହସ୍ତିନୀ, ଶଙ୍ଖିନୀ ଓ ଚିତ୍ରିଣୀ ଜାତି କନ୍ୟା; ତୁମ୍ଭେ ଶଶକଜାତି ପୁରୁଷ, ତେଣୁ ତୁମ୍ଭର ଔରସରେ ଏମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ ହେବ ନାହିଁ। ଯେବେ ପଦ୍ମିନୀ ଜାତି କନ୍ୟା ବିବାହ କରିବ, ତା ହେଲେ ନିଶ୍ଚେ ତାଠାରୁ ପୁତ୍ର ଜାତ ହେବ । ରାଜା ବୋଇଲେ, ପଦ୍ମିନୀ ଜାତି କନ୍ୟା ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କେଉଁଠାରୁ ମିଳିବ ? ବାହାପିଆ ବୋଇଲା, "ତୁମ୍ଭେ ଏକା ହୋଇ ପୂର୍ବଦିଗକୁ ସାତଦିନ, ପଶ୍ଚିମ ଦିଗକୁ ୧୦ ଦିନ, ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗକୁ ୧୨ ଦିନ ଓ ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ୨୧ ଦିନ ଭ୍ରମଣ କରିଗଲେ, ନିଶ୍ଚେ କେଉଁ ଦିଗରୁ ହେଲେ ପଦ୍ମିନୀଜାତି କନ୍ୟା ପାଇବ ।" ରଜା ତା କଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଏକା ହୋଇ ଘୋଡ଼ାରେ ବସି ଦିଗ ଭ୍ରମଣ କରିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ଆଗ ପୂର୍ବଦିଗକୁ ଯାଇ ଫେରି ଆସିଲେ । ତହିଁପରେ ପଶ୍ଚିମ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗକୁ ଯାଇ କନ୍ୟା ନ ପାଇ ଫେରି ଆସିଲେ । ମନ ତ ଲାଗିଛି । ସେ ତା ପରେ ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ଗଲେ । ଯାଉ ଯାଉ ଅନେକ ବଣ, ପର୍ବତ, ନଈ ନାଳ ପାରି ହୋଇ ଅଠର ଦିନ ଉତ୍ତାରୁ ଗୋଟିଏ ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ଦେଶର ନାମ କର୍ଣ୍ଣକୁଠ ଦେଶ । ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ଶିବ

ମନ୍ଦର ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ପୋଖରୀ ଅଛି । ତାର ଚାରପାଖରେ ନାନାପ୍ରକାର ଫୁଲ ଫଳର ବଗିଚ ଅଛି । ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ବଡ଼ ମନୋହର ଦିଶୁଅଛି । ରଜା ସେହି ଶିବ ମନ୍ଦର ପାଖ ପୋଖରୀ ହୁଡାରେ ଗ୍ଲାନ୍ତଚଲେ ଓହ୍ଲାଇ ବସିଛନ୍ତି । ଦିନ ଅଉ ଘଡ଼ିଏ ଅଛି । ଦଇବ ଯୋଗରେ ସେତିକି ବେଳକୁ ସେ ଦେଶ ରଜାର ଝିଅ ହର ପାର୍ବତୀ ପୂଜା କରିବ ବୋଲି ସେହିଠାକୁ ଆସିଲା । ତାର ନାମ ପଦ୍ମାବତୀ, ସେ ପଦ୍ମିନୀ ଜାତି କନ୍ୟା; ଅବିବାହିତା ହୋଇ ପିତା ଘରେ ଅଛି । ତା ରୂପକୁ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ବିଦ୍ୟାଧରୀମାନେ ସମାନ ହେବେ ନାହିଁ । ସେ ହସିକରି କଥା ପଦେ କହିଦେଲେ, ଋଷି ମୁନିମାନଙ୍କର ମନ ଟଳିଯିବ । ତାକୁ ଦେଖି ସୁବାହୁ ରାଜା ଚକିତ ହୋଇ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଲେ । ଏହି ସମୟରେ ପଦ୍ମାବତୀ ହର ପାର୍ବତୀଙ୍କ ପୂଜା ଶେଷକରି ଫେରିଯିବା ବେଳକୁ ସେହି ରାଜାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୋହିତ ହୋଇ କ୍ଷଣେ ଚାହିଁଲା । ତହିଁପରେ ଗୋଟିଏ ପଦ୍ମଫୁଲ ଧରି ଆଗ କାନରେ ଲଗାଇଲା, କାନରୁ ଆଣି ଦାନ୍ତରେ ଧଇଲା, ଦାନ୍ତରୁ ଆଣି ପାଦରେ ଥୋଇଲା, ପାଦରୁ ନେଇ ହୃଦରେ ଲଗାଇ ବାଟେ ବାଟେ ଘରକୁ ଚାଲିଗଲା । ସୁବାହୁ ସେ କନ୍ୟାର କଥା କିଛି ବୁଝି ନ ପାରି ସେଠାରେ ରହିଲେ, ଆଉ ରାଜ୍ୟକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ନାହିଁ । ଏପରି ଚାରି ପାଞ୍ଚଦିନ ଗଲା ପରେ ସେ ରାଜାଙ୍କର ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ବିଚାର କଲେ କି, ରଜା ଏକୋଇଶି ଦିନ କଣ୍ଟ କରି ଯାଇଥିଲେ, କାହିଁକି ଆସିଲେ ନାହିଁ । କଣ୍ଟ ବଳିଗଲା ବୋଲି ଅନେକ ଭାବନା କରି ତାଙ୍କୁ ଖୋଜି ଆଣିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ଗଲେ । ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଚାରିଦିନ ପରେ ରାଜାଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ରଜା କହିଲେ, "ଏଠାକୁ ଗୋଟିଏ କନ୍ୟା ଆସି ହର ଗଉରୀ ପୂଜା

କରୁଥିଲା । ତା ପରି ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ସାରା ଜଗତରେ ଆଉ କେହି ନ ଥିବେ । ତାକୁ ଦେଖିଲାବେଳୁଁ ମୋର ମନ ତା ଉପରେ ଲାଗି ରହିଛି, ତେଣୁ ମୁଁ ଏଠାରୁ ଯାଇ ପାରୁନାହିଁ ।" ଏହା କହି ସେ ପଦ୍ମଫୁଲ ଧରି ଯେତେ ଭଙ୍ଗୀ ଦେଖାଇ ଯାଇଥିଲା, ତାହାସବୁ ସେ କହିଲେ । ରାଜାଙ୍କ ମୁଖରୁ ଏହି କଥା ଶୁଣି ଗୁଣାକର ନାମକ ତାଙ୍କର ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲା, "ସେ ଯାହା କହିଗଲା, ମୁଁ ସବୁ ବୁଝି ପାରିଲି ।" ରାଜା ବୋଇଲେ, "କଣ ବୁଝିଲ କହ ତ ?" ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲା, "ସେ କନ୍ୟା ପଦ୍ମଫୁଲଟି କାନରେ ଲଗାଇବାରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ, ତାର ଘର କର୍ଣ୍ଣକୁଟ ଦେଶରେ । ଦାନ୍ତରେ ଧରିବାରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ, ସେ ଦନ୍ତଶ୍ରେଷ୍ଠୀ ରଜାଙ୍କର ଝିଅ ଅଟେ । ପାଦରେ ଥୋଇବାରୁ ନାମ ପଦ୍ମାବତୀ ଏବଂ ପଦ୍ମିନୀ ଜାତି କନ୍ୟା, ହୃଦୟରେ ଲଗାଇବାରୁ ମୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କଲି । ଏଥିରେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ, ମୁଁ ତୁମ୍ଭର ଭାର୍ଯ୍ୟା ହେବି ବୋଲି କହିଗଲା । ଏଥିରୁ ଜଣା ଯାଉଅଛି ଯେ, ସେ କନ୍ୟା ନିଶ୍ଚେ ତୁମ୍ଭକୁ ମିଳିବ । ଚାଲ ଦେଶକୁ ଫେରିଯାଇ ଯତ୍ନ କରିବା ।" ଏହା ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ନିଜ ଦେଶକୁ ବାହୁଡ଼ି ଆସି ରଜାଙ୍କ ପୁରୋହିତଙ୍କୁ ପଠାଇଲେ । ପୁରୋହିତ କର୍ଣ୍ଣକୁଟ ଦେଶକୁ ଯାଇ ଦନ୍ତଶ୍ରେଷ୍ଠୀ ରଜାଙ୍କୁ ସୁବାହୁଙ୍କର ସକଳ ବିଷୟ କହି ତାଙ୍କୁ ତୁମ୍ଭ କନ୍ୟା ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କୁ ବିଭା କରାଅ ବୋଲି କହିଲେ । ଦନ୍ତଶ୍ରେଷ୍ଠୀ ରଜା ତ ସୁବାହୁଙ୍କର ଚରିତ ସବୁ ଜାଣନ୍ତି, ତେଣୁ ଆଉ କିଛି ବିଚାର ନ କରି ସେହି କଥାରେ ରାଜି ହୋଇ ନିଜ ଝିଅ ପଦ୍ମାବତୀକୁ ସୁବାହୁଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କଲେ । ଅନେକ ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ସବରେ ବିଭାଘର ସରିଗଲା । ସୁବାହୁ ରାଜା ପଦ୍ମାବତୀକୁ ପାଇ ବଡ଼ କଉତୁକରେ କାଳ ଯାପନ କଲେ । ଏହିପରି କେତେକ ଦିନ ଗଲା ପରେ ପଦ୍ମାବତୀର ଗର୍ଭ ଉଦୟ ହେଲା । ସେ ଗର୍ଭବତୀ ହେବାରି ଜାଣିପାରି ତାର ବଡ଼ ସଉତୁଣୀ ତିନିଜଣଯାକ

ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ବସି ବିଚାର କଲେ, "ଦେଖ, ଆମ୍ଭେ ରଜାଙ୍କର ପାଟ ମହାଦେଈ ହୋଇ ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ଆମ୍ଭର ପୋଡ଼ା କପାଳକୁ କାହାରି ଗୋଟିକର ହେଲେ ପୁଅଟିଏ କି ଝିଅଟିଏ ହେଲା ନାହିଁ; ତଥାପି ରଜା ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କିଛି ହେଲେ ଅଣାଆଦର କରି ନ ଥିଲେ । ଏବେ ନାଅଁଗିଆ ଲକଠକ ବାହାପିଆ ଯୋଗରୁ ଆମ୍ଭର ସେ ସବୁ ସୁଖ ଭାଙ୍ଗିଯିବା ଉପରେ ବସିଲା । ପଦ୍ମାବତୀ ଆମ୍ଭ ତିନି ତଳାରୁ ରାଣୀ ହୋଇ ସାତ ପଛରେ ଆସିଲା, ସେ ଏବେ ଗର୍ଭବତୀ ହେଲାଣି; ହେଉଁଟି କାଲି ପୁଅ ଜନ୍ମକରି ରାଜମାତା ହେବ । ଆଉ ଆମେ କାହିଁରେ କିଛି ନ ହୋଇ କଡ଼ା ବାଲୁଙ୍ଗା ପରି ଘର କଣରେ ପଡ଼ି ରହିବା । ଏ ହେତୁରୁ ସେ ଗର୍ଭବତୀ ହେବା କଥା ରଜାଙ୍କ ଗୋଚର ନୋହୁଣୁ କଲ କଉଶଳ କରି ତାକୁ ଉଆସରୁ କଢ଼ାଇ ଦେଲେ ଆମ୍ଭେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ରହିବା । ନୋହିଲେ ଆଉ ରକ୍ଷା ନାହିଁ ।" ଏପରି ସେ ତିନି ସଉତୁଣୀଯାକ ବିଚାର କରି ସେ ଦେଶର ଯେଉଁ ମାଲୁଣୀ ବୁଢ଼ୀଟି ନାନାଦି ଯନ୍ତ୍ରତନ୍ତ୍ର ଜାଣେ ତାକୁ ଲୁଗାପଟା, ଟଙ୍କା କଉଡ଼ି ଦେଇ ତା'ଠାରୁ ରାଜମୋହନୀ ଜଡ଼ି ଆଣିଲେ । ସେ ଜଡ଼ିରେ ରଜାକୁ ବଶକରି ଦିନେ ପଶା ଖେଳିବାବେଳେ କହିଲେ, "ତୁମ୍ଭର ଏ ସବା ସାନ ରାଣୀଟା ଦେଖିବାକୁ ସିନା ସୁନ୍ଦର, ନୋହିଲେ ତାହାଠାରେ ଆଉ କିଛି ଗୁଣ ନାହିଁ । ପଦେ କଥା ସଳଖରେ କହି ଜାଣେ ନାହିଁ, ତାକୁ ଆଣିବା ଦିନଠାରୁ, ସବୁଲୋକେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନିନ୍ଦା କରୁଛନ୍ତି । ସେ ଆମ୍ଭ ଅନ୍ତଃପୁରରେ ରାଣୀହୋଇ ରହିବାକୁ ଯୋଗ୍ୟା ନୁହେ । ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ବୋଲିବ ତାକୁ ଏଠାକୁ ଡାକ ଆମ୍ଭେ ଅଳ୍ପ କିଛି ପଚାରିବୁଁ ଦେଖିବ, ସେ ତହିଁର ଉତ୍ତର ପଦେ ହେଲେ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।" ଏପରି ବଡ଼ ରାଣୀମାନେ କହନ୍ତେ, ରଜା ତ ତାଙ୍କ ଜଡ଼ି ବୁଟିରେ ବଶ

ହୋଇ ରହିଥିଲେ, ତେଣୁ ଆଗପଛ କି ଭଲ ମନ୍ଦ କିଛି ହେଲେ ବିଚାର କରି ନ ପାରି କହିଲେ, ଅଚ୍ଛା, ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ ଡାକ । ଯେବେ ପଚାରିଲେ ସେ କିଛି କହି ନ ପାରିବ, ତେବେ ତାକୁ ଏହିକ୍ଷଣି ଉଆସରୁ ବାହାର କରି ଦେବ । ବଡ଼ ପୁରୁଷେ କହିଛନ୍ତି—"ମନ୍ତ୍ର ଲୋଡ଼ୁଥିଲି କାଙ୍କର ପାଣି, ଦଇବ ବୋଇଲା ଦିଅ ତୋଲାଣି ।" ସେପରି ବଡ଼ ରାଣୀମାନେ ଯାହା ଲୋଡ଼ୁଥିଲେ ରାଜାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ସେହି କଥା ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ତେଣୁ ସେମାନେ ସୁବିଧା ପାଇ ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କୁ ଡକାଇ ଆଣି ରଜାଙ୍କ ଆଗରେ ପଚାରିଲେ, "କହିଲୁ—୧, ୨, ୩, ୪, ୫, ୬, ୭, ୮, ୯, ୧୦, ୧୧, ୧୨,—ଏହାର ଅର୍ଥ କଣ ହେଲା ? ପଦ୍ମାବତୀ ବୋଇଲା, "କେଜାଣି ମୁଁ ଏ ଗୁଡ଼ାକର ଅର୍ଥ କ'ଣ ଜାଣେ ନାହିଁ । ମୁଁ ରଜାଙ୍କର ମହାଦେଈ, ମୋତେ ଏଥିରୁ କଅଣ ମିଳିବ ?" ଏହା ଶୁଣି ରଜା ରାଗିଯାଇ ବୋଇଲେ, ତୁ ଯେବେ ଏହି ସାମାନ୍ୟ କଥାର ଅର୍ଥ ଜାଣିନାହୁଁ, ତା ହେଲେ ତୁ ଆମ୍ଭ ଉଆସରେ ରହିବାକୁ ଯୋଗ୍ୟା ନୋହୁ, ଏହିକ୍ଷଣି ଏ ନଅରରୁ ବାହାର ହୋଇ ଚାଲିଯା ।" ଏପରି କହି ପଦ୍ମାବତୀ ରାଣୀଙ୍କ ଘରୁ ବାହାର କରିଦେଲେ । ଲୋକେ ତ କହନ୍ତି କଳିକୁ ବଳ ସରି ନୋହେ । ସେହିପରି କଳରେ ବଡ଼ରାଣୀମାନେ ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ ଘରୁ ତଡ଼ାଇ ଦେଇ ଆନନ୍ଦରେ ରହିଲେ । ରଜା ତ ଜଡ଼ ବୁଦ୍ଧିରେ ବଶ ହୋଇଥିଲେ, ସେ ମଧ୍ୟ ଅଦୋଷରେ ନିଜର ଭାର୍ଯ୍ୟାକୁ ତଡ଼ିଦେଇ ତାହାଙ୍କ ଭଲେ ହେଲେ ଖୋଜନା ନ କରି ଏକବାରେ ତାକୁ ମନରୁ ପାସୋରି ଦେଲେ । ପଦ୍ମାବତୀ ରାଣୀ କର୍ମକୁ ଆଦରି କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ଅନାଥିନୀ ପରି ଏକା ହୋଇ ବାଟେ ବାଟେ ଚାଲିଗଲା । ଯାଉ ଯାଉ ବାଟରେ ଅନେକ ବଣ ପର୍ବତ ଏବଂ ଦୁର୍ଗମ ପନ୍ଥା ପଡ଼ିଲା । ତଥାପି ସେ ତାହାଙ୍କ ଲବେ ହେଲେ ଶଙ୍କା ନ କରି ଚାଲି ଯାଉଥାଏ । ଈଶ୍ୱରଙ୍କ

ଦୟାରୁ ତାଙ୍କୁ କିଛି ହେଲେ ବିପତ୍ତି ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ସେ ଯାଇ ଯାଇ ଶେଷରେ ହିମାଳୟ ପର୍ବତ ନିକଟରେ କେଦାରେଶ୍ୱର ମହାଦେବଙ୍କ ଦେବାଳୟରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା । ସେ ତ ପଣ୍ଡିତ ଦିନରାତି ଭକ୍ତିର ସହିତ ହରଗୌରୀଙ୍କ ପୂଜା କରୁଥାଏ, ସେଠାରେ ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ପବିତ୍ର ଶିବଲିଙ୍ଗ ଦେଖି ମନରେ ଯେତେ ଦୁଃଖ ଥିଲା, ତାହା ସବୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଏକାନ୍ତ ଭକ୍ତିରେ ସେହିଠାରେ ରହି ହରଗୌରୀଙ୍କ ପୂଜାରେ ଲାଗିଲା । ସେହି ସମୟରେ ଶିବ ପାର୍ବତୀ ନୃତ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ସ୍ୱର୍ଗପୁରକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଏଣେ ତାଙ୍କର କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର ଏବଂ ଗଣେଶ୍ୱର ଏ ଦୁଇ ପୁଅ ଘରେ ଥିଲେ । ସେ ଦୁହେଁ ଖେଳୁ ଖେଳୁ କଳିକଜିଆ କରି ମରାମରି ହେଲେ । କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଗଣେଶ୍ୱର ବୋଇଲେ, "ତୋର ଛଅଟା ମୁଣ୍ଡ, ବାରଟା ଆଖି, ବାରଟା ହାତ, ଯୋଡ଼େ ଗୋଡ଼ ।" କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର ବୋଇଲେ, "ତୋର ନାକଟା ବାର ହାତ ଲମ୍ବ, ଦାନ୍ତ ଯୋଡ଼ାଏ ଡିଙ୍କିପରି, କାନ ଯୋଡ଼ାଏ କୁଲାପରି ।" ଏହା କହି ତାଙ୍କ କାନକୁ ମୋଡ଼ିଦେଲେ । ଗଣେଶ୍ୱର ତ ହାତୀମୁହାଁ, ସେ କାନମୋଡ଼ା ପାଇ ହାତୀପରି ଭେଁ ଭେଁ ହୋଇ ଗର୍ଜିଲେ ଯେ, ତିନିପୁରଯାକ କମ୍ପି ଉଠିଲା । ପାର୍ବତୀ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ଥାଇ ସେ ରଡ଼ି ଶୁଣି ମହାଦେବଙ୍କୁ ବୋଇଲେ, "ନାଚ ଆଉ କଣ ଦେଖିବା ଘରେ ଦୁଇ ପୁଅଯାକ ମରାମରି ହେଲେଣି । ଶୁଣ, ଗଣେଶ କେମିତି ରଡ଼ି କରୁଛି ।" ମହାଦେବ ବୋଇଲେ, "ମୋର ବୁଢ଼ାବଳଦ ବାହନ, ମୁଁ ବେଗେ ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ । ତୁମ୍ଭେ ସିଂହ ବାହନରେ ଶୀଘ୍ର ଚାଲିଯାଇ ସେ ଦୁହିଙ୍କି ବୋଧିବାଧି କରି ଦିଅ ।" ଏହା ଶୁଣି ପାର୍ବତୀ ସେହିକ୍ଷଣି ସ୍ୱର୍ଗପୁରରୁ ଚାଲି ଆସିଲେ । ଆସିଲା ବେଳକୁ ବାଟରେ କେଦାରେଶ୍ୱରଙ୍କ ଦେଉଳରେ ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା, ଦେଖିଲେ ଯେ ପଣ୍ଡିତ ଏଠାରେ ଦାନା ଛାଡ଼ି ଉପବାସରେ ରହି ପୂଜା କରୁଛି ।

ପାର୍ବତୀ ଦେବୀ ଜଗତର ମାତା, ତେଣୁ ପଦ୍ମାବତୀର କଷ୍ଟ ସହି ନ ପାରି ତା ପାଖକୁ ଯାଇ ବୋଇଲେ, "ତୁ ପରା ସୁବାହୁ ରାଜାର ରାଣୀ; ହୋଇ ମହାସୁଖରେ ଥିଲୁ, ଏବେ କାହିଁକି ଏକା ହୋଇ ଏ ଘୋର ଅରଣ୍ୟରେ ବସି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁଛୁ ?" ପଦ୍ମାବତୀ ତାଙ୍କ ପାଦତଳେ ପଡ଼ି ଶୋକରେ ଗଦ୍ଗଦ ହୋଇ କହିଲା, "ତୁମ୍ଭେ ତ ଜଗତର ମାତା, ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅବା କେଉଁ କଥା ଅଜଣା ହୋଇରହିଛି ଯେ, ମୁଁ ଅଧିକ ଜଣାଇବି । ଯେବେ ଦୟାକରି ପଚାରୁଅଛ ସେବେ କହୁଅଛି ଶୁଣ । ଗର୍ଭବତୀ ହେବାରୁ ମୋର ବଡ଼ ସଉତୁଣୀମାନେ ସହି ନ ପାରି ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଆଗେ ନାନାଦି ମିଛ ଗୋଟ କହି ମୋତେ ଅନ୍ଧାରଘରେ ଘରୁ ତଡ଼ାଇ ଦେଲେ । ମୋର ତ ତୁମ୍ଭ ବିନା ଆଉ ସାହା ଭରସା କେହି ନାହିଁ, ତେଣୁ ଏଠାରେ ବସି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପୂଜା କରି ଦୁଃଖ ଜଣାଉଥିଲି । ଭାଗ୍ୟବଳରୁ ତୁମ୍ଭର ଦର୍ଶନ ପାଇଲି । ଏଣିକି ମୋର ଆଉ କିଛି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । "ଶୁଣିଲୁ ତୁ ମୋର ସକଳ ଦୁଃଖ, ଯେମିତି ଇଚ୍ଛା ସେମିତି ରଖ ।" ପଦ୍ମାବତୀର ଏପରି ବିନୟ ବଚନ ଶୁଣି ପାର୍ବତୀ ଦେବୀ ଅଷ୍ଟ-ଦେବତାଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, "ତୁମ୍ଭେ ଏହିକ୍ଷଣି ଯାଇ ସୁବାହୁ ରଜାର ରାଜ୍ୟରେ, ଏହି ପଦ୍ମାବତୀର ରହିବା ଘରଟି ଉପାଡ଼ି ଆଣି ଏହିଠାରେ ରଖିଦେବ ।" ଅଷ୍ଟଦେବତାଙ୍କୁ ଏହା କହି ଅଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କି ଡାକି ବୋଇଲେ—ତୁ ଏହି ପଦ୍ମାବତୀର, ଯାହା ଯାହା ଲୋଡ଼ା ହେଉଥିବ, ତାହା ସବୁ ଆମ୍ଭ ଭଣ୍ଡାରରୁ ଆଣି ପ୍ରତିଦିନ ଦେଇ ତାର ହାନିଲାଭ କଥା ସକଳ ବୁଝୁଥିବୁ । ପୁଣି ପଦ୍ମାବତୀକୁ ବୋଇଲେ, "ତୋର ଆଉ କିଛି ଭୟ ନାହିଁ । ତୁ ଆନନ୍ଦରେ ଥିବୁ । ମୁଁ ତୋତେ ବର ଦେଉଅଛି, ତୋର ଏହି ଗର୍ଭରୁ ମହାପୁରୁଷ ଜାତ ହୋଇ ମହାବଳବନ୍ତ ହେବ । ସେ ତୋର ସବୁ ଅପମାନ ମୋଚନ କରିବ ।" ଏହା କହି ପାର୍ବତୀ ଦେବୀ

ତାଙ୍କର ପୁତ୍ର ଦୁହିଙ୍କୁ ବୋଧ କରିବାପାଇଁ କୈଳାସକୁ ଚାଲିଗଲେ । ପାର୍ବତୀ ଦେବୀଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ଅଷ୍ଟବେତାଳ ସେହିକ୍ଷଣି ଆକାଶ ମାର୍ଗରେ ଉଡ଼ିଯାଇ ସୁବାହୁ ରାଜାର ନଗର ଭିତରୁ ପଦ୍ମାବତୀର ମେଢ଼ ଗୋଟିକପାକ ଜନିସପତ୍ର ସହିତ ଉପାଡ଼ି ଆଣି କେଦାରେଶ୍ୱରଙ୍କ ବେଢ଼ା ପାଖରେ ଥୋଇ ଦେଲେ । ସେ ଦିନଠାରୁ ଅଗ୍ରରଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳୁ ଆସି ପଦ୍ମାବତୀ ରାଣୀର ଯେତେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଲୋଡ଼ା ଖଲିରୁ ଗଡ଼ୁକା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସବୁ ଆଣି ଦେଇ ଯାଉଥାଆନ୍ତି । ପଦ୍ମାବତୀ ରାଣୀ ନିଜର ମେଢ଼ ଗୋଟିକପାଇ ତହିଁରେ ଆନନ୍ଦରେ ରହି ପ୍ରତିଦିନ ଏକାନ୍ତ ଭକ୍ତିରେ ହରପାର୍ବତୀଙ୍କ ପୂଜା କରୁଥାଏ । ଏହିପରି ଆଠମାସ ଚାଲିଗଲା ପରେ ଶୁଭବେଳାରେ ତାର ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଜନ୍ମ ହେଲା । ତାହା ଜାଣି ପାର୍ବତୀ ଦେବୀ ଉପମନ୍ୟୁ ଋଷିଙ୍କି ପଠାଇଲେ । ଉପମନ୍ୟୁ ଆସି ସେ ପିଲାଟିର ଜାତକର୍ମ ଆଦି ବିଧିବିଧାନ ସବୁ ରାଜବିଧି ପ୍ରକାରେ କରାଇ ବୀରବାହୁ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ନାମ ଦେଇଗଲେ । ଅଗ୍ରରଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରତିଦିନ ଆସି ସବୁକଥା ବୁଝାସୁଝା କରି ଯାଉଥାଆନ୍ତି । ସେ ପିଲାଟି ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷରେ ଚନ୍ଦ୍ର ବଢ଼ିଲା ପରି ଦିନକୁ ଦିନ ସୁନ୍ଦର ହୋଇ ବଢ଼ିଲା । ଲୋକେ ତ କହନ୍ତି— "ଯାହାକୁ ରଖିବେ ଜଗତମାତା । ତାକୁ କି କରିବ ଯେ ବଳବନ୍ତା ।" ପୁଅ ଜନ୍ମକରି ପଦ୍ମାବତୀର ଛାତି କୁଣ୍ଢେ ମୋଟ । ମନର ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ । ସକାଳୁ ଉଠି ଆଗ ସେ ପିଲାଟିର କାମଧନ୍ଦା ବଢ଼ାଇ ଦିଏ ଏବଂ ତାହା ଉତ୍ତାରୁ ହରପାର୍ବତୀଙ୍କ ପୂଜା କରିସାରି ନିଜେ ଖିଆପିଆ କରେ । ଏହିପରି ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ଚାଲିଗଲା । ତହିଁପରେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ଶତପଥୀ ବୋଲି ଜଣେ ବିଦ୍ୟାଗୁରୁ ଥିଲେ, ତାଙ୍କ ପାଠଶାଳାକୁ ଯାଇ ବୀରବାହୁ ପାଠ ପଢ଼ିଲା । ପାଞ୍ଚଟି ବର୍ଷରେ ସି—ଧି—ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି—ଛଅ ଶାସ୍ତ୍ର, ନଅ ବ୍ୟାକରଣ, କାବ୍ୟ ନାଟକ, ଗଣିତ, ଜ୍ୟୋତିଷ, ବେଦବିଦ୍ୟା, ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା, ମାରଣ

କାରଣ, ଛନ୍ଦ, ଗାନ୍ଧାର ଓଗେର ଯେତେ ବିଦ୍ୟା ଏବଂ ଉପବିଦ୍ୟା ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ଥିଲା, ତାହା ସବୁ ବୀରବାହୁ ପଢ଼ି ସବୁ ପଢ଼ା ପିଲାଙ୍କ ଉପରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହୋଇ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲା । ଶତପଥୀ ଆପଣେ ତାଠାରେ ବଡ଼ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ ଘରକୁ ଯିବାପାଇଁ ତାକୁ ବିଦା କଲେ । ସେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଦରେ ଶତେବାର ଦଣ୍ଡବତ କରି ବିଦା ହୋଇ ଗଲାବେଳେ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିରେ ବସି ଯାଉଥିଲା । ଯାଉଁ ଯାଉଁ ବାଟରେ ତା ମୁଣ୍ଡରୁ ଟୋପିଟି ଖସି ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ସେଠାରେ ତାର ସାଙ୍ଗ ପଢ଼ାପିଲାରୁ ଦୁଇ ଚାରିଜଣ ଥିଲେ । ବୀରବାହୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବୋଇଲା—"ମୋର ଟୋପିଟି ପଡ଼ିଗଲା, ଟିକେ ଗୋଟାଇ ଆଣିଦେଲ ।" ସେମାନେ ବୋଇଲେ, "ଅଣ-ବାବୁଆ ପିଲାର ଗୁମର ବଡ଼ । ତୋର ଟୋପିଟା ଯେବେ ପଡ଼ିଗଲା, ତେବେ ତୁ ଗୋଟାଇ ନେଇ ଯା । ତୁ ଗାଡ଼ିରେ ବସିଥିବୁ ଆମେ କାହିଁକି ଗୋଟାଇ ନେଇ ଦେବୁ ? ଆମେ କ'ଣ ତୋର ଚାକର କି ?" ଏହା ଶୁଣି ବୀରବାହୁର ବାତଘରେ ପିତ୍ତ ପଶିଗଲା । ସେ ତ ପିଲାଟି ଦିନରୁ ବାପକୁ ଦେଖି ନାହିଁ, କି କିଏ ତାର ବାପ ମଧ୍ୟ ଜାଣି ନାହିଁ; ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କୁ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ନ ପାରି ରାଗରେ ଗମ ଗମ ହୋଇ ଘରକୁ ଚାଲିଗଲା । ଘରେ ଯାଇ ମାଆଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି କିଛି ହେଲେ ଭଲ ମନ୍ଦ ନ କହି ମୁହଁଟି ଶୁଖାଇ ଦେଇ ଗୋଟିଏ କଣରେ ବସି ରହିଲା । ପୁଅ ପାଞ୍ଚବର୍ଷରେ ଫେରି ଆସି ଏପରି ବସିବାର ଦେଖି ପଦ୍ମାବତୀ ବଡ଼ ବିସ୍ମୟରେ ଲକ୍ଷେ ଖଣ୍ଡ ଶପଥ ପକାଇ ବୋଇଲା—"ମୋ ବାପ, ମୋ ଗଣ୍ଠିଧନ,-ମୋ ଦୁଃଖୀର ସଙ୍ଖାଳି, କାହିଁକିରେ ବାପ—ପାଞ୍ଚବର୍ଷରେ ଫେରି ଆସି ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଦୁଃଖରେ ବସି କାନ୍ଦୁଛୁ ? ତୋତେ ଗୁରୁ କଣ ବୋଇଲେ କି ? କିଏ ଗାଳି ଦେଲା କି ? କିଏ ମାରିଲା କି ? କଣ ହଜାଇଲୁ କି ? ତୋର ମୁଖ ଦେଖିବି ବୋଲି ସିନା ମୁଁ ଦିନ ଗଣି

ଗଣି ରହୁଁ ରହିଥିଲ, ଏବେ ତୋ ଦୁଃଖ ଦେଖି ମୋର ଛାତି ଫାଟିଗଲା ପରି ଲାଗୁଛି । ତୁ କାହିଁକି ଏମିତି ବସି ରହିଛୁ, ତୋତେ ମୋ ରାଣ ସତ କହ । ତୋର ହାତ ଯାଇଥିଲେ ଯୋଖାଇ ଦେବି, ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲେ ଗଢ଼ାଇ ଦେବି, ଗୁରୁ କ୍ରୋଧ ହୋଇଥିଲେ ତାଙ୍କ ପାଦରେ ଲକ୍ଷେ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି ତୋ ଦୋଷ କ୍ଷମା କରାଇବି ।" ବୀରବାହୁ କହିଲା, "ମା, ତୁମ୍ଭର ଧର୍ମବଳରୁ ମୋର ସବୁ ମଙ୍ଗଳ ହୋଇଅଛି । ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲି । ଗୁରୁ ବଡ଼ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ ବିଦାୟ କଲେ—କେବଳ ପାଠାର୍ଥୀ ପିଲାମାନେ ମୋତେ ଅବୋଲକରା ପିଲା ବୋଲି ଡାକିଲେ । ଏଣୁ ମୋର ବାପ କିଏ ତାହା ଶୀଘ୍ର କୁହ ମା, ନୋହିଲେ ଏଇଠି ଦେଖୁଥିବ, ତୁମ୍ଭ ଆଗରେ ଜୀବନ ହରାଇ ଦେବି ।" ଏହା ଶୁଣି ପଦ୍ମାବତୀ କାନରେ ହାତଦେଇ କହିଲା, ତୋର ପିତା ସୁବାହୁ ରାଜା ଜୀବନ୍ତରେ ଥାଇ ଅଖଣ୍ଡ ରାଜତ୍ୱ କରୁଛନ୍ତି । ତୁ କାହିଁକି ଅଣବାପୁଅ ହୁଅନ୍ତୁ । ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଏଠାରୁ ମାସକର ବାଟ ଯେବେ ଯାଇପାରିବୁ ତେବେ ସେଠାରେ ତୋର ପିତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଆସି ପାରିବୁ ।" ବୀରବାହୁ କହିଲା, "ତୁମ୍ଭର ପତି ଯେବେ ଜୀବନରେ ଥାଇ ରାଜତ୍ୱ କରୁଅଛନ୍ତି, ତେବେ ତୁମ୍ଭେ କାହିଁକି ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଆସି ଏ ନିର୍ଜନ ବନରେ ଏକା ହୋଇ ରହିଅଛ ?" ପୁଅ ଏମନ୍ତ ପଚାରିବା ଶୁଣି ପଦ୍ମାବତୀ ତାର ପୂର୍ବକଥାମାନ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି କହିଲା । ବୀରବାହୁ କହିଲା, "ଯେବେ ପିତା ମୋର ଅବିଚାର କରି ବିନା ଦୋଷରେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଘରୁ ତଡ଼ିଦେଇଛନ୍ତି, ତେବେ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଯିବାକୁ ମୋର ଦରକାର ନାହିଁ । ଯେବେ ସେହି ବାରଟି ଅଙ୍କର ଅର୍ଥ କରି ପାରିବି, ତେବେ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବି । ମାତ୍ର ତୁମ୍ଭେ ମୋତେ ସନ୍ତୋଷରେ ଆଜ୍ଞା ଦିଅ, ମୁଁ ଏହିକ୍ଷଣି ଦେଶ ଫେରିବାକୁ ଯାଇ ପୃଥିବୀସାରା ବୁଲି ବୁଲି

ସେହି ବାରଟି ଅଙ୍କର ଅର୍ଥ ପାଇଲେ ଫେରି ଆସିବ । ଏହା ଶୁଣି ପଦ୍ମାବତୀ ଅନେକ ବୁଝାଇ ମନାକଲା । ସେ ତ ରାଜପୁତ୍ର, ଅପମାନ ପାଇଛି, ଏଣେ ମାତା ତଡ଼ା ହୋଇ ଆସିଥିବାର ଶୁଣି ଦେହ ଜଳୁଛି, ସେ ମନାକୁ କାହିଁକି ଟିକିଏ ମାନିବ, ସେହିକ୍ଷଣି ଉଠି ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ଚାଲିଗଲା । ମାତ୍ର ଗଲାବେଳେ ପଦ୍ମାବତୀ ତାକୁ ଟିକିଏ ବିଭୂତି ପ୍ରସାଦ ଦେଇ କହିଲା, "ଯେବେ ମୋ କଥା ମାନି ଯାଉଅଛୁ, ତେବେ ହର ପାର୍ବତୀଙ୍କର ଏହି ସିଦ୍ଧ ବିଭୂତି ପ୍ରସାଦ ନେଇଥା, ଯତ୍ନକରି ଦେହରେ ରଖିଥିବୁ । ଏ ବିଭୂତି ଦେହରେ ଥିଲେ, ତୋତେ କଉଣସି ଅପଦ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।" ବୀରବାହୁ ସେହି ସିଦ୍ଧ ବିଭୂତି ନେଇ ଦେଶ ଫେରିବାକୁ ଚାଲିଗଲା । ଦେଶ ବିଦେଶ, ଗ୍ରାମ ପାଟଣା, ନଗର, ହାଟ ବାଟ, କନ୍ଦ ବିକନ୍ଦ ବୁଲି ଯେଉଁଠି ଯାହାକୁ ଦେଖିଲା ତାକୁ ଏକଠାରୁ ବାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଙ୍କର ଅର୍ଥ ପଚାରିଲା । ତାହା କେହି ହେଲେ କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ବଡ଼ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ଦେଶ ଛାଡ଼ି ଅରଣ୍ୟରେ ପଶିଗଲା । ଅରଣ୍ୟ ଭିତରେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଋଷିମାନଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ଦେଖି ପରିଶେଷରେ ଯାଇ ଏକପାଦ ଋଷିଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ମିଳିଲା । ଏକପାଦ ଋଷି ବୀରବାହୁକୁ ଦେଖି ଫଳମୂଳ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ପଚାରିଲେ, "ତୁ ତ ଅଳ୍ପ ବୟସର ବାଳକ, ତୋର ଯୌବନାବସ୍ଥା ହୋଇ ନାହିଁ, ରାଜପୁତ୍ର ପରି ଆକୃତି ଦେଖା ଯାଉଅଛି, ତୁ କାହିଁକି ଦେଶ ଛାଡ଼ି ଏକା ହୋଇ ବନରେ ବୁଲୁଅଛୁ ?" ବୀରବାହୁ ସେ ଋଷିଙ୍କ ପାଦରେ ପ୍ରଣାମ କରି ତାର ସକଳ ବିଷୟ କହି ଏକଠାରୁ ବାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଙ୍କର ଅର୍ଥ ପଚାରିଲା । ଏକପାଦ ଋଷି ବୋଇଲେ, "ମୁଁ ଏହା କହି ପାରିବି ନାହିଁ । ଏଠାରୁ ଆଉ ଅଳ୍ପ କିଛି ଦୂରରେ ଦୁଇପାଦ ଋଷି ଅଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ସେ ଏହାର ଅର୍ଥ ବୁଝାଇ ଦେବେ ।" ଏହା ଶୁଣି ବୀରବାହୁ ଦୁଇପାଦ ଋଷିଙ୍କ ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇ

ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲା । ଦୁଇପାଦ ଋଷି ମଧ୍ୟ କହି ନ ପାରି ବୋଇଲେ "ମୋତେ ଏହାର ଅର୍ଥ ଜଣାନାହିଁ । ତୁ ଯେବେ ତିନିପାଦ ଋଷିଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଇ ପଚାରିବୁ ସେ କହି ପାରିବେ ।" ବୀରବାହୁ ଏକଥା ଶୁଣି ସେଠାରୁ ତିନିପାଦ ଋଷିଙ୍କ ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପୂର୍ବପରି ବାରଟି ଅଙ୍କର ଅର୍ଥ ପଚାରିଲା । ତିନିପାଦ ଋଷି କ୍ଷଣେ ମଉନ ହୋଇ କହିଲେ, ମୋତେ ଏହାର ଅର୍ଥ କିଛି ଜଣାଯାଉ ନାହିଁ । ଏଠାରୁ ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଚାରିପାଦ ଋଷିଙ୍କର ଆଶ୍ରମ ଅଛି, ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ପଚାରିଲେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ କହିଦେବେ ।" ବୀରବାହୁର ମନ ଲାଗିଲା, ସେ ସେହିକ୍ଷଣି ଯାଇ ଚାରିପାଦ ଋଷିଙ୍କ ଆଗରେ ପହଞ୍ଚି ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି ଛିଡ଼ା ହେଲା । ଚାରିପାଦ ଋଷି ବୀରବାହୁକୁ କଲ୍ୟାଣ କରି ବୋଇଲେ, "ତୋର ଘର କେଉଁ ଦେଶରେ ? କାହିଁକି କୋମଳ ବୟସରେ ବନରେ ଏକାକୀ ହୋଇ ବୁଲୁଅଛୁ ?" ଏହା ଶୁଣି ବୀରବାହୁ ତାର ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହି ବାରଟି ଅଙ୍କର ଅର୍ଥ ପଚାରିଲା । ଚାରିପାଦ ଋଷି ବୋଇଲେ, "ତୁ ଯାହା ପଚାରୁଛୁ, ତାହା ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଭୁବନରେ କାହାରିକୁ ଜଣା ନାହିଁ । କେବଳ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଇ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, ସେ କହିବେ ।" ବୀରବାହୁ ବୋଇଲା, ଆପଣ ଏହା କହିଲେ ଯେ, ମୁଁ ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ ସ୍ୱଦେହରେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ କିପରି ଯିବି ? ଋଷି ବୋଇଲେ, "ତୁ ମୋର ଆଶ୍ରମରେ ଥିବୁ, ମୁଁ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଇ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କୁ ପଚାରି ଆସିଲେ ତୋତେ କହିବି ।" ବୀରବାହୁ ବୋଇଲା, "ଆପଣ କିପରି ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଇ ପାରିବେ ?" ଋଷି ବୋଇଲେ, "ଆଜି ସ୍ୱର୍ଗରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଋଷିସଭା କରିବେ । ସେ ମୋତେ ଡକାଇ ଅଛନ୍ତି, ମୋର ଫୁଲ ବଗିଚାରେ ଭଙ୍ଗାଭଙ୍ଗି କାଠଗୁଡ଼ିଏ ଗଦା ହୋଇଅଛି । ମୁଁ ସେହି କାଠଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବସି ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ପାଣି ଚଳେ ପକାଇ ଦେବି ଯେ, ସେ ରଥ ହୋଇ ମତେ

ସ୍ୱର୍ଗକୁ ବହିନେବ, ମାତ୍ର ମୁଁ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁ ... ବୀରବାହୁ ତାହା ଫଳମୂଳ ଖାଇ ଏଠାରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଥିବୁ ।" ବୀରବ... ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର "ଆପଣ ଆଜି କେତେବେଳ ସରକି ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବା... ସେ ଅପୂର୍ବ କରିବେ ।" ଋଷି ବୋଇଲେ, "ମୁଁ ଏଠାରେ ସନ୍ଧ୍ୟା... ରଥ ତଳେ ଘଣ୍ଟାଏ ରାତିହେଲେ ବାହାରିବି ।" ଏହା କହି ସେ ... ବିଡା ସାରିବାକୁ ଗଲେ । ବୀରବାହୁ ମନେ ମନେ ବିଚାରି କଲା ଆଜି ବଡ଼ ସୁବିଧା ମିଳିଅଛି । ଏତିକି ବେଳରୁ ଉପାୟ କରିଥିଲେ ମୁଁ ଋଷିଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯାଇ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ଦେଖି ଆସିବି । ଏକଥା ମନରେ ପାଞ୍ଚି ଋଷିଙ୍କର ବଗିଚାକୁ ଯାଇ ବେଲ ଦଣ୍ଡେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଗୋଟିଏ ଜଙ୍ଗଲିଲଟା କାଟିଆଣି ସେହି କାଠ ଗଦାଟିର ତଳେ ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦି କରି ସେ ଭିତରେ ପଦାକୁ ନ ଦିଶିଲା ପରି ଲୁଚିକରି ନିଶ୍ଚଳରେ ବସି ରହିଲା । ଗୁରୁପାଦ ଋଷି ବେଳ ଅସ୍ତ ହେବାର ଦେଖି ସନ୍ଧ୍ୟାଆଦି କର୍ମ ଶେଷକରି ରାତି ଘଡ଼ିକରେ ଯାଇ ସେହି କାଠଗଦା ଉପରେ ବସି ମନ୍ତ୍ର ସୁମରିଲେ । କାଠଗଦା ତଳେ ବୀରବାହୁ ଥିବା କଥା ତାଙ୍କୁ ଟିକିଏ ହେଲେ ଜଣା ନାହିଁ । ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରଭାବରୁ କାଠ ଗଦାଟା ରଥ ହୋଇ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଉଡ଼ିଗଲା । ଫୁଲ ସଙ୍ଗେ ଗୁନ୍ଥା ହେବାରୁ ପାଠ ନିସ୍ତରିଲା ପରି ଋଷିଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ରଥରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ବୀରବାହୁ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଚାଲିଗଲା । ଋଷି ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଇ ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଗଲା-ବେଳକୁ ଦେଖିଲେ ଯେ, ରଥ ତଳେ ବୀରବାହୁ ଲୁଚିକରି ବସିଅଛି । ତାକୁ ଦେଖି ବୋଇଲେ, "କିରେ, କି କଲୁ ! ତୁ ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ ବିନା ଆଜ୍ଞାରେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଅସିବାର ଜାଣିଲେ ଇନ୍ଦ୍ର କ୍ରୋଧ ହୋଇ ମୋତେ ସ୍ୱର୍ଗ ମନାକରି ଦେବେ । ତୋ ଲାଗି ମୋର ବଡ଼ପଣିଆତକ ଆଜିଠାରୁ ନିଶ୍ଚେ ବୁଡ଼ିଯିବ । ମୂର୍ଖପଣରେ ଯାହା ତ କଲୁ କଲୁ, ଏବେ ଆଉ କାହାକୁ ହେଲେ ଦେଖା ନ ଦେଇ ଏହିଠାରେ ଲୁଚି କରି ବସି ଥା । ମୁଁ ଇନ୍ଦ୍ରସଭାରୁ

ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲା । ...ଆସିଲ ପଳାଇ ଯିବା ।" ଏହା ଶୁଣି ବୀରବାହୁ
"ମୋତେ ଏହାଙ୍... ଇ କହିଲା, "ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ପିଲାଲୋକ, ନ ଜାଣିମା
ନିକଟକୁ ଯାଇ... ଧ କରିଅଛୁ, ତାହା କ୍ଷମା କର । ମୁଁ ଆଉ ଏଠାରୁ
ଶୁଣି ସେଠାର... ଆଡ଼େ ଯିବି ନାହିଁ । ମୋତେ ଏଠାକାର ଲୋକଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ
ବାରଟି ଅ... ବଡ଼ ଭୟ ଲାଗୁଛି । ଆପଣ ଆସିଲେ ଶୀଘ୍ର ପଳାଇ ଯିବା ।"
ହୋଇ...
ଏହା କହି ସେ ଲୁଚିଲୋଚି ହୋଇ ରଥ ତଳେ ବସି ରହିଲା । ଋଷି ଦେବସଭାକୁ ଚାଲିଗଲେ । ସେ ଗଲା ଉତ୍ତାରୁ ବୀରବାହୁ ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲା, ଏବେ କେତେ କୌଶଳରେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଆସିଛି, ଏଥର ଗଲେ ସତେ କଣ ଆଉ ଥରେ ଆସି ପାରିବି କି ? ଯାହାହେଉ ଥରେ ବୁଲି ସ୍ୱର୍ଗପୁରଟା ଦେଖେଁ । ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରି ଚାରିଆଡ଼େ ଢେରମାର ବୁଲି ବୁଲି ସ୍ୱର୍ଗ ଶୋଭା ଦେଖିଲା । ଦେବ ଭୁବନରେ ଅପୂର୍ବ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାରୁ ତାର ମନ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ସେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଯାଇ ନନ୍ଦନବନ ବୁଲି ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଫୁଲ ବଗିଚା ଅଛି, ତହିଁରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା । ଦଇବ ଯୋଗରୁ ସେତିକି ବେଳକୁ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ନାତୁଣୀ ନୀରଦକେଶୀ ନାମରେ ଗୋଟିଏ କନ୍ୟା ଥିଲା; ସେ ଆସି ସେହି ନନ୍ଦନବନରେ ବୁଲୁଅଛି । ସେ କନ୍ୟା ବଭା ହୋଇ ନାହିଁ, ତେଣୁ ତା ପାଇଁ ବରଘର ଖୋଜା ଚାଲିଛି । ସେ ବୀରବାହୁର ସୁନ୍ଦରପଣ ଦେଖି ମୋହିତ ହୋଇ ତତକ୍ଷଣ ତା ଗଳାରେ ଫୁଲମାଳ ଦେଇ ପତି ପଣରେ ବରଣ କଲା । ବୀରବାହୁ ବୋଇଲା "ମୁଁ ଦେବତା ନୁହେ ମୁଁ ଜଣେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରର ରାଜପୁତ୍ର । ତୁମ୍ଭେ ଦେବକନ୍ୟା ହୋଇ ମୋତେ ବରଣ କଲ ଯେ, ଏଥିରେ ଯଦି ପ୍ରମାଦ ପଡ଼େ ମୋତେ ଏଠାରେ କିଏ ରକ୍ଷା କରିବ ?" ନୀରଦକେଶୀ କହିଲା—ତୁମ୍ଭେ ଆଜିଠାରୁ ମୋର ପତି ହେଲ; ମନରେ କିଛି ଶଙ୍କା ନ କର ଏଠାରେ ଥାଅ । ମୁଁ ଯାଉଅଛି ମୋର ବଡ଼ବାପ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କହି

ବିବାହର ଯୋଗାଡ଼ କରାଇବ । ଏହା କହି ବୀରବାହୁ ତାହା ଯାଇ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କହିଲା, "ନନ୍ଦନବନକୁ ବୁଲିବାପାଇଁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ସେଠାରେ ମଣିପୁରର ବୀରବାହୁ ବୋଲି ସେ ଅପୂର୍ବ ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ପତି ପଣରେ ବରଣ କରିଥିଲେ ଏଥିରେ ଆଉ କିଛି ବିଚାର ନ କରି ମୋତେ ତାଙ୍କୁ ବିଦା କରି ଦିଅନ୍ତୁ ।" ଇନ୍ଦ୍ର ବୋଇଲେ, "ତୁ ମୋହର ନାତୁଣୀ ହୋଇ କିପରି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ପତି କରିବୁ ?" ନୀରଦକେଶୀ ବୋଇଲା, "ଯାହାର ମନ ଯହିଁକି ରସେ, କର୍ପୂର ପରିଯେ ତାକୁ ସେ ବାସେ ।" ମୋର ମନ ତ ସେହି ରାଜପୁତ୍ରଠାରେ ଭୁଲିଗଲାଣି, ତୁମ୍ଭେ ମନାକଲେ ଆଉ କଣ ହେବ ।" ଇନ୍ଦ୍ର ବୋଇଲେ, ଯେବେ ତୋର ମନ ତାଠାରେ ବଳିଲା, ତେବେ ମୁଁ କାହିଁକି ବାରଣ କରିବି । ଏହା କହି ସେହିକ୍ଷଣି ଗନ୍ଧର୍ବଗଣଙ୍କୁ ଡକାଇ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ କି ଆଜି ନୀରଦକେଶୀର ବିଭାଘର ହେବ, ତୁମ୍ଭେମାନେ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ମଣ୍ଡଣି କରି ଯାବନ୍ତ ସମ୍ଭାର ଆୟୋଜନ କର । ଆଉ ଯେତେ ଋଷି ମୁନି ସଭାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ କହିଦିଅ ସମସ୍ତେ ସାତଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଠାରେ ଥାଆନ୍ତୁ । ବିଭାଘର ଶେଷ ହେଲେ ଯେ ଯାହାର ସ୍ଥାନକୁ ଯିବେ । ଆଜ୍ଞାପାଇ ଗନ୍ଧର୍ବଗଣ ବିଭା ସମ୍ଭାର ଆୟୋଜନ କରି ଇନ୍ଦ୍ର କହିବାପ୍ରକାରେ ଘୋଷଣା ଦେଲେ । ଗୁରୁପାଦ ଋଷି ଏ ଘଟଣା ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କିଛି ନ ଜାଣିଲା ପରି ରହିଥାନ୍ତି । ମହା ଉତ୍ସବରେ ସେ ଦୁହିଙ୍କର ବିଭାଘର ବଢ଼ିଲା । ବାଦ୍ୟ ବାଜଣା ନୃତ୍ୟ ଗୀତ, ଭୋଜୀ ଭାତ, ଦିଆ ନିଆ ଏମିତ କେତେ କଣ ହେଲା ଯେ ତା'ର ସଂଖ୍ୟା ନାହିଁ । ଏହିପରି ଛଅଦିନ ଗ୍ଭଲିଗଲା । ବରକନ୍ୟା ବିଦା ହେବେ । ସେହିଦିନ ରାତିରେ ନିଜର ଶୟନ ମନ୍ଦିରେ ନୀରଦକେଶୀ ବୀରବାହୁକୁ କହିଲା, "କାଲିକି ଗଲେ ଇନ୍ଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବିଦାୟ କରିବେ; ମାତ୍ର ମୁଁ ଗୋଟିଏ କଥା

ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲା ରଖିବ, ତାହା କେବେ ଭୁଲିବ ନାହିଁ । "ମୋତେ ଏହି ଇନ୍ଦ୍ର ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯଉତୁକ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ଯାଚିବେ, ନିକଟକୁ ଯାଇ ତୁମ୍ଭେ ତାହା କିଛି ନ ନେଇ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଶୁଣି ସେଠାରୁ ସେହି ବଂଶୀଟି ମାଗିବ । ସେ ବଂଶୀର ଏମନ୍ତ ଗୁଣ ଅଛି ବାରଟି ଅ୍ରୁ ଯେଉଁଠାରେ ବଜାଇ ଦେବ ମୁଁ ପଶାପାଲି ଧରି ସେହିଠାରେ ବାନ୍ଧିର ପଡ଼ିବ । ବଂଶୀଟି ନେଇ ନ ପାରିଲେ ମୋତେ ଆଉ ପାଇବ ନାହିଁ । ଏହିଠାରେ ରହିଯିବି । ପୁଣି ଯେତେବେଳେ ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ଯଉତୁକ ଯାଚିବେ, ତାଙ୍କଠାରୁ ସେହି ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟ କିଛି ନ ନେଇ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଖଡ଼ି ଗୋଟାଲି ଅଛି, ସେଇଟି ମାଗି ନେବ । ସେ ଖଡ଼ି ଗୋଟାଲିର ଏପରି ଗୁଣ ଅଛି ମେ ତାକୁ ଧରି ଯେଉଁଠାରେ ଯେତେ ଆକୃତିରେ ମଣ୍ଡଳୀ କାଟି ଦେବ ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ସେତିକି ଆକୃତିରେ ସ୍ୱର୍ଗତୁଲ୍ୟ ଉଆସ ନିର୍ମାଣ ହୋଇଯିବ ।" ଏହା ଶୁଣି ସେ ରାଜପୁତ୍ର "ହେଉ ସେହିପରି କରିବି" ବୋଲି କହିଲା । ଆରଦିନ ଇନ୍ଦ୍ର ତାକୁ ଡାକି ନେଇ ବୋଇଲେ "ତୁମ୍ଭେ ମୋର ନାତୁଣୀକି ବିଭା ହେଲ, ରାତି ପାଇଲେ ତ ବିଦାହୋଇ ଚାଲିଯିବ । ଆମ୍ଭର ଐରାବତ ହାତୀ, ଉଚ୍ଚୈଃଶ୍ରବା ଘୋଡ଼ା, ଗନ୍ଧର୍ବଗଣ, ଅଷ୍ଟଅପସରା, ଚାରିମେଘ, ଅଣଚାଶ ପବନ ଏସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଛି, ଏଥିରୁ କଣ ନେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଅଛି ତାହା ମାଗ ।" ବୀରବାହୁ କହିଲା, "ଏସବୁ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ଦ୍ରବ୍ୟ, ମୁଁ ଏହା ନେଇ କଣ କରିବି ? ତେଣୁ ମୋର ଏସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ । କେବଳ ତୁମ୍ଭର ଗୋଟିଏ ବଂଶୀ ଅଛି, ମୋତେ ସେଇ ଗୋଟିକ ଦିଅ ।" ଇନ୍ଦ୍ର ବୋଇଲେ କିଛି ନ ନେଇ ଅଖଣ୍ଡ କଥାଟିଏ ମାଗିଲ ଯେ ! ଏହା ତୁମ୍ଭର ବୁଦ୍ଧି ନୋହେ, କେବଳ ନାରଦକେଶା ଶିଖେଇ ଦେଇଥିବ । ଯାହାହେଉ ମାଗିଲଣି ତ, ନ ଦେବା କି ? ଏହା କହି ବଂଶୀଟି ଆଣି ଦେଲେ ।

ତା ପରେ ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ଯେତେ ଯଉତୁକ ଯାଚିଲେ ବୀରବାହୁ ତାହା କିଛି ନ ନେଇ ଖିଡ଼ିଗୋଠାଳିଟି ମାଗିଲା । ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଖିଡ଼ିଗୋଠାଳିଟା ଦେଇ ପକାଇଲେ । ବୀରବାହୁ ସେ ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥ ଯୋଡ଼ିକ ଧେନି ବିଦା ହୋଇ ଋଷିଙ୍କ କାଠ ରଥ ତଳେ ଲୁଚି ବସିଲା । ନୀରଦକେଶୀ ସ୍ୱର୍ଗରେ ରହିଲା । ଏଣେ ଋଷି ବିଦା ହୋଇ ଆସି ସେହି କାଠରଥରେ ବସି ଆପଣାର ଆଶ୍ରମକୁ ଆସିଗଲେ । ବୀରବାହୁ ମଧ୍ୟ ସେ ରଥତଳୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ତାକୁ ଦେଖି ଋଷି ବୋଇଲେ, "କିରେ ବାବା, ତୁ ଭଲ ଜଣେ; ମୋତେ ଆଜି ହଠହଠା କରି ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ନାତୁଣୀକି ବିଭା ହୋଇ ଚାଲି ଆସିଲୁ, ହେଉ ହେଉ ଯାହା ତ କଲୁ କଲୁ, ଏବେ ମୁଁ ତୋର କଲ୍ୟାଣ ବାଞ୍ଛା କରୁଛି, ଏ ବଂଶୀଟି ମୋତେ ଦେଇ ପକା । ବୀରବାହୁ ବୋଇଲା, "ଯେବେ ବଂଶୀଟି ନେବ ତାହାହେଲେ ସେହି ବାରଟି ଅଙ୍କର ଅର୍ଥ କହିଦିଅ ।" ଋଷି ବୋଇଲେ, "ବିଭାଘର ଗହଳରେ ମୁଁ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କି ପଚାରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଆଉ କେମିତି ସେ ବାର ଅଙ୍କର ଅର୍ଥ କହିବି ? ତା ବଦଳରେ ମୋର ଖଣ୍ଡିଏ ବାନ୍ଧେ ବାନ୍ଧେ ଦଉଡ଼ି, ଗୋଟିଏ ପିଟି ପିଟି ଠେଙ୍ଗା ଅଛି, ସେ ଯୋଡ଼ିକ ନେଇ ବଂଶୀଟି ଦେ ।" ବୀରବାହୁ ବୋଇଲା ଏ ମୋହର କି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଆସିବ । ଋଷି ବୋଇଲେ, "ଯେତେ ଦୁଷ୍ଟ ଜୀବ ହୁଅନ୍ତୁ କି ଯେତେ ଯେତେ ଶତ୍ରୁ ହୁଅନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଦଉଡ଼ିକି ଆଉ ଠେଙ୍ଗାକୁ ଡାକଦେଇ ବାନ୍ଧେ ଦଉଡ଼ି ପିଟି ଠେଙ୍ଗା ବୋଲି କହିଦେବା ମାତ୍ରେ ଦଉଡ଼ି ବାନ୍ଧିବ, ଠେଙ୍ଗା ପିଟିବ ଯେ ତାଙ୍କର ଆଉ ଗତି ଗୋଟେ ରହିବ ନାହିଁ; ସେମାନେ ଏକବାରେ ସାଧୁ ହୋଇଯିବେ ।" ବୀରବାହୁ ବୋଇଲା, ତା ହେଲେ ଆଗ ଦଉଡ଼ି ଠେଙ୍ଗା ଦିଅ, ମୁଁ ପଛେ ବଂଶୀ ଦେବି । ଋଷି ଦଉଡ଼ି ଓ ଠେଙ୍ଗାକୁ ବୀରବାହୁକୁ ସମର୍ପଣ

କର ଦେଲେ । ବୀରବାହୁ ବୋଇଲା, "ଯେବେ ଦେଲ, ତେବେ ମୁଁ ଏ ଦୁହଙ୍କର ଗୁଣ ପରୀକ୍ଷା କରି ଥରେ ଦେଖିବି ନା ।" ଋଷି ବୋଇଲେ ଆଚ୍ଛା ଦେ'ଖେ । ଏହା ଶୁଣି ବୀରବାହୁ ଭାବିଦେଲା ଯେ, ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ପାଞ୍ଚହାତ ଲମ୍ବରେ ଖଣ୍ଡେ ଦଉଡ଼ି, କଳା ମଚ ମଚ ଦିଶୁଥିବା ଶତେ ଗଣ୍ଠିରେ ଗୋଟେ ଠେଙ୍ଗା ଆସି ତା ଆଗରେ ହାଜର ହୋଇଗଲେ । ତହୁଁ ସେ ତାଙ୍କୁ କହିଲା, "ଏ ଋଷିଙ୍କି ବାନ୍ଧେ ବାନ୍ଧେ ପିଟି ପିଟି ।" ସେ ଏତକ କହିଲା ବେଳକୁ ଆଉ ଅଛି କି । ଦଉଡ଼ିଟା ଦୁଇଶ ହାତ ଲମ୍ବା; ଠେଙ୍ଗାଟା କୋଡ଼ିଏ ହାତ ଲମ୍ବା ହୋଇ ଋଷିଙ୍କି ବାନ୍ଧି ପିଟିବାକୁ ପବନ ପରି ଦଉଡ଼ି ଗଲେ । ଋଷି ବୋଇଲେ, ହାଁ ହାଁ ମୁଁ ବୁଢ଼ା ଲୋକ ମରିଯିବି, ମରିଯିବି, ତୋ ବଂଶୀ ନେ, ଦଉଡ଼ି ଠେଙ୍ଗା ପଛକେ ନେ, ପଳା ମୋ ପାଖରୁ " ଏହା ଶୁଣି ବୀରବାହୁ ଆନନ୍ଦରେ ତାହାସବୁ ନେଇ ସେଠାରୁ ଯାଇ ତନ୍ତ୍ରପାଦଋଷିଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ତନ୍ତ୍ରପାଦ ଋଷି ବୋଇଲେ, "କି ରେ ବାବା, ଆସିଲୁ କି, ଭଲ ବଂଶୀଟିଏ କାହୁଁ ପାଇଚୁ, ମତେ ଏଇଟି ଦେବୁ କି ?" ବୀରବାହୁ ବୋଇଲା "ହଁ ଦେବି ଯେ ତୁମ୍ଭେ ସେ ବାରଟି ଅଙ୍କର ଅର୍ଥ କହିଦିଅ । ତନ୍ତ୍ରପାଦ ଋଷି ବୋଇଲେ, ନା ନା, ମୁଁ ତ କହି ପାରିବି ନାହିଁ । ମାତ୍ର ମୋର ଜଳଖିଆ ମୁଣି ବୋଲି ହେଇଟି ଏଇ ମୁଣିଟି ଅଛି । ଯାହାକୁ ନେଇ ଯତ୍ନରେ ବାନ୍ଧି ରଖିବୁ । ଯେତେବେଳେ ଶତ୍ରୁ ଉପସ୍ଥିତ ହେବେ, ସେତେବେଳେ ଫିଟେଇ ଦେଇ ମାରେ ମାରେ ବୋଲି କହିଦେଲେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିଧା, ଗୋଇଠା, ମୁହଁପୋଡ଼ା କାନମୋଡ଼ା, ଗାଲଚୋଡ଼ା ଏମିତି ମାଡ଼ ବୃଷ୍ଟି ହେବ ଯେତେ ଆନୁ ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ ବୋପା ଲୋ, ମା ଲୋ ରଡ଼ିକରି ଗୁଡ଼ି ପଳେଇବେ । ଏହା କହି ମନ୍ତ୍ର ସହିତ ମୁଣିଟି ସମର୍ପଣ କରି

ଦେଲେ । ବୀରବାହୁ ସେ ମୁଣିଟି ନେଇ ବୋଇଲା—ଗୋସାଇଁ ଦେଲ ଯେ ଏହା ସତ କି ମିଛ ଥରେ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଲେ ସିନା ମୁଁ ବଂଶୀଟି ଦେବି । ଋଷି ବୋଇଲେ, "ଅଚ୍ଛା ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖେ ।" ବୀରବାହୁ ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ସେ ମୁଣି ଫିଙ୍ଗେଇ ଦେଇ ବୋଇଲା, ମାର ରେ ଏ ଋଷିକି । ବୋଲିଦେଲା ବେଳକୁ ଆଉ ଅଛି କି, ଋଷି ଉପରେ ଦୁଲଦାଲ ବିଧା ବୃଷ୍ଟି ହେଲାଣି । ଋଷି ପ୍ରାଣ କାକୁତିରେ ରଡ଼ିକରି ବୋଇଲେ, ହାଁ ହାଁ ! ମୁଣି ବାନ୍ଧେ ବାନ୍ଧେ, ମାର ନା ମାର ନା; ତୁ ପଛକେ ଏ ମୁଣି ନେ, ତୋ ବଂଶୀ ନେ, ଏଠାରୁ ବେଗେ ପଳା । ବୀରବାହୁ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ତାହା ସବୁ ନେଇ ସେଠାରୁ ଯାଇ ଦୁଇପାଦ ଋଷିଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା । ତାକୁ ଦେଖି ଦୁଇପାଦ ଋଷି ବୋଇଲେ, କି ରେ ବାବା, ସେହିଦିନୁ ଗଲୁଣି, ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସି ନ ଥିଲୁ । ଏ ବଂଶୀଟି କେଉଁଠାରୁ ପାଇଲୁ ? ଏଇଟି ମୋତେ ଦେ । ମୋର ଗୋଟିଏ ସାଧନା ମୁଣି ଅଛି ନେ ।" ଏହା କହି କୋଥଳୀରୁ ମୁଣିଟି ବାହାର କରି ବୋଇଲେ, "ଯାକୁ ନେଇ ଯତ୍ନରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଥିବୁ । ଦରକାର ପଡ଼ିଲାବେଳେ ବାହାର ହୁଅ ରେ ବରୁଡ଼ି ବୋଲି ଫିଙ୍ଗେଇ ଦେଲେ ଏଥିରୁ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ବରୁଡ଼ି ବାହାରି ହୋଇ ମାରିବେ ମାତ୍ର ଯେ, ଯେତେ ଶତ୍ରୁ କିମ୍ବା ଯେତେ ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରାଣୀ ଥିବେ ସେ ରଡ଼ିଛାଡ଼ି ପଳାଇବେ ।" ଏହା କହି ସେ ମୁଣିଟିକି ତାକୁ ଦେଇ ପକାଇଲେ । ବୀରବାହୁ ବୋଇଲା, "ଦେଲ ଯେ, ମୁଁ ଏହାର ଗୁଣ ଥରେ ପରୀକ୍ଷା କରି ନ ଦେଖିଲେ ବଂଶୀ ଦେବି ନାହିଁ ।" ଋଷି ବୋଇଲେ ଅଚ୍ଛା, ଆଗ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖେ, ପଛେ ଦେବୁ । ବୀରବାହୁ ସେ ମୁଣିଟି ଫିଙ୍ଗେଇ ଦେଇ ବୋଇଲା, ମାର ବରୁଡ଼ି, ମାର ଏ ଋଷିକି । ଏତିକି ବୋଇଲା ମାତ୍ରେ ତହିଁରୁ ପଣ ପଣ ବରୁଡ଼ି ବାହାରି ହୋଇ ଋଷିଙ୍କର କାନ

ମୂଳକୁ ଘାଁ ଘାଁ ଶବ୍ଦ କରି ମାଇଲେ ମାଡ଼ ଯେ, ଋଷି ପ୍ରାଣ ବ୍ୟାକୁଳରେ ବୋଇଲେ—ହାଁ ହାଁ ବାନ୍ଧେ ବାନ୍ଧେ, ଆଉ ମାରନା ମାରନା । ମୁଣିକେ, ତୋ ବଂଶୀ ନେ, ପଳା ମୋ ପାଖରୁ । ବୀରବାହୁ ଆନନ୍ଦରେ ହସ ହସ ହୋଇ ତାହାସବୁ ଧରି ସେଠାରୁ ଆସି ଏକପାଦ ଋଷିଙ୍କର ଆଶ୍ରମରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା । ସେ ସମୟକୁ ଏକପାଦ ଋଷି ସେଠାରେ ନାହାନ୍ତି; ତୀର୍ଥ କରିବା ପାଇଁ ଆଠଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଚାଲି ଗଲେଣି । ବୀରବାହୁ ତାଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ଆଶ୍ରମକୁ ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି ଚାଲିଗଲା । ଯାଇ ଯାଇ ପନ୍ଦର ଦିନରେ ଆପଣା ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ପଦ୍ମାବତୀ ପୁଅକୁ ଦେଖି ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ତା ମୁହଁରେ ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ ଆଗ ଖାଇବାକୁ ନାନାଦି ମିଷ୍ଟ ପଦାର୍ଥ ଦେଲେ । ତହିଁପରେ ବସି ବୋଇଲେ, "ବାବୁରେ, ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଏତେ ଦିନ ହେଲା ତ ବିଦେଶ ଯାଇଥିଲୁ, କିଛି କଷ୍ଟ ନ ପାଇ ସୁଖରେ ବିଦ୍ୟାକାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳ କରି ଆସିଲୁ କି ?" ବୀରବାହୁ ବୋଇଲା "ତୁମ୍ଭ କଲ୍ୟାଣରୁ ମୋର ବିଦେଶରେ କିଛି ହେଲେ କଷ୍ଟ ହୋଇ ନାହିଁ । ମୁଁ ଅନେକ ଦେଶ ଦେଶାନ୍ତର ଦେଖିଲି, ବହୁତ ଋଷିଙ୍କର ଆଶ୍ରମ ଦେଖିଲି; ଅନେକ ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥ ପାଇଛି । ଏ ସବୁ କଥା ହେଲାପରେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଗଲି; ସ୍ୱର୍ଗରେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ନାତୁଣୀକି ବିଭାହେଲି । ମାତ୍ର ସେ ବାରଟି ଅଙ୍କର ଅର୍ଥ କେଉଁଠାରେ ହେଲେ ପାଇଲି ନାହିଁ ।" ଏହାଶୁଣି ପଦ୍ମାବତୀ ବୋଇଲେ, "ତୋ ପରି ମିଛୁଆ କେହି ନ ଥିବ । ତୁ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଇ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ନାତୁଣୀକି ବିଭା ହେଲୁ ବୋଲି କହିଲେ କେହି ସତ କରିବେ କି ? ଯେବେ ବିଭାହେଲୁ ତେବେ ସେ କନ୍ୟାକୁ କେଉଁଠି ରଖିଲୁ ?" ଏହା ଶୁଣି ବୀରବାହୁ ଇନ୍ଦ୍ର ଦେଇଥିବା ବଂଶୀଟି ଧରି ଧୀରେ ଧୀରେ ବଜାଇ ଦେଲା । ବଂଶୀ ବାଜନ୍ତା ମାତ୍ରେ ନୀରଦକେଶୀ ପଶାପାଲି ଧରି ସେହି ଘରକଣରୁ ବାହାରି

ପଡ଼ିଲା । ତାର ତେଜରେ ସେ ଘରଟା ଯାକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇଗଲା । ତହିଁପରେ ସେ କନ୍ୟା ଶାଶୁ ଓ ସ୍ୱାମୀର ଗୋଡ଼ତଳେ ନମସ୍କାର କରି ମଥାପୋତି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲା । ସେ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ ବଧୂକୁ ଦେଖି ପଦ୍ମାବତୀର ଛାତି କୁଣ୍ଢେ ମୋଟ । ମନର ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ । ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ବନ୍ଦାପନା କରି ବୋହୂକୁ ନେଇ ଘରେ ରଖିଲେ । ଶାଶୁ ବୋହୂ ପୁଅ ତିନିହେଁ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ରହିଲେ । ଦିନେ ସେ ତିନିଜଣଯାକ ବସି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉ ହେଉ ପଦ୍ମାବତୀ ତାର ପୂର୍ବ କଥା ସବୁ କହିଗଲେ ଏବଂ ସଉତୁଣୀମାନେ ପଚାରିବା ବାରଟି ଅଙ୍କର କଥା ମଧ୍ୟ କହିଲେ । ତାହା ଶୁଣି ନୀରଦକେଶୀ ଟିକିଏ ହସିଦେଇ ବୋଇଲା "ଏହି ଛାରକଥା କହି ନ ପାରି ତୁମ୍ଭେ ବନବାସ କରିଅଛ ? ଦିନେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ମୋ ବଡ଼ ବାପାଙ୍କ ଆଗରେ ବୃହସ୍ପତି ଏକଠାରୁ ବାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଙ୍କର ଅର୍ଥ ବୁଝାଇ କହୁଥିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଥିଲି, ସବୁ ଶୁଣିଅଛି । ତେବେ ଆଉ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ମୋର ସ୍ୱାମୀ ଯାନ୍ତୁ, ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କୁ କହି ସଭା ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ତମ୍ବୁଘର ରଖାଇବେ । ଆମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ସେହି ତମ୍ବୁ ଘରେ ରହି ସେ ବାର ଅଙ୍କର ଅର୍ଥ କହିବା ।" ଏହା ଶୁଣି ବୀରବାହୁ ଋଷିମାନଙ୍କଠାରୁ ଯାହା ଯାହା ପାଇଥିଲା ସେ ମାଲ ମସଲାଗୁଡ଼ିକ ଧରି ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ଘୋଡ଼ାରେ ବସି ଚାଲିଗଲା । କେତେଦିନ ପରେ ତା ପିତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇ ବାନ୍ଧେ ଦଉଡ଼ି ପିଟିପିଟି ଠେଙ୍ଗା, ବଧା, ଚାପୁଡ଼ା, ଖୁନ୍ଦା ଓ ବରୁଡ଼ି ଏମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ବୋଇଲା, "ଏ ଦେଶରେ ଯେତେ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଏକପଟିଆ କରି ପ୍ରହାର ।" ସେ ଏପରି କହିଦେଲା ମାତ୍ରେ ହେଲା ମାଡ଼ ବୃଷ୍ଟି ଯେ ଲୋକେ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଚାରିଆଡ଼େ ମରିଗଲୁ, ମରିଗଲୁ; ବୋପା ଲୋ ମା ଲୋ, ଖାଲି

ଏଇ ରଡ଼ି ଶୁଭିଲା । ଦେଶଯାକରେ ଏପରି ଉପଦ୍ରବ ହେବାର ଶୁଣି ସୁବାହୁ ରଜାର ତାଳୁ ଶୁଖିଗଲା, ବୁକୁ ଧଡ଼ୁଧଡ଼ୁ ହେଲା । ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଡାକି କଣ କରିବା ବୋଲି ପଚାରିବାରୁ ସେମାନେ ବୋଇଲେ, "ଦମ୍ଭଧରି ଉପାୟ କରିବା । ଏତେବେଳେ ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ଦେଶରେ ରହି ପାରିବା କି ?" ରଜା ବୋଇଲେ ତା ହେଲେ କି ଉପାୟ କରିବା ? ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ବୋଇଲେ, "ଯିଏ ଏ ସବୁ ଉପଦ୍ରବ ଘଟାଉଛି ତାକୁ କୌଶଳରେ ଡକାଇ ଆଣି ଧନରତ୍ନ ଦେଇ ପାଖରେ ରଖିବା । ଦିନାକେତେ ଗଲେ ପୁଣି ନାନା କପଟ ଛନ୍ଦ କରି ତାକୁ ମାରି ଦେବା ।" ଏମନ୍ତ ବିଚାରି କରି ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କୁ ପଠାଇଲେ । ସେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବୀରବାହୁ ପାଖକୁ ଯାଇ ବୋଇଲେ, ବାବା, ତୋର ମଙ୍ଗଳହେଉ । ତୁ ଏ ସବୁ ଉପଦ୍ରବ କିଛି ଆଉ କରନା । ତୋତେ ରଜା ଡକାଇଅଛନ୍ତି, ଚାଲ୍, ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଯାଇ ଆମ୍ଭର ରଜାଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବୁ । ସେ ତୋତେ ଭାତ ବରତନ ଦେଇ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପାଖ ଲୋକ କରି ରଖିବେ ।" ବୀରବାହୁକୁ ତ ସେହି କଥା ଲୋଡ଼ା ଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀର କଥା ଶୁଣି ହେଉ କହି ମୁଣିଗୁଡ଼ିକ ବନ୍ଧାବନ୍ଧି କରି ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯାଇ ରଜାଙ୍କୁ ଦେଖାକଲା । ରଜା ବୋଇଲେ, ତୁମ୍ଭେ ଜଣେ ବୀରପୁରୁଷ— ଆମ୍ଭ ଦେଶରେ ଆଉ କିଛି ଉପଦ୍ରବ କର ନାହିଁ । ତୁମ୍ଭର ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ତେତେ ଧନ ଆମ୍ଭଠାରୁ ନେଇ ଆମ୍ଭ ପାଖରେ ଥାଅ । ଯେତେବେଳେ ଆମ୍ଭର ଅସାଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କିଛି ପଡ଼ିବ ତାହା ସାଧି କରିବ । ବୀରବାହୁ ସେ କଥାରେ ରାଜିହୋଇ ଦିନକୁ ଭାରେ ଟଙ୍କା ବରତନ ନେଇ ରଜାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଲା । ସେ ଟଙ୍କା ଭାରକ ନିଏ ଯେ ନିଜେ ଖାଇବା ପିଇବାରେ ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା ଖରଚ କରି ବାକୀ ଟଙ୍କାତକ ଭୋକୀ, ଶୋଷୀ, ବ୍ରାହ୍ମଣ

ବୈଷ୍ଣବମାନଙ୍କୁ ବାଣ୍ଟି ଦିଏ । ଏହିପରି ମାସେ ଖଣ୍ଡେ ଚାଲିଗଲା । ତହିଁପରେ ରାଜା ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ବସାଇ ପଚାରିଲେ, "ଏ ତ ଠଙ୍କା ନେଇ ନେଇ ଆମ୍ଭର ଭଣ୍ଡାର ଅଧା କରିଦେଲାଣି । ଏବେ କଣ କରିବା ? ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ବୋଇଲେ, "ଆମ୍ଭ ରାଜ୍ୟ ଶେଷରେ ଖଣ୍ଡେ ପଠାଣ ରାଜ୍ୟ । ସେ ପଠାଣମାନେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ବାରବର୍ଷ ହେଲା ମାନୁ ନାହାନ୍ତି, କି କର ଦେଉ ନାହାନ୍ତି । ଅସୁଲ କରିବାକୁ ଯାହାକୁ ପଠାଇଲେ, ତାକୁ ମାରି ଦେଉଛନ୍ତି । ଏହାକୁ ସେହି ରାଜ୍ୟକୁ ପଠାଇ ଦେଲେ ପଠାଣମାନେ ଚାରିଆଡ଼ୁ ବେଢ଼ି ମାରିଦେବେ । ଆମ୍ଭେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଯିବା ।" ଏହା ଶୁଣି ରାଜା ଅତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ବୀରବାହୁକୁ ଡାକି ଖାତାପତ୍ର ଦେଇ ସେହି ପଠାଣ ରାଜ୍ୟକୁ କର ଅସୁଲ କରିବାପାଇଁ ପଠାଇଲେ । ବୀରବାହୁ ସେ ବାକି ଖାତାପତ୍ର ଏବଂ ତା ନିଜର ମସଲା ମୁଣିତକ ଧରି ପଠାଣ ରାଜ୍ୟକୁ ଯାଇ ରାଜାଘର ବାକିଧନ ଦିଅ ବୋଲି ଜୁଲମ କଲା । ପଠାଣମାନେ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ଘରେ ରାନ୍ଧି ଖାଇବା ପାଇଁ ସଉଦା-ପତ୍ର ଦେଇ "ରନ୍ଧାବଢ଼ା କର" ବୋଲି କହିଲେ । ବୀରବାହୁ ନିର୍ଭୟ ଚିତ୍ତରେ ସେ ଘର ଭିତରେ ବସି ରନ୍ଧାରନ୍ଧି କରୁଛି, ଏହି ସମୟରେ ପଠାଣମାନେ ନାନାଦି ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଧରି ସେ ଘରକୁ ଚାରିଆଡ଼େ ଘେରିକରି ବେଢ଼ିଗଲେ । କେ ବୋଇଲା ଧର, କେ ବୋଇଲା ମାର, କେ ବୋଇଲା ଅନ୍ତପୁଟୀ କାଢ଼ିଦିଅ । ଏହିପରି କୋଳାହଳ ଶୁଣି ବୀରବାହୁ କିଛି ଭୟ ନ କରି ବାନ୍ଧେ ବାନ୍ଧେ ଦଉଡ଼ି, ପିଟି ପିଟି ଠେଙ୍ଗା, ବଧା ଗୋଇଠା ମୁଣି, ବରୁଡ଼ି ମୁଣିମାନଙ୍କୁ ଝାଡ଼ି ଦେଇ ବୋଇଲା, "ବାନ୍ଧ, ପିଟି ବଧାବୃଷ୍ଟି କର । ସେ ଏତିକି ବୋଲି ଦେଲା ମାତ୍ରକେ ଦଉଡ଼ିଟା ବଢ଼ିଯାଇ ସବୁ ପଠାଣମାନଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ପକାଇଲା । ଠେଙ୍ଗା ପିଟି ଦେଇଗଲା । ବଧା, ଚାପୋଡ଼ା, ଗୋଇଠା, ଖୁନ୍ଦା, ଲେଉଡ଼ା ବୃଷ୍ଟିହେଲା ଯେ, କହିଲେ ନ ସରେ ।

ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ବିରୁଡ଼ି ବାହାର ହୋଇ ଏପରି ଝିଁ ଝିଁ ମାରିଲେ ଯେ, ପଠାଣମାନଙ୍କର ଗତି ଗୋଟିଏ ରହିଲା ନାହିଁ । ଏପରି ଅଲୌକିକ ମାଡ଼ ହେବାରୁ ପଠାଣମାନେ ଏକମୁଖରେ ରଡ଼ିକରି ବୋଇଲେ, "ଆଉ ମାର ନାହିଁ । ଆମ୍ଭ ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷାକର । ଏହିକ୍ଷଣି ରଜାଘରର ଯେତେ ବାକି ଧନ ଅଛି, ସବୁ ଦେଇ ପକାଇବୁ ।" ଏହା ଶୁଣି ବୀରବାହୁ ଦୟାକରି କେବଳ ଦଉଡ଼ି ବନ୍ଧାଟି ରଖି ଆଉ ସବୁ ମାଡ଼ ବନ୍ଦକରି ବୋଇଲା, "ଅଣ ରଜାଘର ବାକି ଧନ ।" ପଠାଣମାନେ ସେହିପରି ବନ୍ଧାହୋଇ ବାକି ଟଙ୍କା ଯେତେଲକ୍ଷ ଥିଲା, ତାହା ସବୁ ଶଗଡ଼ରେ ଲଦି ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିଲେ । ବୀରବାହୁ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଲା । ସେ ଟଙ୍କା ସାଧି ଯିବାର ତିନିଦିନ ହୋଇ-ଯିବାରୁ ତେଣେ ରଜା ମନ୍ତ୍ରୀ ମେଡ଼ ଉପରେ ବସି ବିଚାର କଲେ ଯେ, ବୀରବାହୁ ଯିବାର ତିନିଦିନ ହେଲା, ତାକୁ ପଠାଣମାନେ ମାରିଦେବେଣି, ସେ ଆଉ ଫେରି ଆସିବ ନାହିଁ । ସେ ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରି ପଦାକୁ ଚାହିଁଦେଲା ବେଳକୁ ଦେଖିଲେ ଯେ, ଦାଣ୍ଡିଯାକ ପୂରି ପଠାଣଗୋଠ ବନ୍ଧାହୋଇ ଟଙ୍କା ଶଗଡ଼ ଧରି ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିଅଛନ୍ତି ଏବଂ ବୀରବାହୁ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଛି । ଏହି ସମୟରେ ସେ ପଠାଣଯାକ ରାଜସିଂହଦ୍ୱାରେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇ ରଜାଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, "ତୁମ୍ଭର ବାର ବର୍ଷର ବାକି ଟଙ୍କାସବୁ ନେଇ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁକୁଳାଇ ଦିଅ । ଏଣିକି ପ୍ରତିବର୍ଷର କର ଆଣି ଆମ୍ଭେ ବର୍ଷ ଶେଷରେ ଦେଇଯାଉଥିବୁ । ଆଉ ଏ ବୀରବାହୁଙ୍କୁ ପଠାଇବ ନାହିଁ ।" ରଜା ଏ ଘଟଣା ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଜଳଜଳ ଚାହିଁ ରହିଲେ । ଦଣ୍ଡେ ଗଲା ଉତ୍ତାରୁ ସେ ଟଙ୍କାଯାକ ନେଇ ବୀରବାହୁକୁ ବୋଇଲେ, "ଏମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦିଅ ।" ବୀରବାହୁ ତାଙ୍କୁ ଫିଟାଇ ଦେଇ ନିଜର ବସାକୁ ଚାଲିଗଲା ପଠାଣମାନେ କାନମୁଣ୍ଡ ଅଉଁଷି ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟକୁ ଗଲେ । ରଜା

କଥା ଦେଖି ଗୁରୁ ପାଞ୍ଚଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଟକା ହୋଇ ରହିଲେ । ତାହା ଉତ୍ତାରୁ ଆଉ ଥରେ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ବୋଇଲେ, "କିଛି ଚିନ୍ତା କର ନାହିଁ । ଦେଖ, ଆମ୍ଭେ ଉପାୟ କରି ତାକୁ ମାରି ଦେଉଅଛୁଁ । ଏହା କହି ବୀରବାହୁକୁ ଡକାଇ ବୋଇଲେ, "କାଲି ରଜାଘରେ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ହେବ । ତାଙ୍କର ଏହି ଶ୍ରାଦ୍ଧରେ ବାଘଦୁଧ ଅଠସେର ଲୋଡ଼ା ହୁଏ । ତୁମ୍ଭେ ଆଜଠାରୁ ବଣକୁ ଯାଇ କାଲି ପାଞ୍ଚଘଡ଼ି ଭିତରେ ଅଠସେର ବାଘଦୁଧ ଆଣିଦେବ ବୋଲି ରଜା ଆଜ୍ଞା କରିଅଛନ୍ତି ।" ଏହା ଶୁଣି ବୀରବାହୁ କିଛି ଭୟ ନ କରି ହସି ହସି ବୋଇଲା, "ଆଚ୍ଛା, ମୁଁ ଯାଉଅଛି, କାଲି ବାଘଦୁଧ ଆଣିଦେବି ।" ଏହା କହି ତାର ମାଲମସଲା ମୁଣିଗୁଡ଼ିକ ଧରି ଅଗ୍ନାଅଗ୍ନି ବନସ୍ତରେ ଯାଇଁ ମିଳିଲା । ସେତେବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ହୋଇଗଲେ । ଚାରିଆଡ଼ୁ ଅନ୍ଧକାର ଘୋଟି ଆସିଲା । ସେ ବଣରେ ଅଦୌ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ସଞ୍ଚାର ନାହିଁ । ଯହିଁକି ଚାହିଁଲେ ବାଘ, ଭାଲୁ, ବଣହାତୀ, ବଣମଇଁଷି, ଗଣ୍ଡା, ଗୟଳ ଏହିସବୁ ଦୁଷ୍ଟଜୀବ ପୂରି ରହିଛନ୍ତି । ବାଘ ଗର୍ଜନ ଓ ହାତୀ ଗର୍ଜନ ଶୁଣିଲେ ଆୟୁଷ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଯିବ । ଏହିପରି ଘୋର ବନରେ ରାତିକାଳରେ ଏକା ହୋଇ ବୁଲିଲେ ମଧ୍ୟ ବୀରବାହୁର ଟିକେ ହେଲେ ଶଙ୍କା ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ବାଜେ ବାଜେ ଦଉଡ଼ି ପିଟି ପିଟି ଠେଙ୍ଗାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ବୋଇଲା, "ଏ ବଣରେ ମାଇ, ଅଣ୍ଡିରା ଛୁଆ ମିଶି ଯେତେ ବାଘ ଅଛନ୍ତି, ତହିଁରୁ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ନ ଛାଡ଼ି ସବୁଗୁଡ଼ାକୁ ଉଡ଼ୁକାଠିଆ କରି ବାନ୍ଧି ପିଟି ପିଟି ଆଣି ରାତି ପାହିଲା ବେଳକୁ ଏକାଠି କର ।" ସେ ଏତକ କହିଦେଲା ମାତ୍ରକେ ଦଉଡ଼ିଟା କେତେ ଲମ୍ବ ହୋଇଗଲା ଯେ, ତାର ସୁମାର ନାହିଁ । ଠେଙ୍ଗାଟା ଗର୍ଜନ କରି ପବନ ପରି ଧାଇଁଲା । ସେ ବଣରେ ପିଲା ଓ ବଡ଼

ମିଶାମିଶି ହୋଇ ସାତଶହ ତେପନଟା ବାଘ ଥିଲେ । ସେ ସବୁଗୁଡ଼ାକୁ ବାନ୍ଧି ପଛଆଡ଼ୁ ପିଟି ପିଟି ଆଣି ରାତି ପାହିଲାବେଳକୁ ଏକାଠି ସୁମାରି କରିଦେଲେ । ସେ ଦଉଡ଼ି ବାଘଗୁଡ଼ାକୁ ଏମିତି ଛନ୍ଦିକରି ବାନ୍ଧିଥିଲା ଯେ, ତାଙ୍କର କର, ଚରଣ, ନଖ ଓ ଦନ୍ତ କିଛିହେଲେ ଚଳୁ ନ ଥାଏ । ଗୋଲାମାନେ ଗୁଡ଼ାଏଛେଳିଙ୍କି ପିଟି ନେଲା ପରି ଯେଉଁଆଡ଼େ ପିଟି ପିଟି ନେଲେ ସେଇଆଡ଼େ ଯାଉଥାନ୍ତି । ଆଗେ ଆଗେ ବୀରବାହୁ ବାଡ଼ି କଢ଼ାଇ ଯାଉଥାଏ—ତା ପଛରେ ବାଘଗୋଠ ଚାଲି ଆସୁଥାନ୍ତି । ତେଣେ ରଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଆଜି ନିଶ୍ଚେ ବୀରବାହୁ ମଲା ବୋଲି ବିଚାରି କରି ମେଡ଼ ଉପରେ ଆନନ୍ଦରେ ପଶା ଖେଳୁଛନ୍ତି । ଏଇ ସମୟରେ ବାଘ ବାଘ ବୋଲି ଚାରିଆଡ଼େ ଚହଳ ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ଗଡ଼ ଭିତରେ ଯେତେ ଲୋକ ଥିଲେ, ସମସ୍ତେ ତରସ୍ତ ହୋଇ ଘରେ ପଶି କବାଟମାନ କିଳି ଦେଲେ । ବାଘ ଗର୍ଜନ ଶୁଣି ରଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ "ଏ କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଶବ୍ଦ ବୋଲି ମେଡ଼ ଉପରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ବୀରବାହୁ ବଣରୁ ବାଘ ଗୋଠକୁ ବାନ୍ଧି ଆଣି ସିଂହଦ୍ୱାରରେ ଗାଈ ଗୋଠ ପରି ଠିଆ କରିଦେଇ ନିଜେ ତାହା ଭିତରେ ବୁଲୁଅଛି । ସେ ବାଘଗୋଠକୁ ଦେଖି ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ତାଳୁ ଶୁଖିଗଲା । ଘଡ଼ିଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ତହିଁ ଉତ୍ତାରୁ ରଜା ଟିକିଏ ଦମ୍ଭ ଧରି ବୀରବାହୁକୁ ବୋଇଲେ, "ତୁ ଧନ୍ୟ, ତୋର ପିତାମାତା ଧନ୍ୟ । ଆମ୍ଭର ଏତେ ବାଘଦୁଧ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ; ଅଳପ କିଛି ଦୁହଁ । ଏ ଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ନେଇ ଶୀଘ୍ର ବଣରେ ଛାଡ଼ି ଆସ । ଏମାନେ ବନ୍ଧାରୁ ଫିଟିଗଲେ ମୋ ରାଜ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟ କି ଗାଈଗୋରୁ ନ ରଖି ସବୁ ତୋଟି ମୋଡ଼ି ଖାଇଯିବେ ।" ଏହା ଶୁଣି ବୀରବାହୁ ଆଠ ଦଶ ସେର ହେବ ବାଘଦୁଧ

ବାଘୁଣୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଦୁହିଁ ରାଜାଙ୍କୁ ଦେଇ, ପୁଣି ସେ ବାଘଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ନେଇ ସେହି ବଣରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆଇଲା । ରଜା ଏହା ଦେଖି ବୀରବାହୁକୁ ଭୟକରି ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ ଦେଶ ଛାଡ଼ି ଲୁଚି ପଳାଇଲେ । ସେ ଧନକରି ବାଟ ଯାଇଥିବେ, ବୀରବାହୁ ତାହା ଜାଣିପାରି ଦଉଡ଼ିକୁ ବୋଇଲା, "ଯା ରଜାକୁ ଏହିକ୍ଷଣି ବାନ୍ଧି ଆଣ ।" ଦଉଡ଼ି ଶୁଣିଲା ମାତ୍ରେ ପବନ ପରି ଉଡ଼ିଯାଇ ରଜାକୁ ଚଉକାଠିଆ କରି ବାନ୍ଧି ଟାଣି ଆଣିଲା । ରଜା କରପଦ୍ମ ଯୋଡ଼ି ବୀରବାହୁକୁ ବୋଇଲେ, "ଆଜିଠାରୁ ତୁମେ ମୋ ରାଜ୍ୟରେ ରାଜା ହୁଅ । ମୋତେ ଫିଟାଇ ଦିଅ, ମୁଁ ବଣରେ ଯାଇ ତପସ୍ୟା କରିବି ।" ବୀରବାହୁ ବୋଇଲା, "ମୋର ମାତା ପଦ୍ମାବତୀ ଗର୍ଭବତୀ ହୋଇଥିଲେ । ତୁମେ ସ୍ୱାମୀ ହୋଇ ଅନ୍ୟାୟ କରି ତାଙ୍କୁ ବିନା ଦୋଷରେ ଘରୁ ବାହାର କରି ଦେଇଅଛ । ଏବେ ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ତମ୍ବୁଘର କର । ସେ ଏଠାକୁ ଆସି ସେ ତମ୍ବୁଘରେ ରହି ତୁମ୍ଭର ବଡ଼ରାଣୀମାନେ ଯାହା ପଗ୍ଚାରି ଥିଲେ ତହିଁର ଅର୍ଥ କହିବେ । ଏହା ନୋହିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିତା ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁଁ ଫିଟାଇବି ନାହିଁ ।" ଏହା ଶୁଣି ରଜାଙ୍କର ଛାତି କୁଣ୍ଢେ ମୋଟ ହୋଇଗଲା । ସେ ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲେ ଏ ଯେବେ ପଦ୍ମାବତୀର ପୁଅ, ତେବେ ମୋର ଏତେ କାଳରେ ଆସି ପୂର୍ବଭାଗ୍ୟ ଉଦୟ ହେଲା । ଏ କଥା ବିଚାର କରି ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ ଦିବ୍ୟ ତମ୍ବୁଘର ଗୋଟିଏ ବନାଇ ଦେଲେ । ପୁଣି ସୁଆରି ଗୋଟିଏ ଅଷ୍ଟ ରତ୍ନରେ ମଣ୍ଡଣି କରି ବୀରବାହୁକୁ ଦେଇ ବୋଇଲେ, "ଯାଅ, ତୋର ମାତାକୁ ଘେନି ଆସ ।" ବୀରବାହୁ ସୁଆରି ଘେନିଯାଇ ତାର ମାତା ପାଶରେ ମିଳିଲା ଏବଂ ସବୁକଥା ବୁଝାଇ କହିଲା । ତାହା ଶୁଣି ନାରଦକେଶୀ ବୋଇଲା, ଆଉ ବିଳମ୍ବ ନା କରି ତୁମ୍ଭେ ମା ପୁଅ ସେଠାକୁ ଚାଲିଯାଅ । ମୁଁ

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଉଅଛୁ । ତୁମ୍ଭେ ବଂଶୀ ବଜାଇଲେ ମୁଁ ସେହିଠାରେ ଦେଖା ଦେବି ।” ଏମନ୍ତ କହି ସେ କନ୍ୟା ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇଗଲା । ବୀରବାହୁ ମାତାକୁ ସଙ୍ଗେ ନେଇ କେତେଦିନ ପରେ ଯାଇ ତାର ପିତା ସୁବାହୁ ରାଜା ଯେଉଁ ତମ୍ବୁଘର ବନ୍ଧାଇ ଥିଲେ, ସେହି ଘରେ ରହିଲା । ଆରଦିନ ସୁବାହୁ ରାଜା ସଭାକରି ବସିଲେ । ସେ ସଭାରେ ପାତ୍ର, ମନ୍ତ୍ରୀ, ଭଲଲୋକ, ମନ୍ଦଲୋକ, ଦ୍ୱିଳେଇ, ଦଳବେହେରା, ରାଉତ, ମାହୁନ୍ତ ଏପରି ଅନେକ ଆସି ବସିଲେ । ଏହି ସମୟରେ ବୀରବାହୁ ବଂଶୀ ବଜାଇ ଦେବାରୁ ନୀରଦକେଶୀ ସେହି ତମ୍ବୁଘର କଣରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ତାହା ଆଉ କେହି ଜାଣି ନ ଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ଏ ତମ୍ବୁ ଭିତରେ ପଦ୍ମାବତୀ ଏକା ଅଛି । କିନ୍ତୁ ନୀରଦକେଶୀ ଅଛି ବୋଲି ସଭାଲୋକେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ଅବସରରେ ସୁବାହୁ ରାଜାଙ୍କୁ ବୀରବାହୁ ବୋଇଲା “ତୁମ୍ଭର ବଡ଼ ରାଣୀମାନେ ଆସନ୍ତୁ । ସେମାନେ ଏଠାରେ ଥାଇ ପୂର୍ବେ ଯାହା ପଚାରିଥିଲେ, ସେ ବାରଟି ଅଙ୍କର ଅର୍ଥ ମୋର ମାତା କହିଲେ ଶୁଣିବେ ।” ଏପରି କହିବାରୁ ରଜା ଆଉ ଗୋଟିଏ ତମ୍ବୁ ଘର ସେହି ପାଖରେ ବନ୍ଧାଇ ତହିଁରେ ବଡ଼ ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ଅଣାଇ ରଖିଲେ । ତମ୍ବୁ ଭିତରେ ଥାଇ ପଦ୍ମାବତୀ କହିଲା ପରି ନୀରଦକେଶୀ ବୋଇଲା, “ଏ ସଭାରେ ରାଜମନ୍ତ୍ରୀ ଆଦି ଯେତେ ଲୋକ ବସିଅଛ, ସମସ୍ତେ ଶୁଣ । ମୁଁ ବାରଗୋଟି ଅଙ୍କର ଅର୍ଥ କହୁଅଛି । ଏକ ବୋଇଲେ—ନିରାକାର ବ୍ରହ୍ମ । ଦୁଇ—ବୋଇଲେ ପ୍ରକୃତି ଓ ପୁରୁଷ, ରଜ ଓ ବୀର୍ଯ୍ୟ, ପାପ ଓ ପୁଣ୍ୟ । ତିନି ବୋଇଲେ—ଭୂତ, ଭବିଷ୍ୟତ ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳ; ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ, ମହେଶ୍ୱର; ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜ, ତମ । ଚାରି ବୋଇଲେ—ଚାରି ବେଦ, ଚାରିଯୁଗ । ପାଞ୍ଚ ବୋଇଲେ—ପଞ୍ଚ ମହାଭୂତ । ଛ ବୋଇଲେ—ଷଡ଼ଋତୁ । ସାତ ବୋଇଲେ—ସପ୍ତଋଷି, ସପ୍ତ ମହାସାଗର,

ସପ୍ତଦ୍ୱୀପ ଓ ସପ୍ତବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ । ଆଠ ବୋଇଲେ—ଅଷ୍ଟକୁଳଗିରି, ଅଷ୍ଟ-ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ, ଅଷ୍ଟବସୁ ଓ ଅଷ୍ଟଦିଗ୍‌ଗଜ । ନଅ ବୋଇଲେ—ନବଗ୍ରହ । ଦଶ ବୋଇଲେ—ଦଶଦିଗପାଳ । ଏଗାର ବୋଇଲେ—ଏକାଦଶ ରୁଦ୍ର । ବାର ବୋଇଲେ—ଦ୍ୱାଦଶ ସୂର୍ଯ୍ୟ । ଏହା ଶୁଣି ସଭାଲୋକେ ଜୟ ଜୟ ଶବ୍ଦ କଲେ । ସୁବାହୁ ପଦ୍ମାବତୀ ରାଣୀଙ୍କି କନକସ୍ନାନ କରାଇ ଅନ୍ତଃପୁରକୁ ନେଲେ । ନାରଦକେଶୀ ଶାଶୁ ସଙ୍ଗେ ଯାଇ ଅନ୍ତଃପୁରରେ ରହିଲା । ସୁବାହୁ ରାଜା ଅନେକ ଉତ୍ସବ କରାଇ ବୀରବାହୁଙ୍କୁ ଯୁବରାଜ ପଦ ଦେଲେ । ଏକଥା ଦେଖି ବଡ଼ ଛଅ ରାଣୀ ସହି ନ ପାରି ରାଗରେ ଜିଭ ଉପାଡ଼ି ମରିଗଲେ । ତହୁଁଉତାରୁ ପଦ୍ମାବତୀ ରାଣୀ ନିଜର ସ୍ମୃତିଚିହ୍ନ ରହିବାପାଇଁ ବାରଗୋଟି ପଥର ଖମ୍ବ ଗଢ଼ାଇ ତହିଁରେ ଏକଠାରୁ ବାରଗୋଟି ଅଙ୍କ ଲେଖିଦେଇ ତାହା ଚିରଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଥାଉ ବୋଲି ଖଞ୍ଜା ପଡ଼ି ଦେଇ ନଉକରମାନଙ୍କୁ ଜଗାଇ ଦେଇଥିଲେ । ତାହା ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହିପରି ରହିଅଛି ।

ଆରେ ଅବୋଲକରା—ଏ କଥାର ମରମ ଏହି । ଉଠିଯିବା ଆଉ ଏଠାଁ ନ ରହି ।

ଏଠାରେ ଅବୋଲକରା କାହାଣୀର ଦ୍ୱାଦଶ ଖମ୍ବ କଥା ଶେଷ ହେଲା ।

ପାରିଜାତ ଫୁଲ କଥା

ଦ୍ୱାଦଶ ଖମ୍ବ କଥା ଶେଷକରି ସାମନ୍ତ ଓ ଅବୋଲକରା ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ । ସାମନ୍ତ ଆଗେ ଆଗେ ଯାଉଛନ୍ତି । ଅବୋଲକରା ଲୁଗାପଟା ଭାରି କରି ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଥାଏ । ଏହିପରି କେତେ ବାଟ ଗଲା ଉତାରୁ ମାଳବ ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ବେଳ ଉଛୁର ହେବାର ଦେଖି ଗୋଟିଏ ଶିବ ମନ୍ଦିର

ଥିଲା, ସେହିଠାରେ ବସା କଲେ । ସାମନ୍ତ ସ୍ନାନ ପ୍ରକାର ବାଢ଼ାଇ ଦେଇ ସାରି ପଚାରିଲେ ବୋଲ କଥା କହିବା କଥା କହ, ଏହିଠାରେ କିଛି ଖାଇ ପିଇ ଯିବା ବୋଲି କହୁଥିଲେ । ରୋଷେଇ କରୁଛନ୍ତି । ଅବୋଲକରା ଗାଧୋଇ ପାଧୋଇ ସେହି ଶିବ ମନ୍ଦିରର ବେଢ଼ା ଭିତରେ ବୁଲିଲା । ସେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଦେଖିଲା ଯେ, ସେଠାରେ ଅତି ବଡ଼ ଉଚ୍ଚ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ବୃଷଭ ବସିଅଛି । ବୃଷଭର ଗଳାରେ ଗୋଟିଏ ପାରିଜାତ ଫୁଲର ମାଳା ଲମ୍ବିଅଛି । ତାହା ଦେଖି ସେଠାରେ ଯେତେ ସେବକ ଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲା, "ଏଇଠା କି ଫୁଲର ମାଳ ? ଏପରି ସୁନ୍ଦର ଫୁଲ ମୁଁ କେତେ ଦେଶ ବୁଲିଲିଣି, କେଉଁଠି ହେଲେ ଦେଖି ନାହିଁ ।" ସେମାନେ ବୋଇଲେ, "ଏହା ପାରିଜାତ ଫୁଲର ମାଳ । ଏ ଫୁଲ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରରେ ନାହିଁ । ଯେଉଁଦିନରୁ ଏ ଦେଉଳ ତୋଳା ହେଲାଣି, ସେହି ଦିନଠାରୁ ଏ ଫୁଲମାଳ ଏହି ବୃଷଭ ଗଳାରେ ଦିଆଯାଇଅଛି ଯେ ବାସି ହେଉନାହିଁ, ସବୁବେଳେ ନୂଆ ହୋଇ ରହିଅଛି । କିଏ ଏହା କେଉଁଠାରୁ ଆଣିଥିଲା, ତାହା ଅମ୍ଭେ ଜାଣିନାହୁଁ ; ମାତ୍ର ଏହିପରି ଶୁଣୁଅଛୁଁ ।" ଅବୋଲକରା ଏହା ଶୁଣି ଆଉ ଦିଅଁ ଦର୍ଶନ କଣ କରିବ, ସେହିପରି ଧାଇଁ ଆସି ସାମନ୍ତଙ୍କୁ ପଚାରିଲା । ସାମନ୍ତ ବୋଇଲେ, "ଏ ତ କେତେ କାଳର କଥା, କହିଲେ ଓଳିକରେ ଶେଷ ହେବ ନାହିଁ । ଗନ୍ଧାବଢ଼ା ସରିଲାଣି, ଆଗ ବସି ଖାଇନେବା । ତହିଁପରେ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ବସିଲେ ଏଥିର କାରଣ ତୋତେ ଆମୂଳଚୂଳ କରି ବୁଝାଇ ଦେବା ।" ଏ କଥା ନାସ୍ତିଯୁ କରି ଖିଆ ପିଆ ଶେଷ କଲେ । ଟିକେ ଗଲା ଉତ୍ତାରୁ ସାମନ୍ତ ବୋଇଲେ, "ପକା କମ୍ବଳ ପୋତ ଛତା । ବସ୍ ଅବୋଲକରା କହିବା କଥା ।"

ଏ ଦେଶରେ କୀର୍ତ୍ତିଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲି ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ରାଣୀ, ତିନିପୁଅ, ଦୁଇଝିଅ ଥିଲେ । ଦିନେ ସେମାନଙ୍କୁ ବସାଇ ରଜା ପଚାରିଲେ, "ତୁମ୍ଭେମାନେ କାହାର

କର୍ମରେ ଖାଇପିଇ ନାନାଦ ସୁଖଭୋଗ କର ରହିଅଛ ?” ଏହା ଶୁଣି ବଡ଼ପୁଅକୁ ଛାଡ଼ି ଆଉ ସମସ୍ତେ ବୋଇଲେ, “ଆମ୍ଭେମାନେ ତୁମ୍ଭର କର୍ମରେ ଖାଇ ପିଇ ମହାସୁଖରେ ରହିଅଛୁ ।” କେବଳ ବଡ଼ପୁଅ ବୋଇଲା, ମୁଁ କାହିଁକି କାହାର କର୍ମରେ ଖାଇବି, ମୁଁ ମୋ କର୍ମରେ ଖାଇ ପିଇ ସୁଖରେ ଅଛି । ଏହା ଶୁଣି ରାଜା କ୍ରୋଧରେ ଜଳିଯାଇ ବୋଇଲେ, “ତୁ ଯେବେ ମୋ କର୍ମରେ ନ ଖାଇ ତୋ କର୍ମରେ ଖାଉଅଛୁ ବୋଲି କହୁଅଛୁ; ତା ହେଲେ ଆଜି ମୋ ଦେଶରୁ ପଳାଇ ଯା । ଦେଖିବା ତୋ କର୍ମରେ କେମିତି ଖାଇ ପିଇ ରାଜଭୋଗ କରିବୁ ?” ଏହା ଶୁଣି ସେ ରାଜପୁତ୍ର ହେଉ କହି ତତ୍କ୍ଷଣେ ଦେଶ ଛାଡ଼ି ପଳାଇ ଯିବାକୁ ସଜ ହେଲା । ବଡ଼ପୁଅଟି ଘର ଛାଡ଼ି ପଳାଇ ଯିବାକୁ ବାହାରିବାର ଦେଖି ରାଣୀ ବୋଇଲେ, ମୋର ଏ ଘରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ, ପୁଅ ମୋର ଯେଉଁଆଡ଼େ ଯିବ, ମୁଁ ତା ସଙ୍ଗେ ସେହିଆଡ଼େ ବାହାରି ଯିବି । ରଜା ବୋଇଲେ, ତୁ ଯେବେ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ପୁଅ ସଙ୍ଗେ ଯିବୁ ବୋଲି କହିଲୁଣି ତା ହେଲେ ତୋଠାରେ ମଧ୍ୟ ମୋର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ଏହା ଶୁଣି ସେ ମାତା ଓ ପୁତ୍ର ଦୁହେଁ ସେହିକ୍ଷଣି ଦେଶ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ । ଯାଉଁ ଯାଉଁ ବାଟରେ ଅନେକ ଦେଶ ବିଦେଶ, ଗାଁ ଗଣ୍ଡା, ବଣ ପର୍ବତ, ନଈ ନାଳ ପାରହୋଇ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ମାସକର ବାଟ ପାର ହୋଇଗଲେ । ବାଟରେ ବସା କରି ଯେଉଁଠାରେ ଯାହା ମିଳୁଥାଏ ଆନନ୍ଦରେ ତାହା ଖାଇପିଇ ଯାଉଥାନ୍ତି । ପୁଣି କେତେଦୂର ଗଲାରୁ ଏକ ନିର୍ଜ୍ଜନ ବଣ ପଡ଼ିଲା । ସେ ବଣର କଥା କହିଲେ ଶୁଣିବା ଲୋକ ଭୟରେ କମ୍ପିଯିବ । ବାଘ, ଭାଲୁ, ସାପ, ଗଣ୍ଡା, ଗଧିଆ ଓ ବନହସ୍ତୀ ପ୍ରଭୃତି କେତେ ଦୁଷ୍ଟଜୀବ ଦେଖା ଯାଉଥାନ୍ତି । ତଥାପି ଏ ଦୁହେଁ କିଛି ହେଲେ ଶଙ୍କା ନ କରି ଚାଲୁଥାନ୍ତି । ଏହିପରି

ଯାଉଁ ଯାଉଁ ପୁଣି କେତେଦୂର ଅନ୍ତରରେ ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ସ୍ରୋତନଈ ବହି ଯାଉଥିଲା । ତହିଁରେ ବ୍ରହ୍ମଜାତ ହୀରା କେତେ ଖଣ୍ଡ ଭାସି କୂଳରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ରଜାପୁଅ ସେ ହୀରାରୁ ଗଣ୍ଡିଏ ଗୋଟାଇ ଅଣ୍ଟାରେ ଖୋସି ଚାଲିଗଲା । ବଣ ପାରି ହୋଇଯାନ୍ତେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦେଶ ପଡ଼ିଲା । ମାତା ପୁତ୍ର ଦୁହେଁ ସେହି ଦେଶର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମରେ ବସାକରି ରହିଲେ । ଦୁଇ ଚାରିଦିନ ଗଲାପରେ ରାଣୀ ପୁଅକୁ ବୋଇଲେ, “ଆମ୍ଭେ ତ ଦେଶ ଛାଡ଼ି ବାହାରି ଆସିଲେ, ବିଦେଶରେ କାହାକୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ରହିବା ? କଣ ଖାଇବା, ମାଗିବା ତ ଆମକୁ ଆଦୌ ଜଣା ନାହିଁ; ତେଣୁ ମୋର ହାତରେ ଥିବା ରତ୍ନଚୁଡ଼ୀରୁ ପଟେ ନେଇ ବଜାରରେ ବିକି କରି ତହିଁର ମୂଲ୍ୟ ଧନ ଆଣେ । ସେହି ଧନରେ ଆଗ କିଛିଦିନ ଚଳିଯିବା, ତହିଁପରେ ଦେଖିବା—କର୍ମରେ ଯାହା ଥିବ, ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଭୋଗ ହେବ ।” ଏତକ କହି ସେ ରତ୍ନଚୁଡ଼ୀରୁ ପଟେ ଦେଲେ । ପୁଅ ତାହା ବିକି କରିବା ପାଇଁ ବଜାରକୁ ଗଲା । ସେ ଦେଶରେ କରୁଣାକର ଦାସ ବୋଲି ଜଣେ ଧନୀସୌଦାଗର ଥାଏ । ତାର ଅକଳଣା ସମ୍ପତ୍ତି, ଚାରି ପୁଅ, ଅନେକ ଚାକର ନୌକର ଥାନ୍ତି । ସେ ସବୁ ରକମର ବେପାର କରେ । ଯେତେ ଯେତେ ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥ ଆସେ, ତାହା ସେହି ଏକା କିଣି ରଖେ । ଏ କଥା ଶୁଣିପାରି ରାଜପୁତ୍ର ରତ୍ନଚୁଡ଼ୀ ବିକିବାକୁ ତାର ପାଖକୁ ନେଲା । ତାହା ଦେଖି କରୁଣାକର ସୌଦାଗର ଆଉ କେତେ ଜଣ ମହାଜନ ଡକାଇ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ଧିଲା ଯେ, ସେ ଚୁଡ଼ୀର ମୂଲ୍ୟ ଅଠର ହଜାର ଟଙ୍କା ହେଲା । ରାଜପୁତ୍ର ବୋଇଲା, “ତୁମ୍ଭେ ଏ ଚୁଡ଼ୀପଟକ ରଖି ଅଠରହଜାର ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟରୁ ମୋତେ ନ ହଜାର ଟଙ୍କା ଦିଅ । ବାକି ନ ହଜାର ତୁମ ପାଖରେ ଥାଉ; ସେହି ଧନରେ ଡାଲି, ଚାଉଳ, ଘିର ଓ ମୁଗ ପ୍ରଭୃତି ଯାବତ

ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ କଣିବ । ତହିଁରୁ କେତେକ ଭୋକୀ ଶୋଷୀ, ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୈଷ୍ଣବ, ଅତିଥି ଓ ଅଭ୍ୟାଗତଙ୍କୁ ଦେବ, ଆଉ କେତେକ ପାରା, ଚଟିଆ ପ୍ରଭୃତି ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଉଥିବ ।" ଏହା ଶୁଣି ସୌଦାଗର ଚୁକ୍ତିପତ୍ରକ ରଖି ରାଜପୁତ୍ରକୁ ନ ହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଲା । ବାକୀ ଧନ ରଖି ରାଜପୁତ୍ର କହିବା ପ୍ରକାରେ କରୁଥାଏ । ଏଣେ ରାଜପୁତ୍ର ନ ହଜାର ଟଙ୍କା ନେଇ ତହିଁରେ ମା ପୁଅ ଦୁହେଁ ଆନନ୍ଦରେ ଚଳୁଥାନ୍ତି । ଦିନେ ସେ ସୌଦାଗର ବିଚାର କଲା, "ଏ ଜଣେ ବଡ଼ଘରର ପୁଅ ହୋଇଥିବ, ତା ନୋହିଲେ ନିର୍ଲୋଭରେ ଏତେ ଧନ ବିତରଣ କରନ୍ତା କି ? ଯାହାହେଉ ମୁଁ ଏହା ସଙ୍ଗେ ମୋର ସାନପୁଅକୁ ସଙ୍ଗାତ ବସାଇବି । ଏ ଯେବେ ରାଜପୁତ୍ର ହୋଇଥିବ ଏହାଠାରୁ ଅନେକ ଧନରତ୍ନ ଅକ୍ଳେଶରେ ମିଳିବ ।" ଏ କଥା ମନରେ ପାଞ୍ଚି ରାଜପୁତ୍ରକୁ ଡକାଇ ତା ପୁଅ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗାତ ବସିବାକୁ କହିଲା । ରାଜପୁତ୍ର କହିଲେ "ଅଚ୍ଛା, ମୁଁ ଏକଥା ମୋର ମାଙ୍କୁ ପଚାରି ଆସିଲେ କହିବି ।" ଏତେ ବୋଲି ମାଙ୍କୁ ଯାଇ ପଚାରିଲା । ମା ବୋଇଲେ —"ଯେଉଁ ରାଜ୍ୟେ କରିବ ଘର, ଅଧେ ଆପଣା ଅଧେ ପର । ଆମେ ତ ଦେଶ ଛାଡ଼ି ଆସି ଏଠାରେ ଘର କଲେଇଁ, କେତେଜଣ ସଙ୍ଗାତ ମଇତ୍ର ନ କଲେ କେମିତି ଚଳିବା ?" ପୁଅ ବୋଇଲା, ସତ କହିଲ; ମାତ୍ର ଛୋଟଲୋକ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗାତ ହେଲେ କେବାଣି କାଳେ ତହିଁରୁ କଣ ଖରାପ ଥିବ । ମା ବୋଇଲେ ନାହିଁରେ ବାବୁ ସେ ଛୋଟଲୋକ ନୁହେ, ଧନୀ ସୌଦାଗର ପୁଅ । ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗାତ ହୋଇ ଆମେ ଦେଖି ଶୁଣି ଚଳୁଥିଲେ କାହିଁକି କଣ ଖରାପ ହେବ । ଏହା ଶୁଣି ରଜାପୁଅ ଯାଇ ସୌଦାଗର ପୁଅ ସଙ୍ଗେ ମିତ ବସିଲା । ସେହି ଦିନଠାରୁ ଦୁଇମିତଯାକ ଏକପ୍ରାଣ ହୋଇ ପ୍ରତିଦିନ ପଶାଖେଳ ଖେଳନ୍ତି, ସାଙ୍ଗହୋଇ ବୁଲନ୍ତି ଏବଂ

ନାନାଦି ମେଳା ମଉଜ କରୁଥାନ୍ତି । ବଡ଼ ପୁରୁଷେ କହିଛନ୍ତି—'ଦେଖିବ ଯେମନ୍ତ ଆଚାର, କରିବ ତେମନ୍ତ ବିଚାର ।' ଯାହାର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ହୋଇବ, ତାହାର କଥା ନିଶ୍ଚେ ରଖିବ । ସୌଦାଗର ପୁଅ ରଜାପୁଅ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ହେବାରୁ ତାଠାରୁ ବଡ଼ଲୋକିଆ ପଣ ଶିକ୍ଷାକରି ପ୍ରତିଦିନ ଭୋଗ ବିଳାସରେ ମାତିଲା । ଆଉ ନିଜର ବେପାରକୁ ଚାହିଁଲା ନାହିଁ କି କିଛିହେଲେ ଘରକାର୍ଯ୍ୟ କଲା ନାହିଁ । ତାହା ଦେଖି ବାପା ତାର ମନେ ମନେ ବିରକ୍ତ ହେଉଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଆପେ ତ କଥାଟି ଅର୍ଜିଛି । ତେଣୁ ଫିଟାଇ କହିପାରେ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ବଡ଼ପୁରୁଷେ କହିଛନ୍ତି—'ଆପଣା ହସ୍ତେ ଜିହ୍ୱା ଛେଦି, ତାର କେ ଅଛି ପ୍ରତିବାଦୀ ।' ଏହି ପ୍ରକାରେ ବରଷେ ଖଣ୍ଡେ ଚାଲିଗଲା । ତାହା ଉତ୍ତାରୁ ଦିନେ ସୌଦାଗରର ପିତୃଶ୍ରାଦ୍ଧ ପଡ଼ିଲା । ସେ ଦିନ ସେ ମୁଗ ଚାରି ପାଞ୍ଚ ଭରଣି ହେବ ଶୁଖାଇ ତାର ସାନପୁଅକୁ ଜଗାଇ ଦେଇ ଶ୍ରାଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲା । ଶ୍ରାଦ୍ଧ ସରିଲା ଉତ୍ତାରୁ ପୁଅକୁ ନେଇ ଖିଆପିଆ କରିବେ ବୋଲି ଆସି ଦେଖିଲାବେଳକୁ ପୁଅ ମୁଗ ଜଗିଚି ଏଣେ ରଜାପୁଅ ସଙ୍ଗେ ବସି ପଶା ଖେଳୁଚି । ତାହା ଦେଖି ସୌଦାଗର ରଜାପୁଅକୁ ବୋଇଲା, "ତୁମ୍ଭେ ଟିକିଏ ଏହିଠାରେ ବସି ମୋର ମୁଗଗୁଡ଼ିକ ଜଗିଥିବ । ମିତ ତୁମ୍ଭର ଗଣ୍ଡେ ଖାଇଦେଇ ଏଇଲାଗେ ବାହାରି ଆସିବ ।" ଏହା ଶୁଣି ରଜାପୁଅ ତା କଥା ଭାଙ୍ଗି ନ ପାରି ହେଉ କହି ସେଠାରେ ବସି ରହିଲା, ସାଧବପୁଅ ଖାଇବାକୁ ଗଲା । ସେ ଗଲା ଉତ୍ତାରୁ ରଜାପୁଅ ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲା, "ମୁଁ ନାହିଁ ନାହିଁ କରୁଥିଲି, ମା ମୋତେ ବଳେଇ ବଳେଇ ୟା ସଙ୍ଗେ ଅଣ୍ଟି ମିତ ବସାଇଲେ ଯେ, ଏବେ ଏ ମୋତେ ଚାକର କାମ କରିବାକୁ କହିଲା । ପୁଣି ଆହୁରି କେଉଁ ଦିନ କଣ କହିବ । ଯାହାହେଉ ବଡ଼ ପୁରୁଷେ ତ କହିଛନ୍ତି :—

ହୀୟତେ ହି ମତସ୍ତାତ ହୀନୈଃ ସହ ସମାଗମାତ୍
ସମୈଶ୍ଚ ସମତାମେତି ବିଶିଷ୍ଟୈଶ୍ଚ ବିଶିଷ୍ଟତାଂ ।

ମନୁଷ୍ୟ ଛୋଟଲୋକ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗୀ ହେଲେ ତା ଯୋଗେ ଛୋଟକଥା ଆଚରଣ କରେ । ସମାନ ଲୋକ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗୀ ହେଲେ ସମାନ କଥା ଏବଂ ବଡ଼ ଲୋକ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗୀ ହେଲେ ବଡ଼କଥା ଶିକ୍ଷା ପାଏ ଓ ତାହା କରେ । ମୁଁ ତ ଜାଣି ଜାଣି ଛୋଟଲୋକ ସଙ୍ଗେ ମିତ ବସିଚି, ଏବେ ଆଉ ବିଚାର କଲେ କଣ ହେବ ? ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରି ମୁଗ ଜଗିବାକୁ ବସି ରହିଲା । ସୌଦାଗର ତ ବଡ଼ ଲୋଭୀ, ଓଦା ହାତରେ କାଉକୁ ମାରିବ ନାହିଁ । ସେ ଚେତଣେ ବିଚାରିଲା—"ରଜାପୁଅକୁ ମୁଗ ଜଗାଇ ଦେଇ ଆସିଲି, ଯେ କେଜାଣି ସେ ହେଳାକରି ଜଗି ନ ଥିବ ବୋଇଲେ ଗୋରୁ ଗାଈ ଖାଇ ଯାଉଥିବେ, ଭଲ ଟିକିଏ ଚାହିଁ ଆସେ ।" ଏମନ୍ତ ବିଚାରି କରି ମେଡ଼ ଉପରେ ଚଢ଼ି ଚାହିଁଛି । ସେତିକି ବେଳକୁ ଗୋଟେ ପାରି ଉଡ଼ି ଆସି ସେହି ମୁଗ ଖାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାକୁ ଦେଖି ରଜାପୁଅ ବିଚାର କଲା—ମୁଁ ପ୍ରତିଦିନ କେତେ ପାରି, ଚଢ଼ିଅଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଉଛି । ଏବେ କେମିତି ଏ ପାରିଗୁଡ଼ାକ ଉଡ଼ାଇ ଦେବି ? ଯାହାହେଉ ସୌଦାଗର ତ କହିଛି ମୋର କି ଗଲା । ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରି ସେ ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମଜାତ ହୀରାଟି ଆସିଲାବେଳେ ନଈରୁ ପାଇଥିଲା, ସେଇଟି ଅଣ୍ଟାରୁ ବାହାର କରି ବାଟୁଳୀ ଖଡ଼ାରେ ଦେଇ ମାରିଦେଲା ଯେ, ପାରି ଗୋଟାକ ଉଡ଼ିଗଲେ । ହୀରା ଖଣ୍ଡିକ ସେହି ମୁଗରେ ପଡ଼ି ରହିଲା । ସେ ବାଟୁଳୀ ମାରି ପାରି ଉଡ଼ାଇ ଦେବାର ଦେଖି ସୌଦାଗର ଭାରି ଖୁସି ହୋଇ ମେଡ଼ ଉପରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଗଲା । ତାଙ୍କର ଖିଆପିଆ ସରିବାରୁ ସୌଦାଗର ଆସି ମୁଗ ତୋଳିବାକୁ ଲାଗିଲା । ରଜାପୁଅ ତା ସୁଖେ ତାର ଘରକୁ ଚାଲିଗଲା । ମୁଗ ତୋଳୁ ତୋଳୁ

ସୌଦାଗର ଦେଖିଲା ଯେ, ସେ ମୃଗରେ ଖଣ୍ଡେ ବ୍ରହ୍ମଜାତ ହୀରା ପଡ଼ିଛି । ସେ ତ ସବୁପ୍ରକାର ରତ୍ନ ଆଉ ପାଣିଦ୍ରବ୍ୟମାନ କାରବାର କରୁଥାଏ । ତେଣୁ ବ୍ରହ୍ମଜାତ ହୀରା ବୋଲି ଚିହ୍ନିପାରି ତାର ଗୃହ ପୁଅଙ୍କୁ ବସାଇ ଗୁପତରେ କହିଲା, "ତୁମ୍ଭର ସାନଭାଇ ଯାହା ସଙ୍ଗେ ମିତ ବସିଚି ସେ ସାମାନ୍ୟ ଲୋକ ନୁହେ, ସେ ଜଣେ ବଡ଼ ରଜାପୁଅ । କାହିଁକି ନା ମୃଗଗୁଡ଼ିକ ପାରି ଖାଇଗଲେ ବୋଲି ଏହି ବ୍ରହ୍ମଜାତ ହୀରା ଖଣ୍ଡିକ ବାଠୁଲି କରି ମାରିଦେଇ ନର୍ଦ୍ଦମାଭିତରେ ଛାଡ଼ିଗଲା ଯେ, ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ଯେତେ ହେବ ତହିଁକି ଆମ୍ଭର ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତିଯାକ ସମାନ ହେବ ନାହିଁ । ଏହାସଙ୍ଗେ ପ୍ରୀତି କରିଥିଲେ ଯାଠାରୁ କେତେବେଳେ କଣ ମିଳିବ ତାହା କହି ହେଉନାହିଁ । ଯାହାହେଉ ମୁଁ ଏ ହୀରା ଖଣ୍ଡିକ ନେଇ ଯାଉଛି, ଆମ୍ଭଦେଶ ରାଜାଙ୍କୁ ଭେଟିବି । ସେ ଏହା ପାଇଲେ ମୋତେ ଅନେକ ଧନ ପୁରସ୍କାର ଦେବେ ।" ଏହା ଶୁଣି ପୁଅମାନେ ବୋଇଲେ, "ବାପା ! ଏ କଥା କେବେ କର ନାହିଁ । ମିତ ଆମ୍ଭର ବାଠୁଲି କରି ଯାହାକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇଗଲେ, ତମେ ତାକୁ ନେଇ ରଜାଙ୍କୁ ଭେଟିବାର ଶୁଣିଲେ ସେ ଆମଠାରେ ତୁଚ୍ଛଜ୍ଞାନ କରିଦେବେ ।" ସୌଦାଗର ବୋଇଲା, "ଇରେ ତୁମ୍ଭେ ପାଗଳ ହେଲ କି ? ସେ ସିନା ରାଜପୁଅ ବୋଲି ନର୍ଦ୍ଦମାଭିତରେ ଫିଙ୍ଗିଦେଲା । ମୁଁ କେମିତି ଲୋଭ ଛାଡ଼ିଦେବି ?" ଏହା କହି ସେ ହୀରାଟି ସେହି ଦେଶ ରାଜାଙ୍କୁ ନେଇ ଭେଟିଲା । ରାଜା ସେ ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନଟି ପାଇବାରୁ ସୌଦାଗରକୁ ଲକ୍ଷେ ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ଦେଲେ । ଟଙ୍କା ପାଇ ସୌଦାଗର ଆନନ୍ଦରେ ଚାଲିଗଲା । ରଜା ହୀରା ଖଣ୍ଡିକ ନେଇ ଘରକୁ ଗଲେ । ସେ ରଜାଙ୍କର ଅଖଣ୍ଡେ ରାଜ୍ୟ, ଅକଳଣା ଧନ । ପୁଅ ନାହିଁ, ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଝିଅ, ତାକୁ ପୁଅଠାରୁ ଅଧିକରେ ପାଳିଥାନ୍ତି । ତାର ନାମ ଚମ୍ପାବତୀ, ସେ ବଭା ହୋଇନାହିଁ, ତାପାଇଁ

ବର ଖୋଜା ଲାଗିଛି । ରଜା ତାକୁ ଡାକକର ବୋଇଲେ, ଆଜ ମୁଁ ଏହି ବ୍ରହ୍ମଜାତ ହୀରାଟି ପାଇଅଛି, ତୁ ଏଇଟି ନେ, ସୁନା-ହାରରେ ପଦକ କରି ଲଗାଇଦ୍ବୁ । ଏହାଶୁଣି ଚମ୍ପାବତୀ ଆନନ୍ଦରେ ସେ ହୀରାଟି ନେଇ ସୁନା ହାରରେ ଗୁନ୍ଥି ବେକରେ ଲଗାଇଲା । ସେ ଗୋଟିଏ ଶାରୀ ପୋଷିଥାଏ । ତା ପାଖକୁ ଯାଇ ବୋଇଲା, "ଅଲୋ ଶାରୀ ! ଦେଖିଲୁ, ମୋତେ ହୀରାଟି କେମିତି ମାନିଲା ?" ଶାରୀ ଟିକିଏ ମୁରୁକି ହସି ବୋଇଲା, ଆହା, ମା ବୁଢ଼ିମା କାଣୀ ଆଖିରେ କଜ୍ଜଳ ଦେଲାପରି ଦିଶୁଛି ଯେ ।" ଚମ୍ପାବତୀ ତମ ତମ ହୋଇ ବୋଇଲା, "କଲୋ ! କାହିଁକି ଏଡ଼ା କହିଲୁ ?"ଶାରୀ ବୋଇଲା "କାହିଁକି କହିଲି କି, ଯେବେ ଶହେ ଆଠଗୋଟି ହୀରାରେ ଗୋଟିଏ ମାଳ ହୁଅନ୍ତା, ତେବେ ଲୋକେ ଦେଖିଲେ ବୋଲନ୍ତେ ରଜାଝିଅ ବେକରେ କି ସୁନ୍ଦର ହୀରା ମାଳଟିଏ ଅଛି ? ଏବେ ବୋଲିବେ—କେଉଁଠୁ ହୀରା ଖଣ୍ଡେ ଗୋଟେଇ ଆଣିଛି । ଚମ୍ପାବତୀ ଏହା ଶୁଣି ତା ଦେହରେ ଯେତେ ଅଳଙ୍କାର ଥିଲା, ସବୁ କାଢ଼ିଦେଇ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଅପନ୍ତରା ଘର କଣରେ ଲୁଚିକରି ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଶୋଇଲା । ରାଜାଙ୍କର ତ ଆଉ ନାଠା ଛଠା ନାହିଁ; ସେଇ ଗୋଟିକ ଝିଅ । ସେ ଲୁଚିକରି ଶୋଇଲେ କେଜାଣି ଖୋଣ୍ଟେଇ କୁଳ ବୁଡ଼ିଯିବ । ଏ କଥା ଶୁଣି ଅବା ରଜା ରାଣୀଙ୍କର ଦେହ ସହୁଛି କେତେକେ ? ତକ୍ଷଣେ ଦୁଇଜଣଯାକ ଧାଇଁଆସି ଝିଅ ପାଖରେ ବସି ପଚାରିଲେ, ଅଲୋ ମା ! କାହିଁକି ଲୁଚିଛୁ ? ତୋର ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲେ ଗଢ଼ାଇ ଦେବୁ, ହଜି ଯାଇଥିଲେ ଖୋଜାଇ ଦେବୁ, କିଏ ତୋତେ ଗାଳି ଦେଇଥିଲେ ତାର ମୁଣ୍ଡ କାଟ କରିବୁଁ ।" ଚମ୍ପାବତୀ ବୋଇଲା, "ତା କିଛି ନୁହେଁ, ଆଜ ବାପା ଯେଉଁ ହୀରାଟି ଦେଇଛନ୍ତି ସେହିପରି ଆଉ ଶହେ ସାତଟି ହୀରା ଯେବେ ଆଣି ଦେବେ, ମୁଁ ତହିଁରେ ଗୋଟିଏ ମାଳକରି

ପିନ୍ଧିବ । ନୋହିଲେ ଅନ୍ନ ଜଳ ନ ଖାଇ ଉପାସରେ ପଡ଼ି ପଡ଼ି ମରିଯିବ । ରଜା ବୋଇଲେ, "ଏଇକଥା ସିନା, ଏଥିପାଇଁ କାହିଁକି ଏତେ ଦୁଃଖ ? ତୁ ଗାଧୋଇ ପାଧୋଇ ଖିଆ ପିଆ କର, ମୁଁ ଯାଉଚି ଯେଉଁଠୁହେଲେ ଖୋଜାଇ ଆଉ ଶହେ ସାତଟି ସେହିପରି ହୀରା ଆଣାଇ ଦେବ ।" ଏହା ଶୁଣି ଜେମା ବୋଧ ହୋଇ ଖାଇବାକୁ ଗଲା । ରଜା କଚେରୀ ଘରକୁ ଯାଇ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ କହିଲେ—ଆଜ ମୁଁ ବଡ଼ ହଇରାଣରେ ପଡ଼ିଛି । କାଲି ସୌଦାଗର ଯେଉଁ ହୀରାଟି ଦେଇଗଲା ସେହିପରି ଆଉ ଶହେ ସାତଟି ହୀରା ଆଣି ନ ଦେଲେ ଝିଅ ତ ମୋର ଭୁରା ମହୁରାରେ ମରିବାକୁ ବସିଛି, ଏଥିକି କଣ ଉପାୟ କରିବା ? ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ବୋଇଲେ ଏ କଥାକୁ ଏତେ ଭାବନା କାହିଁକି ? ଯେଉଁ ସୌଦାଗର ଏଇ ଗୋଟିକ ହୀରା ଦେଇଛି, ତାକୁ ଡକାଇ ଆଜ୍ଞା କରନ୍ତୁ ସେ ଆଉ ଶହେ ସାତଟି ଆଣି ଦେଉ, ସେଥିପାଇଁ ଯେତେ ଧନ ମାଗିବ ତାହା ପଛକେ ଦେବା ସିନା, ଆଣି ନ ଦେବ ବୋଇଲେ କିମିତି ହେବ ? ଲୋକେ ତ କହନ୍ତି 'ରଜା ଅନ୍ଧ ପାଣି ଅନ୍ଧ' ଯାଙ୍କୁ ଯେଉଁଆଡ଼େ ବାଟ ଦେଖେଇବ, ସେ ସେଇଆଡ଼େ ଯିବେ । ଏଥିରେ ସୌଦାଗର ଦୋଷ କଣ ? ତଥାପି ତାକୁ ଡକାଇ ରଜା ବୋଇଲେ, "ତୁ କାଲି ଯେଉଁ ହୀରାଟି ଦେଇଛୁ ସେହିପରି ଆଉ ଶହେ ସାତଟି ଆଣି ଦେ । ତହିଁପାଇଁ ଯେତେ ଧନ କି ଅବା ଗାଁ ଗଣ୍ଡା ମାଗିବୁ ତାହା ଅମ୍ଭେ ଦେବୁ । ଆଣି ନ ଦେବୁ ବୋଇଲେ ତୋର ବଂଶଯାକ ଶୂଳ ଦେଇ ମାରିଦେବୁ ।" ଏହା ଶୁଣି ସୌଦାଗର ଭୟରେ କଦଳୀ ପତ୍ର ପରି କମ୍ପି ଗଲା, ବୁକୁ ଧୁଡ଼ୁ ଧୁଡ଼ୁ ହେଲା । ଘଡ଼ିଏ ଯାଏ ମୁହଁରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ତହିଁ ପରେ ଅଳପ ଦମ୍ଭ ଧରି ବୋଇଲା, "ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ଯାଉଛି, ନାନାଦେଶ ବୁଲି ବୁଲି ଖୋଜିବ । ମାତ୍ର ମୋତେ ଦୁଇମାସ ସମୟ ଦିଅନ୍ତୁ

ଦୁଇମାସ ଭିତରେ ଯେଉଁଠୁ ହେଲେ ଆଣି ଦେବ ।” ଏକଥା ଶୁଣି ରଜା ତହିଁରେ ରାଜି ହେଲେ । ସୌଦାଗର ଘରକୁ ଆସି ତାର ପୁଅ ବୋହୂ ଆଦି ସବୁ କୁଟୁମ୍ବ ଯାକକୁ ବସାଇ କହିଲା, “ଆଜିଠାରୁ ଆମ୍ଭର ଭାଗ୍ୟ ସରିଲା, ଜୀବନରେ ମଧ ଆଶା ନାହିଁ । ଯାହା ବଡ଼ ପୁରୁଷେ କହିଛନ୍ତି—‘ଲୋଭରୁ ଲୋଭ, ଲୋଭରୁ ମୃତ୍ୟୁ ।” ସେହିପରି ତୁମ୍ଭେମାନେ ମନା କରୁଥିଲ, ମୁଁ ଲୋଭରେ ପଡ଼ି ହୀରାଟି ନେଇ ରଜାଙ୍କୁ ଦେଲି ଯେ, ସେ ଏବେ ଆଉ ଗହେ ସାତଟି ସେହିପରି ହୀରା ଆଣି ଦେ ବୋଲି ବୋଲୁଛନ୍ତି । ଦେଇ ପାରିଲେ ତ ଭଲ ହେବ, ଯେତେ ମାଗିଲେ ତେତେ ମୂଲ୍ୟ ଦେବେ, ଅମ୍ଭେ ହୀରା ନ ଦେଇ ପାରିଲେ ଆମ୍ଭର ବଂଶଯାକକୁ ଶୂଳି ଦେଇ ମାରି ଦେବେ ବୋଲି ଆଜ୍ଞା କରିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଏଥିପାଇଁ ଦୁଇମାସ ସମୟ ମାଗିଛି । ଏଥକୁ କଣ ଉପାୟ କରିବା ?” ଏହାଶୁଣି ବଂଶଯାକ ଭୟରେ ଥରହର ହୋଇ କେହି ହେଲେ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ପରିଶେଷରେ ବଡ଼ପୁଅ ବୋଇଲା ଋଷିମାନେ କହିଛନ୍ତି—

ସୁମହାନ୍ତ୍ୟପି ଶାସ୍ତ୍ରାଣି ଧାରୟନ୍ତୋ ବହୁଶ୍ରୁତାଃ,
ଛେତ୍ତାରଃ ସଂଶୟାନାଂ ଚ କ୍ଲିଶ୍ୟନ୍ତେ ଲୋଭମୋହିତାଃ ।

ଉତ୍ତମ ନୀତିଶାସ୍ତ୍ରମାନ ପଢ଼ିଥିବ, ବହୁତ କଥା ଶୁଣିଥିବ, ସମୟ ଆସିଲେ ମଧ ସଂଶୟ କଥାମାନଙ୍କୁ ଛେଦନ କରି ପାରୁଥିବ—ଏମନ୍ତ ଲୋକ ଯେବେ ଲୋଭରେ ମୋହିତ ହୋଇଯାଏ, ତା ହେଲେ ସେ ନାନା କ୍ଳେଶ ଭୋଗକରେ । ଅମ୍ଭେ ମନା କରୁଥିଲୁ, ତୁମ୍ଭେ ଲୋଭଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ନୋହିବା କଥାଟିଏ କଲ ଯେ, ଏବେ ସେଥିଲାଗି ବଂଶଯାକ ମରିବାକୁ ହେଲା । ଯାହା କହନ୍ତି—‘ଅଯଥା ବଳମାରମ୍ଭୋ, ନିଦାନ କ୍ଷୟଃ ସମ୍ପଦ ।’ ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରି ସେଦିନ ମନ ଦୁଃଖରେ ବଂଶଯାକ ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ଉପବାସରେ ରହିଲେ । ଆରଦିନ ଖେଳିବା ବେଳ ହେବାରୁ ବିଦେଶୀ

ରଜାପୁଅ ଆସି ତାର ମିତକୁ ଖେଳିବା ପାଇଁ ଡାକିଲା । ମିତ ଘରେ ତ ଘରବୁଡ଼ି ପାଣି ଅଣୁ ଏ, ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ଉପାସରେ ରହିଛନ୍ତି; ତଥାପି ମିତସ୍ନେହ ଛାଡ଼ି ନ ପାରି ଯାଇ ତା ସଙ୍ଗେ ଖେଳିବାକୁ ବସିଲା । ବସିଲା ସିନା ମୁହଁରେ ଟୋପେ ପାଣି ନ ଥାଏ; କି ହସି କରି କଥା ପଦେ କହୁ ନ ଥାଏ । ଏହା ଦେଖି ରଜାପୁଅ ବୋଇଲା, "ମିତ, ଆଜି କାହିଁକି ତୁମ୍ଭେ ମୁହଁଟି ଶୁଖେଇ ଦେଇଛ; କଣ ଦୁଃଖ ହେଲା ଭଲା କହିଲ ?" ସାଧବ ପୁଅ ଆଖିରେ ଲୁହ ଚଳଚଳ କରି ଯେତେ କଥା ଘଟିଥିଲା, ତା ଆଗରେ ସବୁ କହିଦେଇ ବିକଳରେ ତାକୁ କୁଣ୍ଢେଇ ପକେଇ କାନ୍ଦିଲା । ସେ ତ ରାଜପୁତ୍ର କ୍ଷତ୍ରିୟ ତେଜରୁ କୌଣସି କଥାକୁ ତାର ଖାତର ନାହିଁ । ମିତର ଏ ବିକଳ ଦେଖି ତାକୁ ଦମ୍ଭଦେଇ ବୋଇଲା, "ତୁମ୍ଭେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଥାଅ, ମୁଁ ଯାଉଛି, ଦୁଇମାସ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ ହେଉଣୁ ଶହେ ସାତଟା ବ୍ରହ୍ମଜାତ ହୀରା ଆଣିଦେବି । ମାତ୍ର ମୋର ମାତାଙ୍କୁ ତୁମ୍ଭେ ଜାବ୍ରତରେ ରଖିଥିବ ।" ଏହା କହି ତକ୍ଷଣେ ଘରକୁ ଯାଇ ମାତାଙ୍କୁ ବୋଇଲା, "ତୁମ୍ଭେ ମୋତେ ଗୋଟାଏ ଛୋଟଲୋକ ସଙ୍ଗେ ମଇତ୍ର ବସାଇଲ ଯେ ଏବେ ତା ଲାଗି କେତେ କଷ୍ଟ ଆସୁଛି ।" ମାଆ ବୋଇଲେ, "କଣ କଷ୍ଟ ଆସିଲା ?" ପୁଅ ବୋଇଲା, "ଆଉ କହିବି କଣ, ମିତପାଇଁ ଶହେସାତ ବ୍ରହ୍ମଜାତ ହୀରା ଆଣି ନ ଦେଲେ ଏ ଦେଶ ରାଜା ତାର ବଂଶଯାକ ମାରିଦେବ ବୋଲି ଦୁଇମାସ କଣ୍ଟି କରିଛି । ମୁଁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ମିତଘର ବଂଶଯାକ ମରିବେ କି ? ଏଥିପାଇଁ ବଡ଼ପୁରୁଷେ କହିଛନ୍ତି—

ଜାନୀୟାତ୍ ପ୍ରେଷଣେ ଭୃତ୍ୟାନ୍ ବାନ୍ଧବାନ୍ ବ୍ୟସନାଗମେ
ମିତ୍ରଂ ଚାପଦକାଲେ ଚ ଭାର୍ଯ୍ୟାଂ ଚ ବିଭବକ୍ଷୟେ ।

ମିତକୁ ତ ମୋର ଆପଦ ପଡ଼ିଛି, ମୁଁ ଏତେବେଳେ ରହି ପାରିବି କି ? ତୁମ୍ଭେ ଦୁଃଖ ସୁଖରେ ଥାଅ, ମୁଁ ଯାଉଛି ।" ଏହା

କହି ଉଷପଣେ ଚାଲିଗଲା । ଯାଉଁ ଯାଉଁ କେତେଦୂର ଗଲା ପରେ ଏକ ନିର୍ଜନ ବନ ପଡ଼ିଲା । ସେ ଏପରି ଭୟଙ୍କର ବନ ଯେ, ଛେପ ଲଣ୍ଡେ ପଡ଼ିଲେ, କଉଡ଼ି କଡ଼େ ପଡ଼ିଲା ପରି, ପନଟେ ପଡ଼ିଲେ କୁଲଟେ ପଡ଼ିଲା ପରି ଏବଂ କାଠି ଖଣ୍ଡେ ପଡ଼ିଲେ ଠିଙ୍କିଟେ ପଡ଼ିଲା ପରି ଶବ୍ଦ ଶୁଭେ । ଏମନ୍ତ ଅଗ୍ନାଅଗ୍ନି ବନସ୍ତରେ ପଶି ଯାଉଁ ଯାଉଁ ସାତଦିନ ଓ ସାତରାତି ଚାଲିଗଲା, କିନ୍ତୁ ସେ ବଣ ସରିଲା ନାହିଁ । ବେଲକୁବେଲ ଅତି ଗହନ ବନ ପଡ଼ୁଥାଏ । ରାଜପୁତ୍ର ସେ ନିର୍ଜନ ଅରଣ୍ୟରେ କିଛିହେଲେ ଖାଇବାକୁ ନ ପାଇ ଅତି କଷ୍ଟରେ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଖୁଣ୍ଟା ଝୁଣ୍ଟା, କଣ୍ଟା ବାଜି ଗୋଡ଼ କଣା ହୋଇଗଲା, ଦେହଯାକ ଚିରି ହୋଇଗଲା, ଭୋକ ଶୋଷରେ ପେଟ ଜଳିଲା । ତେଣୁ ଅତି ହାଲିଆ ହୋଇ ଆଉ ଯାଇ ନ ପାରି ଗୋଟିଏ ଆମ୍ବଗଛ ମୂଳରେ ପଡ଼ି ରହିଲା । ପାଖରେ ସାହା ଭରସା କେହି ନାହିଁ । କଣ କରିବ, କେମିତି ଏ ବଣରୁ ପାରହେବ ବୋଲି କେବଳ ଇଷ୍ଟ ଦେବତାଙ୍କୁ ଏବଂ ଆପଣାର କର୍ମକୁ ସୁମରଣା କରି ହତାଶ ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଲା । ଏହି ସମୟରେ ବନଦୁର୍ଗା ବୁଲି ବାହାରି ଥିଲେ, ସେ ତାର ଭାଗ୍ୟବଳରୁ ଆସି ସେହିଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଗଲେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ରଜାପୁଅ ଆପଣାର ମାତାକୁ ଦେଖିଲା ପରି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ତାଙ୍କ ପାଦତଳରେ ପଡ଼ି ନିଜର ଦୁଃଖସବୁ କହିଗଲା । ତାହା ଶୁଣି ବନଦୁର୍ଗା ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ତାକୁ ଆଉଁଷି ଦେଲେ ଯେ, ତାଙ୍କ ଶ୍ରୀହସ୍ତ ଲାଗିବା ମାତ୍ରେ ରଜାପୁଅର ଦେହରେ ଯେତେ ପୀଡ଼ା ଥିଲା ସବୁ ସେହିକ୍ଷଣି ଛାଡ଼ିଯାଇ ସିଂହପରି ବଳ ଓ ପରାକ୍ରମ ବଢ଼ିଗଲା । ବନଦୁର୍ଗା ବୋଇଲେ, "ତୁ ମୋର ଆଜିଠାରୁ ଧର୍ମପୁତ୍ର ହେଲୁ, ତୋତେ ମୁଁ ବର ଦେଉଛି ଯେ; ତୋର ସବୁଠାରେ ଜୟ ହେବ । ଆଉ ଏହି ଖଣ୍ଡାଟି ଏବଂ ଏହି ମନପବନ କଠାଉ ଯୋଡ଼ିକ ନେ—ଏ

କଠାଉରେ ଚଢ଼ିଲେ ଯହିଁକି ମନ କରିବୁ ତହିଁକି ପବନ ପରି ଉଡ଼ିଯିବୁ, ତୋତେ କେହି ଗୋଡ଼ାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଏ ଖଣ୍ଡାରେ ଯାହାକୁ ହାଣିଦେବୁ ଇଷ୍ଟ ଏକା ପ୍ରହାରକେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ହୋଇଯିବ । ଏଠାରୁ ଅଢ଼ େଷାଳକୋଶ ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ଅଛି । ସେ ପର୍ବତ କନ୍ଦର ଭିତରେ ଘରକରି ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ୀ ଅସୁରୁଣୀ ଅଛି । ସେ ଅସୁରୁଣୀ ଗୋଟିଏ ଦିବ୍ୟକନ୍ୟା ପାଳିଅଛି । ସେ କନ୍ୟାର ନାମ ହୀରାବତୀ । ତା ସମାନରେ ସୁନ୍ଦରୀ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରରେ ନାହିଁ । ଦଇବରେ ସେ ବାଭାହୋଇ ନାହିଁ । ଅସୁରୁଣୀ ନ ଥିବାବେଳେ ତୁ ସେ କନ୍ୟା ପାଖକୁ ଗଲେ, ସେ ତୋତେ ଅସୁରୁଣୀର ମୃତ୍ୟୁଭେଦ କହିଦେବ । ତୁ ଅସୁରୁଣୀ ମାରି ସେ କନ୍ୟାକୁ ବାଭାହୋଇ ଘରକୁ ନେବୁ । ସେ କନ୍ୟା ହସିଦେଲେ ତା ମୁହଁରୁ ଗଦାଗଦା ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମଜାତ ହୀରା ଝଡ଼ି ପଡ଼ୁଥିବ । ଏହା କହି ବନଦୁର୍ଗା ସେହିଠାରେ କୁଆଡ଼େ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇଗଲେ । ରଜାପୁଅ ବର ପାଇ ସେହି ମନପବନ କଠାଉରେ ବସି ତତକ୍ଷଣେ ଯାଇଁ ଅସୁରୁଣୀ ଘରେ ନିର୍ଭୟରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା । ସେ ଗଲାବେଳକୁ ଅସୁରୁଣୀ ବୁଢ଼ୀ ଘରେ ନାହିଁ, କୁଆଡ଼େ ଚରି ଯାଇଛି, ଏକା ହୋଇ ହୀରାବତୀ କନ୍ୟା ବସିଥିଲା । ସେ ରଜାପୁଅକୁ ଦେଖି ଏପରି କନ୍ଦର୍ପ ତୁଲ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ଯୁବାପୁରୁଷ କାହୁଁ ଅଇଲେ ବୋଲି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କୋମଳ ବଚନରେ ଜାତିଗୋତ୍ର ଆଦି ସବୁକଥା ପଚାରିଲା । ରଜାପୁଅ କିଛି ଗୋପନ ନ କରି ତାର ଯାବତ କଥା କହିଦେଲା । ହୀରାବତୀ ବୋଇଲା, "ସବୁ ଭଲ ହେଲା, ମୋର ଭାଗ୍ୟକୁ ଅସି ତୁମ୍ଭେ ମିଳିଲ, ମୁଁ ଆଜଠାରୁ ତୁମ୍ଭର ଭାର୍ଯ୍ୟା ହେଲି । ମାତ୍ର ମୋତେ ଯେଉଁ ଅସୁରୁଣୀ ବୁଢ଼ୀ ପାଳିଅଛି, ସେ ବଡ଼ ଦୁଷ୍ଟ, କାହାରି ହାତରେ ମରିବ ନାହିଁ । ତାକୁ ବେତାଳମାନେ ଜଗୁଛନ୍ତି ସେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ପାଚିଲା କଦଳୀ ଖାଇଲା ପରି

ଠିକ୍ କରି ଗିଳିଦେବ । ମୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ତା ଆଗରୁ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ଅବା ଲୁଚେଇ ରଖି ପାରିବି । ଆଉ ତେଣିକି ରଖିବାର ମୋର ଉପାୟ ନାହିଁ । ସେ ବାସନା ବାରି ବାରି ଖୋଜି ଖାଇଦେବ ।" ରଜାପୁଅ ବୋଇଲା, "ତୁମ୍ଭେ ଦୁଇଦିନ ମୋତେ ଲୁଚେଇ ରଖି ପାରିଲେ ମୁଁ ତିନିଦିନ ସେ ଦୁଷ୍ଟା ଅସୁରୁଣୀକୁ ନିଶ୍ଚୟ ମାରିଦେବି ।" ଏହା ଶୁଣି ହୀରାବତୀ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ରଜାପୁଅକୁ ଅନେକ ଚର୍ଚ୍ଚାକରି ତା ସହିତ ଗାନ୍ଧର୍ବ ମତରେ ବିଭା ହେଲା । ଦୁହେଁ ନାନାଦି ଖେଳ କୌତୁକରେ ସେ ଦିନକ ଶେଷ କଲେ । ରାତିକି ଅସୁରୁଣୀ ଆସିବ ବୋଲି ହୀରାବତୀ ସେ ରଜାପୁଅକୁ ମନ୍ତ୍ରବଳରେ ଗୋଟିଏ ମାଛି କରି ଚାଳ ସନ୍ଧିରେ ବସେଇ ଦେଇଛି । ରାତି ଦଣ୍ଡେ ହେଲାରୁ ଅସୁରୁଣୀ ବୁଢ଼ୀ ଆସି ଛନିଛନା ହୋଇ ଏଣେତେଣେ ଚାହିଁ ବୋଇଲା, "କିଲୋ ଝିଅ ଆଜି କଣ ଘରଠାଯାକ ନର ନର ବାସୁଛି, କୁଠେଇ କଣ ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥ ଲୁଚେଇ ରଖିଛୁ କି ? ହୀରାବତୀ ରାଗିଗଲା ପରି ଚାହିଁ ଲାଡ଼ି ଝାଡ଼ିହୋଇ ବୋଇଲା, "ମଲା ଲୋ, ତୋର ଏହି ପୋଡ଼ାଗୁଣ କେବେ ଯିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଏ ଅସୁରୁଣୀ ଘରେ ନର ଗୁଡ଼େ କାହିଁ ଆଣି ଲୁଚେଇ ରଖିବି । ଯେବେ ମୋତେ ଖାଇବାକୁ ତୋର ମନ ହେଉଛି, ତେବେ ଖାଇ ଦେ । ଆଉ ଏତେ କାହିଁକି କହୁଛୁ ।" ଅସୁରୁଣୀ ଜିଭ କାମୁଡ଼ି ଦେଇ ବୋଇଲା, "କିଲୋ, କି ବୋଇଲୁ, ତୁ ମୋର ଜୀବନ ଧନ, ମୁଁ ତୋତେ ଖାଇବି, ତୋ ଅଉଲି ବାଉଲି ମୋତେ ଦେ, ଆଉ ଦିନେ ଏ କଥା କହିବୁ ନାହିଁ । ମୋତେ ବଡ଼ ଶୋଷ କରୁଛି, କଣି ମୁନ୍ଦେ ପିଇବାକୁ ଦେଲୁ ।" ଏହା ଶୁଣି ହୀରାବତୀ ସେଜ ତୋରାଣି କୁଣ୍ଡା ଗୋଳା ହାଣ୍ଡିଏ ଆଣି ଥୋଇଦେଲା । ଅସୁରୁଣୀ ସେ ହାଣ୍ଡିକି ତକତକ କରି ପିଇଦେଇ ଖଣ୍ଡେ କମ୍ବଳ ପକାଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ପୁଣି ସକାଳୁ ସେ ଉଠି

ବୋଇଲା, "ଅଲୋ ଝିଅ, ମୁଁ ଯାଉଛି, ଏଥର ସାତଦିନ ଗଲେ ଆସିବି ।" ଏହା କହି ଚାଲିଗଲା । ହୀରାବତୀ ତ ଅସୁରୁଣୀ ମାୟା ଜାଣେ, ସାତଦିନକୁ କହିଗଲେ ସେହି ଦିନ ଆସିବ, ସେହି ଦିନ ଆସିବି ବୋଲି କହିଗଲେ ଆଠ କି ଦଶ ଦିନରେ ଆସିବ । ତେଣୁ ସେ ଜାଣିଲା ଯେ, ଆଜି ନିଶ୍ଚେ ଆସିବ । ତହିଁକି ସତର୍କ ହୋଇ ଅସୁରୁଣୀ ଯିବା ଉତ୍ତାରୁ ରଜାପୁଅକୁ ପୂର୍ବପରି ମନୁଷ୍ୟ କରିଦେଇ ବୋଇଲା, "ଦେଖିଲ ନା ଅସୁରୁଣୀର ପ୍ରତାପ ?" ରଜାପୁଅ ବୋଇଲା, "ଇଏଁ ତା କଣ କରି ପାରିବ ଯେ, ତୁମେ ତୁଛରେ କାହିଁକି ଏତେ ଡରୁଛ ? ସେ ଆସିଲେ ତାକୁ ଆଜି ପାମଲା ପାମଲି କରି ପଚାରିବ ଟି ତାର ମୃତ୍ୟୁ କେଉଁଠାରେ ଅଛି । ଯେବେ ସେ କହିଦେବ, ମୁଁ ତାକୁ ଅକ୍ଳେଶରେ ମାରିଦେବି ।" ଅଚ୍ଛା, ଆଜି ମୁଁ ପଚାରେ, ଦେଖିବା କଣ ହେବ ? ଏମନ୍ତ ବିଚାରି କରି ସେ ଦୁହେଁ ଟାଉଁଆ ପାଉଁଆ ଖିଅଦିଆ କରି ନାନା କୌତୁକରେ ବୁଲବୁଲି କଲେ । ପୁଣି ଦିନ ଦୁଇଦଣ୍ଡ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ସେ କନ୍ୟା ରଜାପୁଅକୁ ଅଗଦିନ ପରି ମାଛିଟିଏ କରି ଲୁଚେଇ ଦେଲା । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ସତକୁ ସତ ଅସୁରୁଣୀ ଆସି ବୋଇଲା "କଲୋ ଝିଅ, ତୁ ସିନା କହିଲେ ନଲେ ଚଳାବୁ, ମୋତେ କାହିଁକି ଘରଟାଯାକ ନର ନର ବାସୁଛି ।" ହୀରାବତୀ ବୋଇଲା, "ନାହିଁ ଲୋ ମା, ତୋର କଣ ରୋଗ ହେଲାଣି ; ତୁ ନିଶ୍ଚେ ଅଳ୍ପ ଦିନରେ ମରିଯାଇ ମୋତେ ଭସେଇ ଦେଇଯିବୁ । ତୋର ଯେବେ ରୋଗ ନୋହିଥାନ୍ତା ତୁଚ୍ଛାରେ କାହିଁକି ତୋତେ ସବୁଦିନେ ନର ନର ବାସନ୍ତା ?" ଏହା କହି ସେ ବହୁତକ୍ଷଣ କାନ୍ଦିଲା ପରି କାନ୍ଦିଲା ଯେ, କହିଲେ ନ ସରେ । ଅସୁରୁଣୀ ତାକୁ କୋଳରେ ବସାଇ ବୋଇଲା, "ନାହିଁ ଲୋ ଝିଅ, କାହିଁକି ଏତେ ବିକଳ ହେଉଛୁ, ମୁଁ କଣ ଏମିତି ଶୀଘ୍ର ମରିଯିବି, ମୋର ମରଣ କେତେ କଷ୍ଟରେ

ଅଛୁ ।" ହୀରାବତୀ ବୋଇଲା, "ମା ! ତୋତେ ମୋ ରାଣ, ମୁଁ କେବେଁ କାହାକୁ କହିବି ନାହିଁ, ତୁ କିମିତ ମରିବୁ କହିଲ, ମୁଁ ହେଲେ ଟିକେ ଜାଣିଥିବି ।" ଅସୁରୁଣୀ ବୋଇଲା, ତୋ ଠାରେ କ'ଣ ମୋର କପଟ ଅଛି ଯେ ମୁଁ ତୋତେ କହିବି ନାହିଁ । ତୁ ଯେବେ ଶୁଣିବାକୁ ମନ କରୁଚୁ ତେବେ ଶୁଣୁ କହୁଚି—ଏହି ପର୍ବତର ଆର ପାଖରେ ଗୋଟେ କନ୍ଦରା ଅଛି । ସେ କନ୍ଦରା ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଲୁହାର ଖମ୍ବ ଅଛି । ଖମ୍ବ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ରୁପା ଫରୁଆ ଅଛି । ସେ ରୁପା ଫରୁଆ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ସୁନା କୁକୁଡ଼ା ଅଛି । କେହି ଯେବେ ସେଟାକୁ ଯାଇ ଟେଣ୍ଡା ଧରି ହାଣିବ ଯେ ଏକା ଚୋଟକରେ ଲୁହା ଖମ୍ବଟା ଦୁଇ ଫାଳ ହୋଇଯିବ । ସେ ଦୁଇ ଫାଳ ହେବାଯାଏଁ ମୁଁ କେଉଁଠି ଥିବି ତାହା ମତେ ଜଣା ପଡ଼ିଯିବ, ମୁଁ ପବନ ବେଗରେ ଧାଇଁ ଆସିବି । ମୁଁ ଆସୁ ଆସୁ ସେ ଫରୁଆଟି ଧରି ଧାଇଁ ପଳାଇବ । ମୁଁ ତା ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ ଥିବି । ଯେବେ ଗୁରିଯୁଣୀ ଭିତରେ ତାକୁ ଧରି ପାରିବି ତେବେ ତାକୁ ମାରି ମୁଁ ଖାଇଦେବି । ପୁଣି ଫରୁଆଟି ଆଣି ସେଇଠି ରଖିଦେବି । ଯେବେ ମୁଁ ଧରି ନ ପାରିବି, ସେ ଗୁରିଯୁଣୀରୁ ଅଧିକ ବଳିଯିବ ତା ହେଲେ ସେ ଫରୁଆରୁ ସୁନାକୁକୁଡ଼ା କାଢ଼ି ତାର ବେକଟି ମୋଡ଼ିଦେବ ଯେ, ମୁଁ ହାତେ ଜିଭ କାଢ଼ି ମରିଯିବି । ମୋର ମରଣ ତ ଏତେ ଅସାଧରେ ଅଛି, ଏହା ତ କେହି ଜାଣି ନାହାନ୍ତି । କାହାର ଏତେ ଚକ୍ର ହେବ ଯେ ସେ ମୋତେ ମାରିବ, ମୁଁ ମରିବି ? ତୁଚ୍ଛ କଥାକୁ ତୁ କାହିଁକି କାନ୍ଦୁଚୁ ?" ଏହା ଶୁଣି ହୀରାବତୀ ହସ ହସ ହୋଇ ବୋଇଲା, "ଆଜିଠାରୁ ମୋର ଭୟ ଛାଡ଼ିଗଲା; ତୁ ଆଉ ମରିବୁ ବୋଲି ମୋର ଟିକେ ଭୟ ନାହିଁ ।" ଝିଅର କଥା ଶୁଣି ଅସୁରୁଣୀ ଆନନ୍ଦରେ ହେହି ହେହି ହସିଲା । ତାହା ଦେଖି ରଜାପୁଅ ଭାବିଲା, କାଲିକି ତ ଏ ମରିବ; ଆଜିକ

କେତେ ହସିବ ହସୁଥାଉ । ଏପରି ସେ ରାତ ପାହିଗଲା । ଆରଦିନ ସକାଳୁ ଅସୁରୁଣୀ ବୋଇଲା, "ଝିଅ ଲୋ, ମୁଁ ଚରବୁଲି ଯାଉଚି, ଆଜ ବେଳବୁଡ଼ିକୁ ଫେରି ଆସିବି ।" ଏହା କହି ସେ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା । ଅସୁରୁଣୀ ପଳାଇ ଯିବାର ଦେଖି ହୀରାବତୀ ରଜାପୁଅକୁ ପୂର୍ବପରି ମନୁଷ୍ୟ କରିଦେଇ ବୋଇଲା, "ଶୁଣିଲଟିକି ଅସୁରୁଣୀ ତାର ମୃତ୍ୟୁଭେଦ ଯାହା କହିଲା ?" ରଜାପୁଅ ବୋଇଲେ, "ଶୁଣିବାକୁ ଆଉ କିଛି ବାକି ନାହିଁ, ମୁଁ ସବୁ ଶୁଣିଲିଣି । ତୁମ୍ଭେ ନିର୍ଭୟରେ ଥାଅ ମୁଁ ଯାଉଛି, ଆଜ ଅସୁରୁଣୀକି ମାରିଦେଇ ଆସିବି ।" ଏହା କହି ମନପବନ କଠଉରେ ଚଢ଼ି ଯେଉଁ ଗୁହାରେ ଅସୁରୁଣୀର ମରଣଭେଦ ଅଛି ସେହିଠାକୁ ଚାଲିଗଲା । ଏ ସେ ଗୁହାକୁ ଯିବାମାତ୍ରେ ତେଣେ ଅସୁରୁଣୀର ବୁକୁ ଧୁଡ଼ୁ ଧୁଡ଼ୁ ହେଲା; ଘନ ଘନ ହାଇ ଆସିଲା । ସେ ଯେତେବେଳେ ଖଣ୍ଡାରେ ହାଣି ଲୁହା ଖମ୍ବଟାକୁ ଦୁଇଫାଳ କରିଦେଲା, ସେତେବେଳେ ଅସୁରୁଣୀ ଝିଲିକେ ରକ୍ତ ବାନ୍ତିକରି, "ଆଲୋ କିଏ ମୋତେ ମାରିବାକୁ ଗଲା ଲୋ ବୋଲି ରଡ଼ିଟାଏ କରି ପବନ ବେଗରେ ଦଉଡ଼ି ଅଇଲା । ରଜାପୁଅ ତ ପୂର୍ବରୁ ସବୁ ଶୁଣିଥିଲା । ତେଣୁ ହାଣିଦେବା ମାତ୍ରେ ଲୁହା ଖମ୍ବଟା ଯେମିତି ଦୁଇଫାଳ ହୋଇଗଲା, ସେମିତି ଫରୁଅଟା ଧରି ମନପବନ କଠଉରେ ଚଢ଼ି ଉଡ଼ି ପଳାଇଲା । ଅସୁରୁଣୀ ତା ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇଛି । ସେ ଅସୁରୁଣୀ ଯେତେ ବେଗରେ ଧାଇଁଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାକୁ ଆଉ ଧରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଡିଣ୍ଡଦଣ୍ଡେ ଭିତରେ ରଜାପୁଅ ଷୋଳଯୁଣ ବାଟ ଡେଇଁଗଲା । ସେ ଯେମିତି ଷୋଳଯୁଣ ଡେଇଁଗଲା ସେମିତି ଅସୁରୁଣୀ ଆଉ ଧାଇଁ ନ ପାରି ବହୁତ ପଛରେ ରହିଗଲା । ତାହା ଦେଖି ରଜାପୁଅ ତର ତର ହୋଇ ଫରୁଅଟି ଭାଙ୍ଗିଦେଇ କୁକୁଡ଼ାଟିର ମୁଣ୍ଡଟି ମୋଡ଼ି ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ କରିଦେଲା । ଅସୁରୁଣୀ ପୃଥ୍ୱୀ ଫାଟିଗଲା ପରି ରଡ଼ିଟାଏ କରି

ଜିଭ ହାତେ କାମୁଡ଼ି ଦେଇ ମରିଗଲା । ମରିଯିବାର ଦେଖି ରଜାପୁଅ ହୀରାବତୀ ପାଖକୁ ଯାଇ ତାକୁ ଅସୁରୁଣୀ ମରିବାର କହି ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ସେହି ମନପବନ କଠାଉରେ ବସି ନିଜ ଘରକୁ ଚାଲିଗଲା । ପୁଅ ଅପୂର୍ବସୁନ୍ଦରୀ ବୋହୂଟିଏ ନେବାର ଦେଖି ପଦ୍ମାବତୀରାଣୀ ଆନନ୍ଦରେ ସେ ବୋହୂକୁ ବନ୍ଦେଇ ଘରକୁ ନେଇ ରଖିଲେ । ଆରଦିନ ରାଜପୁତ୍ର ସେ କନ୍ୟା ସଙ୍ଗେ ପଶା ଖେଳିଲା । ଖେଳୁ ଖେଳୁ ସେ ଖେଳରେ ରଜାପୁଅ ହାରିଯିବାରୁ ହୀରାବତୀ କର କର ହସିଦେଲା ଯେ ତା ତୁଣ୍ଡରୁ ଖଦ ଖଦ ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମଜାତି ହୀରା ଦୋଟିଏ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ତାହା ଦେଖି ରଜାପୁଅ ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧ ହେଲା ବୋଲି ଆନନ୍ଦରେ ସେ ହୀରାଯାକ ଗୋଟେଇ ନେଇ ବାକ୍ସରେ ରଖିଦେଲା । ତହିଁରୁ ଶହେ ସାତଟି ଧରି ମିତ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ବାହାରିଲା । ହୀରାବତୀ ବୋଇଲା "ଏହା କାହାକୁ ଦେବାକୁ ନେଉଛ ? ରଜାପୁଅ ବୋଇଲା ମୁଁ ଏ ହୀରାତକ ନେଇ ମୋର ଜଣେ ମିତ ଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଦେବି, ସେ ନେଇ ଏ ଦେଶ ରଜାଙ୍କୁ ଦେଲେ ରଜାଝିଅ ମାଳ କରି ବେକରେ ଲଗେଇବ ।" ଏହା ଶୁଣି ହୀରାବତୀ ବୋଇଲା, "ଯେବେ ରଜାଝିଅ ମାଳଗୁନ୍ଥି ଲଗେଇବ ବୋଲି ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଛ, ମୋର ଗୋଟିଏ ପାରିଜାତ ଫୁଲ ଅଛି, ସେଇଟି ନେଇଯା ଯେ ମାଳରେ ମେରୁ କରି ଗୁନ୍ଥିଲେ ବଡ଼ ପସନ୍ଦ ଦିଶିବ ।" ଏହା କହି ପାରିଜାତ ଫୁଲଟି ଦେଲା । ରଜାପୁଅ ତାହା ସବୁ ନେଇ ସାଧବ ପୁଅକୁ ଦେଲା । ସାଧବପୁଅ ତା'ର ବାପକୁ ଦେଲା । ସେ ନେଇ ରାଜାଙ୍କୁ ଦେଲା । ରାଜା ବଡ଼ ସନ୍ତୋଷରେ ସୌଦାଗରକୁ ଚଉଦ ଖଣ୍ଡ ଗାଁ ଚାରିଟି ଘୋଡ଼ା ତିନି ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ଦେଇ ସେଗୁଡ଼ିକ ନେଇ ତାଙ୍କର ଝିଅକୁ ଦେଲେ । ରଜାଝିଅ (ଚମ୍ପାବତୀ) ଆନନ୍ଦରେ ସେ ହୀରାକୁ ଗୁନ୍ଥି ଗୋଟିଏ ମାଳା କଲା, ତହିଁରେ ପାରିଜାତ ଫୁଲଟି

ମେରୁକର ଗୁନ୍ଥିଲା । ଅପେ ଓଳେଇ ପେଲେଇ ହୋଇ ସେ ମାଳଟି ବେକରେ ଲମ୍ବାଇ ଶାଶୀ ପାଖକୁ ଯାଇ ବୋଇଲା, "ଏଥର ମାନିଲ ପରା, ଦେଖିଲୁ ?" ଶାଶୀ ବୋଇଲା, "ହଁ ଦେଖିଲଣି ଯେ ସେମିତ ଗୋଟେ ପ୍ରକାରେ ମାନିଲ ସିନା, ଯେବେ ଶହେ ସାତଟି ପାରିଜାତ ଫୁଲରେ ଆଉ ଗୋଟଏ ମାଳ ହୋଇ ଯୂର ତଳକୁ ରହନ୍ତା, ତା ହେଲେ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ଦଶନ୍ତା ।" ଏହା ଶୁଣି ଚମ୍ପାବତୀ ତାକୁ ଆଉ କଛି ନ କହି ପୁଣି ଯାଇ ଆଉଥରେ ରୁଷି କରି ଶୋଇଲା । ଲୋକେ ତ କହନ୍ତି, ଖାଇ ଜାଣିଚ ଦୁଧସର, ନାଁ ଧାଇଁ ଜାଗିଚ ଗଉଡ଼ ଘର ।" ସେମିତରେ ଥରେ ରୁଷିବାରୁ ଯେବେ ହୀରାମାଳ ପାଇଲା, ତେବେ କାହିଁକି ଆଉଥରେ ନ ରୁଷିବ । ଯେମିତ 'ଡରେଇ ଖାଇଲା ପୋଖରୀ ମାଛ, ନାଁ ହଲେଇ ଖାଇଲା ବରକୋଳି ଗଛ ।' ସେମିତ ମାଙ୍କୁ ଡରେଇବ ବୋଲି ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଶୋଇଲା । ସେ ରଜାଙ୍କର ତ ଆଉ ପୁଅ ଝିଅ ନାହିଁ ସେଇ ଗୋଟିକ । ସେ ରୁଷିକର ଶୋଇବାର ଶୁଣି ପୁଣି ଯାଇ ତାକୁ ଅନେକ ଆଦର ସାଦର କରି ଖାଇବାକୁ ଡାକିଲେ । ବହୁତ ପ୍ରକାରେ ବୁଝେଇ ଶୁଝେଇ ଡାକିବାରୁ ଚମ୍ପାବତୀ ଅଖି ଝଲି ମଲି କହିଲା, "ଯେବେ ମୋତେ ଏହି ପାରିଜାତ ଫୁଲରୁ ଆଉ ଶହେ ସାତଟି ଆଣି ଦେବ, ତେବେ ମୁଁ ଖାଇବାକୁ ଯିବି । ନୋହିଲେ ଉପାସରେ ପଡ଼ି ଚଢ଼ି ଜୀବନ ହରେଇ ଦେବି ।" ରଜା ବୋଇଲେ, "ତୁ ଏମିତ ସବୁ କଥାରେ ଅଝଟ ହେଲେ କମିତ ହେବ ? ଆଜ ଅଗ ଖିଆପିଆ କର, ଦେଖିବା ! ଖୋଜା ଲୋଡ଼ା କରି କେଉଁଠାରୁ ହେଲେ ମାସକ ଭିତରେ ପାରିଜାତ ଫୁଲ ଅଣାଇ ଦେବି ।" ଏହା ଶୁଣି ଚମ୍ପାବତୀ ବୋଧହୋଇ ଖାଇବାକୁ ଗଲା । ରଜା ସେହି ସୌଦାଗରକୁ ଡକାଇ ବୋଇଲେ, "ତୁ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଥରକୁ ଥର ଅଚ୍ଛା ହଇରାଣ କରୁଚୁ । ଅମେ ତୋତେ ହୀରା ଆଣି ଦେ ବୋଲି ସିନା କହିଥିଲୁ,

ତୁ ତା ସଙ୍ଗେ ପାରିଜାତ ଫୁଲଟିଏ କାହିଁକି ଦେଲୁ । ଯେବେ ଦେଲୁ ତେବେ ମାସକ ଭିତରେ ଆଉ ଶହେ ସାତଟି ପାରିଜାତ ଫୁଲ ଆଣିଦେବୁ ! ନ ଦେବୁ ବୋଇଲେ ମୋର ଝିଅ ମରିବ, ମୁଁ ସେଥିପାଇଁ ତୋର ବଂଶଯାକ ମରାଇଦେବି ।" ଏହା ଶୁଣି ସୌଦାଗରର ତାଳୁ ରକତ ତଳପାକୁ ଖସି ପଡ଼ିଲା । କହିବାକୁ ତ କଥା ନାହିଁ । ଯାହା ବୋଲନ୍ତି—'ରଜା ଗୋଜା ଝିଅଙ୍କ ବର, ଏ ତିନିଙ୍କି ନାହିଁ ଉତ୍ତର ।' ସେମିତି ସୌଦାଗର ଆଉ କଣ କରିବ, ସେ ଯେ ଆଜ୍ଞା କହି ଫେରି ଅଇଲା । ଘରେ କହିବାରୁ ବଂଶଯାକ ତାକୁ ନାନା ପରିଭବ କରି ଗାଳିଦେଲେ । ପୁଅମାନେ ବୋଇଲେ, "ଆମର କଣ ଅବା ନ ଥିଲା, ତୁ ଲୋଭ କରି ପ୍ରଥମେ ହୀରାଟି ନେଇ ଦେବାରୁ ସିନା ଏତେ କଥା ଲାଗିଛି; ନୋହିଲେ ତ ଆମ ସୁଖେ ଆମେ ଥାନ୍ତେ କାହିଁକି ଏତେ ପ୍ରମାଦ ପଡ଼ନ୍ତା ?" ଏପରି ନାନାଦି ଗାଳି ଦେଉଛନ୍ତି, ସେତିକି ବେଳକୁ ଏ ବିଦେଶୀ ରଜାପୁଅ ଯାଇ ସେ ଗାଳିଯାକ ଶୁଣି ବୋଇଲା, "କାହିଁକି ବୁଢ଼ାଟାକୁ ଏତେ ଗାଳି ଦେଉଛ ମୋ, ତମକୁ ସିନା ଏ କଥାଟା ପର୍ବତ ପରି ଲାଗୁଛି, ମୁଁ ଯାଉଛି ଶହେ ସାତଟି ପାରିଜାତ ଫୁଲ କେଉଁଠୁ ହେଲେ ଆଣିଦେବି ।" ଏହା କହି ସେଠାରୁ ଲେଉଟି ଆସି ହୀରାବତୀକୁ ବୋଇଲା, "ତୁମେ ଶାଶୁ ବୋହୂ ଦୁହେଁ ଆନନ୍ଦରେ ଥାଅ, ମୁଁ ଯାଉଛି ମୋର ମିତ ପାଇଁ ପାରିଜାତ ଫୁଲ ଶହେ ସାତଟା ଆଣିଲେ ଆସିବି ।" ହୀରାବତୀ ବୋଇଲା "ପାରିଜାତ ଫୁଲ ତ ସ୍ୱର୍ଗ ବିନା ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରରେ ନାହିଁ । ତୁମେ କେଉଁଠୁ ପାଇବ ଯେ ଯାଉଛ ? ଯେବେ ଆଣିଦେବି ବୋଲି ମିତ ବାପାକୁ କହି ଆସିଛ ତେବେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ କଥା କହିବି କର । ମୋର ସାନ ଭଉଣୀ ପାରିଜାତ କନ୍ୟା, ସେ ହସିଲେ ପାରିଜାତ ଫୁଲ ଝଡ଼ିବ । ତୁମେ ଯେଉଁ ଅସୁରୁଣୀକି ମାରି ମୋତେ ଆଣିଲ, ତାର ସାନ ଭଉଣୀ ସେ କନ୍ୟାକୁ ପାଳିଛି । ଯେବେ ସେ

ଅସୁରୁଣୀକୁ ମାରି ତାକୁ ଆଣି ପାରିବ ତାହା ହେଲେ ପାରିଜାତ ଫୁଲ ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ତେତେ ପାଇବ ।" ରଜାପୁଅ ବୋଇଲା, "ସେ କନ୍ୟାକୁ ଅସୁରୁଣୀ କେଉଁଠାରେ ରଖିଛି ?" ହୀରାବତୀ ବୋଇଲା, ସେ ଅସୁରୁଣୀର ଘର ମଳୟ ପର୍ବତରେ । ମାତ୍ର ଯିବ ଯେ, ଅସୁରୁଣୀ ନ ଥିଲା ବେଳେ ତା ଘରକୁ ଯାଇ ମୋର ଭଉଣୀକି ସବୁ କଥା କହିଲେ ସେ ଅସୁରୁଣୀର ମୃତ୍ୟୁଭେଦ କହିଦେବ ।" ଏହା ଶୁଣି ରଜାପୁଅ ଖଣ୍ଡାଧରି ମନପବନ କଠାଉରେ ବସି ମଳୟ ପର୍ବତକୁ ଚାଲିଗଲା । ଦଇବରେ ଏ ଗଲାବେଳକୁ ଅସୁରୁଣୀ ଘରେ ନାହିଁ, କୁଆଡ଼େ ଚରି ଯାଇଛି । ପାରିଜାତ କନ୍ୟା ଏକାହୋଇ ବସିଥିଲା । ରଜାପୁଅ ତା ପାଖକୁ ଯାଇ ଯେତେ ବାଗରେ ହୀରାବତୀ କନ୍ୟାକୁ ଆଣିଥିଲା, ତାକୁ ସବୁ କହିଲା । ତାହା ଶୁଣି ପାରିଜାତ କନ୍ୟା ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ତା ଗଳାରେ ଫୁଲମାଳ ଦେଇ ତାକୁ ବରିଲା । ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ପିଠାପଣା ଖାଇବାକୁ ଦେଲା । ଦୁହେଁ ନାନାଦି ଖେଳ କୌତୁକରେ ସେ ଦିନଯାକ ବୁଲିଲେ । ତହିଁପରେ ସେ କନ୍ୟା ଆଖିରେ ଲୁହ ଭଳ ଭଳ କରି ବୋଇଲା, ସବୁ ହେଲା, ତମେ ମୋତେ ବାହା ହେଲ ଯେ, ହେଲେ କଣ ହେବ ! ଇଲାଗେ ତ ଅସୁରୁଣୀ ଆଇଲେ ପାଚିଲା କଦଳୀ ପରି ତମକୁ ଗିଳିଦେବ । ମୁଁ ସିନା ବିଧବା ହେବି ।" ରଜାପୁଅ ବୋଇଲା, "ଏହି ଛାର କଥାକୁ ତୁମେ କାହିଁକି ଏତେ ଡରୁଛ, ମୁଁ ବଗୁରଲେ କ୍ଷଣକରେ ସେ ଅସୁରୁଣୀକି ମାରିଦେବି ।" ପାରିଜାତ କନ୍ୟା ବୋଇଲା, "ନାଇଁ ନା, ତୁଚ୍ଛ ଗର୍ବ ଗୁଡ଼େ କାହିଁକି କହୁଛ ? ତାକୁ ତ ଇନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ହେଲେ ମାରି ପାରିବେ ନାହିଁ, ତୁମେ କେମିତି ମାରିବ ?" ରଜାପୁଅ ବୋଇଲା, "ଆଜି ସେ ଆଇଲେ କଳ କଉଶଳ କରି ତାର ମୃତ୍ୟୁ କିପରି ହେବ ତାକୁ ପଚାରି । ଆମ୍ଭର ଭାଗ୍ୟବଳରୁ ସେ ଯେବେ କହିଦଏ ତା ହେଲେ ମୁଁ

ତାକୁ ଅକ୍କେଶରେ ମାରଦେବ । ଏହା ଶୁଣି ସେ କନ୍ୟା ମନ୍ତ୍ରବଳରେ ରଜାପୁଅକୁ ଗୋଟିଏ ମଶାକର ଭାନ୍ଥ ଉପରେ ରଖି ଦେଲା । ଘଡ଼ିଏ ଗଲାରୁ ଅସୁରୁଣୀ ଘରକୁ ଆସି କଣ ବାସନା ବାର ଗର୍ଜନ କର ବୋଇଲା, "କି ଲୋ ଝିଅ ! ଆଜ କାହିଁକି ତୋ ଘରଟାଯାକ ନର ନର ବାସୁଛି ? ଝିଅ ବୋଇଲା, "ମଲା ମୋର କଣ ନର ନର ବାସୁଛି, ମତେ ଖାଇବାକୁ ତୋର ମନ ହେଲାଣି ।" ଅସୁରୁଣୀ ବୋଇଲା, "କି ଲୋ କି ବୋଇଲୁ, ତୁ ମୋର ଜୀବନ ସଙ୍ଖାଳି । ମୁଁ ତତେ ଖାଇବି, ଆଉ ଏମିତି ଦିନେ କହିବୁ ନାହିଁ ।" ଏହା ଶୁଣି ସେ କନ୍ୟା ମିଛରେ କାନ୍ଦିଲା ପର ଟିକେ ସକ ସକ ହୋଇ ବୋଇଲା, "ମା ଲୋ; ମୁଁ ଆଜ ସପନ ଦେଖିଲି ତୁ ମରଗଲୁ ବୋଲି, ସତେ କଣ ତୁ ମରଯାଇ ମତେ ଭସେଇ ଦେବୁ କି ? ଅସୁରୁଣୀ ବୋଇଲା, "ମତେ କିଏ ମାରବ ଲୋ—ସାତ ସମୁଦ୍ର ଦରିଆ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଦୀପିଦଣ୍ଡି ଅଛି, ଦୀପିଦଣ୍ଡି ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ସିନ୍ଦୁକ ଅଛି, ସିନ୍ଦୁକ ଭିତରେ ଫରୁଆ ଅଛି, ଫରୁଆ ଭିତରେ ଅଢୁଆ ବାଳ ଅଛି, ତହିଁରେ ଗୋଟିଏ ଭଉଁରୁଣୀ ଅଛି, କିଏ ଯେବେ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଖଣ୍ଡାରେ ଗୋଟିଏ ଚୋଟ ହାଣିବ ଯେ ଦୀପିଦଣ୍ଡି ଅଟେଗଣ ସବୁ ଛିଡ଼ି ଭଉଁରୁଣୀଟି ଦୁଇଗଡ଼ ହୋଇଯିବ, ତା ହେଲେ ମୁଁ ମରିବ । ନୋହିଲେ ତ ହର ବ୍ରହ୍ମା ହେଲେ ମାର ପାରବେ ନାହିଁ । ତୁ କାହିଁକି ତୁଚ୍ଛରେ ସପନ ଧନକୁ କୁଣ୍ଡି ପାଡ଼ଉଛୁ ।" ଏପର କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇ ଝିଅପିଅ କର ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ରାତି ପାହିବାରୁ ଅସୁରୁଣୀ କୁଆଡ଼େ ଚରା ବୁଲା କରିବାକୁ ପଳେଇଲା । ସେ ଅନ୍ତର ହେବାର ଦେଖି ପାରିଜାତ କନ୍ୟା ରଜା ପିଲାକୁ ମନୁଷ୍ୟ କର ଦେଇ ବୋଇଲା, "ଶୁଣିଲ ନା ଅସୁରୁଣୀ ଯାହା କହିଲା ।" ରଜାପୁଅ ବୋଇଲା, "ମୁଁ ସବୁ ଶୁଣିଛି, ତୁମ୍ଭେ ଆଉ କହିବାକୁ ନାହିଁ,

ଯାଉଛୁ ଆଜି ଏକା ତାକୁ ମାରି ଦେବା ।" ଏହା କହି ମନପବନ କଠାଉରେ ବସି ସାତ ସମୁଦ୍ର ଦରିଆ ଭିତରକୁ ଶୂନ୍ୟମାର୍ଗରେ ଉଡ଼ିଗଲା । ସେଠାକୁ ଯେମିତି ଗଲା ସେମିତି ଖଣ୍ଡା ଧରି ହାଣିଲା ଯେ ଏକା ଚୋଟକରେ ଦାପିଦଣ୍ଡି ଅଗେରୀ ବୁଢ଼ୀ ଡକୁଣୀଟି ଦୁଇଟଡ଼ ହୋଇଗଲା । ସେ ହାଣି ଦେଲା ବେଳକୁ ଏଣେ ଆଉ ଅଛି କି, ଅସୁରୁଣୀଟା ଝଲକେ ରକ୍ତ ବାନ୍ତି କରି ଛଟପଟ ହୋଇ ହାତେ ଲମ୍ବରେ ଜିଭ କାଢ଼ି ମରିଗଲା । ରଜାପୁଅ ତତକ୍ଷଣେ ଉଡ଼ିଆସି ସେ କନ୍ୟାକୁ ଧରି ଘରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା । ଘରକୁ ଆସିବାରୁ ଦୁଇଭଉଣୀଯାକ ସୁଖ ଦୁଃଖ ପଚରା ପଚରି ହୋଇ ହସି ମାତି ମହାଆନନ୍ଦରେ ରହିଲେ । ପୁଅ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବୋହୂ ଆଣିବାର ଦେଖି ପଦ୍ମାବତୀ ରାଣୀର ଛାତି କୁଟ୍ରେ ମୋଟ ହୋଇଗଲା । ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ । ଏଥର ସେ ଦିନକ ଗଲା । ଆର ଦିନ ସେ ଦୁଇ କନ୍ୟାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପଶା ଖେଳୁ ଖେଳୁ ରଜାପୁଅ ହାରିଲା । ଖେଳରେ ନିଜର ଜିତକୁ ଜାଣିବାରୁ ସେ ଦୁହେଁ ଆନନ୍ଦରେ ଠେହ ଠେହ ହସିଦେଲେ ଯେ ଏଣେ ହୀରା ତେଣେ ପାରିଜାତ ଫୁଲଗୁଡ଼ାକ କୁଢ଼େଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ରଜାପୁଅ ତହିଁରୁ ଶହେ ସାତଟା ଫୁଲ ନେଇ ସୌଦାଗରକୁ ଦେଲା । ସୌଦାଗର ନେଇ ତାଙ୍କ ଦେଶ ରଜାଙ୍କୁ ଦେଲା । ରଜା ଆଉ ଧନରତ୍ନ କଣ ଦେବେ, ସନ୍ତୋଷରେ ସୌଦାଗରକୁ ନିଜ ରାଜ୍ୟରେ ମନ୍ତ୍ରୀକରି ଫୁଲତକ ନେଇ ଝିଅକୁ ଦେଲେ । ଚମ୍ପାବତୀ ସେ ଫୁଲରେ ମାଳ ଗୋଟିଏ ଗୁନ୍ଥି ଆଗ ଯେଉଁ ହୀରାମାଳ ପିନ୍ଧିଥିଲା ତାର ତଳକୁ ଲଟେଇ ଖାସିକି ବୋଇଲା, "ଦେଖିଲୁ, ଏଥର ମାନିଲା ପରା ।" ଖାସି ବୋଇଲା, "ହଁ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ମାନିଲା ନେ, ହେଲେ କଣ ହେବ, ତୁ ଏ ବେଶଭୂଷା ହେବାର କଥାଟା ବାଞ୍ଝରାଣୀକି ପୋଷିଲା ପର କା ଆଉ ଫଳ ଅଛି କି ।" ଏହା ଶୁଣି ଚମ୍ପାବତୀ କ୍ରୋଧରେ

ଅଣି ଯେ ଉଁକ ନାଲକର ବୋଇଲା, "କାଲେ ତାହାଣି, ମତେ ଯା କାହିଁକ କହିଲୁ ?" ଶାରୀ ବୋଇଲା, "ସତ କହିଲେ ମଶିଷ ଚଳେ, ସେଥିପାଇଁ ସିନା ରହି ଯାଉଛୁ । ସତ କହିଲେ ତୋର ଏ ବେଶଟା କାହାକୁ ଦେଖାଇବୁ ଯେ । ଯେବେ ବାଭ ହୋଇଥାନ୍ତୁ ତେବେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦେଖାଇଲେ ସେ ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ହୁଅନ୍ତେ । ତୁ ଯେବେ ମୋ କଥାକୁ ମାନିବୁ ତାହାହେଲେ କହିବ, ନୋହିଲେ ମତେ କ କାଣ୍ଡା ।" ଚମ୍ପାବତୀ କହିଲା, "ମୁଁ ତୋ କଥା ନିଶ୍ଚେ ମାନିବ ଭଲ କଣ କହିବୁ କହ ତ ।" ଶାରୀ ବୋଇଲା "ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ଏ ବ୍ରହ୍ମଜାତ ହୀରା ଓ ପାରିଜାତ ଫୁଲ ଆଣି ଦେଇଛି ତୁ ଯେବେ ତାକୁ ବିଭାହୋଇ ପାରିବୁ ତା ହେଲେ ଏ ବେଶଭୂଷାଯାକ ସୁନ୍ଦର ଦିଶିବ । ନୋହିଲେ ଶ୍ମଶାନ-ପୁଷ୍ପପରି ଯେଉଁଠି ଫୁଟି ସେଠି ଝଡ଼ିଯିବ ନା ।" ଚମ୍ପାବତୀ ବୋଇଲା, "କାଲେ, ଏ ମତେ ଆଗ୍ଳ କହୁଛୁ, ମୁଁ ରଜାଝିଅ ହୋଇ ସାଧବଟାକୁ ବଭା ହେବ ?" ଶାରୀ ବୋଇଲା, "ଆଉ, ତୁ କର୍ପୂରକୁ କପା ବୋଇଲା ପରି ଅଗ୍ଳ ଚହ୍ନିଛୁ । କାଲେ ସୌଦାଗରର ମୁଣ୍ଡ ଥିଲା ଏ ପଦାର୍ଥ ଆଣିବାକୁ ।" ଚମ୍ପାବତୀ ବୋଇଲା, ତାହାହେଲେ ଆଉ କିଏ ଆଣିଲା ?" ଶାରୀ ବୋଇଲା, "ମାଳବ ଦେଶର କୀର୍ତ୍ତିଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲି ରଜା । ତାଙ୍କର ପୁଅ ନାମ ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର; ସେହି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ଆସି ଏ ଦେଶରେ ଅଛି ଯେ, ତାର ସଙ୍ଗେ ସୌଦାଗରର ପୁଅ ସଙ୍ଗାତ ବସିଛି । ସୌଦାଗରକୁ ତୋର ବାପ ଅଙ୍କଟ କରିବାରୁ ଏସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ସେହି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ଆଣି ଦେଇଛି । ତୁ ଯେବେ ତାକୁ ବିଭାହୋଇ ପାରିବୁ ତେବେ ତୋର ଏ ବେଶଟା ଶତେ ଗୁଣରେ ଶୋଭା ପାଇବ ।" ଚମ୍ପାବତୀ ତ ରାଜକନ୍ୟା, ଏକେତ ଯୁବତୀ, ପୁଣି ତ ବିଭାହୋଇ ନାହିଁ; ଏ କଥା ଶୁଣିବାମାତ୍ରେ ତାର ମନଟା ଉଚ୍ଚାଟ ହୋଇଗଲା । ତାକୁ ଆଉ କିଛି ରୁଚିଲା ନାହିଁ, ତପରେ ସେ ହାର ଫାର ସବୁ

ଛୁଣ୍ଡାମୋଡ଼ା କରି ଫିଙ୍ଗି ଗୋଟାଏ ଅପନ୍ତରା ଘରରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଶୋଇଲା । ଧାଈ, ପୋଇଲୀ ପରିବାରୀ ଯେତେ ଡାକିଲେ ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । ପରିଶେଷକୁ ତାର ମାଆ ଆସି ଯେତେ ଡାକିଲେ ତଥାପି ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । ଜେମା ରୁଷିଛନ୍ତି ବୋଲି ନଗର ଯାକରେ ଚହଲ ପଡ଼ିଗଲା । ରଜା ସେ ଚହଲ ଶୁଣି ଧାଇଁଯାଇ ଝିଅକୁ ଅନେକ ବୁଝେଇ କହିବାରୁ ଚମ୍ପାବତୀ ବୋଇଲା, "ବାପା, ତୁମେ ଦେଶ-ଯାକର ଭଲ ମନ୍ଦ ସବୁ ଅତି ଯତ୍ନରେ ବୁଝୁଛ ବୋଲି ସବୁଲୋକ ପ୍ରଶଂସା କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୋ କଥା କିଛି ବୁଝିଲ ନାହିଁ । ମୁଁ ଆଜିକି ଷୋଳବର୍ଷ ହେଲା ଯୁବତୀ ହୋଇ ରହିଲି; ଝିଅ ଢିଅ ବହୁତ ଦିନ ସାଇତି ରଖିଲେ ତହିଁର ଦୁର୍ବାସନା ବାହାରେ । ତୁମ୍ଭେ ହେଳା କରିବାରୁ ମୁଁ ମୋର ଇଚ୍ଛାରେ ଗୋଟିଏ ବର ବରିଛି, ଏବେ ତାକୁ ମୋତେ ବିଭା କରିଦିଅ ।" ରଜା ବୋଇଲେ, "ତୁ ସିନା ଜାଣିନାହୁଁ, ମୋତେ ତୋ'ର ଚିନ୍ତା ରାତିଦିନ ଲାଗିଛି, କେତେଅଡ଼େ ଖୋଜିଲିଣି ତୋ ରୂପ ଅନୁରୂପକୁ ବର ନ ପାଇବାରୁ କାଳେ ତୋର ମନ ନ ପାଇବ ବୋଲି କେଉଁଠାରେ ହେଲେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନ କରି ବଡ଼ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲି । ତୁ ଯେବେ ତୋ ଇଚ୍ଛାରେ ବର ବରିଛୁ, ହେଲେ ବହୁତ ଅଚ୍ଛା ହେଲା । ମାତ୍ର ହେଲା ମେ ଭଲ କାହାକୁ ବରିଛୁ କହ ? ଚମ୍ପାବତୀ ବୋଇଲା, "ଯେ ହୀରା ଆଉ ପାରିଜାତ ଫୁଲ ଦେଇଛି ମୁଁ ତାକୁ ବିଭା ହେବି ।" ଏହା ଶୁଣି ରଜା କାନରେ ହାତଦେଇ ବୋଇଲେ "ତୁ ରଜାଝିଅ ହୋଇ ତୋତେ ଟିକିଏ ଲାଜ ଲାଗିଲା ନାହିଁ ଯେ, ବଣିଆ ମହାଜନଟାକୁ ବିଭାହେବୁ ବୋଲି ଠିକ୍ କରିଛୁ ? ଛି, ଛି, ତୁ କି ମହାପାପରୁ ମୋର ଝିଅ ହୋଇ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲୁ । ଚମ୍ପାବତୀ ବୋଇଲା, ବାପା, ତୁମେ ମୂଳ କାରଣ ନ ଜାଣି ତୁଚ୍ଛଟାକୁ କାହିଁକି ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଅଧବାଟରୁ ଚମକୁଛ ? ଏତିକି ଜାଣିପାରୁନାହିଁ

ଯେ, ବଗିଆଠାରେ ମୁଣ୍ଡି ଥିଲା ଏ ଅମୂଲ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଆଣିଦେବାକୁ । ମୁଁ ଭଲକରି ଜାଣିଛି, ଯେ ଏହା ଆଣିଦେଇଛି, ସେ ଜଣେ କୁଳୀନ ରଜାର ପୁଅ । ତେଣୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ମନେ ମନେ ବରିଛି । ଏହା ଶୁଣି ରଜା ଆଉ କିଛି ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ସେଠାରୁ ଫେରିଆସି ବୁଝିଲେ ଯେ, ଝିଅ କହିବା କଥା ସବୁ ସତ । ତେଣୁ ଆନନ୍ଦରେ ପାଠହାତୀ ପଠାଇ ପ୍ରତାପରୁଦ୍ରଙ୍କୁ ଡକାଇ ନେଲେ । ତହିଁରେ ତାଙ୍କର କୁଳଗୋତ୍ର ସବୁ ବୁଝି କହିଲେ, "ତୁମ୍ଭେ ମୋର ଝିଅକୁ ବିଭା ହୁଅ ।" ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ବୋଇଲେ, ମୁଁ ପିତାଙ୍କଠାରୁ ଅପମାନ ପାଇ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହେଲା ଆସି ତୁମ୍ଭ ଦେଶରେ ଅଛି, ମାତା ମୋର ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଅଛନ୍ତି, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପଚାରି ଆସିଲେ ହେବା ନ ହେବା କଥା କହିବି । ଏହା କହି ଘରକୁ ଲେଉଟି ଗଲା । ଘରେ ଯାଇଁ ତାର ମା ଆଉ ଦୁଇ ଭାର୍ଯ୍ୟାଙ୍କୁ ବସାଇ କହିଲା, "ଏ ଦେଶର ରଜା ତାଙ୍କର ଝିଅକୁ ମୋତେ ବିଭା କରାଇବେ ବୋଲି ଯାଚୁଛନ୍ତି । ଏଥକୁ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ବିଚାର କଣ କହ ।" ଏହା ଶୁଣି ମା ବୋଇଲେ, "ଆରେ ପୁଅ ! ଏବେ ତ ଯୋଡ଼ିଏ ଭାର୍ଯ୍ୟା ଆଣିଛୁ, ଏ ଦିହେଁ ଏକମା'ର ଦହିଅ ବୋଲି ସୁଖରେ ଅଛନ୍ତି । ଆଉ ଗୋଟିଏ ପରଝିଅ ଆଣିବୁ ବୋଇଲେ କାଲେ ତିନି ସଉତୁଣିଆ ହୋଇ କଳି ଲାଗିବ ବୋଇଲେ ବଡ଼ ହୀନ ଅବସ୍ଥା ହେବୁ । ତେଣୁ ମୁଁ ଏଥିରେ କିଛି କହି ପାରିବି ନାହିଁ । ତୋର ବଡ଼ଭାର୍ଯ୍ୟା ତ ବଡ଼ ଚତୁରୀ, ସେ ବିଚାର କରି କହୁ ।" ଏହା ଶୁଣି ହୀରାବତୀ ବୋଇଲା—"ତୁମେ ବାଇ ହେଲ କି ? ଆମ୍ଭର କଣ ଉଣା ଅଛି ଯେ କଳି ଲଗାଇବୁ । ଲୋକେ ତ କହନ୍ତି—ଗୋରୁ କନ୍ୟା ଯାଚିଲେ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ । ରଜାମାନେ ଶତ ଶତ ଭାର୍ଯ୍ୟା କରିବାର ପୁରାଣରେ ଶୁଣାଅଛି । ତେଣୁ ସେ ଯେବେ ଯାଚୁଛନ୍ତି ତେବେ ଚଞ୍ଚଳ ଯାଇଆସ ।" ଏହା ଶୁଣି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ସେ ରଜାଙ୍କୁ

କରି ଚମ୍ପାବତୀକୁ ବାହାହୋଇ ଘରକୁ ନେଲା । ନାନା ଉତ୍ସବରେ ଭୋଜିଭାତ କଲେ । ଦୁଇ ଚାରିଦିନ ଗଲା ଉତାରୁ ଦିନେ ସେ ତିନି କନ୍ୟାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ରଜାପୁଅ ପଶା ଖେଳିଲା । ଖେଳୁଁ ଖେଳୁଁ ହୀରାବତୀ ଆଉ ପାରିଜାତ ଏ ଦୁହେଁ ଖେଳରେ ଜିଣିବାରୁ ହସିଲେ ଯେ ବ୍ରହ୍ମଜାତ ହୀରା, ଆଉ ପାରିଜାତ ଫୁଲଗୁଡ଼ାକ ତାଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରୁ ମେଘ ବରଷିଲା ପରି ଲୁଚ୍ଛେଇ ହୋଇଗଲା । ଚମ୍ପାବତୀ ମୁହଁରୁ ଛେପ ଟିକେ ସୁଦ୍ଧା ବାହାରିବାକୁ ନାହିଁ । ତାହା ଦେଖି ଚମ୍ପାବତୀ ବଡ଼ ଲାଜରେ ସେଠାରୁ ଉଠିଯାଇ ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲା, “ମୋତେ ଧିକ୍କାର ହେଉ, ମୁଁ ଯାହା ସଉତୁଣୀମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟଗୁଡ଼ାକ ମାଳ କରି ଦେହରେ ବାନ୍ଧିଛି, ଏହା ଅପେକ୍ଷା ମରିଯିବାର ଭଲ ।” ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରି ତପଣେ ସେ ମାଳଯୋଡ଼ାକ ଛିଣ୍ଡାଇ ଫିଙ୍ଗିଦେଲା । ସେତିକି ବେଳୁଁ ଗୋଟିଏ କଣରେ ଲେଉଟି ହୋଇ ବସି ରହିଲା; ଆଉ ଖାଇଲା ନାହିଁ କି ପିଇଲା ନାହିଁ, ସେମିତି ବସିଥାଏ । ଅଧରାତି ହେବାରୁ ସମସ୍ତେ ନିଦରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିବାର ଦେଖି ଦରିଆ ଭିତରେ ପଶି ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଦେବି ବୋଲି ଉତ୍ସାସରେ କବାଟ ଫିଟାଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଦରିଆ କୂଳକୁ ଚାଲିଗଲା । ସେଠାରେ ଅଣ୍ଟାକର ଲୁଗାପଟା ଅଣ୍ଟାରେ ଭିଡ଼ିଦେଇ ଦରିଆରେ ପଶିଗଲାବେଳକୁ ଜଳକନ୍ୟା ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ତାକୁ ଟେକି ଧରି ବୋଇଲେ, “ତୁ ଅକାରଣେ କାହିଁକି ଜୀବନ ହରାଇ ଦେଉଛୁ ? ଏ କଥା କର ନାଁ, ମୁଁ ତୋତେ ବର ଦେଉଛି, ଯେମିତି ତୋର ସଉତୁଣୀ ଦୁହେଁ ହସିଲେ ତାଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରୁ ହୀରା ଆଉ ପାରିଜାତ ଫୁଲ ଖସିପଡୁଛି, ସେମିତି ତୁ ହସିଲେ ତୋ ତୁଣ୍ଡରୁ ସୁନାଚମ୍ପା ଗୁଡ଼ାକ ଖସି ପଡୁଥିବ ।” ଏହା ଶୁଣି ଚମ୍ପାବତୀ ଜଳକନ୍ୟାଙ୍କ ପାଦରେ ନମସ୍କାର କରି ଘରକୁ ଲେଉଟି ଆଇଲା । ଏକଥା ତ ଆଉ କେହି

ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଆଉଦିନ ସେହିପରି ଗୁରୁଜଣଯାକ ବସି ପଶା ଖେଳିଲେ । ଦାଇବରରେ ସେ ଦିନ ଚମ୍ପାବତୀର ଜଣା ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ହସିଦେଲା ଯେ ତୁଣ୍ଡରୁ ସୁନା ଚମ୍ପାଗୁଡ଼ାକ କୁଡ଼ କୁଡ଼ ହୋଇ ଝଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ତାହା ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଚମ୍ପାବତୀକୁ ବଡ଼ ଆଦର କରି ରହିଲେ । ଏହିପରି ଛମାସ ଗଲାବେଳକୁ ତାଙ୍କ ଘରେ—ସୁନାଚମ୍ପା, ହୀରା ଆଉ ପାରିଜାତ ଫୁଲ ରଖିବାକୁ ସ୍ଥାନ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ତାହା ଦେଖି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ତା'ର ମା'ଙ୍କୁ ବୋଇଲା, "କର୍ମର ଫଳ ତ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଲେ, ଏଥର ଚାଲ ଦେଶକୁ ଯାଇ ଦେଖିବା ପିତା ଆମ୍ଭର ତାଙ୍କ କର୍ମରେ ଭୋଗକରି କିପରି ଅଛନ୍ତି ।" ଏହା କହି ସେ ତନାକନ୍ୟାଙ୍କୁ ମା'ଙ୍କୁ ଆଉ ଯେତେ ଧନଦ୍ରବ୍ୟ ତାହାସବୁ ଧରି ଆପଣାର ଦେଶକୁ ଗଲା । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ଶତ୍ରୁମାନେ ପ୍ରବଳ ହୋଇ ରାଜ୍ୟ ଧନସବୁ ହରିନେଲେଣି, ପିତା ଆଉ ଭାଇ ଭଉଣୀମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ମିଳୁ ନାହିଁ ଯେ, ସେ କୁଲିଗିରି କରି ଦିନଦିନରେ ଓଳିଏ ଖାଉଛନ୍ତି । ରାଜା ବୋଲି କିଏ ଆଉ କାହିଁକି ଖାତିର କରିବ । ଏସବୁ ଗୁଡ଼ାକ ହାଡ଼ ହାଡ଼ ଗିଡ଼ ଗିଡ଼ ହୋଇ ଗଲେଣି । ତାହା ଦେଖି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ସେହିଠାରେ ଗୋଟିଏ ଘର ଭଡ଼ାକରି ରହିଲା । ଆଗ ଏହି ଦେଉଳଟି ତୋଳାଇଲା । ଏ ଦେଉଳରେ ଯେତେ କୁଲି କାମ କରନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଦିନକେ ଜଣକୁ ଦଶ ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ମୂଲ ଦିଏ । କୀର୍ତ୍ତିଚନ୍ଦ୍ର ରଜା ତ ଉପାସ ଭୋକରେ ମରୁଥିଲେ, ସେ ଏ କଥା ଶୁଣି ପୁଅଝିଅମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଧରି କୁଲିଗିରି କରିବାକୁ ଏଠାକୁ ଆଇଲେ । ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିପାରି କୁଲିକାମ କରିବାକୁ ନ ଦେଇ ଘରେ ରଖି ରାଜବାଧି ପ୍ରକାରେ ଖାଇବା ପିଇବା ଆଦି କରି ସବୁ ଖଞ୍ଜି ଦେଲା । ସେ ସିନା ଉପାସ ଭୋକରେ ଶୁଖି ଶୁଖି ମଲା

ପର ଦଶୁଥିଲେ, ସୁଖରେ ବସି ଖାଇବା ପିଇବାରୁ ପନ୍ଦର ଦିନ ସରନ୍ତେ ତାଙ୍କର ପୂର୍ବରୂପ ଫୁଟି ବାହାର ପଡ଼ିଲା । ତାହା ଦେଖି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ବୋଇଲା, "ବାପା ତୁମ୍ଭେ କାହା କର୍ମରେ ରଜା ହୋଇଥିଲ ? ମୁଁ କାହା କର୍ମରେ ରାଜଭୋଗ କରୁଥିଲି ? "ଏକଥା ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ କୀର୍ତ୍ତିଚନ୍ଦ୍ର ରଜା ପ୍ରତାପରୁଦ୍ରକୁ ନିଜର ପୁଅବୋଲି ଚହ୍ନିପାରି ତକ୍ଷଣେ ତା ମୁଖରେ ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ଗଦ୍‌ଗଦ ହୋଇ କହିଲେ, "ବାବୁରେ, ମୁଁ ତୋର କର୍ମରେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିଲି । ଅଭାଗ୍ୟବଶରୁ ସମ୍ପତ୍ତି ମଦରେ ପ୍ରମତ୍ତ ହୋଇ ଅକାରଣରେ ତୋତେ ଅନ୍ତର କରିଦେଲି ଯେ ତୁ ଗଲା ଦିନରୁ ମୋର ଶିରୀ ତୁଟିଗଲା । ଯେଉଁ ଶତ୍ରୁମାନେ ମୋଠାରୁ ପରାଭବ ପାଇ ମୋର ପାଦ ତଳରେ ଘେଁଠିଥିଲେ, ସେମାନେ ପ୍ରବଳ ହୋଇ ମୋର ରାଜ୍ୟଧନ ସବୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଲେ । ମୁଁ ହତଶିରୀ ହୋଇ କୁଲିକାମ କଲେ ସୁଦ୍ଧା ପେଟ ଗୃଖଣ୍ଡିକ ପୋଷି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଏହି ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ଭିତରେ ଯେତେ କଷ୍ଟ ପାଇଲିଣି ତାହା କହିଲେ ସରିବ ନାହିଁ ।" ଏହା ଶୁଣି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ତାଙ୍କୁ ନାନାପ୍ରକାର ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ ରଖିଲା । ଆରଦିନ ବନ ଦେବତା ଦେଇଥିବା ଖଣ୍ଡା ଧରି ଯେଉଁ ଶତ୍ରୁମାନେ ରାଜ୍ୟ ହରି ନେଇଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ସବଂଶରେ ହାଣି ନିର୍ମୂଳ କରିଦେଲା । ତହୁଁ ପରେ କୀର୍ତ୍ତିଚନ୍ଦ୍ର ରଜାଙ୍କୁ ବୋଇଲା, "ବାପା, ଶତ୍ରୁମାନେ ତ ନାଶ ଗଲେ, ତୁମ୍ଭେ ପୂର୍ବ ପରି ରଜା ହୁଅ ।" ସେ ବୋଇଲେ, "ନାହିଁ ରେ ବାବୁ, ମୋର ଆଉ ରଜା ହେବାକୁ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ, ତୁ ରଜା ହୋଇ ରାଜ୍ୟ ପାଳନ କର । ମୁଁ ଯେତେ ଦିନ ଜୀବନରେ ଥିବି, ସେତେଦିନ ମୋତେ ସୁଖରେ ମୁଠେ ଖାଇବାକୁ ଦେଉଥିବୁ ।" ଏହା ଶୁଣି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ରଜା ହୋଇ ତାର ବନ୍ଧୁ କୁଟୁମ୍ବ ଯେତେ ଯେଉଁଆଡ଼େ ଶତ୍ରୁ ଭୟରେ ପଳାଇଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଡକାଇ ଆଣି

ମହାସୁଖରେ ରହି ଆପେ ରଜା ହୋଇ ପରଜାଙ୍କୁ ପାଳିଲା । ତହିଁପରେ ଏହି ଦେଉଳକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ଏହି ବୃଷଭ ଗଳାରେ ପାରିଜାତ ମାଳାଟି ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ତାହା ନୂଆପରି ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଅଛି । ଆହୁରି ଅନେକ କାଳପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହିପରି ଥିବ । ସାମନ୍ତ ଏ କଥା କହି ବୋଇଲେ, "ଆରେ ଅବୋଲକରା ଶୁଣିଲୁ ଟ' କଥାର ମୂଳ, ଭାର ଧର ଉଠ ପିବା ଚାଁଅଳ ।"

ଏଠାରେ ଅବୋଲକରା କାହାଣୀର ପାରିଜାତ ଫୁଲ କଥା ହେଲା । ଏ କଥାଟି ଏତିକି, ଫୁଲ ଫୁଟେ କେତକୀ ।

ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା କଥା

ପାରିଜାତ ଫୁଲ କଥା କହି ସାମନ୍ତ ଓ ଅବୋଲକରା ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ । ଯାଉଁ ଯାଉଁ କେତେଦୂର ଅନ୍ତରେ ଗୋଟିଏ ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠାକୁ ଗଲାବେଳକୁ ଦିନ ଦୁଇପ୍ରହର ହେଲାଣି । ବାଟ ଚାଲି ଚାଲି ହାଲିଆ ହୋଇଛନ୍ତି, ତେଣୁ ଆଉ ଯାଇ ନ ପାରି ଗୋଟିଏ ଧର୍ମଶାଳା ଥିଲା ତହିଁରେ ରହିଲେ । ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ ରନ୍ଧାବଢ଼ା କରି ଖିଆପିଆ କଲେ । ସେ ଉତ୍ତାରୁ ପଥଶ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ସାମନ୍ତ ଟିକିଏ ଶୋଇଛନ୍ତି, ଅବୋଲକରା ବୁଲାବୁଲି କରିବାକୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲା, "ଏ ଦେଶର ନାମ କଅଣ ?" ଲୋକେ ବୋଇଲେ, "ଏ ଦେଶର ନାମ ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା ଦେଶ ।" ଏହା ଶୁଣି ଅବୋଲକରା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ଆଉ କିଛି ନ ପଚାରି ତତକ୍ଷଣେ ଲେଉଟି ଆସି ସାମନ୍ତଙ୍କୁ ବୋଇଲା, "ଗୋସାଇଁ ! ମୁଁ ଆଜି ଅଚ୍ଛା କଥାଟିଏ ଶୁଣିଲି ଯେ, ସେତିକିବେଳୁଁ ହସି ହସି ପେଟ ଫୁଲେଇ ଗଲାଣି । ସାମନ୍ତ ବୋଇଲେ, "କଣ ଶୁଣିଲୁ ଭଲା କହିଲୁ ?" ଅବୋଲକରା

ପଚାରିଲା, "ମୁଁ ଏ ଦେଶର ନାମ କଣ ବୋଲି ପଚାରିବାରୁ ସଂଏଠାକାର ଲୋକେ ବୋଲୁଛନ୍ତି, ଏହା ନାମ ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା ଦେଶ । ସେମାନେ ଏହା କାହିଁକି ବୋଲୁଛନ୍ତି ଏଥିର କାରଣ ମୋତେ କହିଦିଅ ।" ସାମନ୍ତ ବୋଇଲେ, "ଆଜ୍ଞା, କଥାଟିଏ ଶୁଣିଥିଲି ଯେ, ତାହା କହିବି ବୋଇଲେ ଶୁଣିବା ଲୋକର ହସି ହସି ପେଟ ଫାଟିଯିବ ।" ଅବୋଲକରା ବୋଇଲା, "କହିଲ, ଗଦଲି, ମୁଁ ଟିକେ ଶୁଣେ ।" ସାମନ୍ତ ବୋଇଲେ, "ପକା କମ୍ବଳ ରାଗ୍ଡ଼ିଭି ଛତା, ବସ ଅବୋଲକରା ଶୁଣୁ କଥା—

ପୂର୍ବକାଳରେ ଏ ଦେଶରେ ଅନ୍ୟାୟ ସିନ୍ଧୁ ବୋଲି ଜଣେ ରଜା ଥିଲେ । ସେ ଯେଉଁ ନ୍ୟାୟ ବିଚାର କରନ୍ତି, ସେ ବିଚାରର ଗାଣ୍ଡି ବୋଇଲେ ମୁଣ୍ଡ ନ ଥାଏ । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ସବୁଲୋକେ ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା ବୋଲନ୍ତି । ଲୋକାପବାଦ ତ ସବୁଠାରୁ ବଳୟାର, ତାକୁ ବାରଣ କରିବା ଶକ୍ତି କାହାଠାରେ ନାହିଁ । ପୁଣି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଯେଉଁ ମନ୍ତ୍ରୀ ଥାଏ, ତାର ନାମ ପାଲଚୁଣ୍ଡା ମନ୍ତ୍ରୀ । ପାଲଚୁଣ୍ଡା ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ତାର ଏହି ଅର୍ଥ ଯେ ସେ ମନ୍ତ୍ରୀର ମୁହିଁଟା ସବୁବେଳେ ମେଲା ହୋଇ ରହିଲେ କୁଆଡ଼େ ବୁଦ୍ଧିଗୁଡ଼ାକ ପଳେଇବ ବୋଇଲେ ବଡ଼ ହଇରାଣ ହେବ, ଲୋଡ଼ା ପଡ଼ିଲାବେଳକୁ ଖୋଜିଲେ ଆଉ ମିଳିବ ନାହିଁ । ଲୋକେ ତ କହନ୍ତି, "ଷୋଳଗୁଣେ ରଜା, ବତିଶଗୁଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ।" ମନ୍ତ୍ରୀର ବୁଦ୍ଧି କମିଗଲେ, ସେ ଆଉ ରାଜ୍ୟ ଚଳେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ସବୁବେଳେ ମୁହିଁରେ ପାଲଚୁଣ୍ଡାଟେ ଦେଇ ବୁଦ୍ଧିଯାକ ବନ୍ଦକରି ରଖିଥାଏ । ଯେ... ବେଳେ ଲୋଡ଼ା ପଡ଼େ ସେତେବେଳେ ପାଲଚୁଣ୍ଡା କାଢ଼ି... ଯେତିକି ବୁଦ୍ଧି ଦରକାର ହୁଏ, ସେତିକି ବୁଦ୍ଧି ବାହାର କରି ପୁଣି ପାଲଚୁଣ୍ଡା ଦେଇ ବନ୍ଦକରି ରଖେ । ଏହା ଦେଖି ... ଦେଶ ଦେଶାନ୍ତର ଲୋକେ ବୋଲୁଥାନ୍ତି—ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜାକୁ ପାଲଚୁଣ୍ଡା

ମନ୍ତ୍ରୀ, ଭଲ ଘଟଣା ହୋଇଛି । ସେ ରଜା ମନ୍ତ୍ରୀ ଦୁହିଙ୍କର ନାମ ଯେଉଁପରି, ବିଚାର ତାଠାରୁ ବଳକା । ସେ ଯେଉଁପରି ବିଚାର କରୁଥିଲେ, ମୁଁ ତହିଁରୁ ଥୋକେ ଶୁଣିଛି; ତା ଏବେ ତୋ ଆଗରେ କହିବି, ତୁ ମୋଠାରୁ ଶୁଣି ମନେ ରଖ । ଅବୋଲକରା ବୋଇଲା, "ମନେ ରଖିବା କଥା ମୋତେ ଆଉ ଶିଖେଇବାକୁ ନାହିଁ; ମୁଁ ଯେତେ କଥା ଶୁଣିଥିବି ତହିଁରୁ ତିଳେ ନ ଭୁଲି ମଲା ଗଲା ମରଯନ୍ତେ ସବୁଯାକ ମନେ ରଖିଥିବି ।" ସାମନ୍ତ ବୋଇଲେ, "ତା ହେଲେ ମନ ଥୟ କରି ଶୁଣ ।" ଦିନେ ସେ ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା ପାଲଚୁଣ୍ଡା ମନ୍ତ୍ରୀକୁ ଡାକି ବୋଇଲେ, "ମନ୍ତ୍ରୀ ! ଦେଖ ଆମ୍ଭେ ନରବିଷ୍ଣୁ (ପୁରାଣ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଲେଖାଅଛି, ନା ବିଷ୍ଣୁ ପୃଥିବୀପତିଃ, ପୃଥିବୀପତି ଯେ ରାଜାମାନେ, ସେମାନେ—ନରବିଷ୍ଣୁ) ଆମ୍ଭେ ଯେବେ ନରବିଷ୍ଣୁ ହେଲେ ତେବେ ଦେବତା-ବିଷ୍ଣୁ ଯେଉଁ ପାଳନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି, ଆମ୍ଭେ ତାଠାରୁ ଆଉ କିଛି ଅଧିକ ନ କଲେ ଲୋକେ କାହିଁକି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ରାଜାବୋଲି ମାନିବେ ?" ଏହା ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀ ମୁହଁରୁ ପାଲଚୁଣ୍ଡା ବାହାର କରି କହିଲା, "ମହାରାଜ ! ଯାହା ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ତାହା ସତ୍ୟ ଅଟେ । ଆମ୍ଭେ ଯେବେ କିଛି ନୂଆ ପାଳନ ସୃଷ୍ଟି ନ କରିବା ଲୋକେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ରାଜା ବୋଲି ମାନିବେ ନାହିଁ ?" ରଜା ବୋଇଲେ, "ତା ହେଲେ କଣ କରିବା କହ ତ ? ପାଲଚୁଣ୍ଡା ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଇଲା, "ପୂର୍ବରୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଅଛି ଦିନ ଆଉ ରାତି, ଦିନରେ ଲୋକ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ରାତିରେ ଶୋଉଛନ୍ତି । ଆମ୍ଭେ ଏବେ ନୂଆ ସୃଷ୍ଟିକରି ତାହା ବଦଳାଇ ଦେବା ।" ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା ବୋଇଲେ, "ତୁ ଯାହା କହିଲୁ ମୋର ମନକୁ ପାଇଲା ଯେ, ହେଲେ କିପରି ବଦଳେଇବା କହ ତ ?" ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଇଲା, "ଆମ୍ଭେ ଦେଶରେ ନାଗରା ଦିଆଇ ସବୁ ଲୋକଙ୍କୁ କହିଦେବା; ସେ ଦିନଯାକ କିଛି କାମଦାମ ନ କରି ଦୁଆର କିଳି ଶୋଇବେ,

ଚଉକିଦାରମାନେ ବନ୍ଧୁକ ଧରି ପହରା ଦେଇ ଜଗିବେ । ବେଳ ବୁଡ଼ିଗଲେ ସମସ୍ତେ ଉଠି ଦୀପ ଦିହୁଡ଼ି ଲଗେଇ ଗୃହ ବାସ, ବେପାର ବାଣିଜ, ପଢ଼ା ଶୁଣା, ରନ୍ଧା ବଢ଼ା, ଖିଆ ପିଆ, ଦିଆ ନିଆ—ଇତ୍ୟାଦି ଯେତେ କାମ ସବୁ କରିବେ । ଆମ୍ଭେ ମଧ୍ୟ ଗୁପତେ ବୁଲି ଦେଶର ହାଲ ହକିକତ ବୁଝିବା ।" ଏହା ଶୁଣି ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରି ବୋଇଲେ, ଭଲ କଥା କହିଲ, ଶୀଘ୍ର ଏହିପରି କରିବାକୁ ଦେଶରେ ପ୍ରଚାର କରି ନାଗରା ଦିଅ ।" ଆଜ୍ଞାପାଇ ପାଲଚୁଣ୍ଟା ମନ୍ତ୍ରୀ ଦେଶଯାକ ବୁଲି ବୁଲି ସେହିପରି ନାଗରା ଦେଲା । ଦେଶବାସୀ ଲୋକେ ଏପରି ଅଘଟଣି କଥା ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ବିଚାର କଲେ । ଥୋକେ ଲୋକେ ବୋଇଲେ, "ବଡ଼ ପୁରୁଷେ କହିଛନ୍ତି—ଯାଦୃଶ ବସତି ବୈ ରାଜା ତାଦୃଶୀ ନିଯୁତାଃ ପ୍ରଜାଃ । ରଜା ଯାହା ଆଚରଣ କରେ, ପ୍ରଜାମାନେ ତାହା ଆଚରଣ କରନ୍ତି । ଆମେ ତ ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜାର ରାଜ୍ୟରେ ଘର କରିଥାଇଁ; ସେ ଯାହା ବୋଲିବ ତାହା କେମିତି ନ କରିବା ଅଥବା ନ କରିବା ବୋଇଲେ ଦେଶଛାଡ଼ି ପଳାଇଲେ ସିନା ହେବ, ନୋହିଲେ ତ ଏ ଅବୁଝା ରଜା ନାନାପ୍ରକାର ଦଣ୍ଡ ଦେବ ।" ଆଉ ଥୋକେ ଲୋକ ବୋଇଲେ, "ଏ କଥା କଣ ସବୁଦିନେ ଥିବ ନା, ଏ ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା ସବୁକାଳେ ଜୀଇଥିବ । ଈଶ୍ୱରଙ୍କ କୃପାରୁ କ୍ଷଣକ ଭିତରେ କଣ ନାହିଁ କଣ ହୋଇଯିବ, ଏଥିପାଇଁ ତ ଲୋକେ କହନ୍ତି—ବେଙ୍ଗ ବୋଲେ ବେଙ୍ଗୁଲି ଲୋ ପୃଥ୍ୱୀ କ୍ଷଣ କ୍ଷଣକେ ଆନ । ଆଗ ଥୋକେ ଦିନ ଏପରି ଚଳି ଦେଖିବା କଣ ହେଉଛି ।" ଏମନ୍ତ କେତେ ବିଚାର କରି ସମସ୍ତେ ସେହି କଥା କଲେ । ରାତିଯାକ ଦିବସ ପରି ସବୁକାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି, ଦିବସ ହେଲେ ଘରଦ୍ୱାର କିଳି ଶୁଅନ୍ତି । ଚଉକିଦାରମାନେ ବନ୍ଧୁକଧରି ଜଗି ରହନ୍ତି । ଏହିପରି ମାସେ ଖଣ୍ଡେ ଗଲାରୁ ଦିନେ ସେ ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ

ବୋଇଲା, "ମନ୍ତ୍ରୀ, ଅମେ କଚେରୀ କରିବାକୁ ଗୋଟେ ଭଲଜାଗା ଦେଖିଲ ?" ପାଲଟୁଣ୍ଡା ମନ୍ତ୍ରୀ ଗୁରିଆଡ଼େ ବୁଲିବୁଲି କରି ଦେଖି ଅସି ବୋଇଲା "ମହାରାଜ, କଚେରୀ କରିବା ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ହେଲା ଭଲି ଗୋଟିଏ ଭଲଜାଗା ଦେଖି ଅସିଲି ।" ରଜା ବୋଇଲେ, "କେଉଁଠି ଦେଖିଲ କହ ତ ?" ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ଅମ୍ଭର ଏହି ଗଡ଼ ଭିତରେ ବନ୍ଧୁରୀ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ବେଶ୍ୟା ଅଛି, ଅଗ ତାର ସୁନ୍ଦରପଣିଆ କହୁଛି ଶୁଣ । ତାର ମୁଖକୁ ଅମାବାସ୍ୟା ଚନ୍ଦ୍ର ଏକା ସମାନ ହେବ । ଦେହର ଗୌର ବର୍ଣ୍ଣକୁ କେବଳ କଜ୍ଜଳ ସିନା ସମାନ ହେଲେ ହେବ, ନୋହିଲେ ଆଉ କେହି ସମାନ ହେବ ନାହିଁ । ଅଖି ଯୋଡ଼ିକ ତାର ଏପରି ଯେ ସାକ୍ଷାତେ ଭୁଆ ବିରାଡ଼ିର ଅଖି ପରି ମନୋହର । ତାର କଟିଭାଗଟା ମାଠିଆ ପରି ସୁନ୍ଦର । କୁଚ ଶୋଭାକୁ କଣ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବି, କାନ୍ଧ ତଳକୁ ଓହଳାଉଛି ଯେ ନାଭି ପାଖରେ ଲଗିଛି । ଏପରି ସୁନ୍ଦରୀ ବେଶ୍ୟା ଆଉ ଜଗତରେ ନ ଥିବ । ତାର ଅଗଣାରେ କଚେରୀ କଲେ ଆପଣଙ୍କ ଭଳି ରାଜାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ ହେଲା ବୋଲି ଲୋକେ ବୋଲିବେ ।" ଏହା ଶୁଣି ରଜା ଆନନ୍ଦରେ ଠେହି ଠେହି ହସିଦେଇ ବୋଇଲେ, "ବାଃ ବାଃ ମନ୍ତ୍ରୀ, ଭଲସ୍ଥାନ ଦେଖି ଆସିଲ । ଅମ୍ଭେ ସେଠାରେ କଚେରୀ କରିଲେ ଏକୁଁ ଦୁଇ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ । ଏଣେ କଚେରୀ କରି ଦେଶର ହାଲ ଗୁଲି ବୁଝୁଥିବା; ତେଣେ ବନ୍ଧୁରୀ ବେଶ୍ୟାର ମନୋହର ରୂପ ଦେଖୁଥିବା ବୋଇଲେ—ଦିନକ ଦଣ୍ଡେ ପରି ଗୁଲିଯିବ ।" ଏହା କହି ସେ ବନ୍ଧୁରୀ ବେଶ୍ୟାର ଅଗଣାରେ କଚେରୀ କଲେ । ସେ ଦିନେ କି ଦୁଇଦିନ କଚେରୀ କରିଛନ୍ତି, ଦୈବ ଘଟଣାରୁ ବନ୍ଧୁରୀ ବେଶ୍ୟାର ଅଖିରେ ଫୁଲ ପଡ଼ିଗଲା । ରଜା ବୋଇଲେ, "ଆଉ କଚେରୀ କଣ କରିବା, ଅଗ ବନ୍ଧୁରୀର ଅଖି କେମିତି ଭଲ ହେବ ତାହା ଦେଖ ।" ଏହା ଶୁଣି

ପାଳଚୁଣ୍ଟା ମନ୍ତ୍ରୀ ରାଜବୈଦ୍ୟଙ୍କୁ ଡକାଇ ଆଣିଲେ । ବୈଦ୍ୟ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି ରାଜାଙ୍କୁ ବୋଇଲେ,—"ମୋ ପରି ବୈଦ୍ୟ ତିନିଲୋକରେ ନ ଥିବ, ମୁଁ ଚିକିତ୍ସା କରିବା ଦୂରରେ ଥାଉ, ଔଷଧମାନେ ତଣ୍ଟରେ ଥାନ୍ତୁ ମୋତେ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ରୋଗୀ କିଏ ନ ମରି ଆଉ ରୋଗରେ କଷ୍ଟ ପାଇବ କି ? ମୋର ମଧ୍ୟ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଲକ୍ଷଣ ଅଛି ଯେ, ଚିକିତ୍ସା କଲେ ମାର୍କଣ୍ଡେୟ ଋଷି ଭଳିଆ ସାତକଳ୍ପ ଆୟୁଷ ଥିବା ଲୋକ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେ କିଣି ସେହିକ୍ଷଣି ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜନ ନ କରିବ କି ? ରାଜା ବୋଇଲେ "ଏପରି ନୋହିଥିଲେ ଅମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କାହିଁକି ରାଜବୈଦ୍ୟ କରି ବାନ୍ଧି ବୃତ୍ତି ଦେଇ ରଖିଥାନ୍ତୁ । ଯାହା ହେଉ ଏବେ ବନ୍ଧୁରାର ଆଖି କିପରି ଶୀଘ୍ର ଭଲ ହେବ ସେହି ଉପାୟ କର ।" ଏହା କହି ବନ୍ଧୁରା ବେଶ୍ୟାକୁ ସେହିଠାକୁ ଡକାଇ ଆଣିଲେ । ବ୍ୟାଧିସିନ୍ଧୁ ବୈଦ୍ୟ ତାର ଆଖିକି ଦେଖାଦେଖି କରି ପୋଥି ଫିଟାଇ କହିଲେ "ଅରଖ କ୍ଷୀର, ବରକ୍ଷୀର ଏବଂ ସିହୁଁକ୍ଷୀର—ଏହି ତିନି କ୍ଷୀର ଯାକ ଏକତ୍ର କରି ଆଖିରେ ଆଖିଏ ଲେଖାଏଁ ଭରିତ କରିଦେଲେ ଏକା ଥରକେ ଆଖିଧରା ଛାଡ଼ିଯିବ ଯେ ଆଉ ପର୍ବତ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଦିଶିବ ନାହିଁ ।" ଏହା ଶୁଣି ବନ୍ଧୁରା ଟିକେ ଚମକି ପଡ଼ିଲା ପରି ହୋଇ ବୋଇଲା, "ନା, ନା, ମୁଁ ଏଗୁଡ଼ା ଆଖିରେ ପକେଇଲେ କାଳେ ଡାଆଁଡିବ ବୋଇଲେ ସମ୍ଭାଳି ପାରିବି ନାହିଁ । ଆଉ କିଛି ସହଜ ଉପାୟ ଥିଲେ କହିଦିଅ ?" ବ୍ୟାଧିସିନ୍ଧୁ ବୈଦ୍ୟ ବୋଇଲେ, "ତୁ ଯେବେ ଏଥିକି ଡରୁଚୁ ତା ହେଲେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଉପାୟ କର । ଗୋଟିଏ ଲଙ୍ଗଳ ଲୁହା ଆଣି ଧଗ ଧଗ ନିଆଁରେ ଲାଲ କରି ପଚେଇବୁ, ସେ ଲୁହାକୁ ସନ୍ତୁ ଆସିରେ ଧରି ଗାଣ୍ଡିରେ ମାଡ଼ିଦେବୁ ବୋଇଲେ ତତ୍କ୍ଷଣେ ଆଖିରୁ ଫୁଲ ଛାଡ଼ିଯିବ ।" ବନ୍ଧୁରା ବୋଇଲା, "ତୁମ୍ଭେ ତ ରାଜବୈଦ୍ୟ; ଯେବେ କହୁଚ ତା ହେଲେ ଯାଉଛି ଏହି ସହଜ

ଉପାୟଟି କରିବ ।” ଏହା କହି ସେ ଚାଲିଗଲା । ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା ବୈଦ୍ୟର ଚିକିତ୍ସା କୌଶଳ ଶୁଣି ତାକୁ ସନ୍ତୋଷରେ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ା ଗଧ ପୁରସ୍କାର ଦେଇ ବୋଇଲେ, “ଅମ୍ଭେ ଡକାଇଲା ବେଳେ ଏଥିରେ ବସି ଶୀଘ୍ର ଆସୁଥିବ ।” ଏହା କହି ପୁଣି ସେଠାରେ କଚେରି କଲେ । ଏହିପରି କେତେଦିନ ଚାଲିଗଲା । ଦିନକର ଜଣେ ବିଦେଶୀ ଲୋକ ତାର ଭାର୍ଯ୍ୟା ଆଉ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଝିଅ ସଙ୍ଗରେ ଧରି ପୁରୀ ଯିବ ବୋଲି ଆସୁ ଆସୁ ସେହି ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜାର ରାଜ୍ୟବାଟେ ଆସିଲା । ଦିନ ଦୁଇପ୍ରହର ହେଲାଣି, ଦେଖିଲା ଯେ ହାଟ ନାହିଁ, ବଜାର ନାହିଁ, କାହାରି ଦୁଆର ଫିଟିବାକୁ ନାହିଁ, ଲୋକ ନାହିଁ ବାକ ନାହିଁ, ନିର୍ଜନ ସହରପରି ଚାରିଆଡ଼େ ଦେଶଟା-ଯାକ ନିଶବ୍ଦ ହୋଇ ରହିଅଛି । ଏ ତ ବିଦେଶୀ ଲୋକ ଏଥିର କାରଣ ଅବା କାହିଁକି ଜାଣିବ । ଖାଇବାକୁ ଚୁଡ଼ା ପୋଷେ ହେଲେ ମିଳିଲା ନାହିଁ, ଭୋକରେ ପେଟ ଜଳିଲା—କଣ ଖାଇବ ବୋଲି ପିଲାଟି ରଡ଼ି ଛାଡ଼ିଲା ! ତାହା ଆଉ କାହାକୁ କହିବ ? ସେ ପିଲା ମା ଦୁହିଙ୍କି ଗୋଟିଏ ଘର ତଳରେ ବସେଇ ଦେଇ ପାଣି ତାଳେ ଆଣିଲେ ପିଇବାକୁ ଦେବ ବୋଲି ପୋଖରୀକି ଗଲା । ସେ ପାଣିତାଳ ଧରି ଲେଉଟି ଆସିନାହିଁ । ଏ ଭିତରେ ତାର ସେ ଝିଅଟି ପିଲା ସ୍ୱଭାବରୁ ହାତରେ ଛୁରୀ ଖଣ୍ଡେ ଧରିଥିଲା । ସେ ଛୁରୀରେ ସେ ଯେଉଁ ଘର ତଳରେ ବସିଥିଲେ ସେ ଘରର କାନ୍ଥକୁ ଟିକେ ଖୋଳିଦେଲା । ଚଉକିଦାର ତ ବନ୍ଧୁକ ଧରି ଜଗିଥିଲା—ସେ ପିଲାଟି କାନ୍ଥ ଖୋଳିବାର ଦେଖି ଏ ସିନ୍ଧି ଖୋଳୁଛି, ଏହିକ୍ଷଣି ଘରେ ପଶି ଚୋରି କରିବ ବୋଲି ଡାଇକିନା ଲାଚ୍ଛିଦେଲା ଯେ, ସେ ପିଲାର ଦେହରେ ଗୁଳିଟି ବାଜି ସେ ସେଇଠି ମରିଗଲା । ବାପ ତାର ପାଣି ତାଳେ ଧରି ଆସି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ଝିଅଟି ମରିକରି ପଡ଼ିଛି । ମା ତାର କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ମୁଣ୍ଡ କୋଡ଼ି ଗଡ଼ି ଯାଉଛି । ସେ

ଏ କଥା ଅବା କାହାକୁ କହିବ, ଆପେ ବହେ ଛେଳିଗୁ କୋଡ଼ା ହୋଇ କାନ୍ଦିଲା । ଗେରସ୍ତ ଭାରିଯା ଦୁହେଁ ମଲା ପିଲାଟି ଧରି ସେହିଠାରେ ରହିଲେ । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ବେଳ ବୁଡ଼ି ରାତି ହେଲା । ରାତି ହେବାରୁ ଲୋକେ ଦୁଆର ଫିଟାଇ ବାହାରିଲେ । ହାଟ ବାଟ ବେପାର ବଣିଜ ଲାଗିଲା । ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା କଚେରୀକି ଆସିଲେ । ତାହା ଦେଖି ସେ ବିଦେଶୀ ମଲା ପିଲାଟିକି ନେଇ ସେ ରଜାଙ୍କ ପାଖରେ ମକଦ୍ଦମା କଲା । ରଜା ତାଠାରୁ ସବୁକଥା ଶୁଣି ଯେଉଁ ଚଉକିଦାର ଲାଠି ଦେଇଥିଲା ତାକୁ ଡକାଇ ବୋଇଲେ, "ତୁ ସିନା ଚୋରକୁ ଜଗିବୁ ବୋଲି ଆମେ ଆଜ୍ଞା ଦେଇଥିଲୁ, ଏ ଛୋଟ ପିଲାଟିକି ଅକାରଣେ ମାରିଦେଲୁ ଯେ ଏ କଣ ଚୋରି କରୁଥିଲା ?, ତୁ ଯେବେ ମୂର୍ଖପଣରେ ଏଡ଼େବଡ଼ କଥା କଲୁ ତା ହେଲେ ତୋତେ ଏଥିର ଉପଯୁକ୍ତ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯିବ ।" ଚଉକିଦାର ବୋଇଲା, "ଏଥିରେ ଯେବେ ମୋର ଦୋଷ ହେଲା, ଯାହା ଦଣ୍ଡଦେବ ତାହା ଦିଅନ୍ତୁ ।" ଏହା ଶୁଣି ସେ ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା କି ଦଣ୍ଡ ଦେବ ତାହା ସ୍ଥିର କରି ନ ପାରି ମନ୍ତ୍ରୀକି ଡକାଇଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ତସଣେ ଆସି ମୁହଁରୁ ପାଲଚୁଙ୍ଗା କାଢ଼ି ସବୁବୁଦ୍ଧି ବାହାର କହି କହିଲା, "ମହାରାଜ ! ଏ ଚଉକିଦାର ଯେବେ ବିନା ଦୋଷରେ ବିଦେଶୀର ଝିଅଟିକି ମାରିଦେଲା, ତା ହେଲେ ଯାକୁ ଅନ୍ୟ ଦଣ୍ଡ ହେଲେ ବିଦେଶୀର ଲାଭ କଣ ହେବ । ତେଣୁ ତାକୁ ସେହିପରି ଝିଅଟିଏ ଏ ଚଉକିଦାର ଦେଉ । ଯେବେ ଅମ୍ଭେ ଯାକୁ ଝିଅଟିଏ ଦିଆଇ ନ ଦେବା, ତେବେ ସେ ଆସି ଆମ୍ଭଠାରେ କାହିଁକି ଗୁହାରି କଲା ? ପୁଣି ଆଉମାନେ ଅବା କିଛି ହାନି ହେଲେ କାହିଁକି ଗୁହାରି କରିବାକୁ ଆସିବେ ?" ରଜା ବୋଇଲେ, "ଏପରି ନୋହିଲେ କେମିତି ହେବ । ମାନି ହେବ ଯେ ସେ ବିଦେଶୀର ଝିଅଟି ତ ମଲାଣି, ତାକୁ ଚଉକିଦାର ସେହିପରି ଝିଅଟିଏ କେଉଁଠୁ ଆଣି ଦେବ ?" ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଇଲା, "ଏ ବିଦେଶୀ ତାର ଭାର୍ଯ୍ୟାକୁ

ସେହି ଚଉକିଦାରକୁ ଦେଉ । ଚଉକିଦାର ଆଉ ଅଉ ଗୋଟିଏ ଝିଅ ଜନ୍ମ ହେଲେ ବିଦେଶୀ ସେ ଝିଅକୁ ଓ ଭାର୍ଯ୍ୟାକୁ ନେଉ ।" ରଜା ବୋଇଲେ, "ମନ୍ତ୍ରୀ, ତୁ ଯେବେ ମୁହଁରେ ପାଲଚୁଣ୍ଡା ଦେଇ ବୁଦ୍ଧିଯାକ ବନ୍ଦ କରି ରଖି ନ ଥାନ୍ତୁ ତା ହେଲେ ଏପରି ସରୁ ବୁଦ୍ଧି କାଢ଼ି ପାରନ୍ତୁ କି ? ଯାହାହେଉ ଏ ନ୍ୟାୟଟା ମୋ ମନକୁ ଭଲ ପାଇଲା । ଏବେ ବାଦୀ ପ୍ରତିବାଦୀ ଦୁହିଙ୍କୁ ଡକାଇ ଏହି ରାଏ ଶୁଣାଇ ଦେ ।" ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେ ଆଜ୍ଞା କହି ତକ୍ଷଣେ ରାଏ ଶୁଣାଇ ଦେଲା । ବିଦେଶୀ ଯେତେବେଳେ ଏପରି ଶୁଣିଲା, ସେ ଆଉ କହିବ କଣ, ରହିବ କଣ 'ଯଃ ପଲାୟତି ସ ଜୀବତି' । କେମିତି ଏ ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରାଜ୍ୟରୁ ପଳେଇଲେ ମାନ ମହତ୍ତ୍ୱ ରହିବ ବୋଲି ବିଚାରି କରି ବୋଇଲା, ଆଜ୍ଞା ! ଝିଅ ତ ମୋର ମଲଣି, ସେ କଣ ଆଉ ଆସିବ କି ? ମୋର ସେଥିପାଇଁ ହାରି ଗୁହାରି ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ । ଚଉକିଦାର ତା ଘରେ ଥାଉ, ମୋ ବାଟେ ମୁଁ ଯାଉଛି ।" ଏହା କହି ଭାର୍ଯ୍ୟାଟିକି ଧରି ପଳେଇଲା ଯେ, ଏକାତାନକେ ସେ ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରାଜ୍ୟ ପାରି ହୋଇଗଲା । ରଜା ଏହିପରି କେତେ ନ୍ୟାୟ ଛିଣ୍ଡାଇ ବସିଥାନ୍ତି । ଏପରି କେତେ ଦିନ ଗଲା ଉତ୍ତାରୁ ଦିନକର ଚୋରମାନେ ଚୋରି କରିବାକୁ ଯାଇ ସେ ଦେଶରେ କୁବେର ପଣ୍ଡା ବୋଲି ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଥିଲା, ତାରି ଘରେ ସିନ୍ଧି ଖୋଳିଲେ । ଖୋଳୁ ଖୋଳୁ ସିନ୍ଧି ଗାତଟା ଅଧା ହୋଇଛି, ଦଇବରେ କାନ୍ଥଟା ଠେଲି ପଡ଼ିଲା, ତିନିଟା ଚୋର ତହିଁରେ ପୋତି ହୋଇ ମରିଗଲେ । ତହିଁରୁ ଦୁଇଜଣ କିଛି ହେଲେ ଆଘାତ ନ ପାଇ ବଞ୍ଚିଗଲେ । ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା କଚେରି କଲାବେଳେ ସେ ଦୁଇଜଣ ଚୋର ଯାଇ କହିଲେ, 'ମହାରାଜ, ଆମ୍ଭେ ଜାତିରେ ଦଣ୍ଡାସି, ଚୋରି ଆମ୍ଭର ନିଜ ବୃତ୍ତି, ଚୋରି ନ କଲେ ଆମ୍ଭର ପେଟ ଚଳାଯାଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଗତ କାଲି ରାତିରେ ଆମ୍ଭେ ପାଞ୍ଚଜଣ

ଚୋରର ଆସି ଚୋରକରିବୁ ବୋଲି ତୁଙ୍ଗାପଡ଼ା ଗ୍ରାମର କୁବେରପଣ୍ଡା ଘରେ ସିନ୍ଧ ଖୋଳୁଥିଲୁ । ଖୋଳୁ ଖୋଳୁ ତାର କାନ୍ଥଟା ଠେଲି ପଡ଼ିଲା ଯେ, ଆମ୍ଭ ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କ ଭିତରୁ ତିନି ଜଣ ପୋତି ହୋଇ ମରିଗଲେ । ଏ ତ କିଛି ସାମାନ୍ୟ କଥା ନୁହେଁ । ମନୁଷ୍ୟ ମାରୁ ଖୁଣି ହେଲା । ତୁମ୍ଭେ ତ ପୃଥ୍ୱୀପାଳକ ରଜା, ଏଥକୁ ଧର୍ମ ବିଚାର କରି ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ନ୍ୟାୟ ଦିଅନ୍ତୁ ।” ଏହା ଶୁଣି ରାଜା ନିଜେ ବିଚାର କରି ନ ପାରି ପାଲଚୁଣ୍ଡା ମନ୍ତ୍ରୀକୁ ଡକାଇ ବୋଇଲେ, “ମନ୍ତ୍ରୀ, ବୁଝିଲ, ଏ ନ୍ୟାୟ କେମିତି ହେବ ? ମନ୍ତ୍ରୀ ଚୋରଙ୍କଠାରୁ ସବୁ କଥା ଶୁଣି ମୁହଁରୁ ପାଲଚୁଣ୍ଡା ବାହାର କରି କହିଲା, “ମହାରାଜ ! ଏ ଚୋରମାନେ କିଛି ମିଛ କହୁ ନାହାନ୍ତି— ବୁଝିବାକୁ ଗଲେ ଯାଙ୍କର ତ ଚୋରବୃତ୍ତି, ଚୋର ନ କଲେ ବଞ୍ଚି ପାରିବେ ନାହିଁ, ସେ କାରଣୁ ସିନ୍ଧ ଖୋଳୁଥିଲେ । ତହିଁରେ ଯେବେ ମନୁଷ୍ୟ ମାରୁହେଲା, ସେ ଦଣ୍ଡକୁ ଯେଉଁ କୁବେର ପଣ୍ଡାର ଘରେ ସିନ୍ଧ ଖୋଳୁଥିଲେ ସେହି ଏକା କାରଣ ହେବ । କାହିଁକି ନା ସେ ଯେବେ ତାର କାନ୍ଥଟାକୁ ଜୋରରେ ଦେଇଥାନ୍ତା ତେବେ କାହିଁକି ଠେଲି ପଡ଼ନ୍ତା ଯେ, ମନୁଷ୍ୟ ମରନ୍ତେ ।” ରଜା ବୋଇଲେ, “ମନ୍ତ୍ରୀ, ତୋର ବୁଦ୍ଧି ଅଛି, ନୋହିଲେ ଏପରି ନ୍ୟାୟ ବାଛି ପାରନ୍ତୁ କି ? ଏବେ ସେ କୁବେର ପଣ୍ଡାକୁ ଡକାଅ, ତାକୁ ଶୂଳି ଦେବା ।” ଏହା ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀ ତତକ୍ଷଣେ କୁବେର ପଣ୍ଡାକୁ ଡକାଇ ଆଣି ହାଜର କଲା । ରଜା ବୋଇଲେ, “ପଣ୍ଡା ତୁ କାହିଁକି କାନ୍ଥ ଜୋରକରି ବସେଇ ନ ଥିଲୁ । କାନ୍ଥ ଅଦମ୍ଭ ଥିବାରୁ ଠେଲି ପଡ଼ିଲା ଯେ, ତିନିଟା ଚୋର ମଲେ, ସେ ଦୋଷରୁ ତୋତେ ଶୂଳି ଦିଆଯିବ । ପଣ୍ଡା ଏ କଥା ଶୁଣି ଦଣ୍ଡାହୋଇ ଶୋଇ କହିଲା, “ଆଜ୍ଞା, ମୋର ଏଥିରେ କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ । ମୁଁ ନିଜେ ସେ କାନ୍ଥ ଦେଇନାହିଁ । ବେଣା ରାଉତ, କୁରୁପା ଖୁଣ୍ଟିଅ

ଅପର୍ତ୍ତି ଗଉଡ଼, ଦାସ ପଧାନ, ହରି ଜେନା ଏହି ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କୁ ଠିକା ଦେଇଥିଲି । ସେମାନେ ହକ ଟଙ୍କା ନେଇ କାନ୍ଥଟା କେମିତି ଦେଇଥିଲେ, ସେ କଥା ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ ।” ରାଜା ବୋଇଲେ, “ତା ହେଲେ, ଏଥିରେ ଆଉ ତୋର କଅଣ ଦୋଷ ? ତୁ ଯା । ଏହା କହି ସେ ଠିକାଦାର ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କୁ ଡକାଇ ବୋଇଲେ, “କିରେ, ତୁମ୍ଭେ କୁବେର ପଣ୍ଡାଙ୍କର ହକ ଟଙ୍କା ନେଇ ତାର କାନ୍ଥ କାହିଁକି ଅଦମ୍ଭ କରି ବସାଇଥିଲ ? ଏବେ ସେ କାନ୍ଥ ଭୁଷୁଡ଼ି ତିନିଜଣ ଚୋର ମଲେ, ସେ ଦୋଷରୁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଶୂଳି ଦିଆଯିବ ।” ଏହା ଶୁଣି ସେମାନେ ଭୟରେ ଥରହର ହୋଇ ବୋଇଲେ, ଅଜ୍ଞା, ଏଥିରେ ଆମ୍ଭର ଅଣୁମାତ୍ର ଦୋଷ ନାହିଁ ।” ରଜା ବୋଇଲେ, “କାହିଁକି ତୁମ୍ଭର ଦୋଷ ନାହିଁ ?” ସେମାନେ ବୋଇଲେ, “ଅମେ କାନ୍ଥ ଦେଲାବେଳେ ସଭାମଣ୍ଡନା ଦାସୀ ସେହି ପାଗ ବାଟରେ ଦିନକୁ ସାତ ଅଠଥର ଲେଙ୍ଗେଁ ଲଣ୍ଡଭଣ୍ଡ ହୋଇ ଯିବା ଅସିବା କଲା । ସେ ତ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦରୀ ଦାସୀ, ଅମେ ତ ସହଜେ ଭେଣ୍ଡିଆ ଲୋକ, ତାକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଆମର କାନ୍ଥ ଦସେଇବାରେ ଲୟ ରହିଲା ନାହିଁ ଯେ, କାନ୍ଥଟା ବଙ୍କାଟଙ୍କା ହୋଇଗଲା ।” ରଜା ବୋଇଲେ, ଏମିତି ଯେବେ ତା ହେଲେ ତୁମ୍ଭର ଦୋଷ କଣ ? ଡାକ ସେ ଦାସୀକି ।” ଅଜ୍ଞା ମାତ୍ରେ କଟୁଆଳ ଯାଇ ସଭାମଣ୍ଡନା ଦାସୀଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ଅଣି ହାଜର କରଦେଲା । ରଜା ବୋଇଲେ, “କି ଲୋ ଚାଣ୍ଡି, ତୋର କଣ ଅଖି ଉପରକୁ ହୋଇଗଲା ଯେ ତୋତେ ଦିଶୁ ନ ଥିଲା । ସେମାନେ ତ ଭେଣ୍ଡିଆ ଚାଣ୍ଡୁଆ ଲୋକ, ସେ କାନ୍ଥ ଦେଉଥିଲେ, ତୁ କାହିଁକି ତାଙ୍କ ଅଗରେ ଅସି ଲଡ଼ ବଡ଼ ହେଉଥିଲୁ ? ଏବେ ତୋ ଲାଗି ସେ କାନ୍ଥ ଭୁଷୁଡ଼ିଲା, ଚୋରମାନେ ମଲେ, ସେ ଦୋଷରୁ ତୋତେ ଶୂଳି ଦିଆଯିବ ।” ଏହା ଶୁଣି

ସେ ଦାସୀ ହାତଯୋଡ଼ି ବୋଇଲା, "ଆଜ୍ଞା ଦୋଷ କ୍ଷମା କଲେ କହିବି ।" ରଜା ବୋଇଲେ, "କଣ କହିବୁ କହ ?" ଦାସୀ ବୋଇଲା, ମୁଁ ଯେଉଁ ବାଟରେ ସବୁ ଦିନେ ପୋଖରୀକି ଗାଧୋଇବାକୁ, ପାଣି ଆଣିବାକୁ, ହାଣ୍ଡି ଫେରିବାକୁ ଯାଏ, ସେ ବାଟରେ ରଜାଘର ହାତୀର ମାହୁନ୍ତ ସବୁବେଳେ ହାତୀଟା ରଖିଲା ଯେ, ମୁଁ ତେଣେ ବାଟ ନ ପାଇ ଏ ବାଟରେ ଯିବା ଆସିବା କଲି; ଏଥିରେ କଣ ମୋର ଦୋଷ ହେଲା ? ରଜା ବୋଇଲେ, ତା ହେଲେ ତୋର ଆଉ କି ଦୋଷ, ଡାକ ସେହି ହାତୀ ମାହୁନ୍ତକୁ ।" ଏହା ଶୁଣି କଟୁଆଳମାନେ ଯାଇଁ ହାତୀ ମାହୁନ୍ତକୁ ବାନ୍ଧି ଆଣିଲେ । ରଜା ବୋଇଲେ, "କିରେ ତୁ କାହିଁକି ମନୁଷ୍ୟ ଯିବା ଆସିବା ବାଟରେ ହାତୀ ବାନ୍ଧିଥିଲୁ, ତୋ ଲାଗି କେତେ କଥା ହେଲା; ଶେଷକୁ ତୋ ଲାଗି ଚୋରମାନେ ମଲେ । ତେଣୁ ତୋତେ ଶୂଳି ଦିଆଯିବ । ହାତୀ ମାହୁନ୍ତ ଏ କଥା ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ଆଗ ଭୟରେ ଥରଗଲା—କିଛିକ୍ଷଣ ଉତ୍ତାରୁ ଦମ୍ଭ ଧରି ବୋଇଲା "ମହାରାଜ, ତୁଟି ଶୁଟି ଦଣ୍ଡ ଦିଅନ୍ତୁ; ମାତ୍ର ମୋର ଏଥିରେ କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ ।" ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା ବୋଇଲେ, "କାହିଁକି ତୋର ଦୋଷ ନାହିଁ କହ ।" ସେ ବୋଇଲା, ହାତୀ ଖାଇବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଜମି ରଜାଘରୁ ଖଞ୍ଜା ହୋଇଛି; ସେ ଜମିକି ଭାଲୁଆପଣ୍ଡିର ଖଲିଆ ପଧାନ ଭୋଗ କରୁଛି ମ୍ୟେ, ସେ ଆଜକୁ ତିନିବର୍ଷ ହେଲା ସେଠାରେ ହେଲେ ଧାନ ଦେଉ ନାହିଁ । ଗୁହାରି କଲେ କେହି ବୁଝୁ ନାହାନ୍ତି । ଖାଇବାକୁ ନ ମିଳିବାରୁ ହାତୀଟା ରଡ଼ିକଲା ଯେ, ମୁଁ ତାକୁ ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି ସେ ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ବରଗଛ ଥିଲା, ତା ମୂଳରେ ବାନ୍ଧି ବରଡାଳ ହାଣି ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଉଥିଲି । ଏଥିରେ ମୋର କାହିଁକି ଦୋଷ ହେବ ।" ଏହା ଶୁଣି ରଜା ଟିକେ ତୁନି ହୋଇ ବୋଇଲେ, "ତା ହେଲେ ତୋର କି ଦୋଷ ?

ସବୁ ଦୋଷ ସେହି ଗୃହସ୍ଥର ।” ଏହା କହି ସେ ଗୃହସ୍ଥଙ୍କୁ ଡକାଇ ବୋଇଲେ, “କି ରେ, ତୁ ହାତୀର ଜମି ଚାଷ କରୁଛୁ, କାହିଁକି ତିନିବର୍ଷ ହେଲା ସଞ୍ଜାଧାନ ନ ଦେଇ ରଖିଛୁ—ଏବେ ତୋ ଦୋଷରୁ ମନୁଷ୍ୟ ମଲେ । ତୋତେ ଶୂଳି ଦିଆଯିବ ।” ସେ ବୋଇଲା, “ଆଜ୍ଞା ମୁଁ କଣ କରିବି, ମୋର ତିନିଟା ଭାର୍ଯ୍ୟା, ପୁଅ ଝିଅ ହୋଇ ଗୋଟେ, ବାଲରେ ଧାନ ଗଣ୍ଡେ ପାଚିଲାବେଳକୁ ବେଢ଼ି କୁଢ଼ି ଖାଇ ଯାଉଛନ୍ତି ଯେ, ଖଳାରେ ଆଉ ଆଉ କୁଆଡ଼େ ସରି ଯାଉଛି, ତେଣୁ ସଞ୍ଜାଧାନ ଦେଇ ପାରୁନାହିଁ । ସଞ୍ଜାଧାନ ଦେଇ ନ ପାରିଲି ବୋଲି ଯେବେ ଚୋରର ମରିବା କଥାରେ ମୋର ଦୋଷ ହେଲା ତା ହେଲେ ଯାହା କରିବ କର, ମୁଁ ଆଉ ଏଥିରେ କଣ କହିବି ।” ବଡ଼ ପୁରୁଷେ କହିଛନ୍ତି—‘ସୁଧାର ଗାଈର ବାଛୁରି ମରେ ।’ ସେପରି ଏ ଗୃହସ୍ଥ ତ ଠିକେ ଶାନ୍ତିଆ ଲୋକ, ଆଖି କରି କିଛି କହି ନ ପାରିବାରୁ ଅଗାଡ଼ିଆ ରଜା ଆଖି ଲାଲ କରି ବୋଇଲେ, “ସବୁ ଦୋଷ ତୋର, ତୋତେ ଏକା ଶୂଳି ଦିଆଯିବ ।” ଏହା କହି ତାକୁ ଶୂଳି ଦେବାକୁ ନିଶ୍ଚୟ କଲେ । ତହିଁପରେ ସେ ଦେଶର ନିୟମ ଅନୁସାରେ ରଜା, ମନ୍ତ୍ରୀ, ପାତ୍ର, କୋଟୁଆଲ, ପାଇକ, ରାଉତ, ଭଲଲୋକ, ମନ୍ଦଲୋକ—ଏମିତି ଯେତେ ଥିଲେ ସମସ୍ତେ ସଭାକରି ବସିଲେ । ସଭା ନିକଟରେ ସେ ଗୃହସ୍ଥଙ୍କୁ ଅଣାଇ ଅଗାଡ଼ିଆ ରଜାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ପାଲଟୁଣ୍ଡା ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଇଲେ, “ଆରେ ଖଳିଆ ପଧାନ, ତୋତେ ଶୂଳି ଦେବାକୁ ରଜାଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ହେଲା ଯେ, ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ଶୂଳି ଖମ୍ଭଟା ଧରି ପାଦ ଗଣି ଗଣି ଚାଲେ, ଯେଉଁଠାରେ ତିନିଶହ ପାଦ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ତୁ ସେଠାରେ ଶୂଳି ଦେବୁ ।” ଏହା ଶୁଣି ସେ ବିଚରା ଆଉ କଣ କରିବ ଶୂଳି ଖମ୍ଭଟି ଧରି ଚାଲିଲା । ପ୍ରାଣ ଭୟରେ ଗୋଡ ତାର ସଳଖରେ ନ ପଡ଼ି ଏଣେ ତେଣେ ପଡ଼ିଲା ଯେ

ଗାଣ୍ଠିଟା ବଙ୍କାଟଙ୍କା ହେଲା ପରି ଦେଖାଗଲା । ତାହା ଦେଖି ରଜା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ତାକୁ ଫେରାଇ ଆଣି ପଚାରିଲେ, "ତୋର ଗାଣ୍ଠିଟା କାହିଁକି ସଳଖରେ ନ ରହି ବଙ୍କା ହେଲା ? ଏଣେ ବୋଇଲେ ତେଣେ ବୁଲି ଯାଉଛି ?" ସେ ବୋଇଲା, ଆଜ୍ଞା ସେ କଥା କଣ କହିବି, ମୁଁ ପିଲାଟି ଦିନରୁ ଲଙ୍ଗଳ କଣ୍ଟିରେ ହାତ ପକାଇ ହଳ ବାହିବାରୁ ମୋର ଗାଣ୍ଠିଟା ବଙ୍କାହୋଇ ଯାଇଛି ଯେ ଆଉ ସଳଖ ନ ହୋଇ ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲି ଯାଉଛି ।" ଏହା ଶୁଣି ରଜା ବୋଇଲେ—"ମନ୍ତ୍ରୀ, ଦେଖିଲ ନା ଏହାକୁ ଯେବେ ଶୁଳ ଦେବା ତେବେ ବଡ଼ ହରବର ହେବା, ଏହାର ଗାଣ୍ଠି ସଳଖ ନ ଥିବାରୁ ଶୁଳଟା ଏଣେ ବୋଇଲେ ତେଣେ ବାହାରିଯିବ । ଏଣୁ ଆଉ ଜଣେ ଗାଣ୍ଠି ସଳଖ ଥିବାର ଲୋକ ଦେଖ ।" ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଇଲା, "ହରିବୋଲ ପଟ୍ଟନାୟକେ ପିଲାଟି ଦିନରୁ ଚାହାଳୀରେ ବସି ପାଠ ପଢ଼ାନ୍ତି । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଗାଣ୍ଠିଟିକେ ହେଲେ ବଙ୍କା ନାହିଁ ।" ରଜା ବୋଇଲେ, "ଏହା ଯେବେ ଜାଣିଛ ଆଉ ବିଳମ୍ବ କାହିଁକି କରୁଛ, ବେଗେ ଯାଇ ତାକୁ ବାନ୍ଧି ଆଣ ।" ଏହା ଶୁଣି କଟୁଆଳ ତତ୍ପରେ ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ହରିବୋଲ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ଚାହାଳୀ ଘରୁ ବାନ୍ଧି ଆଣି ହାଜର କରିଦେଲେ । ରଜା ବୋଇଲେ, ପଟ୍ଟନାୟକେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଶୁଳ ଦିଆଯିବ ।" ପଟ୍ଟନାୟକେ ବୋଇଲେ, "ମୁଁ କି ଦୋଷ କଲି ଯେ ମୋତେ ଶୁଳ ଦିଆଯିବ ?" ରଜା ବୋଇଲେ "ତୁମ୍ଭର ଦୋଷ କିଛି ନାହିଁ; ମାତ୍ର ଚୋରମାନେ ସିନ୍ଧ ଦ ଖୋଳୁ କାନ୍ଥ ପଡ଼ିବାରୁ ମରିଗଲେ । ଆମ୍ଭେ ସେ ମକଦ୍ଦମା ବି କରିବାରେ ହାଣୀ ଜମିର ଚାଷୀକୁ ଶୁଳ ଦେବାକୁ ସ୍ଥି ହୋଇଥିଲୁ । ଏବେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ତାର ଗାଣ୍ଠି ସଳଖ ନ ତାକୁ ଶୁଳ ଦେଲେ ସୁବିଧାରେ ଦେଇ ହେବ ନାହିଁ, ଏ ହରବର ହେବୁ—ତୁମେ ପିଲାଦିନରୁ ଚାହାଳୀରେ ବସି ପାଠ

ପଡ଼ାଉଅଛ, ତେଣୁ ତୁମ୍ଭର ଗଣ୍ଡି ବରାବର ସଲଖ ଅଛି । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଶୂଳିଦେଲେ କିଛି ହାଇରାଣରେ ନ ଥାଇ ମକଦ୍ଦମାଟା ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଯିବ ।” ଏହା ଶୁଣି ହରିବୋଲ ପଞ୍ଚନାୟକଙ୍କ ଫାଙ୍କାସି ଉଡ଼ିଗଲା, କଣ କରିବେ, କେମିତି ଏଥିରୁ ଉଦ୍ଧାର ହେବ ବୋଲି ମନେ ମନେ ଭାବନାକରି ଦଣ୍ଡେକ ଉତ୍ତାରୁ ବୋଇଲେ, “ଆଜ୍ଞା ଯେବେ ମୋତେ ଶୂଳି ଦିଆଯିବ ତେବେ ଟିକିଏ ଛୁଟି ଦିଅନ୍ତୁ, ମୁଁ ଘରକୁ ଯାଇ ମୋର ପୁଅ ଭାର୍ଯ୍ୟାଙ୍କୁ ଏକଥା କହି ତାଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ଘେନି ଆସିଲେ ଶୂଳିରେ ବସିବି ।” ରଜା ବୋଇଲେ, “କିଏ ଅଛରେ, ଏହାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯାଅ, ଏ ଘରକୁ ଯାଇଁ ମିଳମାନଙ୍କୁ କୁହାବୋଲା କଲାପରେ ପୁଣି ଏଠାକୁ ଘେନି ଆସିବ ।” ଏହା ଶୁଣି କଟୁଆଳମାନେ ତରବାରି ଲଙ୍ଘାକରି ତାକୁ ଘେନିଗଲେ । ହରିବୋଲ ପଞ୍ଚନାୟକେ ଘରକୁ ଯାଇ ନିଜର ପୁଅକୁ ବୋଇଲେ, “ବାବୁ ରେ, ଅମ୍ଭେ ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜାର ରାଜ୍ୟରେ ବାସ କରିବାର ଫଳ ଆଜି ଫଳିଲା । ଚୋରମାନେ କେଉଁଠି ଚୋରି କରିବାକୁ ଯାଇଁ ମଲେ ଯେ ବସି ବସି ମୋର ପୁଣି ଗଣ୍ଡି ସଲଖ ଅଛି ବୋଲି ସେ ଦୋଷରେ ମୋତେ ଶୂଳିଦେବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଅଛି । ଏଥିକୁ ତୁ ଯେବେ ଟିକିଏ ସାହସ କରି ପାରିବୁ ତାହା ହେଲେ ଅବା ପ୍ରାଣ ରହି ପାରିବ, ନୋହିଲେ ଏ ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜାର ବୁଦ୍ଧି-ମଣାରୁ ନିଶ୍ଚେ ନାଶଯିବି ।” ପୁଅ ବୋଇଲା “ବାପା ! କିଛି ଭୟ କର ନାହିଁ, ତୁମ୍ଭେ କିଆଁରେ ପଶିଯା ବୋଇଲେ ମୁଁ ପଶିଯାଇ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବି ।” ପଞ୍ଚନାୟକେ ବୋଇଲେ “ତୁ ଆଗରେ ଯାଇଁ ଲୋକ ଗହଳରେ ଲୁଚିଥିବୁ । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଶୂଳିଧରି ଝୁଲିବି, ସେତେବେଳେ ତୁ ହଠାତ୍ ସେଠାରୁ ବାହାରି ଜଲ୍ଲାଦ ମାନ ହାତରୁ ସେ ଶୂଳିଟା ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ବୋଲିବୁ, ମୁଁ ତ ଶୂଳି ଯିବି, ତୁମ୍ଭେ କୁଆଡ଼େ ନେଇ ଯାଉଛ ? ଏହା କହି ଧାଇଁଲା

ପରି ପଳାଇବୁ ଯେ, ମୁଁ ଗୁରି ପାଞ୍ଚ ଡାକ ଡାକିଲା ପରେ ରହିବୁ । ଏପରି କଲେ ଅବା ପ୍ରାଣ ରହିବ, ନୋହିଲେ ଆଉ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ ।” ଏହା ଶୁଣି ପୁଅ ଆଗରେ ଯାଇଁ ଲୋକ ଗହଳିରେ ଲୁଚି ରହିଲା । ତାର ପଛେ ପଛେ ବାପ ଯାଇଁ ରଜାଙ୍କ ଆଗରେ ଠିଆ ହେଲା । ରଜା ବୋଇଲେ, “ପଟ୍ଟନାୟକେ ଆଉ ବିଳମ୍ବ କାହିଁକି, ଶୂଳ ଧରି ଗୁଲ ।” ପଟ୍ଟନାୟକେ ଯେ ଆଜ୍ଞା କହି ଶୂଳଟା ଧରି ୮।୧୦ ପାହୁଣ୍ଡ ଯାଇଛନ୍ତି ସେତିକି ବେଳେ ପୁଅ ସେଇଠି କୁଠେଇ ଲୁଚିଥିଲା, ତକ୍ଷଣେ ବାହାରି ପଡ଼ି ବାପ ହାତରୁ ଶୂଳଟା ମୋଡ଼ା ମୋଡ଼ି କରି ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ବୋଇଲା, “ମୁଁ ତ ଆଜି ଏହି ଶୂଳରେ ଶୂଳ ଯିବି, ତୁମ୍ଭେ କାହିଁକି ଧାଇଁ ଆସିଚ ?” ଏହା କହି ତର ତର ହୋଇ ପଳାଇଗଲା । ପଟ୍ଟନାୟକେ ବୋଇଲେ, “ଅହେ ଦେଖ ହେ, ଦେଖ ହେ, କି ପାପକାଳ ହେଲା, ବାପର ଶିକ୍ଷା ପୁଅ ଦେଖୁ ନାହିଁ ।” ଏହା ଶୁଣି ରଜା ବୋଇଲେ, “କଣ ହେଲା, ସେ କାହିଁକି ତୁମ୍ଭ ହାତରୁ ଶୂଳଟା ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ଯାଉଛି ? ପଟ୍ଟନାୟକେ ବୋଇଲେ, “ଆଜ୍ଞା ଦେଖ, ଏ ମୋର ପୁଅ, ମୁଁ ଯାର ବାପ; ତଥାପି ଏ ମୋର ଶିକ୍ଷା ଦେଖୁନାହିଁ ।” ରଜା ବୋଇଲେ; “କାହିଁକି ?” ପଟ୍ଟନାୟକେ ବୋଇଲେ, “ଆଜ୍ଞା ସକାଳେ ଆମ୍ଭେ ବାପ ପୁଅ ଦୁହେଁ ବସି ପାଞ୍ଜି ସାଧୁଥିଲୁ ଯେ ତହିଁରୁ ବାହାରିଲା ଆଜି ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତିରେ ଏହି ଶୂଳରେ ଯିଏ ଶୂଳ ଯିବ, ସେ ପ୍ରଜା ହୋଇଥିଲେ ଏ ଦେଶରେ ରଜା ହେବ; ରଜା ହୋଇଥିଲେ ପୃଥିବୀ ଯାକରେ ସମ୍ରାଟ ହେବ । ଏହା ତ ସେ ଜାଣିଥିଲା । ତେଣୁ ଶୂଳ ଯିବନଲେ ଏ ରାଜ୍ୟରେ ରଜା ହେବ ବୋଲି ମୋଠାରୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଉଛି ।” ଏହିପରି ହରିବୋଲ ପଟ୍ଟନାୟକେ କହିବାରୁ ସେତ ଅଗାଣି ରଜା, ବୋଇଲେ କେଡ଼େ କଥା ହୋଇଥାନ୍ତା ରେ ବୋଲି

ମନେ ବିଗ୍ଭର କରି କହିଲେ, "ତୁମ୍ଭେମାନେ କେହି ଶୂଳ ଘେନିବାକୁ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ । କଏ କାହିଁକି ଆମ ଦେଶରେ ରଜା ହେବ ? ଆମକୁ କାହିଁକି ଏ ଅଡୁଆ । ମୁଁ ନିଜେ ଶୂଳରେ ବସି ପଡ଼ିବି ଯେ ସମଗ୍ର ପୃଥ୍ୱୀରେ ସମ୍ରାଟ ହୋଇ ଜଗତ୍ତିନ୍ତରେ ବସିଥିବି ।" ଏହା କହି ତତକ୍ଷଣେ ସେ ଉଠିଯାଇ ସେ ଶୂଳଟା ଅଣାଇ ସମସ୍ତେ ...ଛନ୍ତି, ଗାଣ୍ଡିତଳେ ଦେଇ ବସିପଡ଼ିଲେ ଯେ ଏକା ଥରକେ ଗା...ଅନ୍ତ୍ରଗ୍ରନ୍ଥି ମୁଣ୍ଡବାଟେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜା ଶୂଳରେ ବସି ମରିଯିବାରୁ ହରିବୋଲ ପଞ୍ଚନାୟକେ ହରିବୋଲ ଡାକ ଦେଇ ଆନନ୍ଦରେ ଘରକୁ ଗ୍ଭଲିଗଲେ । ଆରେ ଅବୋଲକରା ସେହି ଦିନଠାରୁ ଲୋକେ ଏ ରାଜ୍ୟକୁ ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରାଜ୍ୟ ବୋଲୁଛନ୍ତି ...; ଲୋକାପବାଦ ତ ଦୁର୍ନିବାର—ତାହା ଆଉ କଏ ନାହିଁ କରି ପାରିବ; ଆଜଯାଏ ସେହି ନାମଟା ରହିଅଛି । ଆରେ ଅବୋଲ୍‌କରା ଶୁଣିଲୁ ତ—କଥାର ସାର, ପଥ ବାହିଯିବା ଉଠ ଭାଇ । ...ରେ ଅବୋଲକରା କାହାଣୀର ଅଗାଣ୍ଡିଆ ରଜାକଥା ଶେଷ

କାଠଘୋଡ଼ା କଥା

ଏ ଉତ୍ତାରୁ ସାମନ୍ତ ଓ ଅବୋଲ୍‌କରା ସେଠାରୁ ପଥବାହି ଗ୍ଭଲିଗଲେ । ଯାଉଁ ଯାଉଁ କେତେଦୂର ଅନ୍ତରେ କନାଉଜ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଦେଶ ପଡ଼ିଲା । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ବେଳ ସାତଘଡ଼ି ହେଲାଣି । ଏତେ ବାଟ ଗ୍ଭଲି ଗ୍ଭଲି ହାଲିଆ ହୋଇଥିଲେ । ତେଣୁ ଆଉ ଯାଇ ନ ପାରି ରଜାଘରେ ଗଡ଼ କାଠ ମହାକାଳେଶ୍ୱରଙ୍କ ବେଢ଼ାରେ ବସା କରି ରହିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ଅବୋଲ୍‌କରାକୁ ବୋଇଲେ, "ମୁଁ ସ୍ନାନକରି ଚୁଲିତଉଳା ...ଚି, ତୁ କିଛି ପଇସା କଉଡ଼ି ନେଇ ଯା ବଜାରରୁ ସଉଦାପତ୍ର

କଣି ଚଞ୍ଚଳ ଅସିଲେ ଘୋଷେଇ କରିବା ।" ଏହା ଶୁଣି ସ... ଅବୋଲକରା ବଜାରକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କ ଗୁଡ଼ଲ ଅାଦ ଯାହା ଲୋଡ଼ା ... କଣିଲା । ଆସିଲା ବେଳକୁ ବାଟରେ କଲା—ଏଠାରେ କଣ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ଥିବ ଭଲ ଠିକେ ବୁଲିବୁଲି କରି ଦେଖେଁ । ଏମନ୍ତ ବିଚାରି କରି ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲି ବୁଲି ଦେଖିଲା ଯେ ରଜାଘର ସିଂହଦ୍ୱାର ପାଖରେ ଗୋଟିଏ କାଠଘୋଡ଼ା ଅଛି । ସେ କାଠ ... ଶୁଳି ... ଏପରି ବଣାଣ ହୋଇଛି ଯେ, ଦେଖିଲେ ଅଖି ... ପୁଲ୍ଲ ହୋଇ ଯାଉଛି । ତାକୁ ଦେଖି ଅବୋଲକରା ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଫେରି ଅସି ସାମନ୍ତଙ୍କୁ ବୋଇଲା, "ଗୋସାଇଁ, ମୁଁ ଦେଖିଲି ଏ ଦେଶ ରଜାଘର ସିଂହଦ୍ୱାରରେ ଗୋଟିଏ କାଠଘୋଡ଼ା ଅତି ଯତ୍ନରେ ରଖାଯାଇଛି—ସେ ଘୋଡ଼ାଟା ଏପରି ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି ଯେ, ଦେଖିଲେ ସତେ ଜୀବନ୍ତ ପରି ଦିଶୁଛି । ତାକୁ କିଏ ଗଢ଼ିଥିଲା, ରଜା ତାକୁ କାହିଁକି ଏତେ ଯତ୍ନରେ ରଖିଛନ୍ତି ଏଥିର କାରଣ ମୋତେ କହିଦିଅ । ଯେବେ ନ କହିବ, ମୁଁ ... ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ନ ଯାଇ ଏହିଠାରୁ ଫେରିଯିବି ।" ସାମନ୍ତ ... ବୋଇଲେ "ଅଣ୍ଟୁକୁଡ଼ୀ ପୁଅ ଥରକୁ ଥର ମୋତେ ଅଚ୍ଛା ଧମକାଉଛି, କଥା ତ ଶୁଣିବୁ, ଆଜ ଫେରିଯିବ ଫେରିଯିବ କାହିଁକି ହେଉଛୁ । ମୁଁ କଣ ତୋର ଏ ପୋଡ଼ାଗୁଣ ଜାଣିନାହିଁ କି ?" ଏତେ ... କହି ଚେପେଇ ବସେଇ ଦେଇ ବୋଇଲେ—"ପକା କମ୍ବଳ ... ଛତା, ବସ୍ ଅବୋଲକରା କହିବ କଥା ।"

ପୂର୍ବ କାଳରେ ମନ୍ମଥସେନ ବୋଲି ଏ ଦେଶରେ ଜଣେ ରଜା ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପୁଅ ନାମ ମଳୟବସନ୍ତ । ସେ ମଳୟ ବସନ୍ତ ଯୁବରାଜ ଗାଡ଼ି ପାଇ ଦେଶର ହାଲଚାଲ ଯୋଗ ବୁଝାସୁଝା କରୁଥାନ୍ତି—କୌଣସି ନ୍ୟାୟ ବିଚାରରେ ସନ୍ଦେହ ପଡ଼ିଲେ ତାଙ୍କର ପାଖରେ ଛିଡ଼ୁଥାଏ । ଏପରି କେତେ ଦିନ

ଗଲା ଉତ୍ତାରୁ ଦିନେ ସେହି ଦେଶର ସୁନାରି କୁଆଡ଼େଁ ଏହି ବୋଲି ଉତ୍ତର ମୁଖରେ ଯାଉଥିଲା । ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଖରା କାଠିବାରୁ ଯାଇ ନ ପାରି ଗୋଟିଏ ବରଗଛ ଛାଇତଳେ ବସିଲା । ଏହି ସମୟରେ ତେଣୁ ଦକ୍ଷିଣମୁଖ ହୋଇ ଆଉ ଜଣେ ବଢ଼େଇ ଆସି ସେହି ଗଛ ଛାଇରେ ବସିଲା । ଦୁହେଁ କୁଳଗୋତ୍ର ପଚରା ପଚରି ହେଲେ । ସୁନାରି ବୋଇଲା, "ମୁଁ ତୋଠାରୁ ଜାତିରେ ବଡ଼ ।" ବଢ଼େଇ ବୋଇଲା, ତୁ ଜାତିରେ ବଡ଼ ବୋଲି କଣ କହୁଛୁ ରେ, ତୁମେ ଗୁଡ଼ାକ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ପାଦରୁ ଜାତ ହୋଇଛ । ସୁନାରିର ଜାତି ମହାପାପୀ । ସକାଳୁ ଉଠି ତୁମ ସୁନାରିଗୁଡ଼ାଙ୍କର ମୁହଁ ଚାହିଁବ ବୋଇଲେ ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନ ନ କଲେ ପାପ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଆମେ ବଢ଼େଇ ଜାତି ବିଶ୍ୱକର୍ମାଙ୍କ ଅଂଶରେ ଜାତ, ଆମ ଜାତିଙ୍କ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସଭାରେ ପୂଜା ମିଳୁଛି । ତୁମ୍ଭେ ଆମ୍ଭଠାରୁ କମିତି ଜାତିରେ ବଡ଼ ହେବ ରେ ?" ଏପରି ପଦେ ପଦେ ପଡ଼ୁ ପଡ଼ୁ ଦୁହେଁ ମରାଧରା ହୋଇ ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ହେଉଛନ୍ତି । ଏହି ସମୟରେ ଢଇତା-ମାରି ଶାସନର ପ୍ରଲମ୍ବ ପାଢ଼ୁଆଁ ନାମରେ ଜଣେ ବୁଢ଼ା ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେ ବାଟେ ଆସିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଏ ଦୁହେଁ ବୋଇଲେ ଗୋସେଇଁ ! କହିଲ, "ଆମ୍ଭ ଦୁହିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାହାର ଜାତି ବଡ଼ ?" ଏହା ଶୁଣି ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲେ—ଏ ଯୋଡ଼ାକ ତ ମହାମୂର୍ଖ, ପୁଣି ତ ବୟସରେ ଭେଣ୍ଡିଆ, ମରାଧରା ହୋଇ ଲାଗିଛନ୍ତି—ମୁଁ ଯେବେ ଜଣକର ଜାତି ବଡ଼ ବୋଲି କହିବି ତା ହେଲେ ଆର ଜଣକ ମୋର ତୋଟି ଚିପିଦେବ । ମୋତେ କାହିଁକି ଏତେ ତନ୍ଦନା—ଦୁହେଁ ବୋଧହେଲା ପରି କଣ ହେଲେ ଗୋଟେ ଭଣ୍ଡାଭଣ୍ଡି କରି କହିଦେବି । ଏ କଥା ମନରେ ବିଚାର କରି ବୋଇଲେ, "ମୁଁ ତୁମ୍ଭର ଜାତି ନ୍ୟାୟ କହିପାରିବି ନାହିଁ । ମଳୟବସନ୍ତ ଯୁବରାଜ—ଦେଶରେ ସବୁ ଅମ୍ଭର ନ୍ୟାୟ

କଣି
ବ[illegible]ାର କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ ସେ ତୁମ୍ଭର ଏ ନ୍ୟାୟ ଣ୍ଡେଇ ଦେବେ ।" ଏହା କହି ସେ ବୁଢ଼ା ବ୍ରାହ୍ମଣ ତାଙ୍କ ବାଟେ ଚାଲିଗଲେ । ସେ ଯିବା ଉତ୍ତାରୁ ଏ ଦୁହେଁ ବୋଇଲେ— "ଆସନ୍ତା ମାଘ ପୂର୍ଣ୍ଣିମୀଦିନ ମଳୟବସନ୍ତ ବାହାର ମଣ୍ଡପରେ କଚେରି କରିବେ । ସେ ଦିନ ଯାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଏ ନ୍ୟାୟ ପଚାରିବା ।" ଏହା କହି ଦୁହେଁ ଯେଝା ଘରକୁ ଚାଲିଗଲେ । ସେ ସମୟକୁ ମାଘପୂର୍ଣ୍ଣିମୀ ଆଉ ଆଠଦିନ ଥିଲା, ସେହି ଆଠଦିନ ଭିତରେ ଏ ଦୁହେଁ ଯେ ଯାର କାର୍ଯ୍ୟ କୌଶଳ ଯୁବରାଜଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ବଡ଼ ବୋଲାଇବେ ବୋଲି ନଖାଇ ନପିଇ ଦିନରାତି ଲାଗି ଦୁହେଁ ଯୋଡ଼ିଏ କାମ କଲେ । ସୁନାରି ଗୋଟିଏ ଚଉକି ରୁପାରେ ଗଢ଼ି ସେ ଚଉକି ଉପରେ ଗୋଟିଏ ସୁନାର ଗଛ ଗଢ଼ି ଥୋଇଲା । ସେ ସୁନା ଗଛରେ ପ୍ରବାଳର ପତ୍ର ଥାଇ ତହିଁରେ ମୋତି ଫଳ ଫଳିଅଛି, ସେ ଫଳକୁ ଅଷ୍ଟରତ୍ନ ନିର୍ମିତ ମୟୂର ବସି ଖାଉଅଛି । ତେଣେ ବଢ଼େଇ ଏ କଥା ଶୁଣି କଣ କଲା ନା, ଭଲ ମଞ୍ଜିକାଠରେ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ା ତିଆରି କଲା । ସେ ଘୋଡ଼ାକୁ ନାନାପ୍ରକାର ବିଚିତ୍ର କରି ତା ଦେହରେ ପକ୍ଷୀଙ୍କ ପରି ଯୋଡ଼ିଏ ଡେଣା ଖଞ୍ଜିଲା । ସେ ଘୋଡ଼ାର ପେଟ ଭିତରେ କି ଯନ୍ତ୍ର ରଖିଲା ତା ନା ସେ ଏକା ଜାଣେ । ତହିଁପରେ ତାକୁ କଳଆର ଲଗାଇ ଘଣ୍ଟି ଘାଗୁଡ଼ି ବାନ୍ଧି ମାଘପୂର୍ଣ୍ଣିମୀ ଦିନ ନେଇ ଯୁବରାଜଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲା । ସୁନାରି ଯେଉଁ କାମ ଗଢ଼ିଥିଲା, ତାହା ନେଇ ସେ ମଧ୍ୟ ଯୁବରାଜଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲା । ଦୁହେଁ ଯାଇ ଘଡ଼ିଏ ବସିଛନ୍ତି—ମଳୟବସନ୍ତ ଯୁବରାଜ ବାହାର କଚେରିକି ଅଇଲେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବଢ଼େଇ ଓ ବଣିଆ ଏ ଦୁହେଁ ଯେ ଯାହାର କାମଟିମାନ ଭେଟିସ୍ୱରୂପ ଆଗରେ ଥୋଇ ହାତଯୋଡ଼ି କହିଲେ । ବଢ଼େଇ ବୋଇଲା, "ହେ ଯୁବରାଜ ! ମୁଁ ବଢ଼େଇ, ଏ ବଣିଆ, ଆମ୍ଭ ଦୁହିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାହାର ଜାତି

ବଡ଼ ତାହା କହି ଦିଅନ୍ତୁ । ସେ ଏହି ରୂପା ରଉକଣ୍ଠି, ମୁଁ ଏହି ଘୋଡ଼ାଟି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଭେଟିକରି ଦେଉଅଛୁଁ । ଏହା ରଖି ଆମ୍ଭ ଦୁହିଁଙ୍କର ନ୍ୟାୟ ଜଣାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।" ଏହା ଶୁଣି ସେ ଯୁବରାଜ ବଣିଆର କାମକୁ ଠିକଏ ହେଲେ ଚାହିଁଲେ ନାହିଁ । କାହିଁକି ବୋଲିବୁ, ସେ ତ ରଜାପୁଅ, ତାଙ୍କ ଘରେ ସୁନା ରୂପା, ମୋତି ମାଣିକ୍ୟ କୁଢ଼ କୁଢ଼ ଗଦା ହୋଇଛି, ସେ କାହିଁକି ଅବା ଏ ଛାର ପଦାର୍ଥକୁ ଚାହିଁବେ । କେବଳ ବଢ଼େଇର ଘୋଡ଼ାଟି ଚଳନ୍ତ ହେବାର ଦେଖି ଆନନ୍ଦରେ ଉଠିଯାଇ ତାର ଦଉଡ଼ିକି ବାମ ହସ୍ତରେ ଧରି ତା ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ସେ ଯେମିତି ବସି ପଡ଼ିଲେ, ସେମିତି ସେ ଘୋଡ଼ା ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ପକ୍ଷୀ ପରି ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଉପରକୁ ଉଠିଗଲା । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଆଉ ଦେଖି ଅଇଲା ନାହିଁ । ଏ କଥା ସେ ନଗରଯାକରେ ଚହଲ ପଡ଼ିବାରୁ ମନ୍ମଥସେନ ରଜା ବାହାରକୁ ଧାଇଁ ଅଇଲେ ଏବଂ ପୁରବାସୀ ଯେତେ ଲୋକ ଥିଲେ ସମସ୍ତେ ଧାଇଁ ଆସି ସେହିଠାରେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଗଲେ । ସମସ୍ତେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ସେ ଘୋଡ଼ା କୁଆଡ଼େ ଆକାଶରେ ପଶିଗଲା ଯେ, ଆଉ ଦିଶିଲା ନାହିଁ । ପୁଅକୁ କାଠଘୋଡ଼ା ଉଡ଼ାଇ ନେଇ ଯିବାରୁ ମନ୍ମଥସେନ ରଜା ସେ ବଢ଼େଇ ଓ ସୁନାରି ଦୁହିଁଙ୍କୁ ବନ୍ଦିଘରେ ରଖାଇ ଝବାଇଲେ, "ମୋର ପୁଅ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ବନ୍ଦୀଘରେ ଥାଅ । ସେ ଯେବେ ଆସିବ ତେବେ ବନ୍ଧାରୁ ମୁକୁଳିବ ।" ଏହା କହି ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ହାତରେ ଲୁହାର ଶିକୁଳି ପିନ୍ଧାଇ ବନ୍ଦୀଘରେ ରଖାଇଲେ । ତେଣେ ମଳୟବସନ୍ତ ସେ କାଠ ଘୋଡ଼ାରେ ବସି ଯାଉ ଯାଉ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ତାହା ଆଉ ଜାଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ । କ୍ଷଣେ ବନ୍ଦ ନ ହୋଇ ତିନି ରାତି ତିନି ଦିନ ଶୂନ୍ୟ ମାର୍ଗରେ ଗଲା ଉତ୍ତାରୁ ଘୋଡ଼ା ବାଗ ଧରି ଧରି ହାତ ଝିମି ଖାଇଗଲା ।

ତେଣୁ ସେ ବାଗଦାଉଡ଼ିଟାକୁ ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତରେ ଧରି ବାମହସ୍ତ ଛାଡ଼ି ଦେଲେ । ସେ ଯେମିତି ବାମହସ୍ତ ଛାଡ଼ି ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତରେ ବାଗ ଧଇଲେ ସେମିତି ସେ ଘୋଡ଼ା ଉପରକୁ ଆଉ ନ ଯାଇ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଅଇଲା । ହାତ ବଦଳ କରି ଧରିବାରୁ ସେ ଘୋଡ଼ାର ଯିବା ଆସିବା ଗତି ବୁଝିପାରି ମଳୟବସନ୍ତ ମନରୁ ସନ୍ଦେହ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଏଥିରେ ସେ ବୁଝି ପାରିଲେ ଯେ, ବାଗ-ଦଉଡ଼ିକି ବାମହସ୍ତରେ ଧଇଲେ ଘୋଡ଼ାଟା ଉପରକୁ ଯାଉଛି, ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତରେ ଧଇଲେ ତଳକୁ ଆସୁଛି । ତହିଁପରେ ସେ ଘୋଡ଼ା ଆକାଶରୁ ଖସି ଆସି ଭଦ୍ରାଶ୍ୱ ଦେଶର ରଜାଙ୍କର ଫୁଲ ବଗିଚାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା । ତାଙ୍କର ଅନ୍ତଃପୁର ଫୁଲ ବଗିଚା ଯେ ତହିଁରେ ଅନ୍ତଃପୁର ସ୍ତ୍ରୀ ବିନା କାହାର ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ଦଇବରେ ସେହି ଭଦ୍ରାଶ୍ୱ ରଜାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଝିଅ ଥିଲା, ତାର ନାମ ମୋହିନୀ । ସେ କନ୍ୟା ବଡ଼ ହୋଇନାହିଁ ଯେ ତା ପାଇଁ ବର ଖୋଜା ଲାଗିଛି । ସେ ଏପରି ସୁନ୍ଦରୀ ଯେ ସ୍ୱର୍ଗର ବିଦ୍ୟାଧରୀ-ମାନେ ତାକୁ ସମାନ ହେବେ ନାହିଁ । ତାର ରୂପ ଯେଉଁପରି, ଗୁଣ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି । ଭଦ୍ରାଶ୍ୱ ରଜା ସେ କନ୍ୟା ବାହାର କରିବ ବୋଲି ସେହି ଫୁଲ ବଗିଚାରେ ନାନାଦି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପଦାର୍ଥମାନ ରଖାଇଥିଲେ । ମଳୟବସନ୍ତ ସେହି ଫୁଲ ବଗିଚାରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇ ଦେଖିଲେ ଯେ, ତହିଁରେ ଗୋଟିଏ ଦିବ୍ୟ ପୁଷ୍କରିଣୀ ନିର୍ମଳ ଜଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଶୋଭା ପାଉଅଛି । ସେ ଜଳରେ ପଦ୍ମ, ନୀଳୋତ୍ପଳ ଆଦି ଫୁଲ ଫୁଟିଛି, ହଂସ ହଂସୀ ଆଦି ଜଳଚର ପକ୍ଷୀମାନେ ନାନା ରଙ୍ଗରେ କ୍ରୀଡ଼ା କରୁଛନ୍ତି । ତା ନିକଟରେ ଦୁଇଗୋଟି ମନୋହର ମଣ୍ଡପ ଅଛି । ତହିଁରୁ ଗୋଟିଏ ମଣ୍ଡପରେ ନାନା ପ୍ରକାର ସୁବାସ ଫୁଲ, ଘୋରା ଚନ୍ଦନ, କର୍ପୂର, ପନ୍ନର, ଅମଳାନ ବସ୍ତ୍ର ଏବଂ ନାନା ପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଅତି ଯତ୍ନରେ

ଚଣା ଯାଇଅଛି । ଅନ୍ୟ ଭିତ ...ାସକୁ
ପ୍ରକାର ରୂମ ଓ ନାନା ଧ
ଯାଇଅଛି । ପବନ ... ମଣ୍ଡପଟିର କାନ୍ଥମାନଙ୍କରେ ନାନା
ଚସା ଯାଇଅଛି ... ଦେବଦେବୀଙ୍କର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ଲେଖା
ପଡ଼ି ତହିଁରେ ... ସଞ୍ଚାର କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ପଞ୍ଜର
ସେବତୀ ଫୁ... ଏବଂ ମଧ୍ୟରେ ଗଜଦନ୍ତ ପଲ୍ୟଙ୍କ ଗୋଟିଏ
ଏହା ... ହଂସତୂଳି ତୂଳୀ ଶେଯ ପଡ଼ି ତା ଉପରେ
...ର ପାଖୁଡ଼ା ଓ କର୍ପୂରଗୁଣ୍ଡ ବିଛା ହୋଇଅଛି ।
ଦେଖି ... ଦେଖି ମଳୟବସନ୍ତ କାଠଘୋଡ଼ାଟି ଗୋଟିଏ ଗଛ ଉପରେ
ପରେ ...ଇ ସେହି ପୋଖରୀରେ ପଣି ସ୍ନାନ କଲେ । ସ୍ନାନ କରି
... ପ୍ରଥମ ମଣ୍ଡପକୁ ଯାଇ ତହିଁରୁ ଅମଳାନ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧି, ଚନ୍ଦନ
... ହୋଇ ଫୁଲମାଳ ଗଳାରେ ଲମ୍ବାଇ ନିର୍ଭୟରେ ବସି
...ଥିଲି ଖାଦ୍ୟସାମଗ୍ରୀ ଥିଲା, ତହିଁରୁ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ପେଟେ
ଖା...ଲେ । ଖାଇସାରିଲା ପରେ ଆର ମଣ୍ଡପକୁ ଯାଇ ଯେଉଁ ପଲ୍ୟଙ୍କ
ଥିଲା ତହିଁରେ ଶୋଇଲେ । ସେ ଡନଦନ ହେଲା. ଅନାଦ୍ରା
ପଡ଼ି... ...ଇବା ମାତ୍ରେ ନିଦମାଡ଼ି ବସିଲା ଯେ, କହିଲେ ନ
ମୋହନ... ଘୋର ନିଦରେ ଶୋଇଛନ୍ତି—ଏହି ସମୟ...
ଦଇଟି ... ...ରେ ଖେଳା ବୁଲି କରିବ ବୋ... ...ର ...ର
ଏଣେ ସେହିଠି ... । ଆଗ ...
ଯାଇ ଫେ...ସେ ହାରଟିକୁ ନେଇ ମୁଠାକୁ ଆ... ... ସେ
ଅଛନ୍ତି । ...ର ଅପୂର୍ବ ଶୋଭା ଦେଖି ବୋଇଲେ, "କଲୋ ବୁଢ଼ୀ, ତୁ
ବର୍ଷର କ... ହାର ଗୁନ୍ଥିବାର ମୁଁ କେବେ ହେଲେ ଦେଖି-
ଏକା ଆଜି ଯା କିଏ ଗୁନ୍ଥିଲା କି ?" ମାଲୁଣୀ ବୋଇଲା, ମୋର
ଗୋ... ଅଛିତ ଯେ, ସେ ଏ ହାରଟି ଗୁନ୍ଥି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଭେଟି କର
ମନ...ଚି ।" ଏହା କହି ମାଲୁଣୀ ଚାଲି ଆସିଲା । ମୋହିନୀ ସେ
ଦ୍ୱେ ଚାଲିଥିବେ ପାଉଥିବେ କର ଦେଖୁ ଦେଖୁ ତା ଭିତରୁ ଚିଠି

ଦେଖୁ ସେ ବାଗଦାଢ଼ଉଠାକୁ ଦକ୍ଷିଣ ହ... ଜାତ । କଣି, ଗୋଟ କଣି,
ଦେଲେ । ସେ ଯେମିତ ବାମହସ୍ତ ଛାଡ଼ି ... ଅନ୍ତଃପୁରକୁ ଶ୍ରେଉପର
ଧଇଲେ ସେମିତ ସେ ଘୋଡ଼ା ଉପରକୁ ଅ... ଶୋଇବା ଶେଯରେ
ଅସ୍ତ୍ରେ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଅଇଲା । ହାତ ବଦଳ କରି ... କହ୍ନି ଅଜ୍ଞ ଯୁଗର
ଘୋଡ଼ାର ଯିବା ଅସି... ଗଲ ରହିପାର ମଳୟୁବି... ର ମଳୟୁବସନ୍ତର
ସନ୍ଦେହ ଛାଡ଼ି... ଛୁଟି ପାରଲେ ... ହସିଦେଇ
... ଅବୋଲକୁହାଠା ଉପରକୁ ... ଦବ, ମୁଁ
ଦାନ୍ତ... ... ନ୍ତ ରଜାର
ତହୁଁ ପରେ ସେ ...

ଏହାର ଧର କେଉଁ ଦେଶର ... ଙ୍କର ଫୁଲ ବଗିଚ୍ଚ ... ଏଠାରେ
କାହାର ପୁଅ, ଏ କାହିଁକ ମୋ ବଗିଚ୍ଚ ଯେ ତହୁଁରେ ଲି—
ଆସିଲା—ଏହାର ଏଡ଼େ ଭରସା ଯେ ମୋ ଖଟରେ ଶୋଇଅଛି ? ଏ କଥା ନାହିଁ ।
ଶୋଇଅଛି ? ଏ କଥା ଦମାର ପିତାଙ୍କ ଆଗରେ ଥିଲା, ତାର
ଶିରଚ୍ଛେଦ କରାଇବ ।" ସେପରି କହିଲାବେଳକୁ ତା ପାଇଁ
ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲା, ସେ ସବୁ କଥା ଶୁଣି ଅଧ୍ୟାପରି-
କହିଲା, "କାହିଁକ ଅଦୋଷରେ ମୋତେ ମରାଇ ... ଗୁଣ୍ଡା
ତୁମ୍ଭର କିଛି ନେଇଯାଇ ନାହିଁ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ବ...ବାଲ
ପୁଅ, ଦେଶ ଫେରିବାକୁ ଆସିଥିଲି, ଦୈବାତ୍ ଆସି ... ।
ପହଞ୍ଚିଗଲି । ଏଠାରେ ଭଲ ପାଣି ଦେଖି ଗାଧୋଇଲି
ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଥୁଆ ହୋଇଥିଲା ଖାଇଲି; ଶେଯ ତ ପଡ଼ିଥିଲା
ଶୋଇଲି, ଏଥିକୁ ଯେବେ ତୁମର ମନରେ ଏଡ଼େ ରାଗ ତାତ
ହେଲେ ମୋ ବାଟେ ମୁଁ ଯାଉଚି । ଏହା କହି ତତ୍କ୍ଷଣେ ନଜର ନା
ଘୋଡ଼ାରେ ବସି ଉଡ଼ିଗଲା । କିନ୍ତୁ ଗଲା ପିନା ସେ କନ୍ୟାମୋହର
ଦେଖିଥିଲା ତାକୁ ଭୁଲିଛି ନ ପାରି କେମିତ ପ୍ରକାର ସୁବାସ
ହେବ ବୋଲି ମନରେ ଭାବି ସେହି ମଳାନ ବସ୍ତ୍ର ଏବଂ
ମାଳ... ଲଗାଇ ବତୀ ଧରିକା ...
ନାନା ପ୍ରକାରର ... ସାମଗ୍ରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଅତ ଯତ୍ନରେ

ଗୁନ୍ଥି ମୋହିନୀ କନ୍ୟାକୁ ଦିଏ । ସେଥିପାଇଁ ରଜା ତାକୁ ମାସକୁ ତିନିଟଙ୍କା ଲେଖେଁ ଦରମାହା ଦିଅନ୍ତି । ସେ ପ୍ରତିଦିନ ଫୁଲ ନେଇ ରଜାଘରକୁ ଯିବାର ଦେଖି ମଳୟବସନ୍ତ ବୋଇଲା, "କି ଲୋ ମାଉସୀ, ତୁ ପ୍ରତିଦିନ ଫୁଲ ନେଇ କାହାକୁ ଦେଉଛୁ ।" ମାଲୁଣୀ ବୋଇଲା, ଆମ ରଜାଙ୍କର ମୋହିନୀ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଜେମା ପାଇଁ ରଜା ଆଜ୍ଞା କରିଛନ୍ତି ଯେ ମୁଁ ସବୁଦିନେ ଫୁଲ ନେଇ ତାକୁ ଦେଇ ଆସୁଛି ।" ଏହା ଶୁଣି ସେ ମନେ ମନେ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ବୋଇଲା "ମାଉସି, ମୁଁ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ଫୁଲ ଝରା ଗୁନ୍ଥି ଜାଣେ, ଆଜି ଗୋଟିଏ ଝରା ଗୁନ୍ଥି ଦେଉଛି ନେ; ଜେମାଙ୍କୁ ଦେବୁ ଯେ, ତାହା ଦେଖିଲେ ଜେମା ତୋତେ ନିଶ୍ଚେ କିଛି ପୁରସ୍କାର ଦେବେ ।" ଏହା କହି ଅତି ଚମତ୍କାର କରି ଗୋଟିଏ ଝରା ଗୁନ୍ଥି କେତକୀ ପାଖୁଡ଼ାରେ ଗୋଟିଏ ଚିଠି ଲେଖି ତା ଭିତରେ ରଖି ମାଲୁଣୀକି ଦେଲା । ଚିଠିରେ ଲେଖିଥିଲା, ମୋର ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବାହା ହେବାପାଇଁ ବଡ଼ ଥିବାରୁ । କିନ୍ତୁ ତୁମ୍ଭର ନିଷ୍ଠୁର ବାକ୍ୟ ଶୁଣି କିଛି ନ କହି ଘରେ ଆସିଲି । ଏବେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଆଶାରେ ଏଠାରେ ରହିଅଛି । ମୋହିନୀଙ୍କର ଯେବେ ଇଚ୍ଛା ଥାଏ ତାହା କହିଲେ ତହିଁକି ... କରିବି । ଫୁଲଝରା ଭିତରେ ଏପରି ଚିଠି ଥିବାର ଏଣେତେଣେ କେହି ହେଲେ ଜାଣି ନ ପାରି ତାର ଆଜ୍ଞା ଫୁଲହାର ଯାଇ ପେଷେ ଝରାଟିକୁ ନେଇ ଜେମାଙ୍କୁ ଦେଲା । ଜେମା ସେ ଅଛନ୍ତି । ଏ ଅପୂର୍ବ ଶୋଭା ଦେଖି ବୋଇଲେ, "କି ଲୋ ବୁଢ଼ୀ, ତୁ ବଗିଚାର କି ଝରା ଗୁନ୍ଥିବାର ମୁଁ କେବେ ହେଲେ ଦେଖି-ଏକା ଆଜି ଯା କିଏ ଗୁନ୍ଥିଲା କି ?" ମାଲୁଣୀ ବୋଇଲା, ମୋର ଗୋ ଆସିଛି ଯେ, ସେ ଏ ଝରାଟି ଗୁନ୍ଥି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଭେଟି କରି ମନ ।" ଏହା କହି ମାଲୁଣୀ ଚାଲି ଆସିଲା । ମୋହିନୀ ସେ ଝରା ଓଲଟପାଲଟ କରି ଦେଖୁ ଦେଖୁ ତା ଭିତରୁ ଚିଠି

ଖଣ୍ଡିକ ପାଇ ଯାହା ଲେଖା ହୋଇଥିଲା ସବୁ ପଢ଼ିଲା । ପଢ଼ିସାରି ହରଗଉରୀଙ୍କ ସୁପ୍ରସାଦରୁ ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧି ହେଲା ବୋଲି ମନେ ମନେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ସେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ କେତକୀ ପାଖୁଡ଼ାରେ ଲେଖିଲା—ମୁଁ ନାରୀସ୍ୱଭାବରୁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯା ନସ୍ତୁର କରି କହିଲି, ମୋର ସେ ଦୋଷ କ୍ଷମା କରିବ । ତୁମ୍ଭେ ଯେଉଁ ଘୋଡ଼ାରେ ବସି ଶୂନ୍ୟରେ ଉଡ଼ିଗଲ ସେହି ଘୋଡ଼ାରେ ବସି ଆଜି ଅଧ ରାତିରେ ମୋର ମେଡ଼ ଉପରକୁ ଆସିଲେ ମୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବରଣମାଳା ଦେଇ ପତିପଣେ ବରିବି । ଯେବେ ନ ଆସିବ ମୁଁ ତୁମ୍ଭଲାଗି ଜୀବନ ହରାଇ ଦେବି । ଏ କଥା ମୋର ନିଶ୍ଚୟ । ଏପରି ଚିଠି ଗଣ୍ଡିଏ ଲେଖି ସେ ନିଜେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଫୁଲହାର ଗୁନ୍ଥି ତା ଭିତରେ ଦେଇ ରଖିଥିଲା । ଅରଦିନ ମାଲୁଣୀ ବୁଢ଼ୀ ଯିବାରୁ ତାକୁ ବୋଇଲା, ଯେଉଁ ଝିଅରି ତୋର କାଲି ମୋତେ ଫୁଲହାରଟି ଭେଟିଥିଲା ତା ପାଇଁ ଗଣ୍ଡିଏ ପାଟଶାଢ଼ୀ ଦେଉଛି ନେ । ଆଉ ଏହି ଫୁଲହାରଟି ମୁଁ ଗୁନ୍ଥିଛି ନେ ଦେବୁ, ସେ ଦେଖିବ । ଆଉ ତାକୁ ପଚାରିବୁ ସେ ମୋ ସାଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗାତ ବସିବ କି ? ଏହା କହି ବନାରସି ପାଟଶାଢ଼ୀ ଖଣ୍ଡିଏ ଏବଂ ସେ ଗୁନ୍ଥିଥିବା ହାରଟି ଦେଲା । ମାଲୁଣୀ ତାହା ସବୁ ଆଣି ମଳୟବସନ୍ତକୁ ଦେଇ ଯାହା ଯାହା ଘଟିଥିଲା ସବୁ କହି ଭୟରେ ଥର ଥର ବୋଇଲା, "ବାବୁରେ, ତୁ ଆଛା ଅଡୁଆ କଥାଟିଏ କଲୁ ଯେ, ଏଥିରୁ ପ୍ରମାଦ ପଡ଼ିଲେ କଣ କରିବା ?" ମଳୟବସନ୍ତ ସେ ଫୁଲହାର ଭିତରେ ଥିବା ଚିଠି ଗଣ୍ଡି ପଢ଼ି ହସି ହସି ମାଲୁଣୀକି ବୋଇଲା "ଏଥିରେ ତୋତେ କିଛି ପ୍ରମାଦ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ, ଅଥବା ପଡ଼ିଲେ ସେଥିକି ମୁଁ ଅଛି । ତୁ କାହିଁକି ବୃଥାରେ ଏତେ ଡରୁଛୁ ?" ଏହା କହି ଖିଆପିଆ କରି ଆନନ୍ଦରେ ରହିଲେ । ଅପରାହ୍ନ ହେବାରୁ ମଳୟ ବସନ୍ତ ବେଶଭୂ ହୋଇ ମାଲୁଣୀ ନିଦରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିବାର ଦେଖି ଶୂନ୍ୟ ମାନ

ଯାଇ ମୋହନୀର ମେଢ଼ ଉପରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା । ସେ ଗଲାବେଳକୁ ମୋହନୀ ବିଚିତ୍ର ବେଶ ହୋଇ ଫୁଲମାଳା ଧରି ଚାହିଁ ବସିଥିଲା । ଯେମିତି ଦେଖିଲା ସେମିତି ଉଠି ମଳୟ ବସନ୍ତର ଗଳାରେ ସେ ମାଳ ଟି ଲମ୍ବାଇଦେଲା । ତହିଁପରେ ଦୁହେଁ ଗାନ୍ଧର୍ବ ମତରେ ବାନ୍ଧିହୋଇ ନାନାଦି ହାସ ପରିହାସରେ ଭାସିଗଲେ । ରାତି ଦୁଇଘଡ଼ି ଥାଉ ଥାଉ ମଳୟବସନ୍ତ କାଠଘୋଡ଼ାରେ ବସି ମାଲୁଣୀ ଘରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା । ଏ କଥା ଯେ ଦୁହିଙ୍କ ବିନା ଅନ୍ୟ କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ମୋହନୀର ଦାସୀ ପରିବାରିମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ପ୍ରତିଦିନ ରାତିରେ ମଳୟବସନ୍ତ ମୋହନୀ ପୁରକୁ ଯାଉଥାଏ । ଏହିପରି ଛ ମାସ ଗଲାପରେ ସେ କନ୍ୟା ଗର୍ଭବତୀ ହେଲା । ଫୁଟିଲା ଫୁଲ ତ ଜଗତେ ବାସେ, ତାହା କଣ ଲୁଚେଇ ରଖିଲେ ରହିବ କି ? ନିଆଁକୁ ଅଣ୍ଟିରେ ପୁରାଇ ରଖିଲେ କୁଠେଇଁ ରହିବ ? ସେ କଥା ଦାସୀ ପରିବାରିମାନେ ଜାଣିପାରି ବିଚାର କଲେ—ଅମ୍ଭେ ତ ଛାଇପରି ସବୁବେଳେ ଜଗିଥାଉଁ, ଏକଥା କିପରି ହେଲା ? କାହାସଙ୍ଗେ ପ୍ରୀତି କରି ଏହା ଅର୍ଜିଲା ଯେ ଶେଷକୁ ଆପେ ବୁଡ଼ି ଆମକୁ ବୁଡ଼ାଇବ । ବେଳ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଯେବେ ରଜାଙ୍କୁ ଅମ୍ଭେ ନ କହିବା ତେବେ ପଛକୁ ଆଉ ନେଇ ଅଣି ଥୋଇ ପାରିବା ନାହିଁ । ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରି ରାଣୀଙ୍କ ଆଗେ କହିଲେ । ରାଣୀ ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ଧାଇଁଆସି ଝିଅର ଦେହରେ ଗର୍ଭ ଲକ୍ଷଣଯାକ ଦେଖି ଯାଇ ରଜାଙ୍କୁ କହିଲେ । ଝିଅକୁ ବାହା କରି ଦେଲ ମୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯେତେ କହିଲି, "ତାହା କାନରେ ନ ପୂରାଇ ନ ଜାଣିଲା ପରି ରହିଲ ଯେ, ଏବେ ସେ କାହା ଅଡ଼େ ଗର୍ଭ ହୋଇ ଅକଳଙ୍କ କୁଳରେ କଳଙ୍କ ଲଗେଇଲା । ଏଥର କଣ କରିବ ରି । ଯେତେ ଉପାୟ କରିବ ସିନା ଲାଞ୍ଛିଲା ଘା କଣ ପୋଛିଲେ [illegible]ବ କି ।" ଏ କଥା ଶୁଣି ରଜା ଦଣ୍ଡେ ପରିଯନ୍ତେ କାଠ ପରି

ରହିଲେ । ସେ ଉତ୍ତାରୁ ରାଣୀଙ୍କି ଆଉ କିଛି ହେଲେ କହି ନ ପାରି ମନ୍ତ୍ରୀକି ଡକାଇ ଗୁପତରେ ବୋଇଲେ, ମନ୍ତ୍ରୀ ! ଦେଖ, ତୁମ୍ଭେମାନେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଶତ ଶତ ପ୍ରହରୀ ଜଗିବାଠାରେ କାହାର ଏଡ଼େ ଭରସା ଯେ ମୋର ଅନ୍ତଃପୁରରେ ପଶି ଜେମାକୁ ମୋର ନଷ୍ଟ କରିଅଛି । ଏ କଥା ଦାଣ୍ଡରେ ଫୁଟିବା ହେବ ନାହିଁ କି କେହି ଜାଣିବେ ନାହିଁ । ଆଜିଠାରୁ ପନ୍ଦରଦିନ ଭିତରେ ତୁ ସେ ପାପିଷ୍ଠକୁ ଧରାଇଦେବୁ । ଯେବେ ଧରାଇ ନ ଦେବୁ ତା ହେଲେ ଷୋଳ ଦିନ ଆଗ ତୋର ବଂଶଯାକ ମରାଇବି, ପଛେ ତା କଥା ଦେଖିବି । ଏହା ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀର ସାହା ଉଡ଼ିଗଲା । କହିବାକୁ ତ ଉପାୟ ନାହିଁ । ଯାହା ବୋଲନ୍ତି—'ରଜା ଗୋଜା ଝିଅଙ୍କ ବର, ଏ ତିନିଙ୍କୁ ନାହିଁ ଉତ୍ତର ।' ପୁଣି ତ ରଜା କ୍ରୋଧରେ ଜଳୁଚନ୍ତି, କହିଲେ ଶୁଣିବେ ନାହିଁ । ମନ୍ତ୍ରୀ ଆଉ କଣ କରିବେ ଯେ ଆଜ୍ଞା କହି ସେତିକି ବେଳଠାରୁ ନାନା ଉପାୟ କରି ଚୋର ଧରିବାକୁ ରାତି ଦିନ ଲାଗିଲା । ଏପରି ଚଉଦ ଦିନ କାଳ ଚାଲିଗଲା, ସେ ଚୋରକୁ ଧରିବ କଣ ତାର ଲାଞ୍ଜି ସୁଦ୍ଧା ପାଇଲା ନାହିଁ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦିନ ଗଲେ ରଜା ବଂଶଯାକକୁ ମରାଇ ନେବେ ବୋଲି ଦୁଃଖରେ ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ଗୋଟିଏ ଘରେ ମୁହଁମାଡ଼ି ଶୋଇଲା । ପୁହାରୀ ଲୋକର ଆଦି ଯେ ଯେତେ ଡାକିଲେ କାହାର କଥା ଶୁଣିଲା ନାହିଁ କି ଉଠିଲା ନାହିଁ । ଶେଷକୁ ତାର ଗୋଟିଏ ଝିଅ ଥିଲା ସେ ବଡ଼ ଚତୁରୀ । ତାକୁ ଜାରଣ, ମାରଣ ଆଦି ସବୁ କଥା ଆସେ । ସେ ଯାଇଁ ବୋଇଲା, "ବାପା, କଣ ସଙ୍କଟେ ପଡ଼ିଛୁ ଯେ, ତୁମ୍ଭେ ଆହାର ପାଣି ଛାଡ଼ିଦେଇ ମଲାପରି ପଡ଼ିଅଛ, ଡାକିଲେ ଉଠୁନାହଁ । ଟିକିଏ କହିବ ବୋଇଲେ ମୁଁ ତହିଁକି କିଛି ହେଲେ ଉପାୟ କହିଦେବି ।" ଏହା ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀ ତା ଆଗରେ ଯାହା ଯାହା ଘଟିଥିଲା ସବୁ କଥା କହି ବୋଇଲା, "ଏଥିକୁ କି

ଉପାୟ ତୋତେ ଜଣାଅଛି ଭଲ କହିଲୁ ?” ସେ ବୋଇଲା, “ଏହି ଘରର କଥାକୁ ତୁମ୍ଭେ ମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ସାଧି କରି ନ ପାରି ଅଜ୍ଞ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବସିଛ ! ଏବେ ଯାଅ ଭଲ ପଦ୍ମୀ ସୁନାରୁ ଅଧପାଏ ଗଣ୍ଡେ ଆଗ ଘୋଟିବ, ତହିଁରେ ଘୋରା ଚନ୍ଦନରୁ ସେରେ ଗଣ୍ଡେ ମିଶାଇ ରାଜଜେମାର ଶୋଇବା ଘରକୁ ରାତିକି ପଠାଇ ଦେବ । କାଲି ସକାଳୁ ଏ କଟକରେ ଯହିଁ ଯେତେ ଜଳଘାଟ ଅଛି ସେଠାରେ ଲୋକ ଜଗାଇବ । ସେ ଯାହା ଦେହରେ ଚନ୍ଦନ ସଙ୍ଗେ ସୁନା ଜକ୍‌ଜକ୍ ହୋଇ ଦିଶୁଥିବାର ଦେଖିବେ, ତାଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ଆଣିବେ । ସେହି ଏଡ଼ା ଚୋରର ବୋଲି ଜାଣିବ ।” ଏହା ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀ ଝିଅକୁ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କହି ସେହି ଉପାୟ କଲା । ଏକଥା ଅବା କିଏ କାହିଁକି ଜାଣିବ ? ସେ ଦିନ ରାତିରେ ମଳୟବସନ୍ତ ମୋହିନୀ ପୁରକୁ ଯାଇ ସେହି ଘୋରା ଚନ୍ଦନ ବୋଳି ହୋଇଥିଲା । ଆରଦିନ ସେ ଗାଧୋଇଲା ବେଳେ ଜଳଘାଟରେ ରଜାଙ୍କର ଲୋକେ ଜଗିଥିଲେ, ତାକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ବାନ୍ଧି ନେଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ସେ ଚୋରକୁ ନେଇ ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ରଜାଙ୍କ ପାଖରେ ଦେଲା । ରଜା ତ କ୍ରୋଧରେ ଜଳୁଥିଲେ । ସେ ଚୋରକୁ ପାଇବା ମାତ୍ରେ ଆଗ ପଛକୁ ବିଚାର ନ କରି ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ଏହାକୁ ଏହିକ୍ଷଣି ନେଇ ଶୂଳରେ ବସାଇ ଦିଅ ।” ତାହା ଶୁଣି ଆଠଜଣ କୋଟୁଆଳ ମଳୟବସନ୍ତକୁ ବାନ୍ଧି ଶୂଳିଦେବା ପାଇଁ ଶୂଳିଆ ପଦାକୁ ନେଇଗଲେ । ଏ ଗୁପତକଥା ପୁରବାସୀ ଲୋକେ ତ କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ମଳୟବସନ୍ତପରି ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଦେଖି କାହିଁକି ଏହାକୁ ଶୂଳି ଦିଆଯିବ ବୋଲି ଏହା ବିକଳରେ ହାହାକାର କଲେ । କିନ୍ତୁ ମଳୟବସନ୍ତର ଯେ ଦଣ୍ଡେ ତିଳେ ହେଲେ ଭୟ ନ ଥାଏ । ସେ ଶୂଳିଅଠି ଯେବେ କୋଟୁଆଳମାନଙ୍କୁ ବୋଇଲା, “ମୁଁ ତ ଏହିକ୍ଷଣି ଶୂଳିରୁ କାହିଁକି ରହିବି, ହେଲେ ତୁମ୍ଭର ଗୋଟିଏ ଉପକାର କରିଥିବି ବୋଲିରୁ ସେ

ସବୁବେଳେ ମୋତେ ମନେ ପକାଉଥିବ ।” କଣ୍ଟୁଅଲମାନେ ବୋଇଲେ, “କଣ ଉପକାର କରବୁ ?” ସେ ବୋଇଲା, “ମୁଁ ରଜାଘର ଫୁଲ ବଗିଚାର ଚମ୍ପାଗଛ ଉପରେ କାଠଘୋଡ଼ା ରଖିଛି, ସେ କାଠଘୋଡ଼ାର ପେଟ ଭିତରେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ହୀରା ନୀଳା ରଖିଛି । ତୁମ୍ଭେ ଯେବେ ସେ କାଠଘୋଡ଼ାଟି ଆଣିଦେବ, ତେବେ ମୁଁ ବାହାର କରି ସେ ରତ୍ନତକ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଇଯିବି । ପେଁଚ ନ ଜାଣିବା ଲୋକ ଯେବେ ସେ କାଠଘୋଡ଼ାର ପେଟ ଭାଙ୍ଗିଦେବ ତାହା ହେଲେ ତହିଁରୁ ଗୋଟିଏ ଦାଢ଼ୁଆ ଖଣ୍ଡା ବାହାରି ସେ ପାଖରେ ଯେତେ ଲୋକ ଥିବେ ସବୁରି ମୁଣ୍ଡ ହାଣିଦେବ ।” ଲୋଭ ତ କାହାକୁ ଛାଡ଼େ ନାହିଁ । ଏକଥା ଶୁଣି ଲୋଭଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ବୋଇଲେ, “ଆମ୍ଭେ ତୋତେ ଛାଡ଼ିଦେଇ କାଠଘୋଡ଼ା ଆଣିବାକୁ ଗଲେ ତୁ ଯେବେ କୁଆଡ଼େ ପଳେଇବୁ ? ତା ହେଲେ ତା ବଦଳରେ ରଜା ଆମକୁ ଶୂଳରେ ବସାଇ ଦେବେ । ଏଣୁ ତୁ ଚାଲ, ଆମ୍ଭେ ଚାରିଆଡ଼େ ଜଗିଥିବୁ ତୁ ଗଛରେ ଚଢ଼ି ରତ୍ନତକ ବାହାର କରି ଆଣିଦେବୁ ।” ମଳୟବସନ୍ତକୁ ତ ସେହି କଥା ଲୋଡ଼ା, ଯାହା ବୋଲନ୍ତି—‘ମନ୍ଦ ଲୋଡ଼ୁଥିଲା କାକର ପାଣି, ବଇଦ ବୋଇଲା ଦଅ ତୋଡ଼ାଣି ।’ ହେଉ ଚାଲ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ମିଶି ଫୁଲ ବଗିଚାକୁ ଗଲେ । ସେଠାରେ କଣ୍ଟୁଅଲମାନେ ଗଛର ଚାରି-ପାଖରେ ଜଗି ରହିଲେ । ମଳୟବସନ୍ତ ଗଛ ଉପରେ ଚଢ଼ିଲା । ଥିଯମିତ ସେ ଉପରକୁ ଗଲା ରନ୍ତି ଆଉ କାଢ଼ିବ କଣ, ଏ ଅଠଜଣଯାକ ବକ ପରି ଚାହିଁରନ୍ତି, ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ବସି ତୁମ୍ଭେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଉଡ଼ିଗଲା । ସେ ଉଡ଼ିଯିବାର ଦେଖି କଣ୍ଟୁଅଲମାନେ ଉଚୁନାହିଁ, କହି ଉପରକୁ ଚାହିଁ ଖଣ୍ଡେ ଦୂର ଦଉଡ଼ିଲେ । ସେ ହେଲେ ପରି ଶୂନ୍ୟରେ ଉଡ଼ି ଯାଉଥାଏ, ଏ ଆଉ ତାକୁ ଯାହା ଯାଙ୍କବ । ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ କୁଆଡ଼େ ଉଡ଼ିଗଲା, ଆଉ ଦେଖି ନ

ପାରି ଅଠଜଣଯାକ ରଜାଙ୍କ ଭୟରେ ବିଷ ଖାଇ ମରିଗଲେ । ତେଣେ ମଳୟବସନ୍ତ ଉଡ଼ିଯାଇଁ ଦିନଯାକ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ଉପରେ ଲୁଚିଥିଲା । ରାତି ହେବାରୁ ମାଳୀବେଶ ଧରି ସେହି ମାଲୁଣୀ ଘରେ ଯାଇଁ ରହିଲା । ସେହି ଦିନଠାରୁ ଆଉ ମୋହିନୀ ପାଖକୁ ଗଲା ନାହିଁ । ଏଥି ଉତ୍ତାରୁ ମୋହିନୀ ଶୁଣି ପାରିଲା ଯେ, ମଳୟବସନ୍ତକୁ ରଜା ଶୂଳିଦେଇ ମାରି ଦେଉଥିଲେ—ମାତ୍ର ସେ ଉପାୟ ବଳରେ ତହିଁରୁ ଖସି ଚାଲି ଯାଇଛି । ଏହା ଶୁଣି ସେ ଆହାର ପାଣି ନ ଖାଇ ଗୋଟିଏ ଘରେ ଦୁଆର କିଳି ପଡ଼ି ରହିଲା । ତାହା ଶୁଣି ରଜା ଯାଇଁ ତାକୁ ବୋଇଲେ, "ତୁ ଆହାର ପାଣି ନ ଖାଇ କାହିଁକି ଦୁଆର କିଳି ପଡ଼ି ରହିଛୁ ? ରଜାଝିଅ ହୋଇ ତୋର କଣ ଅବା ଅଭାବ ଅଛି ଯେ, ତୁ ଏପରି କଷ୍ଟଭୋଗ କରି ରହିଅଛୁ । ଏ କଥା ଶୁଣି ଲୋକେ ମୋତେ କଣ ବୋଲିବେ ? ମୋହିନୀ ବୋଇଲା, "ମୁଁ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହେଲା ଯୁବତୀ ହୋଇ ତୁମ୍ଭ ଘରେ ରହିଲି ଯେ, ମୋତେ ବାଛି କଲ ନାହିଁ କି ମୋ କଥା ତୁମ୍ଭ ମନରେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଏବେ ମୋ ଇଚ୍ଛାରେ ମୁଁ ଯାହାକୁ ପତି ପଦରେ ବରଣ କରିଥିଲି କାଲି ତାଙ୍କୁ ଧରିନେଇ ଶୂଳି ଦେଉଥିଲ; ମାତ୍ର ଭାଗ୍ୟବଳରୁ ସେ ତହିଁରୁ ଖସି ଚାଲିଗଲେ । ଏବେ ତାଙ୍କୁ ଖୋଜିଆଣି ମୋତେ ବିଭା କରାଇବ ତ କର, ନୋହିଲେ ମୋର ଏ ଜୀବନରେ ଆଉ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ । ମୁଁ ବିଧବା ହୋଇ ଯାହା ତୁମ୍ଭ ଘରେ ରହିବି ତା ଅପେକ୍ଷା ଉପାସ ଭୋକରେ ଦୁଆର କିଳି ମରିଗଲେ ଭଲ ହେବ ।" ଏହା ଶୁଣି ରଜାଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରୁ ବାକ୍ୟ ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ଦଣ୍ଡେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ କାଠ ପରି ରହି ତହିଁପରେ ବୋଇଲେ, "ତୁ ଯେବେ ସେ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ପଞ୍ଚପଟଣ ବରଣ କରିଥିଲୁ, ଏକଥା ଆଗରୁ କାହିଁକି ମୋତେ କହିଲୁ ନାହିଁ ? ଯାହାହେଉ ତୋର ଭାଗ୍ୟବଳରୁ ସେ

ଯେବେ ଶୂଳରୁ ଖସିଯାଇ ପ୍ରାଣ ଧରିଅଛନ୍ତି, ତା ହେଲେ ଆଉ ଏତେ ଦୁଃଖ କାହିଁକି କରୁଛୁ ? ମୁଁ ଏବେ ଯାଉଛୁ ସେ ଯେଉଁଠି ଥିବେ ଖୋଜାଇ ଆଣି କାଲି ତାଙ୍କ ସହିତ ତୋତେ ବିଭା କରାଇ ଦେବି, ମାତ୍ର ଏଥିରେ ଭଲ ମନ୍ଦ ଘଟିଲେ ତୁ ଆଉ ମୋତେ ନିନ୍ଦା କରିବୁ ନାହିଁ ।" ଏହା କହି ରଜା ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ସେଠାରୁ ତିନି ହଜାର ଲୋକ ପଠାଇ ମଳୟବସନ୍ତକୁ ଖୋଜାଇଲେ । ସେମାନେ ନାନାସ୍ଥାନରେ ଖୋଜି ଖୋଜି ଶେଷକୁ ମାଲୁଣୀ ଘରୁ ମଳୟବସନ୍ତକୁ ଧରି ଆଣି ରଜାଙ୍କ ପାଖରେ ଦେଲେ । ରଜା ତାକୁ ନିଜ ଆସନରେ ବସାଇ କୁଳଗୋତ୍ର ପଚାରି ତାର ଯାବତ କଥା ବୁଝିପାରି ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ । ତହିଁପରେ ନିଜ କନ୍ୟା ମୋହିନୀ ସହିତ ସେହି ମଳୟବସନ୍ତକୁ ନାନା ଉତ୍ସବରେ ବିଭା କରାଇ ଅନେକ ଧନ ରତ୍ନ ଯୌତୁକ ଦେଇ ବର କନ୍ୟା ଦୁହିଙ୍କୁ ବିଦା କଲେ । ମଳୟବସନ୍ତ ସେ ମୋହିନୀ କନ୍ୟାକୁ ନେଇ ଆପଣା ଦେଶକୁ ଯିବ ବୋଲି ଯାଉଁ ଯାଉଁ ବାଟରେ ମାସେ ଖଣ୍ଡେ ଗଲା । ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଆଉ ପନ୍ଦର ଦିନର ବାଟ ଅଛି,- ସେହିଠାରେ ମୋହିନୀର ଗର୍ଭଶୂଳ ଜାତ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଜନ୍ମ ହେଲା । ସେ ପୁଅଟିକି ଜନ୍ମକରି ମୋହିନୀ ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା । ମଳୟବସନ୍ତ ଦେଖିଲା ଯେ, ପାଖରେ ଲୋକବାକ କେହି ନାହିଁ ଅପଣାର ଭାରିଯା ତ ପୁଅଟି ଜନ୍ମକରି ମୋହିଯାଇ ପଡ଼ିଲା, କଣ କରିବି, ଏହାକୁ କିପରି ଭଲ କରିବି ବୋଲି ଅନେକ ଭାବନା କରି ଏଣେ ତେଣେ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ସେଠାରୁ ଦୁଇକୋଶ ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ଦେଖି ବିଚାର କଲା— ଯାଉଛି ଏହି ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇଁ ଶୁଣ୍ଠୀ, ପିପ୍ପଳୀ ପ୍ରଭୃତି ଔଷଧ ଏବଂ ବାଳକ ପାଇଁ ଖୀର ଆଣି ଏ ଦୁହିଙ୍କର ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରିବି । ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରି କିପରି ଚଞ୍ଚଳ ଯାଇ ଆସିବ ବୋଲି କାଠ

ଘୋଡ଼ାରେ ବସି ସେହି ଗ୍ରାମକୁ ଗ୍ଭଲିଗଲା । ଏ ତ ବିଦେଶୀ ଲୋକ, କାହାକୁ ସେଠାରେ ଚିହ୍ନିନାହିଁ, କିଏ କିପରି ଲୋକ ତାହା ନାହିଁ, ପୁଣି ତ ଘୋର ବିପଦରେ ପଡ଼ିଅଛି । କଣ କରିବ ତହିଁରୁ କିପରି ରକ୍ଷା ହେବ ବୋଲି ବ୍ୟାକୁଳରେ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ବେଶ୍ୟା ଦ୍ୱାରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଯେଉଁ ବେଶ୍ୟାର ଦ୍ୱାରରେ ପହଞ୍ଚିଲା, ସେ ବେଶ୍ୟା ନାନାଦି ଯନ୍ତ୍ର ଏବଂ ଜଡ଼ିବୁଟି ଜାଣେ । ସୁନ୍ଦର ପୁରୁଷ ଦେଖିଲେ ଉପାୟରେ ବଶ କରି ରଖିପାରେ । ସେ ମଳୟବସନ୍ତର ସୁନ୍ଦରରୂପ ଦେଖି ଗୋଟିଏ ପାନ ଖିଲରେ ମୋହନୀ ଔଷଧ ପୂରାଇ ତାକୁ ପ୍ରଥମେ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ବୋଇଲା, "ତୁମ୍ଭେ ଏହି ପାନ ଖଣ୍ଡିକ ଖାଇ ଏହିଠାରେ ଟିକିଏ ବସିଥାଅ । ମୁଁ ଯାଉଁଛି ତୁମ୍ଭର ଯାହା ଯାହା ଲୋଡ଼ା ତାହା ସବୁ ଏହିକ୍ଷଣି ଆଣିଦେବି ।" ଏହା କହି ବେଶ୍ୟା ତାର ଘର ଭିତରକୁ ଗ୍ଭଲିଗଲା । ମଳୟବସନ୍ତ ସେହି ପାନ ଖଣ୍ଡିକ ଯେମିତ ଖାଇଦେଲା, ସେମିତ ତାକୁ କି ମୋହନୀ ଲାଗିଲା ଯେ, ପୁଅ ଭାର୍ଯ୍ୟାଙ୍କ କଥା ମନରେ ଆଦୌ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ, ଏକବାରେ ଭୁଲିଯାଇ ସେହି ବେଶ୍ୟାଘରେ ରହିଲା । କାଠ ଘୋଡ଼ାଟିକି ବେଶ୍ୟାର ଖାଡ଼ି ଉପରେ ଥୋଇଦେଇ ସେ ବେଶ୍ୟାର ଏପରି ବଶୀଭୂତ ହୋଇ ରହିଲା ଯେ, ଘର ଛାଡ଼ି ପଦାକୁ ସୁଦ୍ଧା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ଏଣେ ମୋହନୀ ମୋହ ଯାଇ ପଡ଼ିଅଛି । ସେହି ଦେଶ ରଜାଙ୍କର ପାଟ ମହାଦେଈ ଗୋଟିଏ ମଲାପୁଅ ଜନ୍ମ କରିବାରୁ ଧାଈମାନେ ସେ ମଲାପୁଅଟିକି ନେଇ ବଣରେ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇ ଆସିବେ ବୋଲି ଗଲାବେଳକୁ ଦେଖିଲେ ଯେ, ମୋହନୀ କନ୍ୟା ପୁଅଟିଏ ଜନ୍ମକରି ମୋହଯାଇ ପଡ଼ିଅଛି । ତାହା ଦେଖି ସେ ଯେଉଁ ମଲାପୁଅଟିକି ଆଣିଥିଲେ ତାକୁ ମୋହନୀର କୋଳରେ ଶୁଆଇ ଦେଇ ତାର ଜୀଅନ୍ତା ବାଳକଟିକୁ ନେଇ ତାଙ୍କ ଦେଶ

ରାଣୀଙ୍କୁ ଦେଇ ସବୁକଥା ବୁଝାଇ କହିଲେ । ରାଣୀ ସେ ପୁଅଟିକୁ ପାଇବାରୁ ଏ କଥା ପଦାରେ କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ନିଜର ପୁଅ ବୋଲି ଲୋକରେ ପ୍ରଚାର କରି ଅତି ଯତ୍ନରେ ପାଳିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏଣେ ମୋହିନୀ ମୋହଯାଇ ପଡ଼ିଥିଲା । କେତେକ ସମୟ ପରେ ଥଣ୍ଡା ପବନ ଲାଗିବାରୁ ଚେତାପାଇ ଦେଖିଲା ଯେ, ନିଜର ସ୍ୱାମୀ ନାହାନ୍ତି ଏବଂ ସେ ଜନ୍ମ କରିଥିବା ବାଳକଟିର ଦେହରେ ଜୀବନ ନାହିଁ । ଏ କଥା ଦେଖିବାମାତ୍ରେ ସତେ କି ମୁଣ୍ଡରେ ବଜ୍ର ପଡ଼ିଲା ବୋଲି ବିଚାର କରି ଅତି ବିକଳରେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସେ ରାତିଯାକ ଉଜାଗରରେ ବସିଥିଲା । ଆରଦିନ ସକାଳୁ କେଜାଣି ସ୍ୱାମୀ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥିଲେ ଆସିବେ ବୋଲି ଚାରିଦିଗକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଦିନ ତିନିପ୍ରହର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ସେହିଠାରେ ବସି ରହିଲା । ଶେଷ ବେଳକୁ ହତାଶ ହୋଇ ସେଠାରୁ ଯାଇଁ କିଛିଦୂର ଅନ୍ତରେ ଏକ ଗ୍ରାମରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ତାର ଏପରି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି ସେ ଗ୍ରାମର ଜଣେ ବୃଦ୍ଧାବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଘର ଖଣ୍ଡିଏ ଦେଇ ତାକୁ ଧର୍ମଝିଅ କରି ସେ ଘରେ ରଖାଇ ଖାଇବା ପାଇଁ ଯାହା ଦରକାର ତାହା ଦେଉଥାଏ । ମୋହିନୀ ନିଜ କର୍ମକୁ ଆଦରି ଅତି ଦୁଃଖରେ ସମୟ କଟାଇ ସେଠାରେ ରହିଲା । ମଳୟବସନ୍ତ ବେଶ୍ୟାର ଅଧୀନ ହୋଇ ବେଶ୍ୟାଘରେ ରହିଲା । ପୁଅଟି ତାଙ୍କର ସେ ଦେଶର ରଜାଘରେ ବଢ଼ିଲା । ଏ ତିନିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାହା କଥା କାହାକୁ ଗୋଚର ନାହିଁ । ଏହିପରି ଚଉଦ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ଚାଲିଗଲା ପରେ ଦିନେ ସେହି ପୁଅ ପାରିଧି କରିବାକୁ ଯାଇଁ ବଣରୁ ଫେରି ଆସିଲା-ବେଳକୁ ତାର ନିଜ ମାତା ମୋହିନୀ ଯେଉଁ ଗ୍ରାମରେ ଥିଲା ସେ ଗ୍ରାମର ପୋଖରୀକୂଳ ଗଛ ଛାଇରେ ବସିଅଛି; ଦଇବ ଘଟଣାରୁ ସେତିକି ବେଳକୁ ମୋହିନୀ ପାଣି ନେବ ବୋଲି ସେହି ପୋଖରୀ ଘାଟକୁ ଆଇଲା । ସେ ତ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ ତାକୁ ଦେଖି ଏ ରାଜକୁମାର

ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲା—ଏହିପରି ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ତିନି ଭୁବନରେ ନ ଥିବ । ମୁଁ ଏହାକୁ ନିଶ୍ଚେ ବିଭା ହେବି । ଏ କଥା ମନେ ମନେ ବିଚାର କରି ଘରକୁ ଯାଇଁ ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ୱାସୀ ଦାସୀକି ଡାକି କହିଲା, "ତୁ ଆଜି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନକୁ ଯାଇଁ ସେ ଗ୍ରାମର ଉତ୍ତରସାହି ପୂର୍ବମୁଣ୍ଡ ଘରେ ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଛି ତାକୁ କହିବୁ ସେ ମୋତେ ବିଭା ହେଉ । ସେ ଯେବେ ନାହିଁ କରିବ, ତାକୁ ବୋଲିବୁ ମୋ କଥା ମାନି ଯେବେ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିବ ତା' ହେଲେ ମୋର ପାଟ ମହାଦେଈ ହୋଇ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଭୋଗ କରିବ । ଯେବେ ନାହିଁ କରିବ, ତେବେ ତାର କଥା ସିନା ରହିବ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତାକୁ କଟୁଆଳ ପଠାଇ ଚୁଟିଧରି ଝିଙ୍କି ଆଣିବି । ତୁ ଯାଇ କେହି ନ ଜାଣିବେ ଏ କଥା ଯେବେ କରିଦେଇ ପାରିବୁ, ତେବେ ତୋତେ ତିନିସଜ ଅଳଙ୍କାର, ତିନି ଖଣ୍ଡ ପାଟଶାଢ଼ୀ, ଏକ ହଜାର ଟଙ୍କା ଦେବି । ଏହା ଶୁଣି ସେ ଦାସୀ ଯାଇଁ ମୋହିନୀକୁ ଏ କଥାସବୁ କହିଲା । ମୋହିନୀ ଏହା ଶୁଣି ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲା, ମୁଁ କେଡ଼େ ବଡ଼ ରଜାଘରେ ଝିଅ ହୋଇ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲି, ପୁଣି ମଳୟବସନ୍ତ ପରି ପତି ପାଇଥିଲି, ମୋର ପୋଡ଼ା କପାଳକୁ ତାହା ସବୁ କୁଆଡ଼େ ହରାଇ ଦେଇ ଏବେ ଭିକାରୁଣୀରୁ ସାତହୀନ ହୋଇ ରହିଅଛି । ତଥାପି ମୋର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଅନ୍ତ ହୋଇ ଯାଇ ନାହିଁ ଯେ, ରଜାପୁଅ ବୟସରେ ମୋଠାରୁ ସାତସାନ ହୋଇ ମୋତେ ବିଭା ହେବ ବୋଲି ଦୂତ ପଠାଇଅଛି । ମୁଁ ଯେବେ ତା କଥାକୁ ଏକବାରେ ନାହିଁ କରିଦେବି, ତାହା ହେଲେ ସେ କ୍ରୋଧ ହୋଇ ନିଶ୍ଚେ ଚୁଟି ଧରି ଝିଙ୍କି ନେବ । ଏଣୁ ତାକୁ ମୋ ପାଖକୁ ଆଣାଇ ବିନୟରେ କୁହାଯୋଗ୍ଗ କରି ଫେରାଇ ଦେବି । ସେ ଯେବେ ମୋର ବିନୟ ଶୁଣି ଫେରି ନ ଯିବ ତେବେ ସେ ରହିଥିବ, ତାର ଆଗରେ ହୀରାକଣି ଗୁଣ୍ଡି ଏ ପାପ ଜୀବନକୁ

ଛାଡ଼ିଦେବି । ଏ କଥା ମନରେ ବିଚାର କରି ସେ ଦାସୀକି ବୋଇଲା, "ତୁ ଯା, ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ମୋର ମନରେ ଯାହା ଅଛି କହିବି ।" ଏହା ଶୁଣି ଦାସୀ ଫେରିଯାଇ ରଜାପୁଅ ଆଗେ ସବୁ କଥା କହିଲା । ରଜାପୁଅ ତହିଁରେ ରାଜିହୋଇ ରାତି ଦୁଇଘଡ଼ି ସମୟରେ ମୋହିନୀ ପାଖକୁ ଯିବ ବୋଲି ଏକାହୋଇ ବାହାରିଲା । ଯାଉଁ ଯାଉଁ ସେ ଯିବା ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ଗାଈ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ବାଛୁରି ବନ୍ଧା ହୋଇଥିଲେ । ରାଜପୁତ୍ର ତ ଚଞ୍ଚଳ ମନରେ ଯାଉଥିଲା; ତେଣୁ ସେ ତଳକୁ ନ ଚାହିଁ ଯେଉଁ ପଘାରେ ବାଛୁରିଟି ବନ୍ଧା ହୋଇଥିଲା, ସେ ପଘାଟାକୁ ଡେଇଁଗଲା । ତାହା ଦେଖି ବାଛୁରି କ୍ରୋଧ ହୋଇ ତା'ର ମାଆକୁ ବୋଇଲା, "ଦେଖେ, ଏ ମୂର୍ଖ ଆଖି ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଅନ୍ଧପରି ହୋଇ ଏହାର ଏଡ଼େ ଗର୍ବ ଯେ ମୋର ପଘାଟାକୁ ଡେଇଁଗଲା । ମୁଁ ଅଭିଶାପ ଦେଇ ଏହାର ଆୟୁଷ ତୁଟାଇ ଦେବି ।" ଗାଈ ବୋଇଲା, "ନାହିଁ ରେ ବାପ, ତାକୁ ଅଭିଶାପ ଦେ ନା । ତୁ ଯେମିତି ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଲାବେଳେ ଆନନ୍ଦରେ ଧାଇଁ ଆସୁ ଯେ, ବାଟରେ ସାପ ପଡ଼ିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତୋତେ ଦିଶେ ନାହିଁ; ସେ ତ ସେହିପରି ପନ୍ଦର ବରଷରେ ଆଜି ତାର ମାଆ ପାଖକୁ ଯାଉଅଛି । ତେଣୁ ଏ କଥାଟା ତାର ଦୋଷ ହେଲା ବୋଲି ଆମେ କାହିଁକି କ୍ରୋଧ ହୋଇ ଅଭିଶାପ ଦେବା ।" ସେ ଦୁହେଁ ଏପରି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବାର ଶୁଣିପାରି ରଜାପୁଅ ଆଉ ଚଞ୍ଚଳରେ ଯିବ କଣ ତାର ଗୋଡ଼ ଆଗକୁ ଚଳିଲା ନାହିଁ । ସେହିଠାରେ ଠିଆହୋଇ ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲା, କରେ ! ଏ ଗାଈ ବାଛୁରି କଣ ଏପରି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ, ସତେ କଣ ଏ ମୋର ଜନ୍ମକଲା ମା ! ମୁଁ ଯେବେ ଏହାଙ୍କଠାରୁ ଜନ୍ମ ହେଲି ତେବେ ରଜାଘରେ ଯାଇଁ କିପରି 'ବଢ଼ିଲି । ଯା ହେଉ ମୋର ମନରେ ଯେଉଁ ପାପ ବିଚାର ଥିଲା, ତାହା ଏହିଠାରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ

ଯାଉଚି ତାଙ୍କ ପାଦତଳେ ପଡ଼ି ପୂର୍ବରୁ ଘଟଣା କଣ ଘଟିଥିଲା, ତା ସବୁ ପଚାରି ବୁଝିବି । ଏ କଥା ମନରେ ନିଶ୍ଚୟ କରି ଅପଣାର ବେଶଯାକ ଦେହରୁ କାଢ଼ି ଫିଙ୍ଗିଦେଲା । ତହିଁ ପରେ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଏକ ଲୟରେ ଧ୍ୟାନକରି ଅତି ଦୀନହୀନ ଲୋକ ପରି ମୋହିନୀର ଘରକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଯାଇ ତାକୁ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ତାର ପାଦତଳରେ ଶହେ ଥର ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି ହାତଯୋଡ଼ି ବୋଇଲା, "ମା ! ତୁମ୍ଭେ କାହାର ଝିଅ, କାହାର ଭାର୍ଯ୍ୟା, କେଉଁଠାରୁ ଅସି ଏକା ହୋଇ ଏ ଭଙ୍ଗା କୁଡ଼ିଆରେ କାହିଁକି ଏତେ କଷ୍ଟରେ ରହିଅଛ ? ମୁଁ ଏ ଦେଶର ରଜାଙ୍କ ପୁଅ । ଅଜି ତୁମ୍ଭ ଝିଅମୁକୁ ଦାସୀ ପଠାଇ ଯେତେ ପାପକଥା କୁହାଇଥିଲି ମୋର ସେ ସବୁ ଦୋଷ କ୍ଷମାକର । ତୁମ୍ଭର ଜନ୍ମ କର୍ମ କଥାଯାକ ଆମୂଳଚୂଳ କରି ମୋ ଆଗରେ କହ ।" ଏହା ଶୁଣି ମୋହିନୀ ବୋଇଲା, "ବାବୁ, ତୁ ଦୀର୍ଘାୟୁ ହୋଇ ମୋର କଲ୍ୟାଣରୁ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଭୋଗ କର । ମୋ ସମାନ ଦୁଃଖିନୀ ହୋଇ ଏ ଜଗତରେ କେହି ଆଉ ନ ଥିବ । ଆଜକୁ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ହେଲା ମୋତେ ଏ ପୃଥିବୀଯାକ ବିଷପରି ଲାଗୁଥିଲା । ଏବେ ତୋତେ ଦେଖିଲା ବେଳୁ କାହିଁକି ହୃଦୟଟା ଆନନ୍ଦରେ ଉଚ୍ଛୁଳି ପଡ଼ୁଚି ଯେ, ସତେ କି ଜନ୍ମାନ୍ଧକୁ ଚକ୍ଷୁଦାନ ମିଳିଲା ପରି ଲାଗୁଅଛି । ଏହା କହି ଦୁଇ ଆଖିରୁ ଝର ଝର ଲୁହ ବୁହାଇ ତାର ପୂର୍ବ କଥାଯାକ କହି ଶେଷକୁ ବୋଇଲା; "ମୁଁ ଆଜକୁ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ତଳେ ପତିଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଏହି ନିକଟ ବଣ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର ଜନ୍ମ କଲି । ଜନ୍ମ କଲା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେଖିଲି ସେ ପୁତ୍ରଟି ଜୀଅନ୍ତା ହୋଇ ଜନ୍ମିଥିଲା । ତହିଁପରେ ମୁଁ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯାଇ ପଡ଼ି ରହିଲି । ଅନେକ ସମୟ ପରେ ମୋର ଚେତା ହେବାରୁ ଉଠିକରି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ପତି ନାହାନ୍ତି, କି ଯେଉଁ ପୁଅଟି ଜନ୍ମ କରିଥିଲି ସେ ନାହିଁ । ତାକୁ କିଏ ନେଇଯାଇ ମୋର

କୋଡ଼ରେ ଗୋଟିଏ ମଲାପୁଅ ଶୁଆଇ ଦେଇ ଗୁଲିଯାଇଛନ୍ତି । ତାହା ଦେଖି ମୁଁ ଆଉ କଣ କରିବି, କିଛି ବୁଦ୍ଧି ଦିଶିଲା ନାହିଁ, ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରି ମରିବି ବୋଇଲେ ତ ନର୍କକୁ ଯିବି, ତେଣୁ ତାହା ନ କରି ଏଠାକୁ ଆସି ଏହି ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ପାଖରେ ଶରଣ ପଶିଲି । ଏ ମୋର କଷ୍ଟ ଦେଖିବାରୁ ଦୟାକରି ଏ ଭଙ୍ଗା କୁଡ଼ିଆ ଖଣ୍ଡି ଦେଇ ମୋତେ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ ରଖିଲେ । ମୁଁ ଏହାଙ୍କ ଆଶ୍ରୟରେ ରହି କର୍ମକୁ ଆଦରି ନାନା କଷ୍ଟରେ କାଳ କଟାଉଅଛି ।” ଏହା ଶୁଣି ସେ ରାଜପୁତ୍ର ଶୋକରେ ଗଦ୍‌ଗଦ ହୋଇ ବୋଇଲା ମା ! ତୁମ୍ଭର କଷ୍ଟ ଶୁଣିଲେ ପଥର ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ତରଳି ଯିବ, କିନ୍ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ବିଧାତାର ହୃଦୟ ଯା ନ ତରଳିଲା । ଏଥିରୁ ଜାଣିଲି ଆପଣାର କର୍ମ ଉପରେ କେହି ଅଧିକାରୀ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଆପଦ ପଡ଼ିଲା ବେଳେ ପ୍ରାଣୀ ଯେବେ ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରି ଜୀବନ ରଖିଥାଏ, ତାହା ହେଲେ ପୁଣି ତାହାକୁ ସକଳ ସମ୍ପଦ ମିଳିପାରେ । ଏହିପାଇଁ କହନ୍ତି—

> ପୁନର୍ବିତ୍ତଂ ପୁନର୍ମିତ୍ରଂ ପୁନର୍ଦାରା ପୁନର୍ମହୀ
> ସର୍ବତୋ ପୁନରାବୃତ୍ତି ନ ଶରୀରଃ ପୁନଃ ପୁନଃ ॥

ଏଥିରୁ ଜଣା ଯାଉଅଛି ଯେ, ତୁମ୍ଭର ଦୁଃଖ ଦଶା ଶେଷ ହେଲା, ଏଣିକି ସୁଖ ଭୋଗ କରିବ । ଏବେ ତୁମ୍ଭେ ଯେଉଁପରି ଅଛ ସେହିପରି ଥାଅ । ମୁଁ ଯାଉଅଛି ତୁମ୍ଭର ଦୁଃଖ ବଦଳିବା ପାଇଁ ମୋ ହାତରେ ଯାହା ହେବ, ତାହା ଶୀଘ୍ର କରିବି । ମାତ୍ର ମୋର ସକଳ ଅପରାଧ କ୍ଷମା କରି ମୋତେ ଆଶୀର୍ବାଦ କରୁଥିବ ।” ଏହା କହି ସେଠାରୁ ଫେରିଗଲା । ଘରକୁ ଯାଇଁ ତାକୁ ଯେଉଁ ପାଟମହାଦେଈ ପାଳିଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ବୋଇଲା, ମା ! ତୁମ୍ଭେ ମୋତେ ଜନ୍ମ କରିଅଛ ନାଁ କାହାଠାରୁ ଆଣି ପାଳିଅଛ, ଏ କଥା ସତ୍ୟକରି କହ । ସତ ନ କହି ଯେବେ କପଟରେ ମିଛ

କହିବ ତା ହେଲେ ନରକ ଯାତନା ଭୋଗ କରିବ । ଅଜ ମଧ୍ୟ ଜନ୍ମିତ ହେଉ ବା ପାଳିତ ହେଉ ମୁଁ ତୁମ୍ଭର ପୁଅ, ମୋଠାରେ କପଟ କରିବା ତୁମ୍ଭର ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହା ଶୁଣି ସେ ପାଟ ମହାଦେଈ ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲେ, ଏ ପୁତ୍ର କାହାଠାରୁ ଏହାର ଜନ୍ମବୃତ୍ତାନ୍ତ ଶୁଣିଲାଣି, ନୋହିଲେ କାହିଁକି ଏତେ ଅକଟ କରି ପଚାରନ୍ତା । ମୁଁ ଯେବେ ସତକଥା ନ କହିବି ଶେଷକୁ ଏ ମୋର ମୁହିଁ ଚାହିଁବ ନାହିଁ, ପୁଣି ମୁଁ ମିଥ୍ୟାବାଦିନୀ ହୋଇ ନରକରେ ପଡ଼ିବି । ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରି ସେ ତାକୁ ଯେଉଁପରି ଆଣି ପାଳିଥିଲେ ତାହା ସବୁ କହିଦେଲେ । ସେ ପୁତ୍ର ନିଜର ଜନ୍ମ ଚରିତ ଶୁଣି ବିଚାର କଲା—କାଲି ଯାହା ସଙ୍ଗେ ଦେଖାହେଲି ସେହି ଏକା ମୋର ଜନ୍ମ କଲା ମା । ଆହା ମୁଁ ସୁଖରେ ଥାଇ ମା ମୋର ଯାହା ଏତେ କଷ୍ଟ ପାଉଛନ୍ତି, ମୋର ଏ ସୁଖ ଭୋଗକୁ ଧିକ୍ ହେଉ । ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରି ତାର ପାଳିତ ପିତାଙ୍କ ପାଦତଳେ ପଡ଼ି ଯେତେ କଥା ଶୁଣିଥିଲା ଏବଂ ଦେଖିଥିଲା ତାହା-ସବୁ କହି କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ବୋଇଲା, "ତୁମ୍ଭେ ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ମୋର ଜନ୍ମିତ ମାତାଙ୍କୁ ଏଠାକୁ ଘେନି ଆସିବି ।" ପୁତ୍ର ମୁଖରୁ ରଜା ଏସବୁ କଥା ଶୁଣି ପାଟ ମହାଦେଈଙ୍କି ତହିଁର କାରଣ ପଚାରିଲେ । ପାଟ ମହାଦେଈ ଯେଉଁପରି ସେ ପୁଅକୁ ଆଣି ପାଳିଥିଲେ, କିଛି ଗୁପତ ନ କରି ସବୁ ସତ ସତ କହିଦେଲେ । ତାହା ଶୁଣି ରଜା ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ପୁଅକୁ ବୋଇଲେ, "ବାବୁ, ତୁ କାଲି ସକାଳୁ ସୁଆରି ନେଇ ତୋର ମାଙ୍କୁ ଘେନିଆସ । ସେ ଆସିଲା ଉତ୍ତାରୁ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ଯେଉଁଠାରେ ଥିବେ ମୁଁ ତାହାଙ୍କୁ ଖୋଜାଇ ଆଣିଦେବି । ଏହା ଶୁଣି ସେ ପୁତ୍ର ସୁଆରି ନେଇ ମୋହିନୀ ପାଖକୁ ଯାଇଁ ବୋଇଲା, "ତୁମ୍ଭେ ଯେଉଁ ପୁଅକୁ ଜନ୍ମ କରି ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯାଇଥିଲ ମୁଁ ସେହି ଅଟେ ଏ ଦେଶ ପାଟ ମହାଦେଈଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମଲାପୁଅ

ସେହିଦିନ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲି । ତାଙ୍କର ଧାଈମାନେ ସେ ମଲା ପୁଅଟିକୁ ତୁମ୍ଭ କୋଳରେ ଦେଇ ମୋତେ ନେଇ ଯାଇଥିଲେ । ଏବେ ମୋର ଭାଗ୍ୟବଳରୁ ତାହା ଜଣାଗଲା । ଏଥିରେ ଆଉ କିଛି ସନ୍ଦେହ ନ କର ଆସ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇଁ ମୋ ପାଖରେ ରହିବ । ତୁମ୍ଭେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିଲା ଉତ୍ତାରୁ ମୁଁ ମୋର ପିତାଙ୍କୁ ଖୋଜି ଆଣିବି ।" ଏହା କହି ମୋହିନୀକି ସେଠାରୁ ନେଇ ନିଜ ଉଆସରେ ରଖି ପିତାଙ୍କୁ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ଚଉଆଡ଼େ ଲୋକ ପଠାଇଲା । ସେମାନେ ବନ, ପର୍ବତ, କନ୍ଦରା, ଗହ୍ୱର, ଦେଶ, ଗ୍ରାମ, ନଗର, ପାଟଣା, ପୁର, ପଲ୍ଲୀ ଓ କନ୍ଦ ବିକନ୍ଦ ଖୋଜି ଖୋଜି ମଳୟବସନ୍ତକୁ କେଉଁଠି ହେଲେ ନ ପାଇ ଫେରି ଆସି କହିଲେ, "ଆମେ ପୃଥିବୀଯାକ ଖୋଜି ଖୋଜି ତାଙ୍କୁ କେଉଁଠି ହେଲେ ପାଇଲୁ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଶୁଣିଲୁ ଯେ, ଏହି ଦେଶର ବେଶ୍ୟା ପଡ଼ାରେ ସୁନ୍ଦର ପୁରୁଷ ଜଣକୁ ଜଣେ ବେଶ୍ୟା ଉପାୟରେ ବଶକରି ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ହେଲା ରଖିଅଛି ।" ଏହା ଶୁଣି ସେ କୁମର ତକ୍ଷଣେ ବେଶ୍ୟା ପଡ଼ାକୁ ଯାଇଁ ସେ ବେଶ୍ୟାକୁ ପାଲ ଦଉଡ଼ିରେ ବାନ୍ଧି ଘୋଡ଼ା କୋରଡ଼ାରେ ପିଟି ପିଟି ବୋଇଲା, "ତୁ ଯାହାକୁ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ହେଲା ଘର ଭିତରେ ଲୁଚାଇ ରଖିଅଛୁ, ସେ ପୁରୁଷକୁ ମୋହିନୀ ଛଡ଼ାଇ ଏହିକ୍ଷଣି ଛାଡ଼ି ଦେ, ନୋହିଲେ ଏହି କୋରଡ଼ାରେ ପିଟି ପିଟି ତୋର ଛାଲଯାକ ଛଡ଼ାଇ ଦେବି ।" ଏହା କହି ତୋଳି-ଗାଈଙ୍କୁ ପିଟିଲା ପରି ପିଟିବାରୁ ସେ ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ ରଡ଼ାକରି ତକ୍ଷଣେ ମଳୟବସନ୍ତ ଦେହରୁ ମୋହିନୀ ମନ୍ତ୍ର ଛଡ଼ାଇ ଦେଲା । ମୋହିନୀ ମନ୍ତ୍ର ଛାଡ଼ି ଯିବାରୁ ତାର ପୂର୍ବ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ତେଣୁ ସେ କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ଯେଉଁଠାରେ ପୁଅ ଭାର୍ଯାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଆସିଥିଲା; ସେଠାକୁ କାଠ ଘୋଡ଼ାରେ ବସି ପବନପରି ଉଡ଼ିଗଲା । ସେ ଏପରି ଅସ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତରେ [illegible] ଦ୍ୱାର ଦେଖି

ସେଠାରେ ଯେତେ ଲୋକ ଥିଲେ ସେ ହଇ ଠୋକାଠା ମୋତେ
ବୋଲି ତାର ପଛେ ପଛେ ଧାଁ ଯେତେବେଳେ ତାଠାରୁ
ବର୍ଷର କଥା କାଲି ପରି ଜଣାଯା ଲଣି, ମୁଁ କଣ ଆଉ ତୁମ୍ଭ ଘରୁ
ଗଛ କାଟିଲାପରି ଛେଚିହୋଇ ହା ଶୁଣି ସେ ରଜା ସତବୋଲି
ସିଙ୍ଘା ବାଜା କରି ତାକୁ ସ ଏହାପରି କରିବା ବୋଲି କହି ତାକୁ
ସେ କୁମରଙ୍କୁ ନିଜର ରେ ରଖାଇ ତା ସେବାରେ ଅନେକ
ସେ ଦେଶ ରାଜାଙ୍କ ସ ଦେଲେ । ଏଣେ ମଳୟବସନ୍ତ ପିତାଙ୍କ
ଅଧ ଯାବତ ବ ଶେଷକରି ଫେରି ଆସି ଦେଖିଲାବେଳକୁ
ମୋହିନୀ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ବୋଲି ସେ ଏଣେ ତେଣେ
ତାହା ସବୁ ପା ରେ ଥିବା ଦାସୀ କହିଲା, "ବନ୍ଦଘରୁ ଯେଉଁ
ରଜାଙ୍କ ମେଲାଣି ଆଇ ଅଇଲା, ସେ କାଠଘୋଡ଼ାରେ ବସାଇ
ଦେଶକୁ ଗୁଲିଗଲ ଲା । ଏହା ଶୁଣି ମଳୟବସନ୍ତ ବିକଳରେ ଅନେକ
ଯୁବରାଜ ଆସିବା କରି ତାକୁ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ଚାରିଦିଗକୁ ଦୂତ
ନଗର ମଣ୍ଡାଇ ଅ ଦୂତମାନେ ନାନାଦେଶରେ ବୁଲି ବୁଲି ଛ'ମାସ
ରାଜାମାନେ ବନ୍ଦ ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ସେ
ଯେଉଁ ସୁନାରୀ ଆ ଛି ମିଛେ ପାଗଳୀ ହୋଇ ସାତଠା ଡାହାଣୀର
ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଯେ, କେତେବେଳେ କାନ୍ଦୁଛି, କେତେବେଳେ
ଯେ, ମଳୟ ବେଳେ ନାଚୁଛି, କେତେବେଳେ ଲଙ୍ଗଳା ହୋଇ
ବଗିଚାର ମେ କେତେବେଳେ ମାରପିଟି ନାନା ଉପଦ୍ରବ କରୁଛି ।
ବଗିଚାର ଦେ କରିବେ ବୋଲି କରାତ ରଜା କେତେ ଦେଶାରୁ
ନେଇ ଆ ଉତଷ, ଗୁଣିଆ, କର୍ମଶିଆ ଡକାଇ ଆଣି ଯେତେ ଉପାୟ
ପଛେ ସେ କାହିଁରେ ହେଲେ ଭଲ ହେଉ ନାହିଁ । ଯାହା
ତାକୁ ଦ —"ଗୁହିଁ ଶୋଇଥିବ ଯିଏ, ତାକୁ ଉଠେଇବ କିଏ ।"
ବାଦେଶ ଏତ ସିହାଣୀ ପାଗଳୀ—ଯାକୁ କିଏ ଭଲ କରିବ ?
ନାନା ଏହିପରି ନାଚ ଲଗିଛି । ଏ କଥା ଦୂତମାନେ ଦେଖି

ସେହିଦିନ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲି ।ଘୋଡ଼ା ଦେଇଥିଲା ସେ ବନ୍ଦୀଙ୍କୁ
ପୁଅଟିକୁ ତୁମ୍ଭ କୋଳରେ ରାଜଙ୍କ ଫୁଲ ବଗିଚାରେ ସେ କାଠ
ଏବେ ମୋର ଭାଗ୍ୟବଳରୁ ତାହା ତା ଉପରେ ବସି ମେଘ ଉପରୁ
ସନ୍ଦେହ ନ କରି ଆସ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ମାର୍ଗରେ ଉଡ଼ିଗଲା । ଯାଉଁ ଯାଉଁ
ତୁମ୍ଭେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିଲା ଉତ୍ତାରୁ ତୁ ଦେଖି ଗୋଟିଏ କାଣ୍ଡ
ଆଣିବ ।" ଏହା କହି ମୋହିନୀକ ତ ଘୋଡ଼ାକ ଛୁଟିଗଲା ।
ଉଆସରେ ରଖି ପିତାଙ୍କୁ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ମିତ ଖସିଗଲା ସେମିତ
ପଠାଇଲେ । ସେମାନେ ବନ, ପର୍ବତ, କନ୍ଦର, ଗରେ ଠିଆ ହୋଇ
ନଗର, ପାଟଣା, ପୁର, ପଲ୍ଲୀ ଓ କନ୍ଦ ବିକନ୍ଦ ର ତାଙ୍କୁ ଅପେ ବଭ
ମଳୟବସନ୍ତଙ୍କୁ କେଉଁଠି ହେଲେ ନ ପାଇ ଫେରି କାଠ ଘୋଡ଼ାଟାକୁ
"ଆମ୍ଭେ ପୃଥ୍ୱୀ ଯାକ ଖୋଜି ଖୋଜି ତାଙ୍କୁ କେଉଁଠି ମୋହିନୀ ମନେ
ନାହୁଁ । ମାତ୍ର ଶୁଣିଲୁ ଯେ, ଏହି ଦେଶର ବେଶ୍ୟା ମୋର ପାପକର୍ମ
ପୁରୁଷ ଜଣକୁ ଜଣେ ବେଶ୍ୟା ଉପାୟରେ ବଶକରି କଷ୍ଟ ପାଇଲି,
ହେଲା ରଖିଅଛି ।" ଏହା ଶୁଣି ସେ କୁମର ବି ବୋଲି ଭାବିଲା
ପଡ଼ାକୁ ଯାଇଁ ସେ ବେଶ୍ୟାକୁ ପାଲ ଦଉଡ଼ିରେ ର ଉଦ୍ଧାର ହେବ,
କୋରଡ଼ାରେ ପିଟି ପିଟି ବୋଇଲା, "ତୁ ଯାହାଙ୍କର ଏକା ଜାଣନ୍ତି ।
ହେଲା ଘର ଭିତରେ ଲୁଚାଇ ରଖିଅଛୁ, ସେ ପୁରୁଷ ଲରେ ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରି
ଛଡ଼ାଇ ଏହିକ୍ଷଣି ଛାଡ଼ି ଦେ, ନୋହିଲେ ଏହି କୋରଡ଼ା ନ ହୋଇ
ପିଟି ତୋର ଛାଲଯାକ ଛଡ଼ାଇ ଦେବି ।" ଏହା କହି । ଏ କଥା
ଗାଣ୍ଟିଙ୍କୁ ପିଟିଲା ପରି ପିଟିବାରୁ ସେ ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ ରଜାଙ୍କି ଅ,
ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ମଳୟବସନ୍ତ ଦେହରୁ ମୋହିନୀ ମନ୍ତ୍ର ଛଡ଼ାଇ ଉଚିତ ।
ମୋହିନୀ ମନ୍ତ୍ର ଛାଡ଼ି ଦେବାରୁ ତାର ପୂର୍ବ କଥା ମନେ ପ ହେବାକୁ
ତେଣୁ ସେ କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ଯେଉଁ ବାଟରେ ପୁଅ ଲି ଯେଉଁ
ଛାଡ଼ି ଆସିଥିଲା; ସେଠାକୁ କାଠ ଘୋଡ଼ାରେ ବସି ପର୍ବ ତତ୍‌କ୍ଷଣେ
ଉଡ଼ି ଗଲା । ସେ ଏପରି ଅସ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତରେ ।" ବାର ଚ ପଡର

ମୋତେ ବାହାହେବ । ପାପିଷ୍ଠ ବଢ଼େଇ ଟୋକାଟା ମୋତେ ଫୋପାଡ଼ି ନେଇ ଯାଉଥିଲା । ତୁମ୍ଭେ ଯେତେବେଳେ ତାଠାରୁ ଛଡ଼ାଇ ଆଣି ଘର ଭିତରେ ରଖିଲଣି, ମୁଁ କଣ ଆଉ ତୁମ୍ଭ ଘରୁ କୁଆଡ଼େ ପଳେଇ ଯିବି କି ?" ଏହା ଶୁଣି ସେ ରଜା ସତବୋଲି ବିଶ୍ବାସ କରି, ହେଉ ସେହିପରି କରିବା ବୋଲି କହି ତାକୁ ଅଲଗା ଗୋଟିଏ ନଅରରେ ରଖାଇ ତା ସେବାରେ ଅନେକ ଦାସୀ ପରିବାରୀ ଖଞ୍ଜିଦେଲେ । ଏଣେ ମଳୟବସନ୍ତ ପିତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶେଷକରି ଫେରି ଆସି ଦେଖିଲାବେଳକୁ ମୋହିନୀ ନାହିଁ । କୁଆଡ଼େ ଗଲା ବୋଲି ସେ ଏଣେ ତେଣେ ଖୋଜିବାରୁ ସେଠାରେ ଥିବା ଦାସୀ କହିଲା, "ବନ୍ଦଘରୁ ଯେଉଁ ବଢ଼େଇ ଖଲାସ ପାଇ ଥିଲା, ସେ କାଠଘୋଡ଼ାରେ ବସାଇ ଉଡ଼େଇ ନେଇଗଲା । ଏହା ଶୁଣି ମଳୟବସନ୍ତ ବିକଳରେ ଅନେକ କାନ୍ଦବୋବାଳି କରି ତାକୁ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ଚାରିଦିଗକୁ ଦୂତ ପଠାଇଲେ । ସେ ଦୂତମାନେ ନାନାଦେଶରେ ବୁଲି ବୁଲି ଛ'ମାସ ପରେ ଯାଇ କିରାତ ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ସେ ମୋହିନୀ କନ୍ୟା ମିଛେ ମିଛେ ପାଗଳୀ ହୋଇ ସାତଟା ଡାହାଣୀର ଚେଷ୍ଟା ଦେଖାଉଛି ଯେ, କେତେବେଳେ କାନ୍ଦୁଛି, କେତେବେଳେ ହସୁଛି, କେତେବେଳେ ନାଚୁଛି, କେତେବେଳେ ଲଙ୍ଗଳା ହୋଇ ବୁଲୁଛି ଏବଂ କେତେବେଳେ ମାରପିଟି ନାନା ଉପଦ୍ରବ କରୁଛି । ତାକୁ ଭଲ କରିବେ ବୋଲି କିରାତ ରଜା କେତେ ଦେଶରୁ ବଇଦ, ଜଉତସ, ଗୁଣିଆ, କର୍ମଣିଆ ଡକାଇ ଆଣି ଯେତେ ଉପାୟ କଲେଣି, ସେ କାହିଁରେ ହେଲେ ଭଲ ହେଉ ନାହିଁ । ଯାହା ବୋଲନ୍ତି—"ଶୁହିଁ ଶୋଇଥିବ ଯିଏ, ତାକୁ ଉଠେଇବ କିଏ ।" ସେହିପରି ଏତ ମିଛାଣୀ ପାଗଳୀ—ଯାକୁ କିଏ ଭଲ କରିବ ? ପ୍ରତିଦିନ ଏହିପରି ନାଟ ଲାଗିଛି । ଏ କଥା ଦୂତମାନେ ଦେଖି

ଆସି ମଳୟବସନ୍ତ ଆଗରେ କହିଲେ । ତାହା ଶୁଣି ସେ ତକ୍ଷଣେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବେଶ ହୋଇ କରାତ ଦେଶକୁ ଚାଲିଗଲା । ସେ ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚିଲା ମାତ୍ରେ ଆଗ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମରେ ରହି ସେ ଗ୍ରାମରେ ଯେତେ ଲୋକ ଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ବସାଇ କହିଲା, "ମୁଁ କାଉଁରୀ ଦେଶରେ ବାରବର୍ଷ ରହି ଅନେକ ଗୁଣିବିଦ୍ୟା, ମନ୍ତ୍ର ଯନ୍ତ୍ର ଏବଂ ଜଡ଼ି ବୁଟି ଉପାୟ ଔଷଧ ଶିକ୍ଷା କରିଛି । ଭୂତ, ଡାହାଣୀ, ଗୋସାଣୀ, ହାଡ଼ବାଇ, ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ ଲାଗିଥିଲେ ଛଡ଼େଇ ଜାଣେ, ପାଗଳ ଭଲ କରି ପାରେ, ଜ୍ୱର, ପେଟ ମୋଡ଼ା ନାଳହଗା, ପିଲେହି, ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା, ଆଖିଧରା, ଦାନ୍ତ ପୋକଖିଆ ଭଲ କରେ । ପାଙ୍ଗଣ, ପେଷଣ ମଧ୍ୟ କାଢ଼ିପାରେ ।" ଏହା ସବୁ ଶୁଣି ଲୋକେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଯାହା ହୋଇଥିଲା ସେଥିପାଇଁ ତାଠାରୁ ଔଷଧି ସବୁ ନେଲେ । ଲୋକେ ତ କହନ୍ତି—'ଲେଖୁ ଲେଖୁ କରଣ, ହଗୁ ହଗୁ ମରଣ' ଗାଉ ଗାଉ ରାଗେ, ବାଣ୍ଟୁ ବାଣ୍ଟୁ ଭାଗେ' । ସେମିତ ନେଇ ନେଇ ତହିଁରେ କେତେ ଲୋକର ରୋଗ ବ୍ୟାଧି ଭଲ ହୋଇଗଲା । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସେ ବଡ଼ ଗୁଣିଆ ବୋଲି ଦେଶଯାକରେ ଚହଳ ପଡ଼ିଗଲା । କରାତ ରାଜା ତାହା ଶୁଣିପାରି ତାକୁ ଡକାଇ ବୋଇଲେ, "ଦିନେ କାଠଘୋଡ଼ାରେ ବସାଇ ଗୋଟିଏ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ କନ୍ୟାକୁ ଜଣେ ବଢ଼େଇ ଶୂନ୍ୟରେ ଉଡ଼େଇ ନେଉଥିଲା । ମୁଁ ଦୃଷ୍ଟିଭେଦୀ ବାଣରେ ସେ ବଢ଼େଇ ହାତ କାଟି ଦେଇ ସେ କନ୍ୟାକୁ ଛଡ଼େଇ ଆଣିଲି । ସେ କନ୍ୟା ବର୍ଷେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ କି ବ୍ରତ ପାଳିଛି ବୋଲି କହିବାରୁ ମୁଁ ତାକୁ ବିଭା ନ ହୋଇ ରଖିଛି । ବର୍ଷେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ସେ ମୋତେ ବିଭା ହୋଇଥାନ୍ତା । ମୋର ଅଭାଗ୍ୟ ବଶରୁ ଏବେ ଦୁଇମାସ ହେଲା ସେ କନ୍ୟା ପାଗଳୀ ହୋଇ ଯାଇଛି । ମୁଁ ତାକୁ ଭଲ କରିବି ବୋଲି ଯୁଆଡ଼ୁ ଯେତେ ଉପାୟ କରୁଛି କାହିଁରେ ଭଲ ହେଉନାହିଁ । ତୁମ୍ଭେ

ଯେବେ ଭଲ କରିପାରିବ, ତା ହେଲେ ଯାହା ମାଗିବ ତାହା ଦେବି । ଏହା ଶୁଣି ମଳୟବସନ୍ତ ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲା ମୋର କର୍ମ ସଲଖ ଥିବାରୁ ମୋହିନୀ ପର ପୁରୁଷକୁ ନ ଛୁଇଁ ଭଲ ଉପାୟ କରିଛି । ମାତ୍ର ଏହାଠାରୁ ତାକୁ କେମିତି ନେବି । ଏ ରଜାର ତ ଦୃଷ୍ଟିଭେଦୀ ବାଣ ଅଛି ଯେ ଏ ଗୃହୁଁ ଥିଲେ ସ୍ତ୍ରୀ ଆଗରୁ ନେଇ ହେବ ନାହିଁ, ପୁଣି ମୋର କାଠଘୋଡ଼ାଟି ମୋ ପାଖରେ ନାହିଁ । କଣ କରିବି, କେମିତି ନେବି ।" ଏ କଥା ମନ ମଧ୍ୟରେ ପାଞ୍ଚି ବୋଇଲା, "ମହାରାଜ ! ମୁଁ ନିଶ୍ଚେ ସେ କନ୍ୟାର ପାଗଳାମି ଛଡ଼ାଇ ଦେବି, ମାତ୍ର ତୁମ୍ଭେ କାଲି ସଞ୍ଜବେଳକୁ ତୁମ୍ଭର ଏ ଗଡ଼ଦାଣ୍ଡରେ ଯେତେ ଛକ ଅଛି ସେ ଛକମାନଙ୍କରେ ଶଗଡ଼େ ଲେଖାଏଁ ଶୁଖିଲ ଲଙ୍କାମରିଚ ପ୍ରତିଛକରେ ଗଦା କରିଥିବ । ଗଡ଼ ବାହାର ଗୁର ଦାଗରେ ମୁଆଁ ପଣା ଦୁଇ ହାଣ୍ଡି ଲେଖେଁ ଥୋଇଥିବ । ଆଉ ଏ ଗଡ଼ରେ ଯେତେ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଯେ ଯାହାର ଦୁଆରମାନ କିଳି ଦେଇ ରାତି ପାହିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘର ଭିତରେ ରହିବେ, କେହି ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରିବେ ନାହିଁ । ଏପରି କଲେ ମୁଁ ମୋର ସୁଖେ ଏକା ହୋଇ ବୁଲି ବୁଲି ଯୋଗିନୀଗଣଙ୍କୁ ଧୂପ ଦେଇ ରାତିପାକ ଗୁରଦାଗରେ ପୂଜା କରିବି । ଆରଦିନ ସକାଳୁ ସେ କନ୍ୟାକୁ ଆଣି ମୋତେ ଦେଖାଇବ । ମୁଁ ତାକୁ ଝଡ଼ାଝଡ଼ି କରି ତା ଦେହରେ ଗୋଟେ ପିଶାଚୀ ଅଛି ସେଇଠାକୁ କାଢ଼ିନେବି ଯେ ସେ ତକ୍ଷଣେ ଭଲ ହୋଇଯିବ । ଏହା ଶୁଣି ରାଜା ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ସେ କହିବା ପ୍ରକାରେ ସବୁ ଘଟଣା କରିବାକୁ ଗଲେ । ଏଣେ ମଳୟବସନ୍ତ ସେ ଗଡ଼ର ଗୁରଅଡ଼େ ବୁଲିବୁଲି କରି ଆଲୋଚନା କରୁ କରୁ ଦେଖିଲା ଯେ ରଜାଘରେ ନାଟ ଅଗେଡ଼ା ଘର ପିଣ୍ଡାରେ ତାର ସେ କାଠଘୋଡ଼ାଟା ଅଛି

ହୋଇଛି । ତାକୁ ଦେଖି ଭାବିଲା ଏଥର ଆଉ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ଆଜି ନିଶ୍ଚେ ମୋର ଭାର୍ଯ୍ୟାକୁ ପାଇବି । ମାତ୍ର ତାକୁ ରଜା କେଉଁ ମେଢ଼ରେ ରଖିଛି ତାହା ଜାଣି ନ ଥିଲେ କିମିତି ନେବି । ଏପରି ଅନେକ ଭାବନା କରି କରି ଶେଷକୁ ଯେଉଁ ଧୋବଣୀ ରଜାଘର ଲୁଗା କାଚେ ତାର ଘରକୁ ଯାଇ ତାକୁ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ଦେଇ ବିଶ୍ୱାସରେ ପଚାରିଲା । ଧୋବଣୀ, ମାଲୁଣୀ, ଭଣ୍ଡାରୁଣୀ—ଏମାନଙ୍କୁ ତ ଅନ୍ତଃପୁର ଛାଡ଼ । ଏମାନେ ସବୁ କଥା ଜାଣିଥାନ୍ତି—କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପଚାରୁ ପଚାରୁ ମୋହିନୀ ଯେଉଁ ମେଢ଼ ଉପରେ ରାତିରେ ଶୁଏ ସେ ଠିକଣାଟି ସେ କହିଦେଲା । ତାହା ଶୁଣି ଏ ମାୟା ତପସ୍ୱୀ କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ଅପଣାର ବସାଟି ଭିତରେ ରହିଥାଏ । ତେଣେ ରଜାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ଲୋକ ସବୁ ଛକମାନଙ୍କରେ ଲଙ୍କାମରିଚ ଗଦାକରି ଦେଇ ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବାରୁ ଦୁଆର କିଳି ଯେଝା ଘରେ ରହିଗଲେ ଯେ, ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଗଡ଼ଟାର ଦାଣ୍ଡରେ ବିରାଡ଼ି ପିଲାଟିଏ ସୁଦ୍ଧା ରହିଲା ନାହିଁ । ଏକବାରେ ଗୁହଆଡ଼ ନିଶବଦ ହୋଇଗଲା । ତାହା ଦେଖି ମଳୟବସନ୍ତ ରାତି ପାଞ୍ଚଘଡ଼ି ସମୟରେ ଯାଇ ଯେତେଠାରେ ଲଙ୍କାମରିଚ ଗଦା ହୋଇଥିଲା ତହିଁରେ ସବୁ ନିଆଁ ଲଗେଇ ଦେଇ ଅଖେଡ଼ା ଘର ପିଣ୍ଡାରୁ କାଠ ଘୋଡ଼ାଟା ଆଣି ତା ଉପରେ ବସି ମୋହିନୀ ଯେଉଁ ମେଢ଼ରେ ଥିଲା ସେ ମେଢ଼କୁ ଉଡ଼ିଗଲା । ଏ ଚାଲିବେଲକୁ ମୋହିନୀ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସିଛି । ତାକୁ ସବୁ କଥା କହି ସେ ଘୋଡ଼ାରେ ବସେଇ ଶୂନ୍ୟମାର୍ଗରେ ଉଡ଼େଇ ନେଲା । ଦ'ଘଡ଼ି ଉପରେ ଗଲା ଉତ୍ତାରୁ ଦାସୀମାନେ ନିଦରୁ ଉଠି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ସେ କନ୍ୟା ନାହିଁ । କିଏ ନେଲା, କୁଆଡ଼େ ଗଲା ବୋଲି କୋଳାହଳ କଲେ । ତାଙ୍କ କୋଳାହଳରେ ରଜାଙ୍କର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ସେ ଉଠି କବାଟ ଫିଟେଇ ଦେଲା ବେଳକୁ ଆଖି, ନାକ ଭିତରେ ପଶିଗଲା

ଲଙ୍କାମରିଚ ଧୂଆଁ ଯେ, ଆଉ ଦୃଷ୍ଟିଭେଦୀ ବାଣ ବାନ୍ଧବେ କଣ, ଆଖି ଫିଟେଇ ଗୁହିଁ ପାରିଲେ ନାହିଁ କି ତୁଣ୍ଡ ଫିଟେଇ ଡାକି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ବଡ଼ କଷ୍ଟରେ କବାଟଟା କିଳିଦେଇ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୀରବାଜା ଥିଲା, ସେ ବାଜାଟାକୁ ଘର ଭିତରେ ଥାଇ ଘନ ଘନ ବଜେଇଲେ । ବାଜା ଶୁଣି କି ବିପଦ ପଡ଼ିଲା ବୋଲି ସୈନ୍ୟମାନେ ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ଧରି କବାଟ ଫିଟେଇ ବାହାରିଲାବେଳକୁ ପଶିଗଲା ଲଙ୍କାମରିଚ ଧୂଆଁ ଯେ ଆଉ ଯୁଦ୍ଧକରି ଯିବେ କଣ ବୋପା ଲୋ—ମାଲୋ ବୋଲି ରଡ଼ିକରି ଦୁଆର କିଳି ଘର ଭିତରେ ରହିଲେ । ଆରଦିନ ବେଲ ସାତଘଡ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ କେହି ଗୋଟିଏ କବାଟ ଫିଟେଇ ବାହାରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତହିଁପରେ ନିଆଁ ଲିଭି ଧୂଆଁ ଛାଡ଼ିଯିବାରୁ ରଜା ପ୍ରଜା ଆଦି ସବୁ ଲୋକେ ବାହାରି ହୋଇ ଦେଖିଲା ବେଳକୁ କନ୍ୟା ନାହିଁ କି କାଠଘୋଡ଼ା ନାହିଁ ଓ ସେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ନାହିଁ । ଆଉ କଣ କରିବେ, ମୁଣ୍ଡକାନ ଆଉଁଷି ଥିରି ହୋଇ ଘରେ ରହିଲେ । ଏଣେ ମଳୟବସନ୍ତ ମୋହିନୀକୁ ଘରକୁ ଆଣି ଏ କାଠଘୋଡ଼ାଟା ଥିଲେ ପ୍ରମାଦ ପଡ଼ୁଛି ବୋଲି ତାର ପେଟ ଭିତରେ ବଢ଼େଇ ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରଟି ଖଞ୍ଜିଥିଲା ସେ ଯନ୍ତ୍ରଟି ଭାଙ୍ଗିଦେଇ ଲୋକେ ଦେଖୁଥାନ୍ତୁ ବୋଲି ଯତ୍ନରେ ରଖାଇ ଦେଇଥିଲା ଯେ, ସେ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ରହିଅଛି । ଆରେ ଅବୋଲକରା—"ଏ କଥା ଏତିକି; ଫୁଲଫୁଟେ କେତକୀ ।"

ଏଠାରେ ଅବୋଲକରା କାହାଣୀର କାଠଘୋଡା କଥା ଶେଷ ହେଲା ।

ରତ୍ନହାର କଥା

ଏତକହିରୁ ସାମନ୍ତ ଓ ଅବୋଲକରା ସେଠାରୁ ପଥ ବାହି ଚାଲିଗଲେ । ଯାଉଁ ଯାଉଁ ବାଟରେ ଅନେକ ଦେଶ, ଗ୍ରାମ, ନଗର, ପାଟଣା, ପୁର, ପଲ୍ଲୀ ଦେଖିଲେ । ତହିଁରେ ଗୋଟେ ବଣ ପଡ଼ିଲା । ସେ ବଣର କଥା କଣ କହିବ, ଚାହିଁଦେଲେ ଭୟରେ ପ୍ରାଣ ଥରି ଯାଉଛି । ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲିକରି ଗୋଟିଏ ଦେଖା ନାହିଁ । ଯୁଆଡ଼େ ଚାହିଁଲେ ସିଆଡ଼େ ଖାଲି ବାଘ, ଭାଲୁ, ଗଣ୍ଡା, ଗଧିଆ ମିରଗ, ସମ୍ବର ଓ ବାରହା ପ୍ରଭୃତି ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ହିଂସ୍ରଜନ୍ତୁ ବୁଲୁଛନ୍ତି । ପତ୍ରଟେ ପଡ଼ିଲେ କୁଲଟେ ପଡ଼ିଲା ପରି ଶବ୍ଦ ଶୁଭୁଅଛି । ଏପରି ଭୟଙ୍କର ବଣ ପଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ କଣ କରିବେ, ଏତ ତୀର୍ଥ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, କେବଳ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନ କରି ଚାଲିଲେ । ଯାଉଁ ଯାଉଁ କେତେଦୂର ଅନ୍ତରେ ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପୋଖରୀ ଅଛି ସେ ପୋଖରୀ ହୁଡ଼ାରେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଦେଉଳ ଅଛି । ଦେଉଳର ଉତ୍ତର ପାଖରେ ଷାଠିଏ ହାତ ଉଚ୍ଚରେ ଗୋଟିଏ ମୁଗୁନି ପଥରର ଖମ୍ବ ଅଛି । ସେ ଖମ୍ବ ଉପରେ ତମ୍ବାରେ ଗଢ଼ା ହୋଇ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ା ମାଙ୍କଡ଼ ବସିଛି । ସେ ମାଙ୍କଡ଼ ଗଳାରେ ଗୋଟିଏ ରତ୍ନହାର ଲମ୍ବିଅଛି ଯେ, ସେ ହାରର ତେଜରେ ଚାରିଆଡ଼େ କୋଶେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୀପ ଜଳିଲାପରି ଆଲୁଅ ପଡ଼ିଅଛି । ତାହା ଦେଖି ଅବୋଲକରା ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ସାମନ୍ତଙ୍କୁ ବୋଇଲା, "ଗୋସାଇଁ ଆଉ ଯାଉଛ କଣ, ଆଗ ଏମାନଙ୍କର କଥାଟି କହିଦିଅ—ପୂର୍ବକାଳେ କିଏ ଏହାକୁ ଏଠାରେ ବସେଇଥିଲା, ଏହାର ବେକରେ ଯେଉଁ ରତ୍ନହାରଟି ପଡ଼ିଛି ତାହା କିଏ ଯାକୁ ଦେଇଥିଲା ?" ସାମନ୍ତ ବୋଇଲେ, "ଦେଖୁଛୁ ତ ଏ ନିର୍ଜନ ବଣରେ ମନୁଷ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଦେଖିବାକୁ ନାହିଁ । ଗୋଠ ଗୋଠ ବାଘ, ଭାଲୁ ବୁଲୁଛନ୍ତି । କିମିତି ହେଲେ ଏ ବଣରୁ ପାରି ହୋଇ

ଗଲେ ଜୀବନ ରହିବ ବୋଲି ମୁ ବିଚାରୁ ଅଛି । ତୁ ଆଜି ଏତେବେଳେ ଏପରି ହାଇରାଣି କଲେ ଚଳିବ କି ? ଚଞ୍ଚଳ ଆସେ, ପଳେଇଯିବା; ଏ ବଣ ପାର ହୋଇଗଲେ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଭୟ ସ୍ଥାନରେ ବସି ତୁ ଯାହା ପଚାରୁଅଛୁ ତହିଁର ମୂଳ କାରଣ କହିଦେବି ।" ଏହା ଶୁଣି ଅବୋଲକରା ଆଗ ଯିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଠିକେ କୁନ୍ଥେଇ ଗୁଳେଇ ହେଲା, ହେଲେ କଅଣ କରିବ, ସେ ଭୟଙ୍କର ବଣରେ ଏକାହୋଇ ଫେରିଯିବାକୁ ତ ବାପର ଜୋର ନାହିଁ, ତେଣୁ ହେଉ ଚାଲ ବୋଲି ଭାରି ଧରି ଉଠିଲା । ସାମନ୍ତ ଆଗେ ଆଗେ ଯାଉଥାନ୍ତି, ସେ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଥାଏ । କେତେଦୂର ଗଲା ଉତ୍ତାରୁ ବଣ ଶେଷ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ଦିଶିଲା । ଅବୋଲକରା ବୋଇଲା, "ମୋର ଗୋଡ଼ ବଥେଇଲାଣି, ମୁଁ ଆଉ ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ । ଆଜି ଏହିଠାରେ ବସା କରି ରହିବା । ଆଗ ମୋତେ ସେ ମାଙ୍କଡ଼ର କଥାଟି କହିଦେବ, ପଛେ ବାକି କଥା ଦେଖିବା ।" ଏହା ଶୁଣି ସାମନ୍ତ ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲେ—ଏ ଅଇଣ୍ଠାଖାଇ ପୁଅର ତ ସ୍ୱଭାବ ଏପରି, ଯୁ କଥା ନ କଲେ [illegible] ଏ ଯିବ କି ? ଯାହାହେଉ ଆଜି ଏଠାରେ ରହିବା । ଏମନ୍ତ ବିଚାରି କରି ସେଠାରେ ବସା ପାଣ୍ଡି ସ୍ନାନ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଦି ନିତ୍ୟକର୍ମ ବଢ଼ାଇଲେ । ତହିଁପରେ ରୋଷେଇ ଆରମ୍ଭ କରି ବୋଇଲେ, 'ପକା କମ୍ବଳ ପୋତ ଛତା, ବସ ଅବୋଲକରା କହିବା କଥା ।' ଏହା ଶୁଣି ଅବୋଲକରା ଆନନ୍ଦରେ ମୁଣ୍ଡକୁ ହସା ଦେଇ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ବସିଲା । ସାମନ୍ତ କଥା ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ପୂର୍ବକାଳେ ଉତ୍ତର କୁରୁଦେଶରେ [illegible]ସ୍ୱଗଞ୍ଜନ ବୋଲି ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଅକଳନା ଧନ ସମ୍ପଦ ଥିଲା । ହାତୀ, ଘୋଡ଼ା, ସୈନ୍ୟ ଓ ସାମନ୍ତ ଯେତେ ଥିଲେ ତାହା ସଂଖ୍ୟା କରି ହି ହେବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ସ୍ୱକୀୟ, ଅନ୍ତର ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟନ୍ତର

ହୋଇ ଅନେକ ଗୁଡ଼ାଏ ପୁଅଝିଅ ଥିଲେ । ସେ ରଜାଙ୍କର ନଅର ଭିତରେ ହନୁମାଙ୍କଡ଼ ଗୋଟେ କୁଆଡ଼ୁ ଆସି ରହିଗଲେ । ରଜା ପିଲମାନେ ଯେତେବେଳେ ପାଠପଢ଼ା ଶେଷ କରି ଫେରି ଆସନ୍ତି ସେତେବେଳେ ସେ ମାଙ୍କଡ଼ଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଜଳଖିଆ ଜିନିଷରୁ ଥୋଡ଼େ ଖାଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି । ଏହିପରି ପ୍ରତିଦିନ ଦେଇ ଦେଇ ମାଙ୍କଡ଼ଗୁଡ଼ାକ ତାଙ୍କ ପୋଷା ମାନିଯାଇ ଡାକିଦେଲେ ପାଖକୁ ଧାଇଁ ଆସନ୍ତି, ନାଚକରି ବୋଇଲେ ନାଚନ୍ତି, ଡେଇଁପଡ଼ନ୍ତି—ଏପରି ନାନାଦି ଖେଳ, କଉତୁକ କରୁଥାନ୍ତି । ଏମାନେ ତ ରଜାପିଲା, ସୁଙ୍କର ଅବା ଅଭାବ କଣ । ତେଣୁ ସେ ମାଙ୍କଡ଼ଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ପ୍ରତିଦିନ ଆନନ୍ଦରେ ନାନାଦି ଖଜା ପିଠା ଏବଂ ଫଳମୂଳକୁ ପେଟେ ପେଟେ ଖାଇବାକୁ ଦେଉଥାନ୍ତି । ମାଙ୍କଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ଖାଇବାକୁ ପାଇବାରୁ ଆଉ କୁଆଡ଼େ ବଣବୁଦାକୁ ନ ଯାଇ ସେହିଠାରେ ଘର କଲା ପରି ରହିଗଲେ । ସେ ଯେଉଁଠାରେ ରହିଥାନ୍ତି, ତା ପାଖରେ ରଜାଙ୍କର ଘୋଡ଼ାଶାଳ ଥାଏ ଯେ, ତହିଁରେ ଦୁଇଶହ ଘୋଡ଼ା ବନ୍ଧା ହୁଅନ୍ତି । ସେ ଘୋଡ଼ାଶାଳର ଅଳ୍ପଦୂରରେ ହେଁସେଇ ଘର ଥାଏ ଯେ ତହିଁରେ ସୁଆରମାନେ ନାନାଦି ପଦାର୍ଥ (ମାଙ୍କ ରଜାବଢ଼ା କରନ୍ତି । ରଜାଘର ଗୋଟିଏ ମେଣ୍ଢା ଥାଏ ଯେ ସେ ମେଣ୍ଢାଟାର ଦେହଯାକରେ ଭାଲୁ ରୁମପରି ରୁମଗୁଡ଼ାକ ଗୁଞ୍ଚଖଣ୍ଡେ ଲେଖାଁ ଲମ୍ବରେ ବଢ଼ିଥାଏ । ସେ ମେଣ୍ଢାଟା ପ୍ରତିଦିନ ହେଁସେଇ ଘରେ ପଶି ଯେତେବେଳେ ଯାହା ପାଏ, ତାହା ଆଖିବୁଜି ଖାଇଦିଏ । ସେ ସେମିତି ଖାଇପିବାର ଦେଖିଲେ ସୁଆର କଣ କରନ୍ତି ନା ପିଢ଼ା ଥାଉ, ଚଟୁ ଥାଉ ଯାହା ପାଆନ୍ତି, ତହିଁରୁ ଗୋଟେ ଧରି ତାକୁ ଦୁମ୍‌ଦାମ୍ କରି ପିଟି ଦେଇଯାନ୍ତି । ତଥାପି ସେ ମେଣ୍ଢାଟା ଲେସେଡ଼ା ଘରକୁ ଥୋବଡ଼ା ଗଲାପରି ଥରକୁ ଥର ହେଁସେଇ ଘରେ ପଶି ଯାଉଥାଏ, ଥରକୁ ଥର ସୁଆରଙ୍କ ହାତରୁ ମାଡ଼େ ମାଡ଼େ

ଖାଉଥାଏ । ଏ ରହସ୍ୟ ବନ୍ଦ ନ ହୋଇ ପ୍ରତିଦିନ ଏକାପରି ଲାଗିଲା । ଏ କଥା ଦେଖି ସେ ମାଙ୍କଡ଼ ଗୋଠରେ ଯୂଥପତି ବୋଲି ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ାମାଙ୍କଡ଼ ଥିଲା । ସେ ଆଉସବୁ ମାଙ୍କଡ଼ମାନଙ୍କୁ ବସେଇ କହିଲା—"ଦେଖ, ଏଠାରେ ପ୍ରତିଦିନ ସୁଆରମାନଙ୍କର ମେଣ୍ଢା ସଙ୍ଗେ କଳି ଲାଗୁଛି । ବଡ଼ ପୁରୁଷେ କହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁ ଘରେ ପ୍ରତିଦିନ କଳିକଜିଆ ଲାଗୁଥିବ, ସେ ଘରେ ଜାଣିବା ଲୋକ ରହିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଦିନ ତଳେ ଉଜ୍ଜୟିନୀ ନଗରରେ ଥିଲି । ସେ ଦେଶ ରାଜାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପଣ୍ଡିତ ସଭା ବସିଥିଲା । ସେ ସଭାରେ ଜଣେ ନୀତିଜ୍ଞ ପଣ୍ଡିତ କହିଲେ—

ବୈଦ୍ୟଂ ପାନରତଂ ନଟଂ କୁପଠିତଂ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟହୀନଂ ଦ୍ୱିଜଂ,
ଯୁଦ୍ଧେ କାପୁରୁଷଂ ହୟଂ ଗତରୟଂ ମୂର୍ଖଂ ପରିବ୍ରାଜକଂ ।
ରାଜାନଂ ଚ କୁମନ୍ତ୍ରିଭିଃ ପରିବୃତଂ ଦେଶଞ୍ଚ ସୋପଦ୍ରବଂ,
ଭାର୍ଯ୍ୟାଂ ଯୌବନଗର୍ବିତାଂ ପରରତାଂ ମୁଞ୍ଚନ୍ତି ଶୀଘ୍ରଂ ବୁଧାଃ ॥

ଏ ଶ୍ଳୋକକୁ ଅର୍ଥ କଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ନିଶା ଖାଉଥିବା ବୈଦ୍ୟ, କୁତ୍ସିତ ପଢ଼ା କରିଥିବା ନାଟୁଆ, ବେଦ ନ ପଢ଼ିଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯୁଦ୍ଧରେ ଭୟାଳୁ ପୁରୁଷ, ବେଗ ନ ଥିବା ଘୋଡ଼ା, ମୂର୍ଖ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ, କୁତ୍ସିତ ମନ୍ତ୍ରୀ ବେଷ୍ଟିତ ରାଜା, ଉପଦ୍ରବ ଜାତ ହେଉଥିବା ଦେଶ ଏବଂ ଯୌବନଗର୍ବିତା ଓ ପରପୁରୁଷରତା ଭାର୍ଯ୍ୟା ଏମାନଙ୍କୁ ପଣ୍ଡିତ ଲୋକ ଶୀଘ୍ର ତ୍ୟାଗ କରିବ । ଯେବେ ତ୍ୟାଗ ନ କରିବ, ତା ହେଲେ ନିଶ୍ଚେ ପ୍ରମାଦରେ ପଡ଼ି ଦିନେ ନାଶଯିବ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଜାତିରେ ମାଙ୍କଡ଼—ବଣ, ବୁଦା, ଗଛ ଓ ଡାଳ ଆମ୍ଭର ଘର । ଏବେ କାହିଁକି ଆମ୍ଭେ ଏ ଉପଦ୍ରବ ଦେଶରେ ଥିବା । ଚାଲ ସମସ୍ତେ ଏ ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ବଣକୁ ଯାଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ରହିବା ।" ଏହା ଶୁଣି ସେ ଗୋଠରେ ଯେତେ ମାଙ୍କଡ଼ ଥିଲେ ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ଖିଙ୍କାରି ହୋଇ ବୋଇଲେ, "ତୁ ବଡ଼ ପଣ୍ଡିତଟା, ଭାରି ହିତ କଥାଟେ ଆମର

କହିଲୁ । ଆମ୍ଭେ ଏଠାରେ ଥିବାରୁ ବର୍ଷାବେଳେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ପକ୍‌କା ଘରେ ରହୁଛୁଁ, ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥମାନ ଖାଉଛୁଁ, ରଜା ପିଲାମାନେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଏପରି ପାଳୁଛନ୍ତି ଯେ, ଆମ ଉପରେ କୁଠାଟେ ହେଲେ ପଡ଼ୁ ନାହିଁ । ତୁ ବୁଢ଼ାହେଲୁଣି ଯେ, ତୋର ଖାଇବା ପଦାର୍ଥ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ହେଉ ନାହିଁ ବୋଲି ସିନା ବଣକୁ ପଳେଇବୁ ବୋଲୁଛୁ ? ଆମ୍ଭେ କାହିଁକି ତୋ ବୋଲରେ ଏ ସୁଖ ଛାଡ଼ି ବଣକୁ ଯାଇ ଲଟାବୁଦାରେ ବୁଲି ନାନାଦି ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ମାଡ଼ ଗାଳି ଖାଇବୁ ? ତୋତେ ଏ ସୁଖ ପିତା ଲାଗୁଥିଲେ ତୁ ଚାଲି ଯା, ଆମ୍ଭେ ଯିବୁ ନାହିଁ ।” ଏହା ଶୁଣି ସେ ବୁଢ଼ାମାଙ୍କଡ଼ ବୋଇଲା; “ତୁମ୍ଭର କାଳ ପୂରି ଆସିବାରୁ ମୋର ହିତ ବାକ୍ୟ ଶୁଣୁ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ବଡ଼ପୁରୁଷେ କହିଛନ୍ତି—

ଦୀପନିର୍ବାଣଗନ୍ଧଞ୍ଚ ସୁହୃଦ୍ ବାକ୍ୟମରୁନ୍ଧତୀଂ ।
ନ ଜିଘ୍ରନ୍ତି ନ ଶୃଣ୍ୱନ୍ତି ନ ପଶ୍ୟନ୍ତି ଗତାୟୁଷଃ ।

ମାତ୍ର ମୁଁ କହିବା କଥା ମନେ ରଖିଥାଅ ଯେ, ସୁଆର ଓ ମେଣ୍ଢାର କଳିରୁ କଦିନେ ଦିନେ ତୁମ୍ଭର ମରଣ ଘଟିବ । ମୁଁ ଯାହା ଆଖିରେ ଦେଖୁଥିବି ତୁମ୍ଭେମାନେ ମରିବ, ତା ଅପେକ୍ଷା ବେଳ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ତୁମ୍ଭପାଖରୁ ପଳେଇ ଯିବାର ଭଲ ।” ଏହା କହି ସେ ବଣକୁ ଚାଲିଗଲା । ବାକି ମାଙ୍କଡ଼ଯାକ ସେଠାରେ ରହିଥାନ୍ତି । କେତେ ଦିନ ଗଲା ଉତ୍ତାରୁ ଦିନେ ସେ ମେଣ୍ଢାଟା ରୋଷେଇ ଘରେ ପଶି ଭାତଗୁଡ଼ାକ ଖାଇଯାଉଛି—ଏହି ସମୟରେ ଜଣେ ସୁଆର ଆସି କ୍ରୋଧରେ ଜଳନ୍ତା ନିଆଁ ଖୁଣ୍ଟାଟେ ଧରି ତହିଁରେ ତାକୁ ଚାରି ପାଞ୍ଚ ପାହାର ପିଟିଦେଲା ଯେ, ତାର ଲୋମଗୁଡ଼ାକରେ ନିଆଁ ଲାଗି ଟୋଟେ ଜଳିଲା ପରି ଜଳି ଉଠିଲା । ତେଣୁ ସେ ମେଣ୍ଢାଟା ବିକଳରେ ଧାଇଁ ଯାଇ ଘୋଡ଼ାଶାଳରେ ଶୁଖିଲା ଘାସଗୁଡ଼େ ଗଦା ହୋଇଥିଲା, ସେ ଘାସଗଦାରେ ଗଡ଼େଇ ହେଲା ଯେ ତହିଁରେ ନିଆଁ

ଲାଗି ଘୋଡ଼ାଶାଳଟା ପୋଡ଼ିଗଲା । ସେତେବେଳକୁ ଘୋଡ଼ା ସୈନ୍ୟମାନେ ଘୋଡ଼ାଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ବାନ୍ଧିଦେଇ ଖାଇବା ପାଇଁ ଯେଝା ଘରକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଘୋଡ଼ାଶାଳରେ ନିଆଁ ଲାଗିବାର ଦେଖି ଗଡ଼ବାସୀ ଲୋକେ ଧାଇଁଆସି ନିଆଁ ଲିଭାଇ ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ଯେତେ ଘୋଡ଼ା ଥିଲେ, ତହିଁରୁ ଚଉଠେ ମରଯାଇଛନ୍ତି । ବାକି ତିନି ଚଉଠ ଘୋଡ଼ା ଦରପୋଡ଼ା ହୋଇ ଜୀଇଛନ୍ତି । ଏହା ଦେଖି ଘୋଡ଼ା ଚିକିତ୍ସା ଜାଣିଥିବା ବୈଦ୍ୟଙ୍କୁ ଡକାଇ ଆଣି ରଜା ଆଜ୍ଞା କଲେ, "ଏ ଘୋଡ଼ାମାନଙ୍କର ପୋଡ଼ା ଘା କିପରି ଶୀଘ୍ର ଭଲ ହେବ, ସେ ଉପାୟ କର ।" ବୈଦ୍ୟ ବୋଇଲା, "ହନୁମାଙ୍କଡ଼ ଚର୍ବିରେ ମଲମ ତିଆରି କଲେ ଘୋଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ଭଲ ହେବେ । ଏହା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଉପାୟରେ ଭଲହୋଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।" ରଜା ବୋଇଲେ, "ଆମ୍ଭର ତ ଅନେକ ଘୋଡ଼ା ଘାଉଆ ହୋଇଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଏତେ ମାଙ୍କଡ଼ ଚର୍ବି କେଉଁଠାରୁ ପାଇବା ? ଏହା ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଇଲା, "ଏଥିପାଇଁ ଏତେ ଭାବନା କାହିଁକି ? ଆମ୍ଭ ପକ୍କା ଉପରେ ଯେଉଁ ମାଙ୍କଡ଼ ଗୋଠକ ଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ମାରି ଚର୍ବି ବାହାର କରିଦେବା । ଏ କଥା ନ କରି ବଣ ପର୍ବତରୁ ମାଙ୍କଡ଼ ଖୋଜା ଲୋଡ଼ାକରି ମାରି ଆଣିଲା ବେଳକୁ କାଳ ବିତିଯିବ, ଘୋଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ବଞ୍ଚି ପାରିବେ ନାହିଁ ।" ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରି ତତ୍ପରେ ଜାଲ ପକାଇ ସେ ମାଙ୍କଡ଼ ଗୋଠରୁ ଗୋଟିଏ ନ ରଖି ସବୁଯାକ ମାରିଦେଲେ । ମାଙ୍କଡ଼ ଚର୍ବିରେ ମଲମ ରାନ୍ଧି ଲଗାଇ-ଦେବା ମାତ୍ରେ ଯେତେ ଘୋଡ଼ା ଘାଉଆ ହୋଇଥିଲେ ତହିଁରୁ ଗୋଟିଏ ନ ମରି ସବୁ ଭଲ ହୋଇଗଲେ । ଏ କଥା ଚାରିଆଡ଼େ ବିଖ୍ୟାତ ହେବାରୁ ବୁଢ଼ାମାଙ୍କଡ଼ ଶୁଣି ବିକଳରେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ବହେ ଗଡ଼ିଗଲା । ତହିଁପରେ ମନେ ମନେ ବିଚାରିକଲା—ଏ ରଜାଟା ମୂର୍ଖପଣରେ କେତେ ଅନ୍ୟାୟ ନ କଲା । ପୋଷା ମାଙ୍କଡ଼ଗୁଡ଼ାଙ୍କ

ଘରେ ବସାକରି ରହିଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ବିନାଦୋଷରେ ମାରିଦେଲା ଯେ, ଗୋଟିଏ ସୁଦ୍ଧା ବାକି ରଖିଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ଜୀବନରେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ମୋର ବଂଶ ଯେ ମାରିଦେଇଛି, ମୁଁ ଯେବେ ତାର ବଂଶ ମାରି ନ ପାରିବି, ତା ହେଲେ ମୋ ପରି ଅଯୋଗ୍ୟ ପୁତ୍ର ଆଉ ସଂସାରରେ ଜନ୍ମ ହେବ ନାହିଁ । ବଡ଼ ପୁରୁଷେ କହିଛନ୍ତି— "ଆତତାୟୀ ଶତ୍ରୁକୁ ବଳରେ ନ ପାରିଲେ କଳ କୌଶଳରେ ଅଥବା କପଟ କରି ବିଶ୍ୱାସରେ ମାରି ପୁରୁଷାର୍ଥ ଲାଭ କରିବ ।" ଏଥିପାଇଁ ମୁଁ ଆଜଠାରୁ ଲାଗିପଡ଼ି ଯେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ସେ ପାପିଷ୍ଠ ରଜାର ବଂଶ ଧ୍ୱଂସ କରିବି । ଏମନ୍ତ ବିଚାରି କରି ସେହି ଦିନଠାରୁ ଦୁଃଖରେ ଆହାର ପାଣି ନ ଖାଇ ବଣଯାକରେ ବୁଲୁଥାଏ । କେତେଦିନ ଗଲା ଉତ୍ତାରୁ ସେ ଦିନେ ଯାଇ ହିମାଳୟ ନିକଟରେ ଏକ ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖିଲା, ଗୋଟିଏ ଅତି ବଡ଼ ପୋଖରୀ ଅଛି । ସେ ପୋଖରୀ ତୁଠପାଖରେ ପାଣିକି ଲାଗି ଦରଶୁଖିଲା ପଙ୍କଗୁଡ଼ାକ ରହିଅଛି । ତୁଠ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ସୁଦ୍ଧା ନାହିଁ । ଯେତେ ଜୀବଜନ୍ତୁ ସେ ପୋଖରୀକି ପାଣି ପିଇବାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ଯିବା ପାଦଗୁଡ଼ିକ ସେହି ଦରଶୁଖିଲା ପଙ୍କରେ ପଡ଼ିଅଛି । କିନ୍ତୁ ଆସିବା ପାଦ ଗୋଟିଏ ସୁଦ୍ଧା ପଡ଼ିନାହିଁ । ଏହା ଦେଖି ସେ ମନେ ମନେ ବିଚାରି କଲା—ଏ ପୋଖରୀ ଭିତରେ କେହି ଗୋଟିଏ ବଳିଷ୍ଠ ଜୀବ ଅଛି । ସେ ନିଶ୍ଚେ ଯେତେ ପ୍ରାଣୀ ପାଣି ପିଇବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ବଳେ ଧରି ଗିଳି ଦେଉଛି, ନୋହିଲେ କାହିଁକି ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କର ଯିବା ପାଦ ପଡ଼ିଅଛି, ଆସିବା ପାଦ ପଡ଼ି ନ ଥାନ୍ତା ? ଏହା ବିଚାରି କରି ବୁଲି ବୁଲି ତାକୁ ଶୋଷ କରିବାରୁ ପାଣି ପାଖକୁ ନ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ପଦ୍ମନାଡ଼ ପଡ଼ିଥିଲା, ତାକୁ ଧରି ଖଣ୍ଡେ ଦୂର ଅନ୍ତରେ ବସି ସେ ପଦ୍ମ ନାଡଟାର ଗୋଟିଏ ପାଖ ପାଣିକି ଲଗାଇ ଆର ପାଖରେ ମୁହଁଦେଇ

ପାଣି ଶୋଷିଆଣି ପିଇଲା । ଏହି ସମୟରେ ସେ ପାଣିରୁ ଗୋଟିଏ ଅସୁର ବାହାରିଲା ଯେ ସତେ ଗୋଟିଏ ଖଣ୍ଡିଆ ପର୍ବତ ପରି ଦିଶୁଅଛି । ତାର ବେକରେ ଗୋଟିଏ ରତ୍ନହାର ଲମ୍ବିଅଛି ଯେ, ସେ ହାରଟାର ମୂଲ୍ୟ କେତେ ଟଙ୍କା ହେବଟି ତାହା କେହି କହି ପାରିବ ନାହିଁ । ସେ ଅସୁରଟା ଏତେ ଉଚ୍ଚ ଯେ ପାଣି ମଧ୍ୟରେ ଠିଆ ହେବାରୁ ଅଣ୍ଟାଠାରୁ ଉପରକୁ ଆଉ ପାଣି ଲାଗୁ ନାହିଁ । ତାର ବିକଟାଳ ମୁଖ ଏବଂ ପରିଘ ପରି ବାହୁ ଯୋଡ଼ାକ ଦେଖିଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଭୟରେ ହଗି ମୁତି କରି ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଦେବ । ସେ ଅସୁର ମେଘ ପରି ଗର୍ଜନ କରି ବୋଇଲା, "କିରେ ପାପିଷ୍ଠ ମାଙ୍କଡ଼, ତୁ ମୋର ଦାନା ମାରିବାକୁ ଏଠାକୁ ଆସିଥିଲୁ କି ?" ମାଙ୍କଡ଼ ବୋଇଲା, "ମୁଁ ତ ମୋ ସୁଖେ ବସି ଶୋଷ କରିବାରୁ ।ଣି ମନ୍ଦେ ପିଉଥି । ମୁଁ ତୋର କଣ କଲି ଯେ ମୋତେ ଅକାରଣେ କାହିଁକି ଗାଳି ଦେଉଛୁ ।" ଅସୁର ବୋଇଲା, "ପୂର୍ବକାଳରେ ମୁଁ ବହୁତ ଜୀବଜନ୍ତୁ, ଗୋରୁ, ଗାଈ, ମନୁଷ୍ୟ, ଦେବତା ଏବଂ ଯକ୍ଷ ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କୁ ବଳେ ଧରି ଖାଇ ଯିବାରୁ ଇନ୍ଦ୍ର ମୋତେ ଏହି ପୋଖରୀରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ବୋଇଲେ, ତୁ ଆଜଠାରୁ ଏହିଠାରେ ଥିବୁ । ଏ ପାଣିରେ ଯେତେ ପ୍ରାଣୀ ଗୋଡ଼ ବୁଡ଼ାଇବେ ତାଙ୍କୁ ଧରି ଖାଉଥିବୁ । ଏ ପାଣିରେ ଯାହାର ଗୋଡ଼ ନ ଲାଗିବ, ସେ ଯେଡ଼େ ଦୁର୍ବଳ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ତୁ ଧରିପାରିବୁ ନାହିଁ କି ଖାଇପାରିବୁ ନାହିଁ । ତୁ ଯେବେ ଏ ପାଣିରୁ ଗୋଡ଼କାଢ଼ି ପଦାକୁ ଉଠିଯିବୁ ତାହାହେଲେ ସେହିକ୍ଷଣି ତୋର ମୁଣ୍ଡଟା ଚୂନା ହୋଇଯିବ । ଏହା କହି ଇନ୍ଦ୍ର ମୋତେ ଏ ରତ୍ନହାରଟି ଦେଇ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ବାହୁଡ଼ିଗଲେ । ମୁଁ ସେହିଦିନଠାରୁ ଏ ପାଣି ଭିତରେ ଥାଇ ଯେତେ ପ୍ରାଣୀ ଏ ପାଣିରେ ଗୋଡ଼ ଦେଇ-ଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଖାଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଥିଲି । ତୁ ଏବେ ଏ କଥାଟି କହୁ ଯେ, ତୋଠାରୁ ଶିକ୍ଷାକରି ସମସ୍ତେ ଯେବେ ଏହିପରି ପାଣି ପିଇଦେଇ

ପଳାଇଯିବେ ମୁଁ ଆଉ କଣ ଖାଇ ବଞ୍ଚିବ ? ତୁ ଯାହା ତ କାଲୁ କାଲୁ ଏ କଥା ଆଉ କାହାରି ଆଗରେ କହୁ ନାହିଁ ? ମାଙ୍କଡ଼ ବୋଇଲା, "ଏ ପାଣିରେ ପଶି ବୁଡ଼ିବେ ବୋଇଲେ କେତେ ମନୁଷ୍ୟ ତୁ ଖାଇ ପାରିବୁ ? ଅସୁର ବୋଇଲା, "ମୋତେ ଏ କଥା ପଚାରୁଛୁ ରେ, ଏ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିବେ ବୋଇଲେ ଏ ସଂସାରେ ଯେତେ ମନୁଷ୍ୟ ଅଛନ୍ତି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଏକା ଥରକେ ଗିଳିଦେବି ।" ମାଙ୍କଡ଼ ବୋଇଲା, "ତୋର ବେକରେ ଯେଉଁ ରତ୍ନହାରଟି ଅଛି ସେଇଟି ମୋତେ ଦେବୁ ବୋଇଲେ ମୁଁ ଆସନ୍ତା ରବିବାର ଦିନ ବଡ଼ ସକାଳୁ ତିନି ହଜାର ନରନାରୀ ଆଣି ଏ ପାଣିରେ ବୁଡ଼େଇ ଦେବି, ତାଙ୍କୁ ଖାଇ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଯିବୁ ।
ଏହା ଶୁଣି ସେ ଅସୁର ଆନନ୍ଦରେ ଠହଠହ ହୋଇ ହସି ଦେଇ ବୋଇଲା, "ଭାଇ, ତୁ ଯେବେ ଏହା କରି ଦେଇ ପାରିବୁ ତୋଠାରୁ ଭଲ ମିତ୍ର ମୋର କେହି ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିବି । ତୋତେ ମୁଁ ଏ ରତ୍ନହାରଟି ଦେଇଅଛି ନେ । ତୁ ଆଜିଠାରୁ ମଇତ୍ର ହେଲୁ, ବେଗ ହୋଇ କ୍ୱମିତ ଏ କଥା କର ।" ଏହା କହି ସେ ହାରଟି ବେକରୁ କାଢ଼ି ପଦାକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଲା । ମାଙ୍କଡ଼ ତାକୁ ନିଜ ଗଳାରେ ବାନ୍ଧି ଏଥର ମୋର ମନୋରଥ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ବୋଲି ଆନନ୍ଦରେ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଚାଲିଗଲା । ଯାଉଁ ଯାଉଁ ତିନିଦିନ ପରେ ଯେଉଁ ରଜା ତାର ବଂଶ ମାରିଥିଲେ ସେ ରଜାଙ୍କ ଗଡ଼ରେ ଯାଇଁ ପହଞ୍ଚିଲା । ତାକୁ ଦେଖି ଗଡ଼ବାସୀ ଲୋକେ ବୋଇଲେ, "କି ରେ ଯୂଥପତି ! ତୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥିଲୁ, ତୋର ବଂଶଯାକ ରଜା ତ ମରାଇ ଦେଲେଣି, ଏବେ ଆଉ କାହିଁକି ଆସିଛୁ ଯେ କଣ ଦେଖିବୁ ?" ମାଙ୍କଡ଼ ବୋଇଲା; "ରଜା ବଂଶଯାକ ମରାଇ ଦେଲେ ମୋର କି ଗଲା, ଯାହାର କାଳ ପୂରିଲା ସେ ମଲା, ଏଥିପାଇଁ ମୁଁ କଣ କରିବି ? ଅଥବା ମୁଁ ଏଠାକୁ ନ ଆସିଲେ ଯେଉଁ

ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ ମଲେଣି ସେମାନେ କଣ ଆଉ ଜୀଇ ଆସିବେ କି ?” ଏହା ଶୁଣି ସେମାନେ ବୋଇଲେ, “ପୂର୍ବେ ତୁ ଏଠାରେ ଥିଲବେଳେ ତୋ ଗଳାରେ ତ ଏ ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନହାର ନ ଥିଲା, ଏବେ କେଉଁଠାରୁ ପାଇଲୁ ? ମାଙ୍କଡ଼ ବୋଇଲା ମୁଁ ଏହା ଯେଉଁଠାରୁ ପାଇଲି ତାହା କହିଲେ ତୁମ୍ଭେ ସତ କରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣୁଛି, ତଥାପି କହୁଅଛି ଶୁଣ । ହିମାଳୟ ପର୍ବତ ନିକଟରେ ଉତ୍ତର ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ କୁବେର ଦେବତା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପୋଖରୀ ଖୋଳାଇ ଅଛନ୍ତି । ସେ ପୋଖରୀର ନାମ ରତ୍ନହ୍ରଦ । ତାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲାବେଳେ କୁବେର ଏପରି ବର ଦେଇ ଅଛନ୍ତି—ରବିବାର ଦିନ ବଡ଼ସକାଳୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅର୍ଦ୍ଧେ ଉଦୟ ହୋଇଥିବେ, ଯେ ତହିଁରେ ବୁଡ଼ି ସ୍ନାନ କରିବ ସେ ପାଣିରୁ ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ତା ଗଳାରେ ଏହିପରି ରତ୍ନହାର ଗୋଟିଏ ଲଗିଥିବ । ମୁଁ ଏ କଥା ଶୁଣିବାରୁ ଦିନେ ଯାଇ ପୋଖରୀରେ ବୁଡ଼ିଲି । ମୁଁ ବୁଡ଼ିଲାବେଳେ ଆଉ ଦଶ ବାରଜଣ ପୁରୁଷ ମଧ୍ୟ ବୁଡ଼ିଥିଲେ । ପାଣିରୁ ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ବେକରେ ଏହିପରି ହାର ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଲଗିଥିଲା । ସେହି ଦିନଠାରୁ ଏଇଟି ମୋ ବେକରେ ଅଛି । ନୋହିଲେ ଏ ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନହାର ମୋତେ କାହିଁକି କିଏ ଦିଅନ୍ତା । ଏହା ଶୁଣି ସେ ଗଡ଼ବାସୀମାନେ ବୋଇଲେ, “ଆମେ ଗଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ମିଳିବ କି ?” ମାଙ୍କଡ଼ ବୋଇଲା, “ତୁମ୍ଭେ କଣ, ଯିଏ ଯାଇ ସେ ପୋଖରୀରେ ବୁଡ଼ିବ ତାକୁ ମିଳିବ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ କଣ ?” ଏହା ଶୁଣି ସେ ଲୋକମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ବାଟ ହାଟ, ଘାଟ ଏବଂ ଜଳ ତୁଠମାନଙ୍କରେ ଏହି କଥା ସନ୍ତତ କୁହାକୁହି ହେଲେ । ଜଣକରୁ ଦୁଇ ଜଣ, ଦୁଇ ଜଣରୁ ପାଞ୍ଚଜଣ, ପାଞ୍ଚ ଜଣରୁ ଦଶ ଜଣ, ଦଶ ଜଣରୁ ଶହେ ଜଣ, ଏହିପରି ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ

ଏ କଥା ରଜାର କାନକୁ ଗଲା । ରଜା ସତ ମିଛ ବୁଝିବାକୁ ବୁଢ଼ା ମାଙ୍କଡ଼କୁ ଡକାଇ ପଚାରିଲେ । ବୁଢ଼ା ମାଙ୍କଡ଼ ପ୍ରମାଣ କରି କହିଲା, "ଆଜ୍ଞା, ଏଥିରେ ମିଛ ନାହିଁ, ଯାହା ଶୁଣିଛନ୍ତି, ସବୁ ସତ ।" ରଜା ବୋଇଲେ ଯେବେ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିଲେ ଏପରି ଅମୂଲ୍ୟ ହାର ମିଳୁଅଛି, ତା ହେଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ସେଠାକୁ ନେଇ ପାରିବୁ କି ?" ବଡ଼ ପୁରୁଷେ କହିଛନ୍ତି—

ଲୋଭାତ୍ କ୍ରୋଧଃ ପ୍ରଭବତି ଲୋଭାତ୍ ମୋହଶ୍ଚ ଜାୟତେ ।
ଲୋଭାତ୍ କାମଶ୍ଚ ନାଶଶ୍ଚ ଲୋଭ ପାପସ୍ୟ କାରଣଂ ॥

ସେହିପରି ଏ ରଜାର ଅବା କଣ ନ ଥିଲା ଯେ ମାଙ୍କଡ଼ଟାର କଥା ଶୁଣି ଲୋଭରେ ରତ୍ନହାର ପାଇବ ବୋଲି ଯିବାପାଇଁ ତାକୁ ପଚାରିବାରୁ ସେ ବୋଇଲା, "ତୁମ୍ଭେ ବିଜେ କରିବେ ବୋଇଲେ ମୁଁ ସଳଖ ବାଟରେ ନେଇ ଆଠ ଦିନରେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବି ।" ରଜା ବୋଇଲେ, "ମୋତେ ଏକା ମିଳିବ, ନା ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଆଉ ଯେତେ ଲୋକ ଥିବେ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମିଳିବ ?" ମାଙ୍କଡ଼ ବୋଇଲା "ଏ କଥା ପଚାରୁଛନ୍ତି କଣ, ଦେଖୁଛନ୍ତି ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବଣ ପଶୁ, ମୁଁ ବୁଡ଼ିଲି ମୋ ମୋତେ ମିଳିଅଛି, ଆଉ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମିଳିବାରେ ସନ୍ଦେହ କଣ ? କୁବେର ଦେବତାଙ୍କ ବର ପ୍ରସାଦରୁ ରବିବାର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅଧେ ଉଦେ ହୋଇଥିବେ, ଯେ ତହିଁରେ ବୁଡ଼ିବ ତାକୁ ଏହିପରି ହାର ଗୋଟିଏ ମିଳିବ । ଆଉ ତମେ କଣ, ମୁଁ କଣ, କିଏ କଣ, ଯିଏ ସେ ପୋଖରୀରେ ବୁଡ଼ିବ ସେ ଗୋଟିଏ ହାର ପିନ୍ଧି ବାହାରିବ ।" ଏ କଥା ଶୁଣି ରଜାଙ୍କର ଆଉ ଟିକେ ହେଲେ ଅବିଶ୍ୱାସ ହେଲାନାହିଁ । ଲୋଭରେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ବୋଇଲେ, "ତା ହେଲେ, ସଜ ହୁଅ କାଲି ସକାଳୁ ଯିବା । ଆଉ ବିଳମ୍ବ କାହିଁକି କରିବା ?" ଏହା ଶୁଣି ମାଙ୍କଡ଼ ମନେ ମନେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ବୋଇଲା, "ଆଜ୍ଞା ଯିବା ଯେ ମାତ୍ର ବାଟ ବଡ଼

ଅସାଧ ପଡ଼ିବ, ତେଣୁ ସୂପକାର ନଉକର, ଗଉଡ଼ ଭଣ୍ଡାରି ରାହୁତିଆ ପ୍ରଭୃତି କେତେ ଲୋକ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଆନ୍ତୁ, ନୋହିଲେ ଯିବା ଆସିବାକୁ କଷ୍ଟ ହେବ।” ରଜା ହେଉ ସେହିପରି କରିବା ବୋଲି କହି ଭିତରକୁ ଗଲେ। ମାଙ୍କଡ଼ ତା ସୁଖେ ସେ ଗଛ ଉପରେ ରହିଲା। ତେଣେ ରାଜା ଯାଇ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆଗରେ ଏ କଥା କହି କାଲି ସକାଳୁ ଯିବାକୁ ହେବ ବୋଲି ଲୋକବାକ ସଜ କରିବାକୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ। ଦେଖ ଦଇବର ଘଟଣା ଏପରି ଥିଲା ଯେ, ରଜା ଯିବାର ଶୁଣି ରାଣୀମାନେ ବୋଇଲେ ଆମେ ଯିବୁଁ, ଜେମାମାନେ ବୋଇଲେ ଆମେ ଯିବୁଁ, ପୋଇଲୀ ପରିବାରମାନେ ବୋଇଲେ ଆମେ ଯିବୁଁ। ରତ୍ନହାର ପିନ୍ଧିବେ ବୋଲି ତ ସଭିଁଙ୍କର ଲୋଭ ବଳି ଗଲାଣି, ଆଉ କିଏ ଅବା ନ ଯିବ ବୋଲୁଛି ଯେ କାହାକୁ ହଁ କରିବେ; କାହାକୁ ନାହିଁ କରିବେ। ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତ ଲୋଭ ଘୋଟି ଗଲାଣି। ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ହେଉ ହେଉ ସେ ଗଡ଼ରେ ବାଳ ବୃଦ୍ଧ, ବନିତା ପ୍ରଭୃତି ଯେତେ ଲୋକ ଥିଲେ ସମସ୍ତେ ଯିବାପାଇଁ ସଜ ହେଲେ। ରାତି ପାହିବାରୁ ରଜା ଗୋଟିଏ ସୁଆରିରେ ବସି ଏବଂ ସେହି ସୁଆରିରେ ସେ ମାଙ୍କଡ଼କୁ ବସାଇ ଆଗରେ ବାହାରିଲେ। ତାଙ୍କ ପଛରେ ବନ୍ଧ ଭାଙ୍ଗିଗଲେ ପାଣି ବହିଗଲା ପରି ଆଉ ଯେତେ ଥିଲେ ସେ ସମସ୍ତେ ଠେଲା ପେଲା ହୋଇ ଚାଲିଲେ। ବାଟରେ ଖେଳ କଉତୁକ କରି ରହି ରହି ଯାଉଁ ଯାଉଁ ମାଙ୍କଡ଼ ତାଙ୍କୁ ଚଉଦ ଦିନରେ ନେଇ ସେ ପୋଖରୀ କୂଳରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଲା। ଲୋକେ ଯିନା କହନ୍ତି—ବାଉର ବୋଲିରେ ଶାସନ ବୁଡ଼ିଥିଲା। ଏବେ ମାଙ୍କଡ଼ ବୋଲିରେ ରଜାର ବଂଶ ବୁଡ଼ୁଛି। ପୁଣି ଭିତରେ କଣ ଘଟଣା ହୋଇଛି ସେମାନେ ଅବା ତାହା କାହିଁକି ଜାଣିବେ। ରତ୍ନହାର ଗୋଟେ ଗୋଟେ ପିନ୍ଧିବେ ବୋଲି ସଭିଁଙ୍କ ପେଟ ଆନନ୍ଦରେ ଫୁଲି ଯାଉଛି। ତେଣୁ ମାଙ୍କଡ଼ଠାରେ ପରମ ବିଶ୍ୱାସ କରି ସେ ଯାହା

କହୁଛନ୍ତି, ତାହା ତଳେ ନ ପକାଇ ସମସ୍ତେ ତାର ବୋଲରେ ଚଳୁଛନ୍ତି । ରଜା ମଧ୍ୟ ସେ ମାଙ୍କଡ଼କୁ ଇଷ୍ଟଦେବତା ତୁଲ୍ୟ ବିଚାର କରି ବୋଇଲେ, "କହୋ ଯୂଥପତି, ପୋଖରୀ ନିକଟକୁ ତ ଆଇଲେଣି, ଏଥର କଣ କରିବା ।" ମାଙ୍କଡ଼ ବୋଇଲା, ଆଜ୍ଞା, କାଲି ତ ରବିବାର ହେବ, ଆଜି ରନ୍ଧାବଢ଼ା କରି ଖାଇ ପିଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଗଛମୂଳମାନଙ୍କରେ ତମ୍ବୁ ଟାଣି ଶୁଅନ୍ତୁ । ରାତି ଦୁଇଘଡ଼ି ଥାଉଁ ଥାଉଁ ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉଠାଇ ଦେଇ ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁପରି ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିବେ ସେ କଥା ସବୁ କହିଦେବି । ମାତ୍ର ଢେଙ୍ଗୁରା ଦେଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମନା କରିଦିଅ ଯେ ଆଜି ସେ ପୋଖରୀର ପାଣି ପାଖକୁ ଗୋଟିଏ କେହି ଯାନ୍ତୁ ନାହିଁ ।" ଏହା ଶୁଣି ରଜା ସେହିପରି ଢେଙ୍ଗୁରା ଦିଆଇ ଖିଆପିଆ କରି ସମସ୍ତେ ଶୋଇଲେ । ତାହା ଦେଖି ମାଙ୍କଡ଼ ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲା—ଏ ରାତିକ ସୁଖରେ ଶୋଇ ବାଟ ଚଲା ପରିଶ୍ରମ ଛଡ଼ାଇ ଥାଅ । ସକାଳ ହେଲେ ମୋର ବଂଶ ମରାଇ ଥିବାର ପ୍ରତିଫଳ ପାଇବ । ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରି ସେ ଚଉକିଆ ଜଗିଲା ପରି ବୁଲୁଥାଏ । ତାକୁ ଆଉ ନିଦ ଅସେ ନାହିଁ । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ରାତି ଶେଷ ହୋଇଗଲା, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦେ ହେବାକୁ ଆଉ ଦୁଇଘଡ଼ି ମାତ୍ର ଅଛି । ସେତିକିବେଳେ ସେ ମାଙ୍କଡ଼ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉଠାଇ ସମସ୍ତେ ଶୁଣିଲା ପରି ବଡ଼ ପାଟି କରି ରଜାଙ୍କୁ କହିଲା, "ଆଜ୍ଞା, ଏତିକିବେଳୁ ସମସ୍ତେ ଉଠି ଦେହରେ ନଡ଼ିଆ ତେଲ ଲଗାଇ ପୋଖରୀ ତୁଠ ପାଖରେ ଧାଡ଼ି ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥାନ୍ତୁ । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଢୋଲ ଧରି ଗଛ ଉପରେ ବସୁଛି । ଆପଣ ମାତ୍ର ଏହିଠାରେ ବସି ଦେଖୁଥାନ୍ତୁ, ଯେତେବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଇଁ ଅସିବେ ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଢୋଲଟାକୁ ଜୋରକରି ବଜାଇ ଦେବି । ଢୋଲ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ସେ ସମସ୍ତେ କେହି କାହାକୁ ନ ଚାହିଁ ଯେ ଯାହାର ଧାଇଁ ଧାଇଁ କୁବେରଙ୍କୁ ସୁମରଣା କରି

ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିବେ । ସେମାନେ ହାର ପିନ୍ଧି ବାହାରିଲେ ମୁଁ ଗଛରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିବି । ତୁମ୍ଭେ ମୁଁ ଦୁଇଜଣ ଏକାବେଳେ ଯାଇ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ସ୍ନାନ କରିବା ।" ଏହା ଶୁଣି ରଜା 'ହେଉ' ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେହିପରି କହ ବୋଲି କହିଲେ । ରଜାଙ୍କର ଅଜ୍ଞା ହେବାରୁ ରାଣୀ ପ୍ରଭୃତି ଭିତର ଲୋକେ ଏବଂ ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଭୃତି ବାହାର ଲୋକେ ରତ୍ନହାର ପିନ୍ଧିବେ ବୋଲି ଆନନ୍ଦରେ ସଜବାଜ ହୋଇ ସୁବାସ ତେଲ ଓ ନଡ଼ିଆ ତେଲ ପ୍ରଭୃତି ଯାହାର ଯାହା ଥିଲା, ଦେହରେ ଲଗାଇ ସେ ପୋଖରୀ ତୁଠପାଖରେ ଗୁଡ଼ହାଣ୍ଡିକି ପିମ୍ପୁଡ଼ି ବେଢ଼ିଲା ପରି ଠିଆହୋଇ ଢୋଲ ବାଜିବାକୁ କାନ ଡେରି ଚାହିଁ ରହିଲେ । ରଜା ଏକା ହୋଇ ସେଠାରେ ବସି ଦେଖୁଥାନ୍ତି । ମାଙ୍କଡ଼ ଢୋଲଟା ଧରି ସେ ପୋଖରୀ ହୁଡ଼ାର ତନ୍ତୁଳି ଗଛ ଶିଖରେ ବସିଥାଏ । ଅସୁର ସେ ମନୁଷ୍ୟଗୁଡ଼ାକ ପାଣି କୂଳରେ ଠିଆ ହେବାର ଦେଖି ଏକାଦଶୀ କରିଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ରସଗୋଲା ଦେଖିଲା ପରି ପାଟି ଟାକୁ ଟାକୁ କରୁଥାଏ । ଟିକିଏ ଗଲାରୁ ରାତି ପାହି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଇଁ ଆସିବାର ଦେଖି ମାଙ୍କଡ଼ ଗଛ ଉପରେ ଥାଇ ଢୋଲଟାକୁ ଅଣ୍ଟାକରି ଦଶ କୋଡ଼ିଏ ପାହାର ପିଟିଦେଲା । ଢୋଲ ବାଜିବାର ଶୁଣି ଯେତେ ଲୋକ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ ସମସ୍ତେ 'ଜେ କୁବେର' ବୋଲି ଧାଇଁ ଯାଇ ବେଳେ ପାଣିରେ ପଶି ମୁଣ୍ଡ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଲେ । ଅସୁର ତ ଆଗରୁ ସାବଧାନ ହୋଇ ଚାହିଁଥିଲା । ଏମାନେ ଯେମିତି ବୁଡ଼ିବାର ଦେଖିଲା, ସେମିତି ବିଶ୍ବରୂପ ଧରି ଏକାଥରକେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗିଳିଦେଲା । ଦଣ୍ଡେ ଗଲା, ଘଡ଼ିଏ ଗଲା, ଏମାନେ ଗୋଟିଏ କେହି ପାଣିରୁ ନ ବାହାରିବାର ଦେଖି ରଜା ମାଙ୍କଡ଼କୁ ଚାହିଁ ବୋଇଲେ, କି ହେ। ଯୂଥପତି ! କାହିଁକି ଏତେ ବିଳମ୍ବ ହେଲା ?" ମାଙ୍କଡ଼ ବୋଇଲା, "ଆଜ୍ଞା, ରତ୍ନହାର ପିନ୍ଧିଲେ ବାହାରିବେ ନା, ଏଡ଼େ ଚଞ୍ଚଳ କେମିତି ବାହାରିବେ ?" ଏହା

ଶୁଣି ରଜା ତୁନି ହୋଇ ବସିଲେ । ପୁଣି ଘଡ଼ିଏ ଯିବାରୁ ବୋଇଲେ, "କି ହୋ ! କାହିଁକି ବାହାରିଲେ ନାହିଁ ?" ମାଙ୍କଡ଼ ବୋଇଲା, "ବେଳ କାଳ ସମାନ ହୋଇଗଲେ ଏଥର ବାହାରି ପଡ଼ିବେ ।" ରଜା ଶୁଣି ତୁନି ହେଲେ । ପୁଣି ଘଡ଼ିଏ ଯିବାରୁ ତରସ୍ତ ହୋଇ ବୋଇଲେ, "କି ରେ ଯୂଥପତି ! ଏ କଣ, କାହିଁକି ଏମାନେ ପାଣିରୁ ବାହାରୁ ନାହାନ୍ତି ।" ମାଙ୍କଡ଼ ବୋଇଲା, "ଆରେ ମୂର୍ଖ, ଏ କଣ ବୋଲି ପଚାରୁଛୁ କଣ ? ତୁ ଯାହା ମୋର ବଂଶ ମାରି ଦେଇଥିଲୁ ଏ ତୋର ପ୍ରତିଫଳ । ତୁ ମୋ ବଂଶ ମରାଇଲୁ ମୁଁ ଏକା ଅଛି, ମୁଁ ସେହି କ୍ରୋଧରେ ତୋ ବଂଶ ମରାଇଲି, ତୁ ଏକା ଅଛୁ । ମୁଁ ଦେଖିଲି ପରି ତୁ ଏକା ଦେଖିବୁ ବୋଲି ତୋତେ ମରାଇଲି ନାହିଁ । ଏ ପାଣିରେ ଗୋଟେ ବଡ଼ ଅସୁର ଅଛି, ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗିଳି ଦେଇ ଶୁଣୁ କମିତି ଏଉଡ଼ି ମାରୁଛି । ତୋ ସାଥିରେ ଯେତେ ଲୋକ ଥିଲେ ସେ ମଲେଣି ଆଉ ପାଣିରୁ ବାହାରିବେ ନାହିଁ । ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ କାନ ଅଉଁଷି ହୋଇ ରହିଲି ପରି ତୁ ମୁଣ୍ଡକାନ ଅଉଁଷି ଥିର ହୋଇ ଘରକୁ ପଳା । ପାଟି କରିବୁ ବୋଇଲେ ଅସୁର କ୍ରୋଧ ହୋଇ ତୋତେ ମଧ୍ୟ ଗିଳିଦେବ । ଏହା ଶୁଣି ରଜା ତାଟକା ହୋଇଗଲେ । କ୍ରୋଧରେ ତାଙ୍କ ଦେହ ଜଳି ଉଠିଲା । ହେଲେ କଣ କରିବେ, ମାଙ୍କଡ଼ ତ ଏତକ କହିଦେଇ ଏ ଗଛରୁ ସେ ଗଛକୁ ଡେଇଁ କୁଆଡ଼େ ଲୁଚି ଗଲାଣି ତାକୁ ଆଉ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଏଣେ ତ ପୁଅ ମାଇପ; ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ଦାସ ଦାସୀ ଓଗେର ସମସ୍ତେ ମଲେଣି ଯେ ପାଖରେ ବୋଲେଇ ପିଲାଟିଏ ସୁଦ୍ଧା ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆପଣା ଲୋଭୀକଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧିକି ନିନ୍ଦାକରି ଗ୍ଲଲି ଗ୍ଲଲି ନିଜ ଦେଶକୁ ପଳେଇ ଗଲେ । ଏକଥା ଶୁଣିଲେ ତ ଲୋକ ନିନ୍ଦା କରିବେ, ତେଣୁ କାହାକୁ କିଛି ନ କହି କାନମୁଣ୍ଡ ଅଉଁଷି ଘରଟି ଭିତରେ ରହିଲେ । ଏତେ

ମାଙ୍କଡ଼କୁ ଦେଖି ସେ ଅସୁର ବୋଇଲା, "ଭାଇ ଭଲ ଭୋଜନ ଆଣି ଜୁଟେଇ ଦେଲୁ, ମୋର ମନ ଏକବାରେ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଗଲା, ମାତ୍ର ତୋର ନାମ ରହିଲା ଭଳି କିଛି କୀର୍ତ୍ତି କର ।" ମାଙ୍କଡ଼ ବୋଇଲା, "ମୋତେ କାହୁଁ ଧନ ମିଳିବ ଯେ ମୁଁ କୀର୍ତ୍ତି କରିବି ।" ଅସୁର ବୋଇଲା, "ତୁ ଏହି ସଳଖରେ ଚାଲିଯା । ଏଠାରୁ ଅଳ୍ପକିଛି ଦୂରରେ କାଲି ଗୋଟେ ବଳଦିଆ ମହାଜନକୁ ବାଘ ଖାଇ ଦେଇଛି ଯେ ତାର ତିନି ହଜାର ଟଙ୍କା ପଡ଼ିଅଛି । ତୁ ସେ ଟଙ୍କା ତିନି ଥଳୀ ଗୋଟେଇ ନେଇ ସେହି ଧନରେ କୀର୍ତ୍ତି କରିବୁ । ତା ଶୁଣି ବୁଢ଼ା ମାଙ୍କଡ଼ ସେ ଟଙ୍କାତକ ଗୋଟେଇ ଆଣି ସେହି ଧନରେ ଏ ଦେଉଳ ତୋଳାଇଲା । ପୁଣି ଏହି ଖମ୍ବଟି ଗଢ଼ାଇ ସେହି ଧନରେ ଏଥିରେ ତା ନିଜର ମୂର୍ତ୍ତି ବସାଇ ସେ ମୂର୍ତ୍ତିର ଗଳାରେ ଯେଉଁ ହାରଟି ଅସୁରଠାରୁ ପାଇଥିଲା ସେଇଟି ଲମ୍ବାଇ ଥିଲା ଯେ, ତାହା ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଅଛି । ଅରେ ଅବୋଲକରା ଏ କଥାରେ ଏତିକି ସାର । ଏଠାରୁ ଯିବା ଉଠା ଭାଇ । ଏଠାରେ ଅବୋଲକରା କାହାଣୀର ରତ୍ନହାର କଥା ଶେଷ ହେଲା ।

ମୁକ୍ତିଶିଳା କଥା

ଏଥିଉତ୍ତାରୁ ସାମନ୍ତ ଆଉ ଅବୋଲକରା ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ । ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଚାରି ପାଞ୍ଚଦିନ ପରେ ମୁକ୍ତିଶିଳା ବୋଲି ଗୋଟିଏ ପୁଣ୍ୟ ତୀର୍ଥଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ତୀର୍ଥର ମହିମା ତ ସାମନ୍ତ ଜାଣନ୍ତି । ତେଣୁ ଅବୋଲକରାକୁ ବୋଇଲେ, "ଆଜି ଏହି ତୀର୍ଥରେ ରହି ସ୍ନାନ, ସନ୍ଧ୍ୟା, ଜପ ତପ କିଛି କରିବା ଓ ଖେଇ-ବାସ କରି ମୁଠେ ମୁଠେ ଖାଇବା, ଆଜିକ ଏଠାରେ ବିଶ୍ରାମ କଲେ ପଥଶ୍ରମ ଟିକେ ଛାଡ଼ିଯିବ, କାଲି ସକାଳୁ ଉଠି ଅନ୍ୟ ତୀର୍ଥ ଦେଖିବାକୁ ଯିବା । ଏହା ଶୁଣି ଅବୋଲକରା ରାଜି ହେଲା ।

ସେଠାରେ ବସା କରି ସାମନ୍ତ ନିତ୍ୟକର୍ମ ବଢ଼ାଇ ସେପେରେ କରି-ବାକୁ ଗଲେ । ଅବୋଲକରା ସେ ତୀର୍ଥର ଚାରିଆଡ଼େ ବୁଲିବୁଲି କରି ଦେଖିବାକୁ ଗଲା । ବୁଲି ବୁଲି ସେଠାରେ ଯେଉଁ ତୀର୍ଥବାସୀମାନେ ଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲା, "ଏ ତୀର୍ଥର ନାମ ମୁକ୍ତିଶିଳା ବୋଲି କାହିଁକି ହୋଇଥିଲା ? ସେମାନେ ବୋଇଲେ, "ଆମେ ତହିଁର ମୂଳ କାରଣ କହି ପାରିବୁ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଶୁଣାଅଛୁ ଯେ, ଏଠାରେ ମୁକ୍ତିଶିଳା ବୋଲି ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପଥର ଥିଲା, ସେ ପଥରକୁ ଯିଏ ଛୁଇଁ ଦେଉଥିଲା, ସେ ତକ୍ଷଣେ ସ୍ୱଦେହରେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଚାଲି ଯାଉଥିଲା । କେତେଦିନ ଉତ୍ତାରୁ ଯମ ଆସି ସେ ଶିଳାଟି ନେଇଗଲେ । ସେହି ଦିନଠାରୁ ଶିଳା ନାହିଁ, ମାତ୍ର ମୁକ୍ତିଶିଳା ତୀର୍ଥ ବୋଲି ନାମଟି ରହିଅଛି ।" ଏହା ଶୁଣି ଅବୋଲକରା ତଷଣେ ଫେରିଆସି ସାମନ୍ତଙ୍କୁ ବୋଇଲା, "ଏ ତୀର୍ଥ କାହିଁକି ହୋଇଅଛି; ତାହା ମୋତେ ମୂଳରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ କହିଦିଅ, ନ କହିବ ବୋଇଲେ, ମୋ ବାଟେ ମୁଁ ସେଠାରୁ ଫେରିଯିବି । ତମ ବାଟେ ତମେ ଯିବ ।" ଏପରି ଧମକ ଦେଖାଇବାରୁ ସାମନ୍ତ ଆଗେ ଟିକେ ରାଗିଗଲେ ପଛେ ଥଣ୍ଡା ହୋଇ ବୋଇଲେ, "ପକା କମ୍ବଳ ପୋତ ଛତା । ବସ ଅବୋଲକରା ଶୁଣ କଥା ।"

ପୂର୍ବକାଳରେ ସତ୍ୟବ୍ରତ ବୋଲି ଜଣେ ଉତ୍ତମ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଝିଅଟିର ନାମ ଧର୍ମବ୍ରତା ଦେଇଥିଲେ । ସେ କନ୍ୟାର ରୂପ ଯେପରି ମନୋହର ହୋଇଥିଲା, ଗୁଣ ତାହାଠାରୁ ଅଧିକରେ ଥିଲା । ସତ୍ୟବ୍ରତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ତା ପାଇଁ ବର ଖୋଜି ଖୋଜି ତିନି ଭୁବନରେ ତାକୁ ସମାନ ହେଲା ଭଳି ଉପଯୁକ୍ତ ବର ପାଇଲେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ମନରେ ବଡ଼ ଚିନ୍ତାକରି ଝିଅକୁ ବୋଇଲେ ତୋ ପାଇଁ ତ ଭଲ ବର ମିଳିଲା ନାହିଁ, ତେଣୁ ତୁ ବଣକୁ ଯାଇ ତପ କରୁଥା । ଯେତେବେଳେ

ବର ମିଳିବ ସେତେବେଳେ ବିଭା ହେବୁ । ଏହା ଶୁଣି
କ୍ କିଛି ହେଲେ ଶୋଚନା ନ କରି ପିତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଅନୁସାରେ
ତପକରିବାକୁ ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲା । ଘୋର ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ
ଏକାକୀ ହୋଇ ଅତି କଠୋର ତପ ସାଧୁଥାଏ । ଏହିପରି
ତେକାଳ ବହିଗଲାଣି ତାର ସଂଖ୍ୟା ନାହିଁ । ଅନେକ କାଳ
କୁ ଦିନେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ମାନସପୁତ୍ର ପୁଲହ ଋଷି ତିନି
ନିପାକ ବୁଲି ସେହି ଧର୍ମବ୍ରତାର ତପସ୍ଥାନରେ ଆସି
ଥିଲେ । ସେ ଅସିଲାବେଳକୁ ଧର୍ମବ୍ରତା ନିଶ୍ଚଳ ମନରେ ବସି
କରୁଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର ବାହ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ନ ଥିଲା । କନ୍ୟାର
ନାହର ରୂପ ଏବଂ ସୁକଠୋର ତପ ଦେଖି ସେ ଋଷି ସନ୍ତୋଷ
ଇ ସେହିଠାରେ ବସି ରହିଲେ । କେତେକ ସମୟ ପରେ
ବ୍ରତା ଧ୍ୟାନ ଛାଡ଼ି ଦେଖିଲେ ପୁଲହ ଋଷି ତାଙ୍କ ଆଗରେ
ସିଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭକ୍ତିରେ ଆସନ ଦେଇ
ପୂଜାକଲେ । ଋଷି ବୋଇଲେ, "ତୁମ୍ଭେ କିଏ, କାହାର ଝିଅ, କେ
ତୁମ୍ଭର ସ୍ୱାମୀ ? ଏ ଯୌବନ ସମୟରେ ପତିସେବା ନ କରି ଏ
ଭୟଙ୍କର ନିର୍ଜନ ବଣରେ କାହିଁକି ଏକାକିନୀ ହୋଇ କଠୋର
ତପ କରୁଅଛ ?" ଧର୍ମବ୍ରତା ବୋଇଲା, "ମୁଁ ସତ୍ୟବ୍ରତ ନାମକ
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଦୁହିତା, ମୋର ନାମ ଧର୍ମବ୍ରତା, ମୁଁ ବିଭା ହୋଇନାହିଁ ।
ଯୁକ୍ତ ବର ପାଇବାପାଇଁ ପିତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ଏଠାକୁ ଆସି
ନେକ ଯୁଗ ହେଲା ତପ କରୁଅଛି ।" ଏହା ଶୁଣି ପୁଲହ ଋଷି
ହୋଇ କହିଲେ, "ମୁଁ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ମାନସପୁତ୍ର, ମୋର
ପୁଲହ, ମୁଁ ସତୀ କନ୍ୟା ବିଭା ହେବାପାଇଁ ତିନିଭୁବନ ଯାକ
ଦିନ ହେଲା ବୁଲି ବୁଲି କେଉଁଠାରେ ନ ପାଇ ଫେରୁ
। ଆଜି ଭାଗ୍ୟବଳରୁ ତୁମ୍ଭ ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ମୁଁ
ରେ ଜାଣୁଅଛି ଯେ, ତୁମ୍ଭେ ସତୀମାନଙ୍କର ଶିରୋମଣି ।

ମୋତେ ବିଭାହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ଆଜଠାରୁ ପତିବ୍ରତା ବୋଲାଅ
ଧର୍ମବ୍ରତା ବୋଇଲେ, "ମୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଚାହିଁଅଛି । ତୁମ୍ଭର ସହଧ
ହେବା ପାଇଁ ମୋର ମନ ମଧ୍ୟ ବଳୁଅଛି, ମାତ୍ର ପିତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞ
ପାଇଲେ ମୁଁ ତ ଏହା କରି ପାରିବି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଅପଣେ ମ
ମୋର ପିତାଙ୍କୁ ମୋତେ ମାଗନ୍ତୁ । ସେ ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ମୋର ଧ
କିଛି କହିବାର ନାହିଁ ।" ଏହା ଶୁଣି ସେ ମହାଋଷି ସେଠାରୁ ଯ
ସତ୍ୟବ୍ରତଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପୁଲହଙ୍କୁ ଦେଖି
ମାନେ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ପାଦ୍ୟ ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଇ ଆସନରେ ବସ
ପଚାରିଲେ—"ଆଜ ମୋର, କି ଭାଗ୍ୟ ଉଦୟ ହୋଇଥିଲା ଯେ
ଅପଣେ ଆସି ଦୁଆରେ ଅତିଥି ହୋଇଅଛନ୍ତି, ମୁଁ ଅପଣଙ୍କର
ଉପକାର କରିବି ତାହା କୁହନ୍ତୁ ।" ପୁଲହ ବୋଇଲେ, "ତୁମ୍ଭ
କନ୍ୟା—ଯେଉଁ ଧର୍ମବ୍ରତା ବଣରେ ତପ କରୁଅଛି ତାକୁ ମୋତେ
ପ୍ରଦାନ କର । ଏହା କଲେ ତୁମ୍ଭର ଯଶ ତିନି ଭୁବନରେ ବ୍ୟାପ୍ତ
ହେବ ।" ଏହା ଶୁଣି ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆନନ୍ଦ ସମୁଦ୍ରରେ ଭାସିଲା ପରି
ହୋଇ ବୋଇଲେ, "ନିଶ୍ଚେ ମୋର କନ୍ୟା ଅପଣଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ
କରିବି । ମାତ୍ର ଆଜିକି ଅନୁଗ୍ରହ କରି ମୋ ଘରେ ରହନ୍ତୁ । ମୁଁ
ଏହିକ୍ଷଣି ଯାଉଅଛି ଝିଅକୁ ତପସ୍ଥାନରୁ ଆଣି "କାଲି ଅପଣଙ୍କ
ହସ୍ତରେ ସମର୍ପଣ କରିଦେବି ।" ଏହା କହି ଝିଅକୁ ଆଣି ଋଷିଙ୍କ ସଙ୍ଗେ
ସହିତ ବିଭା କରାଇଦେଲେ । ପୁଲହଋଷି ସେ କନ୍ୟାକୁ ... ରୁ ସେ
ନେଇ ଆପଣାର ଆଶ୍ରମକୁ ଚାଲିଗଲେ । ସେହି ଦିନଠାରୁ ... ସେବା
ପତିପତ୍ନୀ ପରମ ସୁଖରେ ଘରକର କାଳ କାଟୁଥାନ୍ତି । ପତି ... ଏହିପରି
ଫଳରୁ ଧର୍ମବ୍ରତା ସାତପୁଅ ତିନି ଝିଅ ଜନ୍ମ କଲେ । ... କୁଶ
କେତେ କାଳ ବିତିଗଲା ପରେ ଦିନେ ସେ ଋଷି କାଷ୍ଠ ... ସମିଧକୁ
ଆଣିବା ପାଇଁ ବଣକୁ ଯାଇଥିଲେ । ବେଳ ଦିଶଘଡ଼ି ପରେ ... ହାଲିଆ
ଫେରିଆସି ଭୋଜନ ବଢ଼ାଇଲେ । ପରିଶ୍ରମ ହେତୁ ତାଙ୍କ

ଲାଗିବାରୁ କୁଶ ଆସନରେ ଶୋଇ ନିଜ ପତ୍ନୀ ଧର୍ମବ୍ରତାଙ୍କୁ ବୋଇଲେ, "ମୋର ଗୋଡ଼ ଘୋଳାଇ ହେଉଅଛୁ, ତୁମ୍ଭେ ମୋର ପାଦତଳରେ ବସି ଧୀରେ ଧୀରେ ଗୋଡ଼ ମୋଡ଼ୁଥାଅ । ମୁଁ ସୁଖରେ ଶୋଇଥିବ ।" ସେ ସତୀ ପତିଙ୍କର ପାଦ ସେବାରେ ଲାଗିଲେ । ପୁଲହ ଋଷିଙ୍କର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ନାହିଁ ଏହି ସମୟରେ ତାଙ୍କ ପିତା ବ୍ରହ୍ମା ଆସି ସେ ଆଶ୍ରମରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଦେଖି ଧର୍ମବ୍ରତା ବିଚାର କଲେ ଏବେ ବଡ଼ ସଙ୍କଟ ପଡ଼ିଲା । ଏଣେ ସ୍ୱାମୀ ମୋତେ ପାଦ ମର୍ଦ୍ଦିବାକୁ କହି ଶୋଇଅଛନ୍ତି ଯେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିନାହିଁ, ତେଣେ ଶ୍ୱଶୁର ଆସି ଦ୍ୱାରେ ଅତିଥି ହେଲେଣି । କଣ କରିବି, ଯେବେ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କୁ ସତ୍କାର ନ କରିବି ତେବେ ସେ ବିମୁଖ ହୋଇ ଫେରିଗଲେ ମୋର ସର୍ବନାଶ ହେବ । ସ୍ୱାମୀସେବା ତ୍ୟାଗ କଲେ ସ୍ୱାମୀ କ୍ରୁଦ୍ଧ ହେବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ଦୁଇକଥା ମଧ୍ୟରେ ମୋର କେଉଁକଥା ଶ୍ରେୟ ହେବ । ଏମନ୍ତ ଅନେକ ଭାବନା କରି କରି ଶେଷକୁ ସ୍ଥିରକଲେ, ସ୍ୱାମୀ ଯେବେ ଶୋଇ ନ ଥାନ୍ତେ ତା ହେଲେ ସେ ନିଜେ ନିଜେ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କର ପୂଜା ପ୍ରଭୃତି ସତ୍କାର କରନ୍ତେ । ସେ ତ ଏବେ ଶୋଇଅଛନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କୁ ଏ କଥା ଜଣା ନାହିଁ । ମୁଁ ଯେବେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଦେବି—ମୋର ଅପରାଧ ହେବ । ଏଣୁ ମୁଁ ନିଜେ ଯାଇ ସ୍ୱାମୀ ଯାହା କରନ୍ତେ ତାହା ତାଙ୍କ ବଦଳରେ କରିବି । ଏହା କଲେ ମୋର ଦୋଷ ହେବନାହିଁ । ସ୍ୱାମୀ ମଧ୍ୟ ଏହା ଶୁଣିଲେ ସନ୍ତୋଷ ହେବେ । ଏମନ୍ତ ଭାବନା କରି ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ଯାଇ କୁଳବଧୂ ଅନୁସାରେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ପୂଜା କଲେ । ବ୍ରହ୍ମା ତାଙ୍କଠାରୁ ପୂଜା ଘେନିଲା ପରେ, ନିଜର ପଥ ପରିଶ୍ରମ ହରଣ କରିବା ମାନସରେ ସେହି ଆଶ୍ରମ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଖଟ ପଡ଼ିଥିଲା ତହିଁରେ ଯାଇ ଗଡ଼ପଡ଼ ହେଲେ । ଏଥିମଧ୍ୟରେ ପୁଲହ ଋଷିଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯିବାରୁ ସେ ଉଠି ଦେଖିଲେ

ବେଳକୁ ଧର୍ମବ୍ରତା ତାଙ୍କ ପାଖରେ ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ କ୍ରୋଧରେ ଆଖି ରଙ୍ଗ କରି ଏଣେ ତେଣେ ଗୃହିଁ ଅଛନ୍ତି । ସେତିକି ବେଳକୁ ଧର୍ମବ୍ରତା ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ପୂଜା ଶେଷକରି ତରବର ହୋଇ ତାଙ୍କ ପାଦ ମଞ୍ଜାଳିବା ପାଇଁ ଧାଇଁ ଆସୁଥିଲେ । ଋଷି ତା କାରଣ ନ ଜାଣି କ୍ରୋଧରେ ଜଳିଗଲା ପରି ହୋଇ ବସିଥିଲେ; ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବୋଇଲେ, "ମୁଁ ପରା ମୋର ପାଦ ମର୍ଦ୍ଦନ କରିବା ପାଇଁ ତୋତେ କହିଥିଲି । ତୁ ତାହା ନ କରି ଯେବେ ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ ତା ହେଲେ ସେହି ଅପରାଧରେ ତୁ ଆଜଠାରୁ ପଥର ହୋଇଯା ।" ଋଷି ଏମନ୍ତ ଅଭିଶାପ ଦେବାର ଶୁଣି ଧର୍ମବ୍ରତା କ୍ରୋଧରେ ଆଖି ରଙ୍ଗ କରି ବୋଇଲେ, "ତୁମ୍ଭେ ଅଚେତନ ନିଦ୍ରାରେ ଶୋଇଥିଲ । ମୁଁ ତୁମ୍ଭର ପାଦ ମର୍ଦ୍ଦନ କରୁଥିଲି, ଏହି ସମୟରେ ତୁମ୍ଭର ପିତା ବ୍ରହ୍ମା ଆସି ଦ୍ୱାରରେ ଉପଗତ ହେଲେ । ତୁମ୍ଭେ ଯେବେ ଶୋଇ ନ ଥାନ୍ତ ତାହାହେଲେ ନିଜେ ଯାଇଁ ତାଙ୍କର ପୂଜା ଶୁଶ୍ରୂଷା ଆଦି ଯାବତ ସତ୍କାର କରିଥାନ୍ତ । ତୁମ୍ଭେ ନିଦ୍ରିତ ଥିବାରୁ ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ନିଦ୍ରା ନ ଭାଙ୍ଗି ତୁମ୍ଭର ହିତ ହେବାପାଇଁ ତୁମ୍ଭ ବଦଳରେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲି । ତେଣେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଅତିଥି ସତ୍କାର ଶେଷ କରି ଏଣେ ପୁଣି ତୁମ୍ଭ ସେବା କରିବି ବୋଲି ତରବର ହୋଇ ଧାଇଁ ଆସୁଥିଲି । ଏଥିରେ ଅବା ମୋର କି ଅପରାଧ ହେଲା ଯେ, ତୁମ୍ଭେ ନ ଜାଣି, ନ ବୁଝି, ନ ଶୁଣି, ନ ପଗ୍ଭରି ମୋତେ ବିନା ଦୋଷରେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଅଭିଶାପ ଦେଲ । ତୁମ୍ଭର ଏ ମୂର୍ଖପଣ ଦେଖି ମୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପ୍ରତିଶାପ ଦେଇଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର ତୁମ୍ଭେ ମୋର ସ୍ୱାମୀ । ମୁଁ ତୁମ୍ଭର ସ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି ନିଜେ ଅଭିଶାପ ନ ଦେଇ କହୁଅଛି ଯେ, ମୁଁ ଯେଉଁ ଶାପ ପାଉଅଛି, ସେ ଶାପ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ରୁଦ୍ରଦେବତା ଦିଅନ୍ତୁ ।" ସେ ଏପରି କହିବାମାତ୍ରେ ରୁଦ୍ରଦେବତା ଆସି ପୁଲହଙ୍କୁ ବୋଇଲେ,

"ଧର୍ମବ୍ରତା ଶିଳାହୋଇ ଯେଉଁଠାରେ ରହିବେ, ତୁମ୍ଭେ ଆମ୍ଭ ଶାପରେ ସେଠାରେ ମୂକହୋଇ ବସି ରହିବ ।" ଏପରେ ଦୁହେଁ ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଶାପ ଦେଇ ଅତି ବ୍ୟାକୁଳ ହେଲେ । ତହୁଁପରେ ଧର୍ମବ୍ରତା ଶାପରୁ ମୁକ୍ତ ହେବାପାଇଁ ଅଗ୍ନି ଜଳାଇ ସେ ଅଗ୍ନି ମଧ୍ୟରେ ବସି କଠୋର ତପ କଲେ । ତାଙ୍କର ସେ ତପ ପ୍ରଭାବରୁ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ନାନା ଉତ୍ପାତ ଜାତ ହେଲା । ଦେବଗଣ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ରହି ନ ପାରି ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ଯାଇ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଆଗରେ ଗୁହାରିକରି କହିଲେ "ପୁଲହ ଋଷିଙ୍କ ଭାର୍ଯ୍ୟା ଧର୍ମବ୍ରତା ପତି ଶାପରେ ବ୍ୟାକୁଳତା ହୋଇ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଅଗ୍ନି ମଧ୍ୟରେ ବସି ତପ କରୁଛନ୍ତି ଯେ, ତାଙ୍କର ସେ ତପ ପ୍ରଭାବରୁ ଅଗ୍ନି ଜଳୁନାହିଁ, ପବନ ବହୁ ନାହିଁ, ମେଘ ବର୍ଷୁନାହିଁ, ଆକାଶରୁ ନିର୍ଘାତ ସହିତ ଉଲ୍‌କାପାତ ହେଉଅଛି । ଆମ୍ଭେମାନେ ସେ ତପହେତୁ ସନ୍ତାପିତ ହୋଇ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ରହିପାରୁ ନାହୁଁ । ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁର ବାସୀଙ୍କ କଥା କଣ କହିବୁ, ସେମାନେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ମଲାପରି ହୋଇଗଲେଣି । ତୁମ୍ଭେ ସୃଷ୍ଟି ପାଳକ ପ୍ରଭୁ ଯେବେ ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରତିକାର ନ କରିବ, ତା ହେଲେ ଅଳ୍ପ ସମୟରେ ସୃଷ୍ଟି ନାଶଯିବ ।" ଏହା ଶୁଣି ନାରାୟଣ ନିଜ ମନ ମଧ୍ୟରେ ଟିକିଏ ବିଚାର କରି ତହୁଁପରେ ରୁଦ୍ର ଓ ଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଭୃତି ଦେବଗଣଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ଧର୍ମବ୍ରତାଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧ କରିବାପାଇଁ ସେ ଯେଉଁଠାରେ ଅଗ୍ନି ଜଳାଇ ତପ କରୁଥିଲେ ସେଠାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । ବ୍ରହ୍ମା ତ ସେହିଠାରେ ଥିଲେ, ସେ ମଧ୍ୟ ନାରାୟଣ ଆସିବା ଶୁଣି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ହରି, ହର, ବ୍ରହ୍ମା ଓ ଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଭୃତି ଦେବଗଣ ଏକମୁଖ ହୋଇ ଧର୍ମବ୍ରତାଙ୍କୁ ବୋଇଲେ, "ହେ ମାତା, ତୁମ୍ଭେ ଯେଉଁ କଠୋର ତପ କରୁଅଛ, ତାହା ତୁମ୍ଭ ବିନା ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ଭିତରେ ଆଉ କେହି କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ତୁମ୍ଭର ଏ ତପ ଦେଖି ଆମ୍ଭେମାନେ ବଡ଼ ସନ୍ତୋଷ ହେଲୁଁ । ତୁମ୍ଭର

ମନରେ ଯାହା ବାଞ୍ଛୁଅଛ, ତାହା ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ମାଗ, ଏହିକ୍ଷଣି ଦେବୁଁ । ମାତ୍ର ତୁମ୍ଭେ ଆଜଠାରୁ ଏ କଠୋର ତପ ଛାଡ଼ିଦିଅ ।" ଧର୍ମବ୍ରତା ବୋଇଲେ, "ମୁଁ କାହାର ଅନିଷ୍ଟ କରିବାକୁ ତପ କରୁ ନାହିଁ । ତୁମ୍ଭେମାନେ ବୃଥା କାହିଁକି ଏତେ ଡରୁଅଛ ? ଯେବେ ବର ଯାଚୁଅଛ, ତାହାହେଲେ ପୁଲହ ଋଷି ଯେଉଁ ଶାପ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି, ତହିଁରୁ ମୋତେ ମୁକ୍ତ କରିଦିଅ ।" ଦେବଗଣ ବୋଇଲେ "ପୁଲହ ଯେଉଁ ଶାପ ଦେଇଅଛନ୍ତି, ତହିଁରୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ଶକ୍ତି ଆମ୍ଭଠାରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ କଥାଟି ଛାଡ଼ି ଆଉ ଯାହା ଇଚ୍ଛା ହେଉଅଛି, ତାହା ମାଗ ।" ଧର୍ମବ୍ରତା ବୋଇଲେ, "ମୁଁ ଯେବେ ଋଷି ଶାପରେ ପଥର ହୋଇଯିବି, ପୁଣି ତହିଁରୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ବଳ ନାହିଁ; ତାହାହେଲେ ତ୍ରିଭୁବନରେ ଯେତେ ପୁଣ୍ୟତୀର୍ଥ, ଦାନ, ତପ, ବ୍ରତ, ନିୟମ, ନିଷ୍ଠା, ଯଜ୍ଞ, ହୋମ, ସତ୍ୟଧର୍ମ ଓ ଯତିଧର୍ମ ଅଛି; ସେହି ସବୁ ଧର୍ମର ଫଳ ମୋର ସେହି ଶିଳା ପ୍ରଦାନ କରିବ । ପୁଣ୍ୟବନ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ହେଉ ବା ମହାପାପୀ ହେଉ, ମୋର ଶିଳାକୁ ଛୁଇଁବା ମାତ୍ରେ ସକଳ ପାପରୁ ମୁକ୍ତହୋଇ ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ସ୍ୱର୍ଗପୁରକୁ ସ୍ୱଦେହରେ ଚାଲିଯିବ । ମୋର ଏହି ଶିଳା ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ରହିବ; ସେ କ୍ଷେତ୍ରର ନାମ ମୁକ୍ତିଶିଳାତୀର୍ଥ ବୋଲି ତ୍ରିଭୁବନରେ ବିଖ୍ୟାତ ହେବ । ତୁମ୍ଭେ ତେତିଶକୋଟି ଦେବତା ନିଜ ଅଂଶରେ ଆସି ସେହି ମୁକ୍ତିଶିଳାରେ ସବୁକାଳେ ରହିବ । ମୋତେ ଏହି ବର ଦେବ ବୋଇଲେ, ମୁଁ ତପ ଛାଡ଼ି ଶିଳାରୂପ ଧାରଣ କରିବି ।" ଏହା ଶୁଣି ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରଭୃତି ଦେବଗଣ ସେହିପରି ହେଉ କହି ଯେ ଯାହାର ପୁରକୁ ଚାଲିଗଲେ— ଦେବଗଣ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଧର୍ମବ୍ରତା ନିଜ ରୂପ ଛାଡ଼ି ଏହି ସ୍ଥାନରେ ଶିଳାରୂପ ହୋଇ ରହିଲେ । ସେହି ଦିନଠାରୁ ମୁକ୍ତିଶିଳା ତୀର୍ଥର ମହିମା ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟରେ ବିଖ୍ୟାତ ହେଲା । ମହର୍ଷି

ଓ ପଶୁପକ୍ଷୀ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରାଣୀମାନେ ସେ ଶିଳାକୁ ଛୁଇଁ ନିରନ୍ତର ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଗଲେ ଯେ, ସ୍ୱର୍ଗଭୁବନରେ ସ୍ଥାନ ରହିଲା ନାହିଁ । ଏଣେ ଯମପୁରକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ କେହି ନ ଯିବାରୁ ଯମଭୁବନ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ଯମ ଯିନା ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ନେଇ ତାଙ୍କ ଉପରେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିଲେ, ଯେତେବେଳେ ସବୁ ପ୍ରାଣୀ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଗଲେ, ସେତେବେଳେ ଯମ ଆଉ କଣ କରିବେ, କାହା ଉପରେ ରାଜା ହେବେ, ଦୁଃଖିତ ହୋଇ କେତେ ଦିନ ବସି ରହିଲେ । ତହିଁପରେ ଯାଇ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଗୁହାରି କଲେ । ବ୍ରହ୍ମା ବୋଇଲେ, "ମୁକ୍ତିଶିଳା ହେତୁ ଯେବେ ତୁମ୍ଭର ଅଧିକାର ଚଳୁନାହିଁ, ତାହାହେଲେ ତୁମ୍ଭେ ସେ ଶିଳାକୁ ନେଇ ଗୁପ୍ତସ୍ଥାନରେ ରଖିଦିଅ । ତହିଁପରେ ଯାହା ହେବ, ସେ କଥା ବୁଝିବା ।" ଏହା ଶୁଣି ଯମଦେବତା ସେ ମୁକ୍ତିଶିଳାକୁ ନେଇ ତାଙ୍କ ଘରରେ ଲୁଚାଇ ରଖିଲେ । କେତେ କାଳ ଉତ୍ତାରୁ ଗୟାସୁର ବରପାଇ ଦେବତାଙ୍କୁ ପୀଡ଼ା ଦେବାରୁ ବ୍ରହ୍ମା ସେ ଗୟାସୁରକୁ ଯାଗ କରିବା ପାଇଁ ତା'ର ଦେହକୁ ମାଗି ତା ଉପରେ ଯାଗ କଲେ । ଯାଗ ଶେଷରେ ଗୟାସୁର ଉଠିଲେ ପୁଣି ଉପଦ୍ରବ କରିବ ବୋଲି ଯମଭୁବନର ସେହି ମୁକ୍ତିଶିଳାକୁ ଆଣାଇ ତାକୁ ସେହି ଗୟାସୁର ଦେହରେ ଲଦିଦେଇ ସେ ଶିଳା ଉପରେ ତେତିଶକୋଟି ଦେବଗଣ ନିଜ ଅଂଶରେ ଆସି ଚଢ଼ି ବସିଲେ । ସେହି ଦିନଠାରୁ ଗୟାତୀର୍ଥରେ ମୁକ୍ତିଶିଳା ରହିଲା । ଗୟାସୁର ଦେହ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପବିତ୍ର ଥିଲା । ତା ଉପରେ ମୁକ୍ତିଶିଳା ମଡ଼ାଇ ତହିଁ ଉପରେ ତିନିକୋଟି ପଚିଶ ଲକ୍ଷ ତୀର୍ଥ ଘେନି ଗଦାଧର ପ୍ରଭୃତି ଦେବଗଣ ବାସ କରିବାରୁ ଗୟାକ୍ଷେତ୍ରରେ ପିଣ୍ଡ ଦେଲେ ଚଉଦ ପୁରୁଷ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇଅଛନ୍ତି । ସାମନ୍ତ ଏ କଥା କହି ବୋଇଲେ, "ଆରେ ଅବୋଲକରା—ପୂର୍ବକାଳରେ ଏଠାରେ ମୁକ୍ତିଶିଳା ଥିଲା ବୋଲି ଏହାର ନାମ ମୁକ୍ତିଶିଳା ତୀର୍ଥ

ହୋଇଅଛୁ ।" ଏଠାରେ ଅବୋଲକରା କାହାଣୀର ମୁକ୍ତିଗୀଲା କଥା ଶେଷ ହେଲା । ତୃତୀୟ ଭାଗ ସମାପ୍ତ । ଏଣିକି ଅଉ ଯେତେ ପ୍ରଶ୍ନ ଅବୋଲକରା ପଚାରିବ, ତାହା ଚତୁର୍ଥ ଭାଗରେ ପ୍ରକାଶ ହେବ ।

ସ ମା ପ୍ତ

ମୁଦ୍ରାକର—ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ଗରାବଡ଼ୁ, ଶ୍ରୀରାଧାରମଣ ପ୍ରେସ,
କଟକ—୧୯୬୦

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ —

ଶ୍ରୀରାଧାରମଣ ପୁସ୍ତକାଳୟ

ବାଲୁବଜାର

ପୋ: ଚାନ୍ଦନୀଚୌକ କଟକ